

תשובה א לעיר מלוכה ווארשא אגדה על דבר שנושאלתי לפרש מ"ש הרוק"ח זצוק"ל בהקדמתו וז"ל יוד פך פך למד המדה הזאת תמיד בלבבך עכ"ל והיא פלאי.

נ"ל דהנה במס' שבת פרק הבונה דף ק"ד ע"א איתא בגמרא בענינא דאתו דרדקי לבי מדרשא שם פך למד וקושר לה פתר לעוה"ב עיי"ש בגמרא א"כ לפי דברי הגמרא הנ"ל הרי הפך מורה על הפתר של צדיקים לעוה"ב שאמרו חז"ל במס' ברכות דף י"ז ע"ב צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ע"כ והנה בנדאי אינם זר זהב ואבני חפץ כי איננו מסוג הרוחני ועיין פי' המשניות להרמב"ם בסנהדרין פ' חלק מ"ש שם וז"ל רוצה לומר באמרו ועטרותיהם בראשיהם כו' עיי"ש היטיב כי דבריו קצרים מאוד ופירושו וכוונתו עמוק מאוד והנני פותח בביאור דבריו פתחה של מחט כי עליו יתברך נאמר בעצם וראשונה שכל ומשכיל ומןשכל אחד ועיין ברמב"ם פ' שני מ"ה יסודי התורה הלכה יו"ד ועיין במורה נבוכים חלק א' פרק שמונה וששים ושם ביסודי התורה רמז מזה ובמ"נ האריף בזה עיין עליו ועיין בספר שבילי אמונה ריש פתיב הראשון ונחזור לענינינו דבהשאלה נאמר השכל ומשכיל ומןשכל אחד על שביב אלהי אחרי הפרדו מאנשי חיל ויראי אלהים דהא אז הוא ג"כ שכל בפועל ולא יעדר ממנו ההשגה בשום פעם דשוב אין לו מסד המבדיל ומונע ומעכב ואין להאריף יותר כי הדברים יובנו אחר העיון במ"נ שם סוף פ' הנ"ל ותן לחכם ויחפם עוד ודי לחכימא ועי' ברמב"ם הל' תשובה פ' ח' הל' ב' ובהראב"ד ובכ"מ שם בענין עטרותיהם בראשיהם והנה יש שם עיונים אחרים גדולים אבל אין פאן מקומם ואין לה' שייכות כ"כ למה שאנחנו בו עיי"ש בהמפרש ובמ"מ ועיין במאמר תחנית המתים להרמב"ם הנדפס בקצת ספרי מלות הגיון בכרך אחד ועיין עוד בפ"ח מ"ה תשובה ה"ל נא"ו ועיין במפרש שם במה שהביא בשם הרמב"ן בשער הגמול ועיי"ש בפ"ט ה"ל ב' ובהמפרש שם ועיין בעקרים מאמר רביעי פרק למ"ד ול"א ול"ב וכבר בארתי אני בביאורי על התורה בדרך מחקרי במה שיש בו די דהעיקר כמ"ש הרמב"ן ועיין במעשה ד' להגאון ר' אליעזר אשפנזי במעשה בראשית פ' ב' ופ"ט עיי"ש ועיין מ"ש שם בעקרים פ' ל"ג הנ"ל מ"ש שם בענין פך הקלע ועיין בשערי התשובה להר"י שער סני סי' י"ז י"ח מה שכתב בענין זה ועיין בספר אבקות רוכל המיוחס לרבינו מפיר בספר שני חלק א' ב' ג' ועיין בספר הישר לר"ת שער י"ב ושער ט"ז ועיין בעקידה שער נא"ו דף ט"ו ע"ב ועיין בריש פרקי הצלחה להרמב"ם ועיין בשבילי אמונה בנתיב התשיעי וכל זה אין פאן מקומו.

ונחזור לענינינו דענין במס' ברכות דף י"ז במימרא דרב לא כעוה"ז עוה"ב ועיי"ש בהפכות על עין יעקב מ"ש על ועטרותיהן בראשיהן אבל לפע"ד נראה הפי' האמיתי הוא כפי מה שפי' רבינו הגדול הרמב"ם בפ' המשניות הנ"ל ועיין בריש ספר חרדים פרק שלישי עיי"ש וסיוע שיש בו ממש לפי זה בגמרא מפוןשת במגילה פ"א דף ט"ו ע"ב ובסנהדרין פ' י"א דף קי"א ע"ב וז"ל הגמרא אמר ר' אליעזר אמר ר' חנינא עתיד הקב"ה להיות עטרה לראש כל צדיק וצדיק שצאמר והי' ביום ההיא והי' ד' צבאות לעטרת צבי וכו' ועיין בחדושי אגדות של זקני הגאון מהרש"א ז"ל שם בברכות על מימרא דרב הנ"ל ובסנהדרין על מימרא דר"א הנ"ל דרוצה לפרש פי' עטרותיהן בראשיהן ונהגים מזיו השכינה אחת הוא דהרי הקב"ה הוא העטרה כו' עיין עלי' פי' זה כוונתו אף שלא ביאר הדברים בפירושו והנה הענין שהקב"ה יהי' עטרה בראש כל צדיק

הוא משוקלל בהנה לפי פשוטו ובוודאי דכוננו חז"ל לדברי הרמב"ם בפ"ה המשניות ה"ל וכן מה שבארתי דבריו ולשון עטרותיהן היינו לפי שזה אינו במדרגה אחת שנה לכולם רק לכל אחד כפי הראוי לו ולזה כיוונו ג"כ במה שאמרנו בראש כל צדיק וצדיק והבן זה דתיבת וצדיק היא שפת יתר אף כיוונו למ"ש ומדברי חז"ל ה"ל במגילה ובסנהדרין תיבתא רבה להראב"ד בפ"ח מ"ה תשובה ה"ל ב' שדעתו לפרש עטרות כפשוטן ורוצה לחלוק בזה על הרמב"ם עיין עליו ובוודאי דהעיקר כמו שפ"ה רבינו הגדול הרמב"ם שם בפ"ה המשניות ה"ל וכפי הביאור שבארתי דבריו בס"ד ובוודאי דגם בחיבורו פ"ח הלכה ב' מ"ה תשובה נתפסין למ"ש בפ"ה המשנה רק שסתם הדברים וסמך על שילמד סתום מן המפורש והנני מבאר ומפטר דבריו שם בחיבורו באופן שייסכמו לדבריו שם בפ"ה המשנה ונ"ל שם בחיבורו וכן זה שאמרנו ועטרותיהן בראשיתן כלומר דעת שידעו שבגללה זכו לחיי עוה"ב מצוי עמהם והיינו העטרה שלהם עכ"ל הצריך לענייניו ואל תטעה לומר ח"ו שמי שאין לו השגה אין לו חלק לעוה"ב חלילה וחס ליה דודאי קיום המצוה בפועל או הלימוד מביא לידי עוה"ב אף דכונת הרמב"ם דלתכלית השלימות אינו יכול להגיע רק מאן דינע ביקרין דמרי' ויש לו יראה ואהבה הראויה וכן מבואר בכמה ספרי החכמים ונלאתי להעתיקם ויש על זה חבילות ראיות ובביאורי ה"ל הארכתי וברתי הדבר כשמה ואין כאן מקומו ועיין בזוהר פ' בראשית שם בחשבון שבועה היכלין עי"ש דשית היכלין קיימין למדורא דצדיקים לפי המדרגות ובהיכלא שתימאה אינון חסידין קדישא וכל אינון דמרחמין למריהון ברחימא סג' עי"ש וזה ודאי לא יצויר שיהי' אוהב גמור באהבה עזה אם לא דינע ביקרין דמרי' וזה מבואר למבין ועיין בחו"ה שער היחוד פ"ב במ"ש נאמת אמר הפלוסוף באמריו לא יוכל לעבוד עילות העילות כו' עי"ש ועיין בהפ"ה מרפא לנפש שכ' שאנחנו מחמת הקבל' הנמשכת מהרואים ושומעים הני פאלו ראינו בעינינו והביא ראיה מהפוזרי מאמר א' סי' כ"ד ויפה דבר ואעפ"כ נאמר דע את אלהי אביך ונאמר כי אם בזאת יתהלל המתהלל השפל וידוע אותי כו' וזה מבואר מאוד בזוהר הקדוש במקומות רבים לאין מספר וממש בכל ספרי החכמים והנה יצאתי לחוץ מענייני פדי שלא יטעה המעיין ח"ו ונתחזר לעניינינו לבאר דברי הרמב"ם בחיבורו עולין בקנה אחד עם דבריו בפ"ה המשנה ונקדים כי המושפל היא הדעה שזכר הרמב"ם בחיבורו היא הבורא ותברך פעין שנאמר כי אם בזאת יתהלל המתהלל השפל וידוע אותי וכמ"ש בפ"ה המשניות להדי' עי"ש והיינו כבודו וגדולתו דמהותו מן הנמנע להשיב כמאמר החכם אלו ידעתיו הייתיו והיא מאמר עמוק למבין וביאור המאמר ה"ל תמצא בדברי בסמוך בס"ד ומשה רבן של נביאים יוכיח שנאמר לו ופני לא יראה ונקדים עוד דהסברה והטעם דלא נאמר על הצדיקים בחייהם אף על דרך השאלה השכל ומשכיל ומושפל אחד אף בשעה שפנויים מכל מעשה ומשוללים מכל מחשבה ומחשבים ומשיגים ברומתו ותברך לפי שזה אינו רק כמו שיברק עליו הברק פעם יציץ פעם יצלם כמו שזכר רבינו הרמב"ם בפתיחתו לספר המורה ותואר ה"ל לא יפול רק אם לא נעדר בשום פעם כמו שמבואר שם במ"נ חלק א' סוף פ' ס"ח לכה אחר ההתפרדה שאיננה בגוף ולא נעדרה בשום פעם ממעלתה ומדרגתה כי אין לה מנהגים וטבעים שזכר הרמב"ם שם בפתיחתו לספר המורה שיעלימהו יצדק עליו תואר זה כי אז היא מתאמצת ומתאחדת עמו ותברך משא"כ בחיים חיותו והבן זה וזה פונת הרמב"ם שם בה"ל תשובה

כי הדעת שידעו כנ"ל מצוין עמהם ר"ל שלא נעדר מהם וא"כ ממילא דהשכל ומשפיל ומושפל אחד והיא העטרה שלהן כנ"ל ברור ואמת ואעפ"כ גם אחר הפרדה תואר זה הוא רק בדרך השאלה ושג"ל כי עליו ית' נאמר כי הבלתי בעל תכלית משיג בלי תכלית הבב"ת ונמצא הוא המשיג והמושג וההשגה והכל נסמך לו בהגותו שהוא סבה לכל ובינדעו עצמו יודע הפל אבל הנפש אף אם נאמר דבררי הרמב"ם שם במ"נ פ' ס"ח כי המשפיל בפועל תמיד הוא השכל כי אין השכל בפועל דבר זולת מה שהושפל ופעלו היא עצמו כי כל שפל פעלו היא עצמו עיי"ש היטב נמצא לפ"ז פשמשגת תמיד אמיתת הבורא ב"ה וב"ש הרי הוא יתברך המושפל והשכל אין בפועל שום דבר זולת מה שהושפל ופעלו היא עצמו נמצא השכל ומשפיל ומושפל אחד ומתאחדת עמו יתברך מ"מ הרי א"א שמשגי לאין תכלית כ' כל הנבראים הם בעלי גבול ותכלית ואף השכלים תכלית וגבול יש להשגתם וכל השכלים דרי מעלה שואלים אי מקום כבודו ואי אפשר להשיג הבלתי תכלית רק הבב"ת ית' אבל כל בעלי תכלית איך נאמר שישגיגו השגה שלמה דאיך יצויר השגה שלימה כיון שהוא בב"ת ולהגיע עד בלתי תכלית א"א כיון שהעצם בעל תכלית ואיך ב"ת יגיע עד בב"ת דא"כ הרי היא בב"ת והוא הבורא ית"ש ולא נברא והיינו מאמר החכם שהבאתי לעיל אלו ידעתיו הייתו כנ"ל בס"ד לכאר מאמר החכם הנ"ל וא"כ א"א שמשגי הנפש השגה שלימה בעצמותו ית' ואף לא חלק ממנו כי כל חלק יש לו כל כמבואר בקוה"ל בשער היחוד פ"ד בבירור הקדמה שנית עיי"ש ואיך יקרא מושפל בפועל עד שנאמר שנתאחדת עמו לגמרי רק שמשגת מכבודו וגדולתו והן רב והן מעט הפל לנגד בב"ת י"ת על קוטב אחד יסבו והפל כלא רק ע"ד השאלה פול התואר הנ"ל לפי שאז אין לה מושפל אחר רק כבודו ית"ש ומתאחדת עמו י"ת באיזה תואר מהאחד לפי הראוי לה ועוד מילין אוציא לברר דתואר זה לא יפול רק בדרך השאלה כי הנפש בנדאי תתעלה תמיד מהשגה להשגה ולא תעמוד בהשגה אחת לעולם כמ"ש הרמב"ם בסוף פרקי הצלחה שלו וז"ל שם הצריף לענינינו ואמנם בני ישראל לא כן אבל אנחנו נברך יה מעתה ועד עולם וגו' רמז לעובדים בזה העולם אשר הם עם צדיק מתענגים לדבקותם הטהור והם נשארים אשר נעתקו ממנו וגם מוסיפין כפלי כפלים עד סוף העולם וכן אמרו למען יזמרה כבוד ע"כ דבריו הצריף לענינינו והוא מסכים למה שנמצא בכתבי האר"י זצוק"ל בענין עליות נשמה ממדרגה למדרגה והבן זה ושבח הוא לה במה שמוספת והולכות דמה בצע אם תעמוד תמיד בהשגה אחת משך זמן עולם שכולו ארוך ובנדאי אין נעימות השגה ישנה שכבר הושגה כנעימות המושג מחדש וטועם טעם אשר לא טעם עדיין וא"כ השנה של אתמול אינה כהשגה של היום ונעתקת ממושפל למושפל ואיך יתאחד השכל ומושפל כיון שפועל השכל בכל פעם מושפל אחר רק בדרך השאלה יקרא אחד מאחר שכל המושפלות אז הם בסוג אחד ר"ל בגדולת הבורא יתברך ואינו דומה להחותם שזכר הרב מהרי"ם אלמושינינו בפסוק שימנו פחותם על לבך ששם שלשת חלקי הפעולה דבקים זה בזה שהחותם אינו פועל פעולה אחרת משא"כ השכל משפיל מושפל אחר בכל פעם רק לענין זה שהפל הם בסוג בגדולתו ית' ובדבר זה מתאחד כ"כ עד שהחותם השאלה ממנו משא"כ הבורא ית"ש שהיא מתענג בשעשועי השגת עצמו לאין תכלית ואין בלתי ב"ת גדול מבב"ת וא"כ הוא בלי השתנות וכלי המשך זמן כי הזמן מכלל הנבראות כמו שבאר הרמב"ם בספר

המורה חלק שני פ' י"ג ע"ש ואינינו י"ת נופל תחת סוג הזמן והבן זה ועוד דהשגת בב"ת היא תענוג בב"ת ואין בב"ת גדול מבב"ת ודוק.

ועוד בב"ת לא יתכן לומר שהשג בשלימות פי הוא בב"ת ואיך נשלים רק שזה אצלו ית' השלימות שהוא בב"ת ומשיג עד אין תכלית א"ע ושהיא בב"ת ובלי הפסק ותכלית והפל אקד פי עבר והנה ועתיד אצלו ית' אקד בתכלית האחדות בלי פירוד ואנחנו הנופלים תחת סוג עבר הנה ועתיד לא נוכל להשיג על אמיתתה הענין הנ"ל אשר הי' היא שיהי'.

ואשר היא ואשר יהי' הוא אשר הי' ואשר היא ואשר הי' ואשר יהי' פסומא אשר לא ראה אורות מימיו אשר לא יוכל להשיג מהות הצבעים על אמיתתם אבל באמת אצלו י"ת פן היא לקד לא יתואר שכל ומשפיל ומשפיל אקד ע"ד האמת וזולתו ית' רק ע"ד השאלה ושני' יתואר השכל היא השביב אלהי אחר הפירוד מחומרם ואחרי הדבוקו במחצבו פנ"ל בס"ד והבן זה מה שפתבנו הן בפ"ה המאמר אלו ידעתיו הייתי.

והן בטעם דלא יפול ע"ד האמת תואר זה רק עליו ית' פי הדברים עמוקים מאוד וברורים ונכונים ואמיתים אף שלא ראיתי בשום ספר לא מהפ"ה הנ"ל ולא מהטעם הנ"ל לא מינה ולא מקצתה רק מה שחנן ד' אותי העני בדעת מ"מ האמת עד לעצמו בס"ד וענין בס' עשר' מאמרות חקור דין חלק ב' סוף פרק מ"ד מ"ש בענין עטרותיהם בראשיהם ודבריו דברי א"ח ודברי תורה פפטיש יפוצץ סלע ועיי"ש בשבילי אמונה בשם אבוכר ששכל האדם היא שכל ומשפיל ומשפיל אקד כשידבק בשכל הפועל עיי"ש וחשבוהו לתכלית האחרון ולהצלחה אחרונה תמה אני על בעל שבילי אמונה פי היא העתק דברי הטמא הזה פאלו הם הלכה פסוקה ובאמת אינו ראוי לחכם הישראלי להעלותה על הספר פי זה שורש פורה ראש ולענה ודברי הפילוסופים הפופרים בחידוש ובידיעה וברצון ואינם מאמינים דבקות אחר רק הדבקות בשכל הפועל כמו שמבואר בדברי הפלוסוף שחיק טמי' למלך אלכזר בכוזרי מאמר ראשון סי' א' אבל אנחנו עמו ב"י בחיים חיותינו נאמר בתוה"ק ואתם הדבקים בד' אלהיכם חיים פלגם וק' ב"ב של ק"ו פשוט מוסד המבדיל וכמ"ש רבינו הרמב"ם שם פ' חלק בפירוש דהדבקות היא בהבורא ית"ש עיי"ש וכן בפירקי הצלחה ואף שזכרו הרמב"ם לשכל הפועל בכמה מקומות לא להצלחה אחרונה זכרוהו דאין הדבקות הנה הצלחה אחרונה וראיות מתנ"ך יש לזה לאין מספר כמו והיתה נפש אדוני צרויה בצרור החיים אתה וכו' וכמוהו הרבה מאוד ובדברי חז"ל בש"ס ובזוהר הקדוש מבואר זה במקומות רבים ואם אמרתי אספיה כמו לא יכילם הנניר כמו זכאי חולקי דבר נש דאתקשר נפש ברוח רוח בנשמה ונשמה בהקב"ה ועי' בעקדה שער שבועים ועי' בכוזרי מאמר ראשון מן סי' ק"ג עד סי' ק"י ותמצא נחת ועי' עוד שם במאמר שלישי מן סי' כ' עד סי' כ"ד עיי"ש ועוד פי אמונה הראוי' פי גדולים הצדיקים יותר ממה"ש כמו שקיימו וקבלו חז"ל בכמה מקומות כמו שהוציאו מן הפסוק פי מלאכיו יצנה לך וגו' מי גדול השומר או הנשמר וענין בע"מ מאמר אם כל חי סוף סי' ל"ד ואמרו חז"ל במס' ב"ב דף ע"ה ע"ב עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ועוד אמרו חז"ל ששים ריבוא מה"ש נהנו מזיו תורתו של ירבעם קודם שחטא ונלאתי לדבר עתה בדבר זה פי היא ענין עמוק מאוד וכבר האריכו חכמי לב הקדושים והטהורים

בספריהם בענין זה בעקדה בכמה שפעים ובמעשה ד' ובאלשיך במקומות רבים ועיין
באלשיך על פסוק הו' לד' אלהיך השמים וגו' בפ' ואתחנן דלא הוי על סדר היחוס לא
מלמעלה למטה ולא מלמטה למעלה עיי"ש פי היטב אשר דבר וראי' ברורה יש לזה
לאמת זה הדעת האמיתי שנשמת אדם יקר מן הכל והכל נבראו בשביל ישראל אף עולם
המלאכים מכ"ש עולם הגלגלים וכבר תאריך הבעל עקידה בזה בכמה מקומות וכן בעל
מעשי ד' ויותר מזה נמצא בזוהר הקדוש פ' ויקרא ר' שמעון אומר פתיב עשרה עשרה
הפך בשקל הקודש כו' עיי"ש דמשמע מהזוהר דגם האצילות היא לצורך ישראל ועיין
בספר הפרדס להר"מ קורדנארו זצוק"ל בשער טעם האצילות פ"ק ששי ועיין עוד שם
בפ"ג ד' עיי"ש ועיי"ש בשער מהות ההנהגה פ' עשרים ו"ל כי מציאות כל האצילות
לא נאצל אלא לצורך התחוננים כו' עיי"ש ועי' בזוהר פ' תרומה ו"ל לשבעה מדורין
אינון לעילא דרגא על דרגא וכו' עוד שם מדורא שביעאה היא מדורא עלאי על פולה
ותמן לא אשתכחו בר נשמתהון דצדיקים כו' עיי"ש עד דא פגוונא דא עיי"ש דמבואר
להדי' דנשמתהון של צדיקים עולה ביתר שאת וביתר עז על כל צבא מעלה ביקר גדולה
ותפארת ונשיבות ועלמא עלאה לא אתקניין רק בגין נשמתהון דצדיקים וכל צבא מעלה
לא ידעין למפלח למריהון כמו נשמתהון דצדיקים ולא חזיין ביקרין דמריהון כמו נשמתין
דצדיקים עיי"ש ועיין בפרדס שער היכלות פ' עשירי ואחד עשר ושנים עשר ושלושה
עשר עיי"ש היטב ותמצא נחת ועיי"ש בשער הנשמה ממש בכל אחד עשר פרקים ועי'
בספר חסד לאברהם סעיף ד' נהר ג' ועיין בספר הקדוש הקנה בדפוס קארעץ דף ח' ע"ב
שם ויאצל כסדר אדם כו' והנה הקדוש הנ"ל הפליא לעשות במ"ש ויאצל כסדר אדם
כדי שיאצל גשמי ברוחני ע"ש והיא ט"ס בדפוס לדעתי וצ"ל רוחני בגשמי והפליא בזה
שכלל בשבעה תיבות כל מה שהאריך בפרד' פ' שמיני משער הנשמה ועוד הודיענו יותר
שהאצילות היו כסדר זה בשביל האדם עיין היטב ותבין ועיי"ש בספר הקדוש הנ"ל בדף
מ"ג ע"ד שם מה צורך לכל אלו א"ל עילות העילות גזר שיעשה האדם גשמי כו' עיי"ש
דמבואר דכל האצילות וסדר האצילות היא לצורך האדם ועיי"ש דף ה' ע"ב ג' על פסוק
והארץ היתה תהו ובהו ד"ה שאלו מתיבתא דרקיע מקב"ה כו' עיי"ש עד אלולי זה
הצלה לישראל מהיכן אבל עתיד הקב"ה להעלות הו' שהוא ת"ת ישראל למעלה מחכמת
אלהים עיי"ש היטב בדבריו הקדושים שהם חתומים וסתומים ועמוקים מאוד ור"ל עד
כ"ע למעלה מספירת החכמה ודי בזה יקר ואפשר שלזה פינונו חז"ל עתיד הקב"ה להיות
עטרה בראש כל צדיק פי יכתרו בכתרו ועיי"ש ע"ב ועיי"ש בדף ע"ב ו"ל אף מעלת
יעקב שיצא מיצחק מעלה עד כ"ע זהו ירפיבהו על במתי ארץ עכ"ל וביאור של כ"ע
תמצא באותו עמוד לעיל מינ' עיי"ש ועיי"ש ע"ג מ"ש על פסוק ואתה על במותימו
תדרוך עיי"ש ועי' עוד שם בדף יו"ד ע"ב שם ויעקב שהוא מבלי סיגים כו' עיי"ש ועיין
בע"ח בהיכל א"ק שער א' ענף ה' ועיין בע"ח שער ג' היכל א"ק במ"ק למהרח"ו פ"ב
מה שכתב בפסוק הנה ישפיל עבדי כו' עיי"ש ועי' עוד שם בשער א' שער הפללים פ"ב
שכתב באצילות הנקודות והשבירה היא בשביל האדם כדי שיהי' לו בחירה ורצון ושכר
ועונש עי' עליו ועיין עוד שם בהיכל נקודים שער ד' פ"ק וא"ו עיי"ש באריכות בטעם
השתנות נקודות זו"ן מנקודות הג"ר הפל בשביל האדם להפרע מן הרשעים וליתן שכר
טוב לצדיקים או לפי טעם אחר שלא יהי' עון התחוננים גדול עד מאוד מנשוא עד אין

קץ ותכלי עיי"ש ועוד האריכו בשאר ספרים מזה הענין דנשמת האדם יקר מן הפל ועיין בדרך עץ החיים למטה"ם לוצאטו שהיא הקדמה לקל"ח פתחי התכמה אשר לו מ"ש על פסוק ד' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ועי' בע"מ מאמר תקור דין חלק ד' פ"ח גם אני העני בדעת קיימתי וחזקתי זה הדעת האמיתי ביסודות חזקים בבניאורי הנ"ל בס"ד ומינה אין לזוז והאמת יורה דרכו וא"כ היאך ישפיל הדר פבוד גאונה פחת שפל הפועל שהיא הפחות שבשכלים הנבדלים כמ"ש בשבילי האמונה בעצמו בנתיב הנ"ל לעיל מיני עיי"ש ועיין בהראב"ע בפ' בראשית בפסוק ראשון ועי' בגינת אגוז חלק שני בענין עשר שבטים א"ו דישתקע הדבר ולא נאמר ולא יפקד ולא יזכר בישראל והעיקר כמו שפתי עי"ש נ"ל לפרש דברי חז"ל שאמרו במס' סנהדרין דף ק"ד ע"א על דוד המלך ע"ה ונ"ל אמר לפניו רבש"ע מפני מה אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ויעקב ואין אומרים דוד אמר אינהו מינסי לי ואת לא מנסת לי כו' עיי"ש והנה להבין שאלת דוד שהיא משוללת הבנה דא"כ יאמרו פן על כל הצדיקים וגם להבין תשובת התורה שהוא ג"כ לפע"ד לכאורה מחוסרת הבנה פי מה שייכת לזה דלא עמד בניסיון עם זה שלא יאמרו אלהי דוד והאבות שעמדו בניסיון לכה יאמרו אלהי אברהם וכו' ומה מדה פנגד מדה יש בזה ומקודם נתרץ קושית התנחומא שהביא רש"י בנימוקי החומש ריש פ' ויצא במה שאמר ית' ליעקב אנכי אלהי אברהם אביך אלהי יצחק הלא לא מצינו שייחד הקב"ה שמו על צדיקים בחייהם עיי"ש והנראה לי בזה כי נ"ל ליתן טעם על מה שאין הקב"ה מיחד שמו על הצדיקים בחייהם היא מטעם שאינם עדיין בגדר השכל ומשפיל ומשפיל אחד כמו שפתי וא"כ עדיין אין להם התחדות עמו ית"ש ואיך יתיחד שמו ית' עליהם דבמדה שאדם מודד מודדין לו זולת אחר מותם שאז יש להם התחדות חזק מיחד שמו עליהם כנ"ל והוא נסיון והנה באמת עטרה זו ומדרגה זו יאתה לבני עלי הדבקים בד' עד שנעשו מרפכה לשכינה.

עד שמיחד כל מחשבותיו ותנועותיו וכוחותיו לד' לבדו לבל יפול דבר ארצה אף פחות השער ולא יזוז ולא יזח מחשבתו מאהבתו ויראתו ודבקתו ית' ותורתו ורוממותו וגדולתו וחסדו וטובו וגבורתו ופחדו ואימתו אף כרגע.

להן יאתה עטרה זו אף בחייהו ויפול עליהם תנאר הנכבד הזה השכל ומשפיל ומשפיל אחד בהשאלה ושני' כמו שמוכרח מהש"ס לפי מה שבארתי הפי' ועטרותיהם בראשיהם דהיינו מדרגה זו כמ"ש לעיל וא"כ ממילא מוכח דיתכן זה להיות בחיים דהלא כבר זכו ישראל בחייהם לכתרים אלו בשעת מתן תורה קודם החטא כדאיתא בשבת פ' ר' עקיבא דף פ"ח ע"א שהי' לכל א' מישראל ב' כתרים והיינו בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מתן תורה כמו שדרשו חז"ל במס' תענית פ"ד במשנה דף כ"ו ע"ב וכמ"ש זקני מהרש"א שם בברכות דהכתרים האלו הן הן העטרות עי' עליו ואפשר שלזה נתפנין ג"כ הרמב"ם שם בפ"ח מה' תשובה ה"ל ב' במ"ש וכן הוא אומר בעטרה שעטרה לו אמו עיי"ש ועי' בח"א של זקני הגאון הנ"ל שם בברכות שכתב ונ"ל פי הי' בנתינת התורה פדוגמת עוה"ב שהי' עטרותיהו בראשיהו כדאמרינן בפ' ר"ע שהי' לכל א' מישראל ב' כתרים והיו מרוחקין גשמות כמ"ש במשה שלא אכל מ' יום כו' פענין עוה"ב שאין בו אכילה ושתי' אלא צדיקים יושבין ועטרותיהו בראשיהו כו' עכ"ל ולדברי יומתק מאוד פי מאחר שהיו מרוחקין מגשמות פענין שנאמר אני אמרתי אלהים אתם כו' הרי לא

הטרידן ולא הפרידן שום דבר ונפל עליהן תנאך זה ולכך אמרו חז"ל לא הי' ישראל ראוי לאותה מעשה וכמו שאבאר לקמן גבי דוד ועיין בע"ע מאמר חקור דין פ"ט חלק ב' ובמאמר הנ"ל חלק ב' פכ"ח ובחלק ד' פ"ח עיי"ש ואני לדרכי הולך פי דברי תורה כפטיש יפוצץ סלע ומה שאמר שני פתרים אחד נגד נעשה ואחד נגד נשמע אשר לפי פירושו דהעטרה היא הדביקות הגמור והשקראת שכינה ומרפכה שלו ית' לא יצדק בו הרבוי פלל לומר שני פתרים והנראה לי בזה דהנה השכל והחושים העוזרים לו עי' במורה חלק א' פרק מ"ו קודמין בזמן שיבין בגדלות הבורא ובעיניו יראה ובאזניו ישמע ולבבו יבין ואחר זה יתעוררו ויגועו כל עצביו ועורקיו וגידיו ויתפרדו כל עצמותיו לעבוד עבודתו עבודה תמה בתורה ורעדה ופחד ויראם צפונה אצלו על האברים מרוממותו והתנשאותו של יוצר בראשית ובהשתוקקות אהבה עזה ונפלאה ובביאורי על התורה ביארתי בס"ד נמצא יהא היראה הגמורה ואהבה הנפלאה לאחדים אשר נראין כמתנגדים וכבר חקר בזה גם העקרים ואני פתתי בעזרת האל ית' הנראה לי דברים ברורים ונכונים ואין פאן מקומו ונחזור לענינינו דנדאי עקר התועלת במה שמזכיר בעטרה הנ"ל להיות האור אלהי הדבוק בו שופע על שכלו ויפתחו לו שערי אורה וגני חכמה ומעוררו לעבודתו ולא הבתו ויראתו פנאמר פי אתה תאיר גרי ונאמר היב חכמת' לחימי' ונאמר וילמד ענוים דרכו כו' ונאמר אשפון את דפא וגו' והבן ונאמר בית יעקב לכו ונלכה באור ד' ויורינו בדרכיו ונלכה באורחותיו והנה לפי"ז האור ההוא הוא סיוע רב לאור השכלי אשר לו אבל עדיין אינו שופע על כלי המעשה לעוררם שיהיו נתעים פולם ושומעים כל אשר יצוה השכל וכן מבואר מהזוהר שאביא בסמוך להיות האי גר דולק על רישו' כלומר שופע על השכל אשר מושבו במוח שבראו למנדע דיצטרף למשחא ר"ל מ"ט אבל השפע אלהי אינו שופע על כלי המעשה רק היא בתורתו צריף לזרזם והנה באמת יש רבים שיזד שכלם רחב להבין בגדולת הבורא ית' ש וחשק לעבודתו ואעפ"כ כלי מעשים אינם גומרים פי אבריו עצלנים ואינם שומעים למה שיגזור השכל עליהם אבל יש שזוכה במעשיו שאור אלהי דבוק בכל אבריו ולא יגוחו ולא ישקטו עד אשר ישלמו בזריזות מה שיצוה השכל בלי איחור ועיכוב ודחי' וזה פי המדרש באברהם אבינו ע"ה שמצינו במדרש שהיו נרתע למול עצמו עד שאחז הקב"ה בידו שפאמר וקרית עמו הברית ע"כ והן הן הדברים פדכתבנו פי אף ששכלו ודעתו ורצונו הספימו לכל אשר יאמר ית' פי היא זה אעפ"כ כלי המעשה היו נרתעים לאחוריו מלהשלים הדבר למול עצמו איש זקן פמוהו עד ששפע אור אלהי גם על אבריו ואז השלימו הדבר והבן זה ויותר מזה מצינו במדרש ויקרא רבה פרשה ל"ה שדרשו חז"ל על פסוק מאמר דוד המלך ע"ה חשבתו דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיה בכל יום אני מחשב למקום פלוני אני הולך והי' רגלי מביאות אותי לבתי הפנסיות ולבתי מדרשות ע"כ הרי שאור אלהי שופע כ"כ בכל אבריו עד שהביאו אותו לדבר מצוה בלא דעתו והבן זה ועפי"ז יתבאר לה מה שאמרו שזכו כל א' מישראל לב' פתרים היינו מה ששפע על כלי מעשה היינו נגד נעשה ואחד פנגד כשמע היינו שאור אלהי שופע על שכלם היא פתר אחד היא פנגד נשמע ועל גוף הפלי מעשה הרי פתר שני פנגד פעשה פנ"ל ופי' זה נכון ונאמת בס"ד ונחזור לענינינו עי' בעקודה שער שבעים ובכוזרי מאמר ראשון ומאמר שלישי הנ"ל שהבאתי לעיל מבואר שמה דהדבקות של עוה"ב יתכן להיות בחיים ועפ"ז

יובן ג"כ מה שיהקדימו נעשה לנשמע היינו פדי שיחול עליהם הפתרים פסדר אמירתן ויהי! יראת חטאו קודמת לחכמתו והבן ובדרושים דרכתי בענין זה בדברים נפלאים בדרך אחר בס"ד ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע ודבר זה שאין נמנע שינפה האדם לזה בחיים שיכתב בעטרה זו אם יעשה עצמו מרפכה לשכינה מבואר ג"כ מזוהר דהלא כבר ביארתי דמבואר מהש"ס דהקב"ה בעצמו ע"ד השאלה היא העטרה כו' ועפי"ז תבאר לה דבר זה מהזוהר פ' בלק במאמר יניקא ושם פתח ואמר החכם עיניו בראשו כו' שם דשכינת' שרי' ברישין' וכל חכם עיניו ומלי' בראשי' אינון בההיא דשרי' וקיימין על רישן וכד עיניו תמיד תמן לינדע דההיא נהורא דא דלוק על ראשי' איצטרה למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה וכו' והבן זה פי מאמר עמוק הוא והנה דבריו מבוארים דמ"ש דשכינת' שרי' על רישין' היינו העטרה דבראש כל צדיק לפי מה שמבואר מהש"ס ולהיות גופו פתילה להאי גר וכל עובדי' משחא היינו ענין מרפכה יתברך והבן זה פי ברור נאמת היא בס"ד ועי' במס' קדושין דף ל"א ע"א ר' הונא ברי' דר"י לא מסגי ד' אמות בגילוי ראש אמר שכינה למעלה מראשי והו הו ממש דברי הזוהר הקדוש הנ"ל ועיין בטא"ח בסי' ב' ועי' במ"נ חלק ג' פרק שנים ונחמישים וז"ל וגדולי חכמים ז"ל היו נמנעים מלגלות ראשם להיות השכינה מחופפת על האדם ומסופקת אותו וכן היו ממעטים בדבריהם לזאת הפוננה ע"כ ועיי"ש בפ"ה המשנה להרמב"ם פרק חלק ומ"ש על נהנין מזיו השכינה ועי' בעקרים מאמר רביעי פ' ל"ג מ"ש בזה עיי"ש ועיין בזוהר פ' ויקהל שם בתיקון כפילת אפים וז"ל וכדין איצטריה למנפל על אנפוי ולמסר נפשין כי עד חצי איהו בר נש דאיחצבר צרור דחיינן בהאי עלמא דוגמת עלמא דאחי ועי' בפרדס בשער מהות והנהגה בפרק י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב עיי"ש ועיין בע"ח שער א' שערי הפללים פרק א' שכתב שגפילת אפים עולה ומעלה כמו שהצדיקים במיתתן עולין ומעלין עיי"ש אף שהיא בשינוי הלשון מ"מ הו הו הדברים והבן זה ועיין בזוהר פ' נח על פסוק ונקימותי את בריתי אתה אמר ר"א אמר ר"ש משה סתום כו' ת"ח רזה דילה כד צדיק איהו בהאי עלמא מיד שכינת' לא איצדי' מני' ותיאובתי' דילה בי' כעין תיאובתי' דלעילא כו' עיי"ש ועיין בפרדס שער אבי"ע פרק ששי וא"כ לפי"ז לק"מ קו' התנחומא דהרי אמרו חז"ל האבות הו הו המרפכה שגאמר ויעל מעליו אלהים וא"כ לפ"ז עליהם שפיר ייחד שמו בחייהם כו' ואף הו בקדושיו לא יאמין לא שייך פאן דשוב אינו מענות לחטוא פנודע מכתבי האריז"ל דמאן דזכה לנשמה דאצילות שוב אינו חוטא והיא הענין המרפכה והבן זה וזה מה שאנו אומרים אלהי אברהם כו' פי עליהם נתיחד אלהותו ושמו ית' בחייהם מה שאין זולתם וכו' דק"ו ב"ב של ק"ו לאחר פטירתם שנתאחדו באופן התאחדות מה שלא ידמו לזה שאר צדיקים רק בהתאחדות פרטי דנדאי במדריגה זו יש מדריגות מדריגות אין שיעור ותכלית גבוה מעל גבוה וכמו שאמרו חז"ל כל אחד נכוה מחנפתו של חברו ועפ"ז נתישב הקו' שגאמר הגאון מהר"ם איזין שטאנו והיא בתשובת פנים מאירות חלק א' פ"ט והיא למה אנו אומרים אלהי אברהם בכל ג' פעמים אלהי בחד אלהי סגי והי' ראוי לומר אלהי אברהם יצחק ויעקב והנה הגאון הנ"ל יפה השיב עיי"ש ולפמ"ש נתישב שפיר טפי דהא כל א' נעשה מרפכה לשכינה וכל א' רגל בפ"ע כפודע ליי"ח ועי' בספר התמונה סוף תמונה ב' שם וז"ל כי כבר הוא רצונו כענין אלהי אברהם אלהי יצחק כו' ועיי"ש במפרש יוצא ג"כ ישוב לקושין' זו פי ר"ל מדת אברהם

ומדת יצחק והבן ועיי"ש לעיל מני' בענין רצוני והנה אף שיש צדיקים שנעשים מרפכה לשכינה בחייהם מ"מ מדריגות מדריגות יש לכל אחד היא בהשאלה נגד הצדיק היותר גדול ממנו וכן התואר הזה דמשפיל ומשפיל היא בהשאלה לנגד זולתו היותר גבוה פנ"ל כמו שהיא בדרך שאלה לנגדו ית' אף הגבוה מעל גבוה פנ בענין המרפכה שדבקותה נפלא עד שיהי' המרפכה על אמתת הענין כמו שאמרו האבות הן הן המרפכה וספירן עילאי קדישין מתיחסין עליהון פנודע לי"ח היא מוגבל ושיער בדעתו של אל דעות והאבות ע"ה הגיעו בדבקותם לשיעור הנפלא והנעלם ההיא ועי' במ"נ חלק ב' פרק כ"ב במעלות האבות ועי' בפרדס פרק שלשה עשר משער היכלות שהיא חשיבות יותר מחנוף ואלהיה שמגופם נעשה מלאך כמו שבאר שם ועיי"ש בפ"א משער הנשמה ואשר למטה מהם היא בדרך שאלה לנגדם ומאמם והנה זה אדונינו דוד ידענו מה הי' לו כי הי' רגל רביעי פנודע ועי' בזהר הקדוש פ' נח שם ד"א שתה מים מבןך דא דוד מלכא כו' ועי' בפרדס שער הכינוים בפ"ג וד' עיי"ש היטב ודורשי רשומות פירשו עפ"ז הפסוק ותעמוד מלדת האמור בלאה אחר לידת יהודא והבן שלו לדוד יאתה להשלים המרפכה כי היא הי' מאוד נפלא בדבקות אהבתו ויראתו פנראה בעליל מתהילותיו וזמירותיו נעים זמירות ישראל במקומות רבים עד אין מספר מורה עולם הדבקות נפשו בו ית' לאין ערוף ואין קץ ולא ע"ד הגונמא והפלגה דבר בשום מקום כי הפל ברוה"ק בכתב יד ד' עליו השפיל כמו שחילקו חז"ל בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור בזה מזמור ואח"כ רוה"ק ובזה רוה"ק ואח"כ מזמור אבל הצד השונה שבהם שהפל ברוה"ק נאמר ויוכיח על דבקותו הנפלאה שמלה גדול כמוהו לא ישן שיתין נשמין מחצות לינה וכדומה דברים הרבה מפוז ומכרך בכל עזו ובנדאי דלא נעדר מהדבקות בשום מקום וכל אבריו מרפכה לשכינה פאמרו חשבתו דרכי ואשיבה רגלי אל עדותך דרשו חז"ל במדרש ויקרא רבה פרשה ל"ה אני מחשב למקום פלוני אני הולך והי' רגלי מביאות אותי לבתי פנסיות ולבתי מדרשות והבן זה וא"כ לפי"ז נופל עליו התואר שכל משפיל ומשפיל אחד בהשאלה וראוי ליחד שמו עליו אף בחייו וגם הן בקדושתו לא יאמין ל"ש אבל כבר אמר ולבי חלל בקרבי אף שאח"כ חטא נסיון שאני והבן ועי' בעיון יעקב של הגאון בעל חק יעקב שם בסנהדרין שכ' שם שבא לידו חטא אף שפבר אמר ולבי חלל בקרבי משום שהביא עצמו לידי נסיון ולע"ד אין צורך לזה דכינון דהי' נסיון בנדאי הי' אז רשות לס"א להתגרות בו דזולת זה אין פאן נסיון וזה ברור אבל מצר מהותו שוב לא הי' מעומד לשום חטא והבן זה כי נכון הוא וגם אפשר שמטעם זה אמרו חז"ל לא היה דוד ראוי לאותה מעשה פנ"ל וכ"ש אחר פטירתו בהתנחלות פרטי והוא ג"כ רגל בפ"ע וראוי להיות קנים זכרו לדור דורים שיאמר אלהי דוד בדרך שאומרים אלהי אברהם יצחק ויעקב והשיב כו ית' הם עמדו בנסיון וא"כ לא הי' בגדר העדר קדושה בשום אופן עפ"י איזה קרי והזמנות ולכך הם מתוארים בתואר הראוי משפיל ומשפיל כו' דלא נפלו פלל תחת סוג העדר ולכך נתיחד שמו ית' עליהם משא"כ אתה שלא עמדת בנסיון וא"כ אולי אם יארע כף איזה נסיון לא תעמוד ואף שלע"ע אינה בגדר העדר מ"מ פינון שיצויר בה העדר עפ"י איזה קרי והזמנן כבר נפלת תחת סוג ציור העדר ואינה במדרגת השכל ומשפיל כו' כמו שהם כמ"ש לעיל בשם מהר"ם אלמושנינו בפ' שימנו פחותם על לבך מבואר מזה דהעדר בשום פעם מגרע פח מדרגה זו וכן מבואר במ"כ

חלק א' פ' ס"ח ואיני ראו ליחד שמי עליה כמו עליהם והבן מאוד פי נכון היא בס"ד:
ועפ"ז נתישב לי מה שעמדו בו כל חכמי לב בענין ניסיון וכי לנסות הוא צריך אם לבו
שלם עמו הלא ד' חוקר לב ובוחן פליות וחופש כל חדרי בטן.

וכל אחד המציא דרך סלולה פפי אשר קבל חלקו עי' במורה חלק ג' פרק כ"ד ועי'
בעקרים מאמר רביעי פרק י"ג והנה גם אני חלקי אמרה נפשי בכמה דרכים שונים
בדברים נפלאים בעזרה"י בביאור על התורה בדרך מחקרי וביאורים על התורה בדרך
דרוש כל אחד פונה לדרך ונותן טעם לשבח ומסיר כל ספק וכל קושיא שיש באותו
ענין הן במקראי קודש והן בדברי חז"ל אשר דברו בזה בתלמוד בבלי ובירושלמי
ובמדרשים ואין פאן מקומם וכאן לחדש אני באתי בעזה"י לישב קושני' הנ"ל עפ"י מ"ש
באופן אחר ממה שכתבתי בביאורים הנ"ל והוא זה פי מאחר שרצה הקב"ה ליחד שמו
ואלוהותו ית' ולהיות עטרה כו' בראש איזה צדיק פראוי לו לפי מעשיו ועסקיו ותנועותיו
ומחשבותיו ועשתנותיו ואף שיודע ית' שלבו שלם עמו לע"מ מ"מ אולי ע"י איזה קרי
והזמן יתפעל וישתנה לבבו ואף שמ"מ יודע ד' הלא כבר נתקבל אצל כל מאמין ישר
הולך דהדיעה בעתיד אינו מתנגד להבחירה והפל בידי שמים יהיה מאיזה טעם שיהי'
וא"כ לפי"ז נופל תחת סוג העטרה אינו ראו לעטרה הלזו וכבר אמרו חז"ל כל האומר
הקב"ה נותרן כו' ולהמנע ממנו העטרה הלזו א"כ נראה עול בחקו ית' למנוע הטוב
מבעליו הראו לו לכה מביאו הקב"ה תחת הניסיון וצירוף שיתראה בפועל דלא יעצרהו
כל הקריות והזדמנות ואינו בסוג העטרה וראוי לעטרה הלזו הראו לו כנ"ל והבן זה פי
נכון בס"ד מאוד למבין.

והיא תי' מספיק בעזרה"י. ועיין בסוף ספר התמונה המנוחס לר' נחוניא בה"ק ולר'
ישמעאל כה"ג שם בסוף הספר בסוד שם המפורש שם וכה"ג מדות נוראות כו' וע"ש
בהמפרש מ"ש בענין והארץ אזור ע"ש היטב ותראה עד היכן הדבר מגע מה שאמרו
עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל דיק המורם מפל מ"ש ע"פ הזוהר והגמרא דעטרה
זו הוא כבכול ד' צבאות שמו ויש פח בחק איש הישראלי לבוא למדריגה זו בחיים אם
יעשה עצמו מרפכה לשכינה יתברך בכל אבריו ופעולותיו וכוחותיו הגשמיים והרוחניים
בכל תנועותיו ולא יגוש הגד ולא יגוש בלתי לד' לבדו והבן זה.

ונחזור לענינינו דהנה בהקדמת תיקוני הזוהר נז"ל נאות יוד פד סליק בכ' אתקריאת פתר
ועלי' אתמר פתר יתנו לה וכו' עוד שם דא איהו כ' פתר למה ניחלום והנה סולם מוצב
ארצה כו' ע"ש וראשו מגיע השמימה כו' ע"ש והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו
מכ"ל הצריף לענינינו פה ועי' במפרש התיקונים ועי' בציוני בכ' נזאת הברכה בסוד מגדל
הפורח באויר והנה ידוע דהוא המדרגה גדולה שבמדרגות מאן דשני' נפשי' מרפכה
לשכינה והיא היראה הגדולה מאהבה והוא העבד היקר מהבן כמבואר בשל"ה על פסוק
ואני עבדך בן אמתך והיא אמתת הענין של שויתי ד' לנגדי תמיד ולכה פתוב הרוקח
בהסתר והעלם כמו שאבאר פי המה דברים עמוקים וגם צריכים להצעות רבות מאד עד
אין חקר וראיתי בני עלי' והמה מועטים והנה זה מבואר לכל מבין דלא יצויר שיהי'
מרפכה לו יתברך אם אינו יודע ומבין גדולתו ורוממותו ית' ואיך יבוא לידי היראה
הגדולה מאהבה אם לא ישים על לבו גדולת הבורא בתכלית המושג למין האנושי אשר

אין מבוא ליראה הקלה מאהבה שהיא מדרגות של עבדך של הפסוק הַנִּלְהַלֵּם לְהַמְנוֹחַ
בְּשִׁלְהוּ וּזְלוּתוֹ דְּהֵיִינוּ שְׂמִכִּיר גְּדוּלַת הַבּוֹרָא ב"ה וב"ש ומשים על לבו עד שנתפלא ויחרד
וירתע ויתחלחל ויזיע מיראת ומפחד ד' ומחדר גאוונו מצד רוממותו ותעלה ולא מצד
העונש דמצד עונש הוא גרוע מאד והיא רק במדרגת ואני של הפסוק הַנִּלְהַלֵּם לְשִׁעוּבָא לְעַצְמוֹ
מחמת יראת העונש ואף הירא' ההיא שדברנו בו שהיא יראת החשובה מאד מ"מ היא
קשה מאהבה והיא העבד הגרוע מן וגם זאת לא יצויר זולת הפרה בגדולת הבורא ית'
כמ"ש ועי' בספר אור נערב חלק ב' פרק ב' ומכ"ש שלא יוכל לבוא לידי יראת הגדולה
מאהבה זולתו דאיהו יעלה בסולם והדרגא עקירה ועוד דהלא הדעת לנבון נקל דהיראה
המגיע עמה שנעשה מרפכה לשכינה היא ע"י שמים על לבו הטוב בכל רגע גדולתו
ורוממותו יתעלה ונופל עליו פחד וחרדה האיהו הוא אכסניא למלה גדול ונורא הנה ית'
וממילא דלא ינוע עפעפיו פי אם לד' לבדו והיא היראה הגדולה מאהבה ובנדאי דגם
אהבה גדולה נצמח מזה שמלה קדוש ונורא אשר השמים ושמי השמים לא יכלפלו עשה
אותו לאכסניא והבן זה והיא העבד היקר מהבן וא"כ הפל היא ע"י הפרה בגדלותו ותברך
והיא ממש מאמר הינוק' בזוהר פ' בלק שהבאתי כמבואר למבין דמי שנתאכסן אצלו
מלה גדול ונדאי דמשתדל בכל עוז להשלים לו כל צרכיו ואל יעצרהו הגשם והשגל ואל
יטרדוהו שום מחשבה ורעיון ועפ"י"ז ינמתק לה וכד עיני' תמיד תמן למנדע דההיא נהורא
כו' איצטריוף למשח' כנ"ל והבן זה וא"כ היצא מזה דזה מדרגה גדולה משל בני עלי'
ותכליתן של המדרגות היא פשישים אל לבו גדולתו ורוממותו ית' והיא היא מרפכה
ואכסניא לו ית' ואם הוא במדרגה זו יראה להדביק עצמו באות למ"ד שהיא מדה עליונה
המבואר בתקו' הַנִּלְהַלֵּם לְדַמְלָאֵי אֱלֹהִים עוֹלָיִם וַיִּוְרְדִים בּוֹ וְהִיא הַסּוּלָם הַמְנוּצָב אַרְצָה כּו'
ואז הוא עולה בחייו כאחד מצבא המרום במרום והיינו התכלית והצלחה אחרונה ואשרי
לו טוב לו ויחז' לנצח ועכשיו יתבאר לה דמה מאד הפליא הרוקח בהכניס כל הַנִּלְהַלֵּם
בשלושה אותיות הסדורות זו אח"ז שהן ד' דהיינו דכפל אות פ"ף אחד לפירוש הַנִּלְהַלֵּם
באות הַנִּלְהַלֵּם ל' וא' לפי' הת"ז הַנִּלְהַלֵּם ל' פי לשניהם היא צריף וזה ביאורו וכו' היינו כמבואר
בת"ז הַנִּלְהַלֵּם ל' דכד סליק בכ' כו' והיינו גדולתו של יוצר בראשית דמכתירין אותו ותברך
והיא מדת כתר ראש כל ומקור לכל ואב לכולם על פי' יצאו כו' ועי' בפרדס שער מהות
והנהגה פרק שלישי ע"ש ר"ל שמים אל לבו דהיינו גדולתו ית"ש דקאי אדבר שמסיים
בלבבה תעיד ועי' בע"מ מאמר חקור דין חלק א' סוף פ' עשרים וחמשה ע"ש מצורף
לזה כ' דהיינו כמבואר בפ' הבונה שמרמז על כתר ועטרה בראש כל צדיק וכבר ביארתי
דיוכל להיות כל זה והבחירה נתונה בידי כל אדם, וכל ישראל ראוי' לאותו איצטל' ולקח
גבראו פאמור ונשכנתי בתוכם כמו שדרשו חז"ל בתוכו לא נאמר כו' דהיינו שלכל אדם
מישראל ראוי ליחד כל מחשבותיו כו' ותנועותיו וכל אבריו מרפכה לו ית"ש אחר
שמים על לבו הטוב גדולתו ורוממותו יתב' ועי"כ יבוא לידי היראה היותר גדולה
מאהבה וכמבואר בזוהר פ' בלק שהבאתי החכם עיניו בראשו והיא ענין מרפכה דגופו
פתילה להאי דדליק על רישו' וזה דברי רוקח אחר שמים אל לבו גדולתו ית' יחשוב
על העטרה וכתר אשר בראשו והיינו ממש דברי הזוהר בפ' בלק הַנִּלְהַלֵּם ל' ואיהו הוא אכסניא
למלה גדול ונורא הנה ובנדאי אם ישים כל מחשבותיו בזה יקלע אל השערה ולא יחטא
מצורף ע"ז אות למ"ד דהיינו שישים עצמו להדביק במדות העליונות ולעלות במעלות

עליונות דרף הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כמבואר בח"ז הנ"ל דאות
למ"ד מורה עליו והיא התכלית האחרון וכל הנ"ל היא דבר ומדה אחת למבין וע"ז אמר
מדה הזאת תמיד בלבבך כנ"ל לפרש דברי הקדוש הרוקח שורש הענין בקיצור גמרץ
עד"מ מי שנתארח ונתאכסן אצלו מלה גדול ונורא בביתו לתעצומו אין חקר ולרוממותו
אין קץ צריף לשים אל לבו שלשה דברים והוא קשר אחר א' גדולת המלה דהיינו דברים
שבהם ניכר גדולתו דהיינו עד"מ כמה מדרגות יש לו כמה רחב ממשלתו ורחב חילו
וכדומה ב' שידע שהמלה גדול כזה אתו עמו במחיצתו כדי שלא יפגום בפגימה כל שהוא
פי לרוב גדולתו פגימת חוט השער פה גדול יחשב ג' אף שידע שצריף לשמור
מהפגימה עם כל זה צריף לישמר ולידע ענין השמירה דהיינו איה ידבר עמו ואיה יבוא
אליו והנה כל זה קשר אחד שיזהר ע"י זה הכבוד המלה וסוף הכבוד לבוא לעצמו ואם
עושה כן ממילא בא לו מאת המלה והן הן דברי הרוקח יוד כף היינו כמה שניכר גדולת
המלה ית' כמ"ש ועי' בספר התמונה המיוחס לר"נ בה"ק ולר"י פהנא הנ"ל בתמונה ג'
סוף אות ד ושם והיא הנקרא אין סוף כי שהוא תוף תוכו של הפתר כו' שם עד אות ה"א
ועיי"ש בהמפרש ע"ש היטב כף היינו שידע שנתאכסן בביתו ואתו עמו במחשבתו כמ"ש
וא"כ צריף לשמור מאוד מהפגימה דקה מן הדקה והוא הידיעה היאך יבוא אליו כמ"ש
והיינו מהות השמירה והוא קשר אחד כראוי וסוף הכבוד לעצמו ממילא יבוא כן נ"ל:
ועוד נ"ל לפרש דברי הרוקח בפשוטו כי אותיות יוד כף כף למד הם תיבת פי כל ועי'
בפרדס בשער ערפי הכינוים פ' י"א ונ"ל שם פי כל פי ביסוד וכן פי התשפי ע"ה בפסוק
פי כל בשמים ובארץ ואמר שהוא יסוד ולזה כנון יהונתן שאמר דאחיד בשמי' ובארעא
והכונה שהוא מיחד ת"ת ומלכות עכ"ל נמצא הניצא מזה דכי כל היות מיסוד ואף דיסוד
נקרא כל לבד ג"כ כמ"ש שם בפרדס אח"כ בסמוך לזה היינו מסטרא דאמא עילאה
וכאשר יונק ממנה אז נקרא כל כמ"ש שם בהדיא עיי"ש אבל מעצמותו נקרא פי כל
כנ"ל ועיי"ש בשער הכינוים פרק ב' פי לכל בחינה ובחינה שם וכינוי עיי"ש וראי'
ברורה לדברי מ"ש שם בשער עשר פ"ח ונ"ל שם והנה הנמשכים מהם נתבארו בדבר
דוד המלה ע"ה בפתוב שצאמר לה ד' הגדולה כו' שם והבינה נקרא לה שעולה נ' כמנין
חמשים שערי בינה כו' והיסוד כאשר היא מקבל מבינה השערים הנזכרים נקרא כל
והוא פדמות החותם המתהפך מן ל"ך אל כ"ל כו' שם הרי ל"ך פסדרין וכ"ל בסוד
החותם המתהפך מה שהי' למעלה חזר למטה כו' שם הגדולה היינו חסדים שם פי כל
בשמים ובארץ דא יסוד כת"א דאחיד בשמים ובארעא כו' והיא היסוד עיי"ש הרי מבואר
למבין להדיא כדברי פי בסוד חותם המתהפך באשר הוא מקבל נקרא כ"ל אבל כ"י כ"ל
דא יסוד והבן והנה ידוע דהפוגם בברית המעור פוגם במדה זו והשומרה בטירה הוא
במדריגת צדיק יסוד עולם ולזה נקרא יוסף הצדיק כנוי ועי' בפרדס שער הכינוים פרק
ג' ועי' בתשובת רב האי גאון לרב פלטוי וחקריו המובא בפרדס בשער הצחצחות פ"א
שכתב ונ"ל קראוהו יסוד עולם בעלי רשומות וחקמי התלמוד קראוהו צדיקו של עולם
עי"ש והנה אמרו חז"ל בחולין פרק השוחט דף ל"ז ע"ב הנה נפשי לא מטמאה היינו
שלא הררת בי יום לבוא לידי טומאה בלידה עיי"ש וא"כ עיקר השמירה בזה שישמור
את לבו מהרהור ולזה צריף שמירה גדולה פי אמרו חז"ל שלשה אין אדם ניצול מהם
בכל יום ואחד מהם הרהורי עבירה פי מצד טבעי אם אינו משום אל לבו השמירה מזה

ואמרו חז"ל הרהורי עבירה קשים מעבירה וכו' ר"ל דקשים הם משום העבירה דהרהור ביום מביא לידי עבירה בליגה ואמרו חז"ל הצדיקים לבם ברשותם וא"כ יש בחק אנוש לשמור עצמו מזה.

ולזה דברי הרוקח יוד פה פה למד היינו פי פל והוא יסוד המדה הזאת דיתמיד בלבבך המדה דייקא דהיינו לשים אל לבו שלא יפגמנו בהרהורי לבו והוא שורש ומקור לכל הטירות והקדושות פנ"ל והוא נכון ואמיתי בפ"י דברי הרוקח והוא קרוב יותר מפירושי הראשון בכוננת הרוקח אמנם פל הדברים אשר פתבתי שם הם נכונים מצד עצמם בס"ד ואלו לא נאמר ראוי להאמר ואף הציור שפתבתי בדברי הרוקח בפירושי הראשון אף שלא היה זה פוננתו מ"מ הלא אמרו בתלמוד ירושלמי דנזיר פרק שביעי בענין הטעם דאמר רשב"י על טומאת שרץ בכעדשה ואקשי' עלה ר' יודן והיתה התשובה בזה הלשון מאי פדון מדרשות אמינא דרוש וקבל ש"כר עכ"ל ואם היות פי אין דרכי להשיב בענינים פאלה במכתב רק מפה לאנון אבל בדברים פאלה פכר הזהירוני חז"ל ואמרו כבשים ללבושיה והגילוי אסור בהם רק ראשי פרקים להיודע ומבין אף לא יכולתי להשיב ריקם להפצרת הרבני הנגיד מ' יעקב מקהלתנו את אשר שיחר פני בדבר הלז להשיב לשואלי דבר ונעמתי לו ואעפ"כ לא עברתי על דברי חז"ל ולא השבתי רק ראשי פרקים לחכם ומבין ויהיה זה שלום הכ"ד משה טייטלבוים מפרעמיסלא החונה פה ק"ק שינאווע והגליל: הג"ה א"ה דברי מו"ז זלה"ה עמקים ורחבים מני ים ולענ"ד פוננת הרוקח למה שכתב בפנים שורש זכיות ערום ביראה בזה"ל יחשוב אותיות אלו ח"ט יו"ד כ"ף כ"ף למ"ד אם פגע בך ח"ט חוטא ומחטיא יוד יצ"ה כ"ף כ"ף כ"ף כ"ף כ"ף כ"ף למ"ד פלומר שהן ר"ת יצ"ה כ"ף כ"ף המדה הזאת תמיד בלבבך ור"ל וממילא עי"ז תמצל מחטא פנ"ל י"ט: שאלה ב' מי שניעור פל הליגה אם יברך בפוקר ברפת התורה: תשובה הנה המגן אברהם בסימן מ"ז ס"ק י"ב פתב דמשמע מהשלחן ערוף דאם גיעור פל הליגה א"צ לברך בפוקר וכתב ע"ז וצ"ע דבשלמא לסברת הטור דבשינה תליא מילתא וכו' ע"ש מה שכתב עוד במ"א שם ואני לא ידעתי שום משמעות דאדרבא משמע מהש"ע ומהטור דבניעור פל הליגה צריך לברך בפוקר דאל"כ למה להו לומר דהליגה הולך אחר היום פיון דאף ביום שאחריו א"צ לברך פל שלא ישן א"ו דוקא בליגה א"צ לברך דהליגה הולך אחר היום והא דכתב פל זמן שלא ישן קאי אליגה דאם ישן בליגה והשכי' בליגה ג"כ צריך לברך אבל ביום שאחריו אף אם לא ישן צריך לברך וזה נראה פשוט וברור בדברי הרא"ש וטור והמחבר למענין בדבריהם, ואף דהטור סבר דבשינה תליא מילתא היינו דאם ישן שינת קבע אף בתוך מעל"ע דהוי הפסק פיון דאינו יכול ללמוד אבל אם לא ישן אין צריך לברך פל מעל"ע דהיינו משחרית לשחרית דאין דעתו לפטור רק משחרית לשחרית ואף דלכאורה דבר זה קנשי ההבנה כמ"ש המ"א בסימן תרל"ט ס"ק י"ז אמ"ש הפ"ח דבסנפך פשחזור ואוכל חוזר ומברך דכל אדם דעתו מן הסתם שלא תהא הברכה פוטרתו אלא עד שעה שיחזור ויאכל וכתב על זה ודבריו תמוהים דאטו מי שיש לו ציצית בבגדו וכונן שלא יפטרנו בברכתו רק עד חצות וכי יחזור ויברך בחצות הא נדאי ליתא עכ"ל המ"א שם וא"כ לפי"ז היה פאן יש לתמוה פך אטו בכוננה תליא מילתא: מיהו נראה לי דיש לחלק דבשלמא גבי טלית דאינו עושה שום מעשה בידים בחצות והזמן ממילא קא אתי' ומהיכא תיתי יבוא עליו חיוב הברכה אבל

הָאָה בְּלִימוּד דְּעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְיָדָיִם וְכָל שְׁעָה וְשְׁעָה שְׁלוּמֵי מְקַיָּיִם מְצֻנָּה בְּלִימוּד וּי"ל
דְּשִׁפִיר בְּכּוֹנְנָה תְּלִיא מְלִתָּא בִּינּוּן שְׁלֵא הִיְתֵה דְּעֵתוֹ לְפִטוֹר הִלְיִמוּד שְׁל כְּעֵת מְחַר בָּא עָלְיוּ
חַיִּיב הַבְּרָכָה עַל הַמַּעֲשֵׂה שְׁעוֹשֶׂה וְלוּמֵד וְאָף דְּבִאֲכִילַת סוּפָה נוֹדָה לַהֲמ"א וּי"ל דְּש"ה
דְּלֵא עֵבִיד מַעֲשֵׂה מְצֻנָּה מְחַדָּשׁ דְּגַם הִיְשִׁיבָה הַגּוֹי מְצֻנָּה כְּמוֹ הָאֲכִילָה כְּנ"ל וְלֵא רְצִיטִי
לְהֶאָרִיף בְּדִין סוּפָה כִּי אִין פֶּאן מְקוּמוֹ: וְיוֹתֵר נִרְאָה לִי לֹמֵר לְיִישָׁב הַתְּמִל' זֹו וְעַפִּי"ז
יְתִישָׁב ג"כ תְּמִיחַת הַמ"א שְׁם עַל הַשְּׁל"ה שְׁכַתְּב שְׁם בְּסוּפָה דְּמִשּׁוּם דְּמַבְרַף בְּבִנְיָן פִּטוֹר
מְלַבְרַף עַד בּוֹקֵר שְׁנֵי וְכַתְּב עָלְיוּ וצ"ע כִּינּוּ דִּישׁוּן בְּסוּפָה לְמָה תְּחַשְׁב הַלְיָלָה הַפְּסִק דְּהָא
אִיתָא בְּפִרְק הַתְּכִלַת דְּלָמ"ד לִיְלָה זְמַן צִיצִית אִם יִשְׁן בְּטִלִיתוֹ בְּלִילָה אִין צָרִיף לְבַרְף
עָלְיוּ בְּבִנְיָן עכ"ל הַמ"א שְׁם הַצָּרִיף לְעִנְיָנִינוּ: וְהַנִּרְאָה לִי בְּזֵה דְּבְּסוּפָה כִּינּוּ דְּכַתְּיב
בְּסוּפָת תְּשָׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים מְפֻנְרִישִׁין בְּקָרָא בְּהִדְיָא הַז' יָמִים חַל הַמְצֻנָּה עַל כָּל יוֹם וְיוֹם
בְּפִנֵי עֲצוּמוֹ אָף דְּמַצְנֵת עֲשֵׂה אַחַת הוּא מִשָּׂא"כ בְּיָצִית דְּלֵא כְּזָכַר בּוֹ לֹא זְמַן וְלֹא יוֹם כָּלֵל
מַה"ת יְהִי חִילוּק בְּרָכָה דְּנִעְשׂוּי לְהֵם צִיצִית כְּתִיב וְאָף אִם יַחִי אָדָם אֲלָף שָׁנִים וְלֹא נִפְסֵל
וְה"ה ה"נ גְּבִי תוֹרָה כִּינּוּ דְּכַתְּיב בְּקָרָא וְהִגִּית בּוֹ יוֹמָם וְלִילָה דְּהִיָּינוּ כָּל יוֹם וְלִילָה כִּינּוּ
דְּמְפֻנְרִישׁ בְּקָרָא עַל כָּל יוֹם וְלִילָה חִיָּיל הַמְצֻנָּה כְּפ"ע דְּהִיָּינוּ מַעַל"ע לְכָף בְּעֵי בְּרָכָה כְּפ"ע
בְּכָל מַעַל"ע וְכֵן כְּמִי בְּסוּפָה אֲמַרִינוּ בְּהִדְיָא בְּגִמְרָא סוּפָה כָּל ז' בְּעֵי בְּרָכָה כֵּן פְּרָאָה
לְעִנְיֹות דְּעֵתִי מְסַבְרָא בְּרוּרָה דְּלֵא כְּמ"ש הַמ"א שְׁם בְּסִימָן מ"ז ס"ק הַנ"ל דְּקָבְעוּ חֲכָמִים
בְּרָכָה זֹו בְּכָל יוֹם דְּוִמְיָא דְּשָׂאָר בְּרָכוֹת הַשְּׁחַר וּמַנ"ל תְּקֵנָה זֹו דְּלֵא מְצִינוּ תְּקֵנָה זֹו בְּגִמְרָא
וְלֹא נִזְכָּרָה בְּהִדְיָא שְׂאָר בְּרַפְת הַשְּׁחַר וּמַנ"ל לְחַדָּשׁ תְּקֵנָה מְלַבְּנוּ מַה דְּלֵא נִזְכַּר בְּש"ס
בְּבִלִי וִירוּשְׁלָמִי וְאֲדַרְבָּה מְבָרְכוֹת י"א ע"ב דֹּא' שְׁמוּאֵל שְׁם הַשְּׁכִיִם לְשָׁנוֹת עַד שְׁלֵא קָרָא
ק"ש וְכו' מְשַׁקְרָא ק"ש כּו' מְשַׁמַּע דְּמִתִּי שְׁרוּצָה לְשָׁנוֹת מְבַרְף וְלֹא בְּהִלְכוֹת בְּרָכוֹת הַשְּׁחַר
וּמְצִאִתִּי אָנוּן לוֹ בְּפִר"ח א"ח סִימָן מ"ו ס' ח' שְׁכַתְּב ג"כ דְּמִלְשׁוֹן הַמְּחַבֵּר שְׁכַתְּב הַלְיָלָה
הוּלָף אַחַר הַיּוֹם מְשַׁמַּע דְּאָף אִם גִּיעוֹר בְּלִילָה צָרִיף לְבַרְף בְּבִנְיָן אָף דְּכַתְּב דְּלֵא מְסַתְּפֵר
דָּאִם אִיתָא דְּעַמּוּד הַשְּׁחַר גּוֹרָם בְּרָכוֹת הַתּוֹרָה אָף כְּשִׁמְשָׁפִים בְּבִנְיָן לְקָרוֹת אִם בִּינְיָן
בְּרָכוֹת הַתּוֹרָה כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם הִי לְנוּ לְבַרְף פְּעַם אַחֲרַת א"ו לְדִינָן בְּהַפְּסִק תְּלִיא מְלִתָּא
וְכָל שְׁלֵא יִשְׁן בְּלִילָה אִין צָרִיף לְבַרְף בְּבִנְיָן שְׁהִרִי לֹא הַפְּסִיק וּמ"מ נִכּוֹן לְשַׁמְעוּ מֵאַחַר
עכ"ל הַפִּר"ח וּמִיָּהוּ נִרְאָה דְּגַם רְאִית הַפִּר"ח לֹא מְפַרְעָה הוּא דְּהָא יִשׁ לְהַבִּין הָא דְּכַתְּבוּ
הָרֵא"ש וְהַפִּטוֹר דְּהַלְיָלָה הוּלָף אַחַר הַיּוֹם אֲמַאי הֵלֵא בְּכָל הַתּוֹרָה קִי"ל הַיּוֹם הוּלָף אַחַר
הַלְיָלָה לְבַד בְּקִדְּשִׁים: וְנִרְאָה לֹמֵר דְּהָא דְּבְּכָל הַתּוֹרָה כְּנֻלָה הוּלָף אַחַר הַלְיָלָה דְּמִשּׁוּם
דְּכַתְּיב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֵר עָרֵב בְּרִישָׁא וְהִדֵּר בֹּקֵר כְּדִאִיתָא בְּבְרָכוֹת ב' ע"א וַא"כ
בַּתּוֹרָה הָא כְּתִיב וְהִגִּית בּוֹ יוֹמָם וְלִינָה וְכֵן אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלִילָה יוֹמָם בְּרִישָׁא וְהִדֵּר
לִילָה כֵּן פְּרָאָה לִי טְעַמִּיָּהוּ וְכֵן צָרִיף לֹמֵר ע"כ לַהֲפִר"ח דְּכַתְּב מְשַׁמְעוֹת הַש"ע דְּוִקָּא
בְּלִילָה מְשׁוּם דְּלִינָה הוּלָף אַחַר הַיּוֹם אֲבָל בִּיּוֹם שְׁאֲחֲרִיו צָרִיף לְבַרְף אָף שְׁלֵא יִשְׁן וְצָרִיף
לְהַבִּין לְמָה פֶּאן הַלְיָלָה הוּלָף אַחַר הַיּוֹם וְאִין לֹמֵר דְּסוּבֵר כְּמ"ש הַמ"א דְּנִתְקַן בְּשְׁחַר
כְּמוֹ שְׂאָר בְּרָכוֹת הַשְּׁחַר לְכָף צָרִיף לְבַרְף בְּכָל שְׁחֲרִית דֹּא"כ מָה הַקְּשָׁה אַחַר זֵה אֲמַאי
דְּאִין חוֹזְרִין וּמְבָרְכִין כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם כְּשִׁפְרָכוּ קוֹדָם עֲלוֹת הַשְּׁחַר הֵלֵא אָף בְּשָׂאָר בְּרָכוֹת
הַשְּׁחַר אִם בְּרָכוּ קוֹדָם הַיּוֹם אִין צָרִיכִין לְחַזְרוֹר וּלְבַרְף כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם א"ו דְּלֵא סְבַר לִי
הָךְ שְׁכַתְּב הַמ"א דְּהַגִּי כְּבִרְפַת הַשְּׁחַר וַא"כ קְשָׁה לְמָה הַלְיָלָה הוּלָף אַחַר הַיּוֹם א"ו כְּמ"ש
א"כ לְפִי"ז לְכַאֲוֵרָה נִתְחַזַּק רְאִית הַפִּר"ח דְּלִפִּי"ז נְדָא דְּעַמּוּד הַשְּׁחַר גּוֹרָם: מִיָּהוּ כ"ל

דאָרפֿרֶבֶה לְפִי הַנֶּצֶעֶה זױ ג״ק מִיַּד דֶּהָא אֵימָא בְּבִרְכּוֹת דְּף כ״א ע״א מְתִיב רַב יוֹסֵף
וּבְשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ א״ל אַבְיֵי הָהוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה פְּתִיב וְאַף דר' אֶלְעָזָר דְּסוּבָר שֵׁם ק״ש
דְּאוּרְזֵי מ״מ פְּרָאָה דְּמוֹד' דְּגַם מְדַבְרֵי תוֹרָה אֵינְרֵי וְאִין מְקַרָא יוֹצֵא מִיַּד פְּשׁוּטוֹ וְעוֹד
מוֹשְׁנַנְתָּם נְפִקִינוּ בְּדוֹנְקָתָא אַחֲרֵינִי שְׂיָהָא ד״ת מְחַוְּדִין בְּפִיָּה וְכֵן תַּלְמוּד תוֹרָה דְּנִפְקֵי לָן
דְּאַנְשִׁים חֲתִיבִים וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת הֵינְנוּ מְנַלְמַדְתָּם אוֹתָם אֵת בְּנִיכָם כְּדֵאֵימָא בְּקִדּוּשֵׁין
וּבְבִרְכּוֹת אֵלְמָא דְּאַיְרֵי בַת״ת וְכֵן אֵימָא בְּכַמָּה דְּוִנְקָתִין בְּשׁ״ס לְאִין מְסַפֵּר דְּאַיְרֵי בְּתַלְמוּד
תוֹרָה וְכַתּוּב בִּי בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ וּמַהֵי קָרָא אֶמְרִינֵן בְּרְכּוֹת ב' ע״א דַּמְשׁ״ה תַּנְא עַרְבִית
בְּרִישָׁא מִשׁוּם דְּכַתִּיב בְּשִׁכְבָּהּ וְהִדְר וּבְקוּמָהּ וְא״כ לְפִי״ז פִּינֵן דְּאַשְׁכְּחֵן קָרָא בְּדַבְרֵי תוֹרָה
דְּמַקְדִּים יוֹם לְלִילָה וְאַשְׁכְּחֵן קָרָא אַחֲרֵינָא דְּמַקְדִּים לִילָה לְיוֹם יֵשׁ לָנוּ לּוֹמַר כַּמְשׁ״ה ט״ז
בִּי״ד סִימֵן קִי״ז סִימֵן אֵשׁ בְּאַיְסוּר סְחוּרָה בְּדַבְרֵים הָאֲסוּרִים מְדְאוּרֵינִי מְדַחֲזִינִין
אֲסוּרָא מִשׁוּם יְהִי וְהִיתָר' מִשׁוּם לְכֶם הָרִי הַדְּבָר מְסוּר לְחַכְמִים שְׁהֵם יִבְחֲרוּ מַה יְהִי
אֲסוּר וּמַה יְהִי מְוִתָּר דְּוִנְקָתָא לְדַבְרֵי אֲסוּר מְלֹאכָה בַח״ה דְּפָרְק ב' דְּחֻגִיגָה עַכ״ל עֵינִי שׁ
ה״נ בְּנִידוֹן דִּידֵן יֵשׁ לּוֹמַר דְּהַדְּבָר מְסוּר לְחַכְמִים יוֹדְעֵי הַעֲוִיָּתִים פְּוִמַר אֵימַת הַלִּילָה הוּלָף
אַחַר הַיּוֹם וְאֵימַת הַיּוֹם הוּלָף אַחַר הַפִּילָה וְהֵם אֶמְרוּ דְּאֵם בְּיַרְף בְּרְכּוֹת הַתוֹרָה בִּיּוֹם
הַלִּילָה הוּלָף אַחַר הַיּוֹם בַּתוֹרָה פְּעַנְנֵן הַבְּרָכָה דְּלִהוּי כְּתוּרָה אַחַת וְאִין צְרִיף בְּרָכָה אַחֲרַת
וְאֵם בְּיַרְף בְּלִילָה הַיּוֹם הוּלָף אַחַר הַלִּילָה בַּתוֹרָה דְּלִהוּי בַּתוֹרָה אַחַת וּנ״מ שְׂאִין צְרִיף
בְּרָכָה אַחֲרַת וְגַם י״ל כְּפִשׁוּטוֹ בְּלֹא דְבָרֵי הַט״ז דְּכִינֵן דְּקָרָא חַד קְאָמַר הַלִּילָה הוּלָף אַחַר
הַיּוֹם וּקָרָא חַד קְאָמַר הַיּוֹם הוּלָף אַחַר הַלִּילָה שְׁתִּיהוּ חֻמַּת וּכַמְשׁ״ה אָף דְּשִׁינָה הוּי הַפְּסֵק
וְדוֹקָא שְׁיִנַת קְבַע וְלֹא עֲרֵאֵי וְהָא דְּנוֹהֲגִין שְׁלֹא לְבָרְף כְּשִׁישְׁן בִּיּוֹם שְׁיִנַת קְבַע סְבַר תְּמַהוּ
ע״ז דַּמְמ״נ אֵי סְבִירָא לָן בְּשִׁינָה הוּי הַפְּסֵק גַּם בְּיִשְׁן בִּיּוֹם יַחְזוֹר וּיְבָרְף וְאֵי סְבִירָא לָן
שְׁיִנָה לֹא הוּי הַפְּסֵק גַּם בְּיִשְׁן בְּלִילָה לֹא יְבָרְף עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר וְשׁוּם חִילּוּק לֹא יִדְעִינוּ
לְחַלֵּק בֵּין שְׁיִנָה דִּיּוֹם לְבֵין שְׁיִנָה דְּלִילָה וְלֹא מְצִינּוּ שׁוּם פּוֹסֵק שְׁיִסְפּוֹר לְחַלֵּק בְּזָה וְתִימָא
רַבָּה עַל הַרְבִּי בְּזָה וְהַמ״א הַבְּלִיעַ זֶה בְּנַעֲמִימוֹת דְּבָרֵינוּ לּוֹמַר דְּסְבַר שְׁיִנָה לֹא הוּי הַפְּסֵק
וְהָא דְּמְבָרְף קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר כְּשִׁישְׁן בְּלִילָה הֵינְנוּ דְּאַף שְׂאָר בְּרְכּוֹת הַשַּׁחַר יְכוּל לְבָרְף
קוֹדֵם הַיּוֹם וּמִי עַל זֶה קָשָׁה חֻדָּא מ״ש דְּמִי קְבַעֵם בֵּין בְּרְכּוֹת הַשַּׁחַר וְעוֹד דַּא״כ לֹא יְהִי
חִיּוּב לְבָרְף כְּשִׁרוּצָה לְלַמּוֹד כְּמוֹ שְׂאָר בְּרְכּוֹת הַשַּׁחַר שְׂאִינוּ מְחַוְּבִים לְבָרְכֵן קוֹדֵם אוֹר הַיּוֹם
וְהַט״ז בַּס״ק ט' שְׁפַתְבּ פְּרָאָה טַעְמוֹ דְּמֵאן דְּסְבַר דְּשִׁינַת הַיּוֹם הוּי הַפְּסֵק הֵינְנוּ מִשׁוּם דְּאַף
בְּיִשְׁן בִּיּוֹם נַעֲשֶׂה כְּבָרֵי חֻדָּשָׁה וְאִינִי יוֹדְעַ לְמַת לוֹ הָף פִּינֵן דְּמְפַנְרֵשׁ בְּפוֹסְקִים הַטַּעַם שְׁלֹא
יּוּכַל לְלַמּוֹד בְּעַת שְׁיִנָה וְשְׂאֵנִי בַב״ה וּמְרַחֵץ שְׂצָרִיף לְהַתְּנַהֵג בְּדִינֵי ב״ה וּמְרַחֵץ עֵינֵין בַּב״י
וְאַמַּת בְּדַבְרֵי הַשׁ״ע מִשְׁמַע כַּמ״א דְּבַרְכַת הַתוֹרָה דְּקוֹדֵם הַיּוֹם הוּא כְּשְׂאָר בְּרְכּוֹת הַשַּׁחַר
קוֹדֵם הַיּוֹם עֵינֵין סַעֲי י״ג אָף דְּקָשָׁה כַּמ״ש וְעַל הַפַּר״ח דְּפִסְק דְּבַהֲפִסְק לְחוּד תַּלְיָא מִקְלֵתָא
וְדַאי דְּקָשָׁה מ״ט לֹא נְבָרְף בְּשִׁינַת קְבַע דִּיּוֹם וְלִי נִרְאָה לּוֹמַר דֶּהָא דְּכַתְבַּת הַרְבִּי מְנַהֵג זֶה
שְׁלֹא לְבָרְף בְּשִׁינַת קְבַע דִּיּוֹם הֵינְנוּ טַעְמוֹ דְּשִׁינָה דְּלִילָה אוֹרְחָא דְּמִקְלֵתָא כְּדָרְף בְּנֵי אָדָם
שְׁיִשְׁנִים עַל מִטּוֹתֵיהֶם בְּלִילָה אֶבֶל שְׁיִנָה דִּיּוֹם וְדַאי דְּבַעַל נֶפֶשׁ אִין לוֹ לִישְׁן שְׁיִנַת קְבַע
עֵינֵין בַּשׁ״ע א״ח ס״ד ס״ס י״ו וּבַמ״א ס״ק ט״ו עֵינִי שׁ וּבְנִדְאֵי דַּהַרְבִּי לֹא פְתַב מְנַהֵג
שְׂרָאָה בְּנֵי אָדָם רַקִּים נִהְגוּ כֵן רַק מְסַתְמָא מְבַנֵּי עַלִי שְׁנַהֲגוּ כֵן וְא״כ הָא דִּישְׁנִים בִּיּוֹם
וְדַאי לְצוֹרְף לִיְמוּדֵם וּמְסַתְמָא שְׁיִנָה דִּיּוֹם הוּי בְּשִׁבְלֵי כֵן כְּדִי שְׁיִחְזוּקוּ חוּשֵׁינִי וְהַשְׁפֵּל אֶל
הַתוֹרָה לְכַף לֹא הוּי הַפְּסֵק דְּהוּי כְּמוֹ בְּסַעוּדָה וְצָרְכֵי הַסַּעוּדָה וּבְכַדִּיקָה וְצָרְכֵי בְּדִיקָה אֶבֶל

שִׁינָה דְלִילָה מִסְתַּמָּא אַף אַם לֹא רְצוּ לְלַמּוּד אַחַר הַשִּׁינָה יִשְׁנוּ אַבְל בְּיוֹם אוֹרְחָא דְמִילְתָא
אִי לֹאוּ הַלִּימוּד לֹא יִשְׁנוּ כַּנִּל לְיִישָׁב הַמְנַהֵג אַבְל מִי שִׁישֵׁן בְּיוֹם לְתַעֲנוּג נ"ל דְלִדְעַת זֹו
דְשִׁינָה הֵוִי הֶפְסֵק צְרִיף לְבִרְךְ אֶף דְלִפִּי מ"ש אַם כֵּן מִי שֶׁהַשְּׁפִים קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר
וּבִירְךְ בְּרַכַּת הַתּוֹרָה פְּשִׁיגֵיעַ הַלִּילָה וְרוֹצֵה לְלַמּוּד יַחְזוֹר וּיְבִרְךְ דִּהָא בְּכָאן לֹא שִׁינָה לֹוֹמֵר
הַלִּינָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם דִּהָא לֹא בִּירְךְ בְּיוֹם וְלֹא נִפְטֵר רַק מְשׁוּם דְהוֹלֵךְ אַחַר הַלִּילָה
וּבְאַמַּת זֹו קָשָׁה עַל הַש"ע וְהַטּוֹר דְכֻתְבוּ דְהַלִּילָה נִפְטֵר מְשׁוּם דְהוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם א"כ אַם
בִּירְךְ קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר דְלֹא שִׁינָה זֶה יַחְזוֹר וּיְבִרְךְ אֶף דְלִדְבְרֵי הַמ"א דִּהָוִי פְּשָׁאָר בְּרַכַּת
הַשַּׁחַר א"ש אֶף דְכֻבֵּר נִדְחָה בְּדִיחֻוִי שִׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ לִפִּי עַנ"ד וְאַם כֵּן קָשָׁה וְאַפְשָׁר לֹוֹמֵר
דֹּא ה"נ הָא דְכֻתְבַּב בַּש"ע דֹּא צ"צ לְבִירְךְ בְּלִילָה בְּבִירְךְ בְּיוֹם אִיבְרִי דִּהָא לֹא אִיבְרִי עֲדִינָן
מִבְּרַכָּה דְקוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר דְכֻתְבוּ בְּסַעֲרֵי י"ג אַח"ז וְהָא דְלֹא בִּיאָר שָׁם דְבְלִילָה צְרִיף
לְבִירְךְ אֶפְשָׁר דְסַמָּךְ אַמָּה שְׁכַתְבַּב לְעִיל הַטַּעַם דְהַלִּילָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם אֶף דְלֹא חֲזִינָא
לְרַבְּנָן קְשִׁישָׁא דְעַבְדֵי הָכִי וְגַם לֹא מְצִינוּ דַּעָה זֹו בְּשׁוּם פּוֹסֵק דְכֻשְׁבִּירְךְ קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר
יַחְזוֹר וּיְבִרְךְ בְּלִילָה הַשְּׁנִי דְרַש"י ז"ל סוֹבֵר דְיַחְזוֹר וּיְבִרְךְ תִּיכְף בְּפּוֹקֵר כַּמ"ש הַפּוֹר"ח
שָׁם וּשְׁאָר הַפּוֹסְקִים דְחוֹלְקִים מְשַׁמַּע דְנִפְטֵר בְּבִרְכָתוֹ עַד שְׁחֲרִית אַחַר אוֹ עַד שִׁיפְסִיק
בְּשִׁינָה וַיֵּשׁ לֹוֹמֵר דַּה"ט דְאִינוּ מְבִירְךְ בְּלִילָה לִפִּי שְׁבִירְךְ בְּיוֹם אַהֲבָה רַבָּה דִּהוּא כְּבִרְכַּת
הַתּוֹרָה לְמִפְטֵר לְיַמּוּד שֶׁאֲחִז"ל וְאַם כֵּן הֵוִי כְּבִירְךְ עַל הַתּוֹרָה בְּיוֹם וְהַלִּילָה הוֹלֵךְ אַחַר
הַיּוֹם וּלְדַבֵּר זֶה הַעִירָנִי א' מִבְּעַלֵי הַתּוֹרָה וּלְפִי"ז יְהִי מוֹכַח דַּק"ש יְהִי בְּמִקּוֹם שִׁינָה עַל
אַתֵּר וּצ"ע לְכֹף נִרְאָה לִי עֵינֵי דַּעַת ר"ת דְשִׁינָה לֹא הֵוִי הֶפְסֵק כָּלֵל אֶף שְׁאִין רְצוֹנֵי לְחַלּוֹק
עַל הַפּוֹסְקִים וְגַם אִין כָּאן מְקוֹמוֹ שְׁאִין כְּפּוֹנְנֵי בְּכָאן רַק לְבִיאָר דִּין גִּיעוֹר כֹּל הַלִּילָה וּלְפִי
שֶׁהַמ"א וְהַפּוֹר"ח ז"ל שְׁקִלֵי וְטָרוּ רַק בְּסִבְרָא וְגַם אֲנִי כְּמוֹהֶם עַד הֵנָּה פְּלַפְלֵיתִי רַק בְּסִבְרָא
וְאִין קִי לְסִבְרַתְנֵנוּ בְּדַבֵּר שְׁאִין לוֹ יְסוּד מַה"ת וְשַׁעֲרֵי הַסִּבְרוֹת לֹא נִנְעָלוּ וְמִי הוּא וְאִיזָה
הוּא אֲשֶׁר מְלֹאוּ לְבוֹ לְחַתְנוֹ דִּין ע"פ סִבְר' וַיִּשְׁאַב מִים מִדְּלִיו רַק מִי בְּאֵר נְשִׁתָּה בְּאֵר
חֲפְרוּיָה שְׁרִים חֲכָמֵי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיָּתָה קְבָלְתָם מְסִינֵי סְדוּרָה בְּפִי הַפֶּל וּמֵאן יִהְיֶה לֵן
מִעֲפָרֵי וְנִמְלִינָהוּ לְעִינֵינוּ וּנְבִיאָר מִהַגְמָרָא אַם הַעֵינֵי קַפְר"ח דְבַהֶפְסֵק לְחוּד תְּלִיא מִילְתָא
וְכָל שְׁלֵא הֶפְסִיק בְּשִׁינָה א"צ לְבִירְךְ אוֹ דִילְמָא דְלֹא כַּהַפּוֹר"ח וְעַכ"פ גַּם בְּיוֹם תְּלִיא מִילְתָא
וְלְכֹאֲוֹרָה רְצִיתִי לְהִבִּיא רְאִיָּה מִהַגְמָרָא וְהָא דְאַנָן לֹא מְבִרְכִינוּ בַּתּוֹרָה לְאַחֲרֵיהּ בְּיַחֲדִיד כְּמוֹ
בְּצַבּוֹר: וְנ"ל לֹוֹמֵר הַטַּעַם לִפִּי שְׁאִין קִי וְסוֹף לְתוֹרַתְנֵנוּ וְלַעֲסָקֵינוּ בָּהּ לְכֹף אִין מְקוֹם
לְבִרְכָה אַחֲרוֹנָה מִשָּׂא"כ קְרִיאָה בְּצִיבּוֹר וַא"כ אַם גִּימָא דְשִׁינָה הֵוִי הֶפְסֵק לְבִרְכָה רֵאשׁוֹנָה
אַם כֵּן הֵוִי כְּמֵאן דְפָסְק' סִידְרָא דְתַלְמוּדָא וְרֵאשׁוֹי אִזּוּ לְבִירְךְ קוֹדֵם הַשִּׁינָה בְּרַכָּה לְאַחֲרֵי
דִּהָא הַלִּימוּד שְׁלֵאֲחַר הַשִּׁינָה הֵוִי לְיַמּוּד אַחַר בַּפ"ע דִּהָא צְרִיף בְּרַכָּה אַחֲרַת לְפָנָיו מִיָּהוּ
יֵשׁ לֹוֹמֵר בְּזֶה כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּרַכּוֹת דָּף י"א ע"ב ד"ה שְׁפָכְרָ נִפְטֵר אַהָא דְאִין מְבִרְכִין כְּיִשְׁן
בְּסוֹפָה מְשׁוּם שְׁמָא לֹא יִשְׁן וְהֵוִי בְּרַכָּה לְבַטְלָה א"כ ה"נ יֵשׁ לֹוֹמֵר כֵּן א"כ לְפִי"ז אַם גִּימָא
דְאֶף אַם לֹא הֶפְסִיק בְּשִׁינָה וְעַסֵק בַּתּוֹרָה כֹּל הַלִּילָה שְׁצְרִיף לְבִירְךְ בְּשַׁחֲרִית בְּרַכַּת הַתּוֹרָה
אַם כֵּן הַדְר' קוֹשְׁנֵי לְזוֹכְתֵי דְרֵאשׁוֹי לְבִירְךְ בְּהָאִיר הַשַּׁחַר בְּרַכָּה לְאַחֲרֵיהּ דִּהָא לְיַמּוּד דְיוֹמָא
צְרִיף בְּרַכָּה אַחֲרַת א"ו דְהַעֵינֵי קַפְר"ח כֹּף הִנֵּה עוֹלָה עַל דַּעֲתֵי לְכֹאֲוֹרָה (אַחַר אֶמְרֵי זֹאת
מְצִאתִי סִבְרָא זֹו דְמַחְמַת דְאִין קִי לֹא יְבִירְךְ לְאַחֲרֵי וְגַם סִבְרָא זֹו בְּשַׁעָה דִּהָוִי הֶפְסֵק
לְבִרְכָה לְפָנָי וּבִירְךְ לְאַחֲרֵי בַּפ"י בְּבִרְכּוֹת דָּף כ"א) אַבְל לְפִי הַאֲמַת אִין רֵאשׁוֹי מְכָאן דַּה"ט ז'
בְּסִי"מ ז' סִי"ה פְּתַב בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א הָא דְלֹא מְבִרְכִינוּ עַל הַתּוֹרָה לְאַחֲרֵיהּ הֵינָנוּ מְשׁוּם

דמְצוּנָה הוּא וְאִין מְבָרְכִין עַל הַמְצוֹת לְאַחֲרֵיהֶן וְהָא דְמְבָרְכִין בְּצִיבוּר דְהֵתָם תְּקִנּוֹת מְשָׁה וְעֲזָרָא הוּא וְעַל הַתְּקִנּוֹת מְבָרְכִין כְּדֹא שְׁפָחוּן בְּהַלֵּל וּבְמַגִּילָה עַכ"ל הַט"ז אַם פֶּן לִיפְא רְאָיָה מְפָאן וְגַם בְּלֹא"ה עַל הַטַּעַם שְׁפָתְבוּ יֵשׁ לְפַקְפַק דְתִירוּץ הַתּוֹס' אִינוּ מוּבָן וּמִשׁוּם זֶה אִין מְבָרְכִין עַל הַשְּׁינָה בְּסוּפָה דְשָׁמָא לֹא יוּכַל לִישֵׁן אַם פֶּן הָאִיף תְּקִנּוּ בְרָכָה עַל הַשְּׁינָה עֲצָמָה וְאַדְרָבָה מְהֵן גּוּפָא נְרָאָה לִי לְהִבִּיא רְאָיָה לְהִיפָף דְבִבְרָכוֹת דָּף ס"א ע"א אָמַר ר' יוֹחָנָן דְמְבָרְכִין בְּתוֹרָה לְאַחֲרֵי ק"ו מְבָרְכַת הַמְזוֹן וְדַחֵי לָהּ בְּגִמְרָא וְא"כ קָשָׁה כְּמוֹ שְׁהַקְשָׁה ספ"י שָׁם ע"ש ר' יוֹחָנָן בְּמֵאֵי מִיָּרִי אִי בְקָרִיאַת הַתּוֹרָה דְצִיבוּר א"כ הָאִיף גְּלִיף מְבָרְכַת הַמְזוֹן דְמְדֹא וְרִיבָא הוּא לְבָרְכַת הַתּוֹרָה דְהוּא גּוּפ' תְּקִנָּה הוּא אֱלָא וְדַאי לְבָרְכַת הַתּוֹרָה דְיַחֲדִיד אִיָּרִי ר' יוֹחָנָן וְהָא דְאַנָּן לֹא מְבָרְכִין הֵינָנו מִשׁוּם דְדַחֵי לָהּ בְּגִמְרָא מ"מ קָשָׁה הָאִיף קְסָבֵר רַבִּי יוֹחָנָן דְמְבָרְכִין לְאַחֲרֵיהֶּ בְּעֶסֶק תּוֹרָה דְיַחֲדִיד שְׁהִזְמִן תְּכַלָּה וְהוּא לֹא תְכַלָּה א"ו דְהַיּוֹם גּוֹרֵם לְבָרְכָה שְׁיִפְלָא וְלִמּוּד דְכָל יוֹם נְחָשָׁב בַּפ"ע מִיָּהוּ גַם מִזֶּה אִין רְאָיָה כָּל כֹּף דִּי"ל דְה"א דר' יוֹחָנָן לְבָרָף קוּדְם הַשְּׁינָה דְכָבֵר דְחִיתִי לְסִבְרַת הַתּוֹס': מִיָּהוּ נ"ל לְהִבִּיא רְאָיָה בְרוּרָה פְּסוּקָה וְחִלּוּטָה דְלֹאוּ בְּהַפְסֵק דְשְׁינָה לְחוּד תְּלִיא מִלְתָּא דְהָא הַפּוֹסְקִים דְכְתָבוּ דְשְׁינָה הָוִי הַפְסֵק פְּוֹלָם בְּפָה אַחַד רַק שְׁינַת קָבַע וְלֹא עֲרָאִי וְא"כ הָא בְּרַפְתַּת הַתּוֹרָה יְלַפִּינוּ בְּבָרְכוֹת כ"א שָׁם מְדַכְתִּיב כִּי שָׁם ד' אֶקְרָא הָבוּ גּוֹדֵל לְאַלְהֵינוּ וּמְפָרֵשׁ רַש"י כְּשָׁפָא מְשָׁה לְפִתּוֹחַ בְּדַבְרֵי שִׁירָה אָמַר לְהֵם לִישְׂרָאֵל אֲנִי אֶבְרָךְ וְאַתֶּם עֲנוּ אַחֲרַי אֲמֵן וְהֵינָנו כִּי שָׁם ד' אֶקְרָא בְּבָרְכָה הָבוּ גּוֹדֵל לְאַלְהֵינוּ בְּאַמֵּן מְדַחֲזִינוּ שְׁבִירָף מְשָׁה ש"מ דְתוֹרָה טְעוֹן בְּרָכָה לְפָנֶיהָ ע"כ וּמְפָאן פְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים דְבָרְכַת הַתּוֹרָה לְפָנֵי דְאוּרִיבְתָא מְדַמְצִינוּ לִי מְקָרָא בְּתוֹרָה וְהַרְמַב"ן מְנָה אוֹתוֹ לְמַצּוֹת עֲשֵׂה וּכ"כ הָאֶחָרוֹנִים שְׁהוּא דְאוּרִיבְתָא וְעֵינָן בַּפּר"ח סִימָן מ"ז שְׁהָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ דְבָרְכַת הַתּוֹרָה דְאוּרִיבְתָא וְהַקְרָא הַגָּ' לֹא אֶסְמַכְתָּא הוּא וְאִיתָא בְּבָרְכוֹת ג' ע"ב וְדוּד בְּפִלְגֵי דְלִילָה הָוִי קָאִי מְאוּרְתָא קָאִי כְּדַכְתִּיב קְדַמְתִּי בְּנִשְׁפָף וְאַשׁוּעַ וְהֵינָנו מְתַחַלַּת הַלִּילָה וּמִשְׁנִי עַד חֲצוֹת לִילָה הָיָה מְתַנַּמְנֵם כְּסוּס וּפִירֵש"י הָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה כְּסוּס הָיָה שְׁאִינוּ נִרְדָּם לְעוֹלָם אֱלָא נִיעוֹר לְעוֹלָם מְפָאן וְאִילָף הָיָה מְתַגַּבֵּר כְּפָאִרִי וְהֵינָנו שְׁלֹא הָיָה יֵשׁן כְּלָל שְׁינַת קָבַע דְהָאִי בְּכָלֵל קְדִימָה הוּא וְאִיתָא בַּש"ע ס' ד' סְעִיף י"ו דְדוּד הָיָה נִזְהָר שְׁלֹא יִישֵׁן שְׁיַתִּין נְשָׁמִין שְׁלֹא יִטְעוּם טַעַם מִיתָה וְעֵינָן שָׁם בַּהג"ה וּבמ"א ס' י"ו דְמַסְקָנָא דְמִילְתָּא דְמַעְלָה זֹאת אִינוּ אֱלָא לְדוּד וּכְיוּצָא בּוֹ אֶבֶל סְתָם בְּעַל נֶפֶשׁ א"צ לְהַחְמִיר אֱלָא בְיוֹם וְעֵינָן שָׁם בַּב"י בְּשָׁם הַזֹּהָר דְעַד שְׁיַתִּין נְשָׁמִין חֶסֶד חַד אִיהוּ חַי וּמִתְמָן וּלְהַלְאָה טְעִים בַּר נֶשׁ טַעְמָא דְמוֹתָא וְשְׁלִיט בִּי סִטְרָא דְרוּחָא מְסֻבָּא וְדָא הָוִי גָטִיר דוּד מְלָכָא דְלֹא יִטְעוּם טַעְמָא דְמוֹתָא וְלֹא יִשְׁלֹט בֵּיהּ רוּחָא דְמְסֻבָּא עַכ"ל הַצְרִיף לְעַנְיָנֵינוּ וְאִינוּ רּוּאָה שְׁיַעְלָה עַל דַּעַת שׁוּם בַּר שְׁכָל שְׁמִשָּׁה אֲדוּנֵינוּ מְוַבְחָר אֲנוּשֵׁי רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים נֶאֱמָן בֵּית לֹא יִזְהָר בְּזֶה ח"ו וּבְדַאי כָּל מָה שְׁמַצִּינוּ בְּאַחַד מְבַנֵּי עַלֵּי וְדַאי דְמִשָּׁה כְּלָלִין דְכוּלְהוּ וּבְפָרֵט כִּי הוּא הִי מְזוּמָן וְעוֹמֵד מִחֲמַת שְׁאִינוּ צְרִיף לְהַתְּפַשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת כִּי הוּא מְוַפְשֵׁט וְעוֹמֵד תְּמִיד מְוַשְׁכֵּל מְכָל גְּשָׁמִיּוֹת עַד שְׁשָׁב אֲצִלוּ הַשְּׁכָל וְהַמְשַׁכֵּל וְהַמְוַשְׁכֵּל אַחַד מִחֲמַת שְׁלֹא נְפִסֵק הַקְּשֵׁר כְּרַגַע וְזֶה בְרוּר: וְעוֹד רְאָיָה דְהָא יֵשׁ לְהַבִּין דְהַרְמ"א מִיְקָל שְׁבַעֵל נֶפֶשׁ א"צ לְזַהָר רַק בְּיוֹם וַיֵּשׁ לְהַבִּין לְמָה פִּינוּ דְשִׁרְיָ סִטְרָא דְמְסֻבָּא בְּשִׁתִּין נְשָׁמִין כַּמ"ש הַרְב"י בְּשָׁם הַזֹּהָר א"כ לְמָה לֹא יִזְהָר בְּלִילָה דְלֹא לְהַשְׁלִיט בִּי סִטְרָא דְמְסֻבָּא א"ו צ"ל דְהָוִי כְּמוֹ דְבָר שְׁאִין רֹב הַצִּיבוּר יְכוּלִין לְעַמּוּד בָּהּ דְדָבָר קָשָׁה עַד מְאֹד הוּא שְׁלֹא לִישֵׁן בְּלִילָה שְׁיַתִּין

גשמינו והיגיונו מחמת עב עינו הגשמיות וטבע ובהמיות משא"כ משה אדונינו דמנפשט מפל גשמיות ודאי דדבר קל הנה לו וא"כ הוי חיוב אצלו להזהר בנה ונה פרור: וא"כ איך יברך ברפת התורה בברכה ראשונה שבינה בשעת קבלת התורה הי' נפטר בו עד יום מותו כיון שלא הפסיק כלל ולמה בנה בשעה שבא לפתוח בדברי שירה קודם מותו א"ו דלאו בהפסק לחוד תליא מילתא רק דהיום גורם לברכה שיבוא וא"ל דהא דבנה משה היגיונו על קריאת התורה בצייבור דצריכה ברכה לפני' אף אם בנה בשחרית ז"א דברכה שלפני קריאת התורה בצייבור אינה אלא תקנה מפני כבוד הצייבור כמו דאיתא בהרא"ש מסכת ברכות דף י"א ובט"ז א"ח סימן קל"ט ס"ק ב' ובפר"ח סימן הנ"ל ס"ק ח' דעיקר קריאת התורה בצייבור לא הוי אלא תקנה מכ"ש הברכה וא"כ אף מה שאומר בצייבור אין לו ברכה מדאורייתא אם בנה כפר כמ"ש הפר"ח ע"ש וא"כ איך יתפרש זה בתורה דאף תקנה שתיקן משה בעצמו לא הוי אלא דרבנן כמ"ש הרמב"ם בספר המצות בשורש השני דדבר הנלמד ב"ג מדות אפי' הנה המוציא משה בעצמו לא הוי אלא ד"ס וה"ה דתקנה שתיקן לא הוי אלא דרבנן ואף דבשורש הראשון כתב שכל מה שסדרו או שתקנו אחר משה לאו דוקא כמ"ש הרמב"ן שם בשורש השני להדיא ואפילו תקנותיו של משה רבינו בעצמו מדרבנן הו' כמו שאמרו משה תיקן להם שבעת ימי המשטה ושבעת ימי אבילות והם דרבנן וכן משה תיקן לישראל שיהא שואלין ודורשין כו' וע"ש ואינו ראוי להתפרש בתורה דכל המפורש בתורה דאורייתא הוא דגם לפסוקים המפורשים בבבאיים הסכימו שם הרמב"ן ומהר"י דיליאון ז"ל שהוא דאורייתא מכ"ש המפורש בתורה והא דמפקינן מנידבר משה את מועדי ד' כו' שמשה תיקן לישראל שיהא שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח כו' ודאי אסמכתא בעלמא הוא אבל הכא כבר הוכיח הפר"ח דלאו אסמכתא הוא וא"כ נתבאר בעז"ה בבירור שאין בה שום ספק כלל דאף בלא הפסק שינה צריף לברך וזו ראיה שאין להשיב עלי' לענ"ד וד' יצילני משגיאות יום ב' ג' ימים לירח שבט תקמ"ז לפ"ק.

ה"ק משה בהרבני מוהרר צבי הירש נ"י: שאלה ג בענין הפסק בפסוקי דזמרה אם דינן כמו ק"ש או לאו. תשובה הלא בש"ע א"ח סי' נ"א סעיף ה' מבואר דבאמצע הפרק שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובין הפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלו' לכל אדם ע"כ.

ואין שם מי שחולק בנה וא"כ לפ"ז דינו כמו ק"ש אף דשם בס"ק ג' כתב המ"א דמותר לענות אמן אחר ב"ש והוא כתב דאף באמצע ב"ש מותר לענות עיי"ש וא"כ לפי זה לא הוי דינו כמו ק"ש דמבואר בסי' ס"ו דלא יפסיק לאמן לבד מאמן דהאל הקדוש עכ"פ באמצע הפרק וא"ב חזינא דעניות אמן לא הוי כמפני היראה או כמשיב מפני הכבוד א"כ למה שרי פאן וא"ל דדוקא באמצע ב"ש התיר המ"א כמו שפירש הטעם משום דלא נזכרה ברכה זו בגמרא משא"כ בפסוקי דזמרה דאיתא בגמרא אר"י יהא חלקי עם גומרי הלל בכל יום ז"א דהא פל עיקר שאסור להפסיק בפסוקי דזמרה היגיונו משום דמברך לפנייהם ולא חריהם כמ"ש הרי"ף בפי אין עומדין וכיון דחזינא דמברך ב"ש עיי"ש וכן פתבו התוס' י"ד ע"א בברכות לענין הא דכל שלא בנה בתחלה ודאי דאין אסור להפסיק כלל ואף דהסוברים שם דא"צ ברכה ואעפ"כ אסור לשאול שלא מפני הכבוד היגיונו משום דמ"מ עוסק בשבחו של מקום ואין לו להפסיק שלא לצורך רק או לשאול

לנכבד או להשיב לכל אדם אבל פאן שאסרו לשאול לנכבד ולהשיב לכל אדם ודאי דמשום הברכה עיי"ש וא"כ יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא לכה נ"ל דבאמת לדין ראוי להתיר להפסיק באמצע הפרק דפסוקי דזמרה לשאול לאדם נכבד ולהשיב לכל אדם והמחבר לשטתו דהא בגמרא ברכות י"ד ע"א איתא בהדיא גבי הלל דימים שאין היחיד גומר בהם את ההלל פוסק אפילו באמצע הפרק לשאול בשלום נכבד ופסקו הרב"י בש"ע סי' תכ"ב סעי' ד' וא"כ המחבר דפסק שם סעי' ב' דהלל זה א"צ ברכה א"כ ליכא להוכיח מפאן לפסוקי דזמרה דשאני פסוקי דזמרה שמברך לפנייהם ואחריהם משא"כ להרמ"א שם דכתב דנוהגין במדינות אלו לברך דפסקינן פמאן דמצריף לברך ואעפ"כ שרי לפסוק וה"ט דהוי מנהגא ולא חובה א"כ מ"ש פסוקי דזמרה דודאי ג"כ לא הוי חובה וגם לא נתפשט המנהג בזמן חכמי התלמוד לאמרם פמו הלל שפבר הי' המנהג בימי רב ובזמן חכמי התלמוד ומנ"ל מדאמר ר"י יהא חלקי עם גומרי הלל בכל יום והיינו פסוקי דזמרה עיי"ש ש"מ דלאו הפל אמרו פסוקי דזמרה ועכ"פ לא עדיף מהלל וזה פשוט וברור: ומה שלא הגיה הרמ"א פאן היינו משום שלא רצה להקל דלאו דין ברור הוא שצריף לברך בהלל ואם גימא דאין צריף לברך ליכא ראי' לפסוקי דזמרה ובברכה עצמה הוי מנהג פדעה זו שמצריף לברך אעפ"כ למה ניקל בדברי הרשות בשאלת שלום היפך דעת המחבר שם אבל בעניית אמן ודאי דייענה לפי מנהגינו שם פנ"ל ברור ודו"ק יום ה' ו' להודש שבט תקמ"ז לפ"ק הק' משה: שאלה ד ש"ץ שנתקבל ואח"כ חזר מעצמו והחזיר הכתב קבל' ובתוף פה יצא עליו ריבון מכבר ונגבה עדות שלא בפניו תשובה הנה מ"ש מחמת שגאה ח"ו לעקור הלכות קבועות הלא מפורש במשנה בסנהדרין פרק זה בורר דף כ"ז ע"ב אמרו לו לא נחשדו ישראל על פה עיי"ש פירוש רש"י וכן פסקו כל הפוסקים פרבנו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור והש"ע בחו"מ סי' ל"ג סעיף א' וכל הראשונים והאחרונים ואין שום מחלוקת בין הפוסקים בזה דהפל מודים דהאזהב והשונא פשרים להעיד ומחמת שנתקבל שלא בפניו לא מפע' לענין קבלת הש"ץ ודאי דאף אם נגבה שלא בפניו אין מקבלין אותו דעכ"פ יצא עליו שם רע עיין בא"ח סי' נ"ג סעיף ד' ולא גרוע מריבון בעלמא דאף דאין מסלקין אותו מש"ז מ"מ אין מקבלין אותו מש"ז ועיי"ש בס"י כ"ג סעיף כ"ה בהגהת זקני הרמ"א ז"ל ובמ"א שם בס"י נ"ג ס"ק ז' וכיון שפבר החזיר השטר הוי קבלה מחדש ואף שמבואר שם בלשון המג"א ועמד פה ימים ושנים משמע דוקא ימים ושנים אבל לא זמן מועט אין לחלק בזה דמ"ש זמן מרובה מזמן מועט רק דבתשובות ראב"ח שהביא המעשה שהי' פה הי' שעמד ימים ושנים וכדומה לזה כתב המחצית שקל שם בס"ק ח' אבל באמת כל שהעבירוהו הוי פלכתחילה וכן מבואר באשל אברהם של הגאון בעל פרי מגדים בס"ק ז' דכל שהעבירוהו הוי פלכתחילה ועוד פראה ברור דשם בתשובה דמיירי שלא העבירוהו משום פסול כלל רק משום דבר אחר דאז הוי העברה שלא פדת פמבואר שם בש"ע סעיף כ"ה או שהעבירוהו רק משום ריבון בעלמא דג"כ הוי העברה שלא פדת דהא אין מסלקין אותו משום ריבון לכה אם חזרו בהם תיכף מקבלין אותו דלא הוי פקבלה מחדש דהעברה שלא פדת הי' או בטעות אבל בנתישן ועמד פה ימים ושנים גם בזה אמרינן דהוי פקבלה מחדש אבל בנד"ד שלא העבירוהו רק הוא העביר א"ע והחזיר את כתב התנות ודאי דהוי פקבלה מחדש וזה ברור פשמ' אצלי וכל המודי' על האמת ודאי יודו

בְּזֶה בְּחוּט מְתוּן וּמְסִיק וְעוֹד כְּרָאָה בְּרוּר אַף אִם כְּבָר נִתְמַנֶּה מְסַלְקִין אוֹתוֹ ע"י ג"ע אַף שְׁנִגְבָּה שְׁלֵא בְּפָנָיו דְּכֵן מִשְׁמַע לְשׁוֹן זְקֵנֵי הֶרֶם"א שֵׁם בְּאו"ח ס' נ"ג סְעִיף כ"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְאִין מְסַלְקִין אוֹתוֹ מִשׁוּם רִינּוֹן בְּעֵלְמָא כּו' אֲבָל אִם בָּאוּ עָלָיו עֲדִי בְּזֶה וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה מְעַבְרִין אוֹתוֹ עכ"ל וְהִי לֹו לְכַתְּנָב בְּקִיּוֹר וְאִין מְסַלְקִין אוֹתוֹ אֲלֵא אִם בָּאוּ עָלָיו עֲדִי וּמְדַלָּא כ' כֵּן מִשְׁמַע דְּהַפְּנוּנָה הוּא דְּדוֹקָא מִשׁוּם רִינּוֹן בְּעֵלְמָא אִין מְסַלְקִין אוֹתוֹ אֲבָל אִם בָּאוּ עָלָיו עֲדִים אַף שְׁלֵא נִגְבָּה בְּכָל דִּינֵי גְבִיעַ מ"מ שׁוּב לֹא הָוֵי רִינּוֹן בְּעֵלְמָא דְּהָא רַבִּינוּ יְרוּחָם וְהַפְּרִדְכִי סוּבְרִין דְּכָל עֲדוּת שְׁנִגְבָּה שְׁלֵא בְּפָנָיו כְּשֶׁר בְּדִיעֵבַד כְּמוֹ שְׁמִבְּנָאָר שֵׁם בְּהֶגְהֶת זְקֵנֵי הֶרֶם"א בַּח"מ ס' כ"ח סְעִיף ט"ו עֵי"ש וַא"כ עכ"פ לְעַנְיָן זֶה דְּלֵא מְקַרֵי כְּזֶה רִינּוֹן בְּעֵלְמָא וְדָאֵי דכ"ע מוֹדִי כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ רז"ל בַּמַּס' חוֹלִין אֵינְהוּ מִיכַל אֲכָלִי לְדִידֵן מְסַתֵּם נְמִי לֹא סַתִּים בַּתְּמִי' א"כ פִּינּוֹן דְּלֵא הָוֵי רִינּוֹן בְּעֵלְמָא מְסַלְקִין אוֹתוֹ מַה"ש"ץ דְּמְכַוְעַר הַדְּבָר וְאִין זֶה כְּבוֹד שְׁמִים וְהַקְרִיבָהוּ נָא לְפַחְתָּהּ מַה שְׁאַצְלוֹ הָוֵי מְזוּהָם עֲאֲכו"כ לְפָנֵי מְלָךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים ית"ש לְהַקְרִיב אֵלָיו ית"ש מַה שְׁאַצְלוֹ ית"ש הָוֵי מְזוּהָם דְּשׁוֹנָא זִימָה הוּא וְאַף אַה"ע יָדְעוּ מְזֶה וְאַמְרוּ אֲלֵקִיָּהֶם שֶׁל אֵלֹו שׁוֹנָא זִימָה הוּא וז"ב כְּשֶׁמֶשׁ אֲצָלִי דִּידוּעַ לִינְתַּבְּרָר אֲצָלִי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת דְּזַקְנֵי הֶרֶם"א ו"ל זְכוּתוֹ יַעֲמֹד לִי הִי מְדַקְדָּק מְאוֹד בְּלִשׁוֹן וְכַמָּה דִּינִים וְאַשְׁלִי רַבְרָבֵי יוֹצְאִים מְלִשׁוֹנוֹ הַזֶּה וְעוֹד נ"ל רֵאִי בְּרוּרָה דְּלְעַנְיָן לְסַלְקוֹ מַה"ש"ץ לֹא בְּעֵינָן שְׁיָהָא נִגְבָּה כְּדָת בְּכָל דִּינֵי ג"ע דַּל"כ קֶשֶׁה עַל הַמ"א שֵׁם בְּאו"ח ס' ס"ק ז' שְׁכַתְּבַת דְּמִשׁוּם שֵׁם רַע שְׁיּוֹצֵא עָלָיו עַתָּה אִם הוּא קָלָא דְּלֵא פְּסַק מְסַלְקִין אוֹתוֹ עֵי"ש הֵלֵא סוּתֵר לְדַבְרֵי זְקֵנֵי הֶרֶם"א שְׁכַתְּבַת בְּסְעִיף כ"ה אִם בָּאוּ עָלָיו עֲדִים מְסַלְקִין אוֹתוֹ מִשְׁמַע דְּנִקָּא בְּבָאוּ עָלָיו עֲדִים אֲבָל לֹא בְּקַדְל"פ דַּל"כ הִי לֹו לְזַקְנֵי הֶרֶם"א לּוֹמֵר רְבוּתָא טְפִי אֲבָל אִם יֵצֵא עָלָיו קָלָא דְּלֵא פְּסַק בְּזֶה וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה מְסַלְקִין אוֹתוֹ וְרֵאִיתִי לְבַעַל מַחְצִית הַשְּׁקָל שְׁהַרְגִישׁ בְּזֶה וְכַתְּבַת וְאַפְשֶׁר דְּקַדְל"פ וְעֲדִים שְׁנוּיָן עכ"ל וְהוּא תְּמִי לְכַאוּרָה וְכִי דְנִין דִּינֵי נְפִשׁוֹת אוֹ מוֹצִיאִין עֲמוֹן הַקַּל ע"י קַדְל"פ וְאִיךָ גִּימָא דְּשׁוּיָן הֵן וְעוֹד הֵלֵא בַּמַּס' יְבָמוֹת דָּף כ"ד ע"ב שֵׁם בַּתּוֹס' ד"ה אָמַר רַבִּי מְבִנְיָן דְּבַקְדָּל"פ אִין מוֹצִיאִין מִהַבְּעַל רַק מִהַנְּטָעֵן וּבְעַדֵי טוֹמְאָה וְדָאֵי מוֹצִיאִין וְאַף לְשִׁיטַת רַש"י דְּרַבִּי תַצָּא מִבְּעֵלָה קְאָמַר כְּמוֹ שְׁמִבְּנָאָר שֵׁם בְּרַש"י ד"ה וַאֲב"א עֵי"ש מ"מ אִינּוֹן שְׁוִין דְּהָא הִנּוּ מִתְּנִיטָא דְּלַעֲיַל שֵׁם רַבִּי אֲמַרְיָנָהוּ כְּמִבְּנָאָר שֵׁם בַּגְמ' וַא"כ מְבִנְיָן דְּבִישׁ לֵה בְּנִים לֹא תַצָּא וּבְעַדֵי טוֹמְאָה אֲפִילוּ יֵשׁ לֵה כְּמָה בְּנִים תַצָּא וְאִיךָ גִּימָא דְּשׁוּיָן הֵן א"כ הָוֵי לִי לְזַקְנֵי הֶרֶם"א ו"ל לְמִימֵר רְבוּתָא טְפִי א"ו דְּכִוְנוֹת זְקֵנֵי הֶרֶם"א בַּמ"ש שְׁבָאוּ עָלָיו עֲדִים אַף שְׁלֵא נִגְבָּה כְּרֵאוּי וְזֶה בְּאַמְתַּת רַק כְּקַדְל"פ וְדַבְרֵי ה' בְּפִי מַחְצִית הַשְּׁקָל אַמְתַּת וְרוּחַ ד' נִוְסָה בּוֹ כְּנ"ל בְּרוּר בְּכִוְנוֹת זְקֵנֵי הֶרֶם"א וְהַמ"א וּבַעַל מַחְצִית הַשְּׁקָל דָּאִם בָּאוּ עָלָיו עֲדִים יְהִי בְּאַיְזָה אֲנֹפֵן שְׁיָהֵי הַגְּבִי' מ"מ פִּינּוֹן שְׁבָאוּ עֲדִים שׁוּב לֹא הָוֵי רִינּוֹן בְּעֵלְמָ' רַק כְּקַדְל"פ עכ"פ וּמְסַלְקִין אוֹתוֹ וְהַבֵּן: וְעוֹד בְּרַ מִן כָּל דִּין הֵלֵא מְבִנְיָן בַּחו"מ סִימָן כ"ח סְעִיף י"ו בַּש"ע וּבְהֶגְהֶת זְקֵנֵי הֶרֶם"א שֵׁם בְּשֵׁם הַטּוֹר וְהַרְשָׁב"א דְּכָל שַׂא"א לְגַבּוֹת בְּפָנָיו מְקַבְּלִין שְׁלֵא בְּפָנָיו וּמוֹעִיל וְדָנִין עַל פִּיו עֵי"ש וְעֵינָן בַּחו"מ ס' ק"מ סְעִיף יוֹד בַּה"ג א"כ בְּנַד"ד שְׁלֵא הִי הַש"ץ שֵׁם שְׁכָבֵר נָסַע מִשֵׁם רַק שְׁשַׁלַּח אַגְרַת בְּבִקְשָׁה גְדוּלָה שְׁרוּצָה לְחִזּוֹר וְלְשׁוּב וְרָצָה הַצַּד שְׁלוֹ לְקַבְּלוֹ א"כ אִם הַצַּד הַשְּׁנִי הִי רוּצִים לְהַעֲמִיד הַדָּת עַל תִּילָה שְׁלֵא לְקַבְּלוֹ עַפ"י הַג"ע הַנ"ל וְהוּא לֹא הִי שֵׁם שְׁיָקַבְּלוּ בְּפָנָיו וְדָאֵי דְּהִיוּ צְרִיכִין אֲזַ נְקַבְּלַת עֲדוּת שְׁלֵא בְּפָנָיו כְּדִי לְמַחּוֹת בְּזֶה שְׁלֵא יִשְׁלַחוּ לֹו כְּתַב חֲזָנוֹת מַחְדָּשׁ א"כ פִּינּוֹן דְּלֵא הִי אֲפְשֶׁר

בע"א פדין עשו ומועיל ודנין על פיו אף לסלקו ולפסול ומכש"כ וק"ו ב"ב של קיו שלא לקבלו מחדש וכל זה ברור בפשמש לדעתי בס"ד.

ועוד כ"ל ברור דהא דאין מסלקין אותו משום רינון בעלמ' היינו מרינון שנוול מחדש אחר הקבלה אבל בנודע רינון שהי' מפבר קודם שקבלו אותו רק במקום שקבלוהו לא נשמע ולא נודע מזה כלל ואח"כ נתנודע מרינון ודאי דהוי קבלה בטעות והוי כלא קבלוהו כלל ומכש"כ בנתנודע מג"ע שנתקבל בב"ד אף שנתקבל שלא בפניו דלא יעלה על הדעת כלל לומר שהיו מקבלין אותו אם היו יודעין מזה א"כ הוי קבלה בטעות והוי כלא קבלוהו כלל כנ"ל ברור והנה באגרת הראשון שכתב הגאון מליסא אלי מבואר שהגיד עליו דברים מכווערים הרבה בהרבה מקומות ואמר שהש"ץ דק"ק שעפס יודע מזה ואח"כ כתב שנשלח באמת ג"ע מהש"ץ הנה סתמו בפירושו שעל הדברים האלה הי' ג"ע מהש"ץ והנה באגרת השנית שכתב הגאון הנ"ל ע"י הש"ץ כתב שאינו יודע מה הוא הג"ע ולא חקר אח"כ הנה פדי שלא ליחס סתירה ח"ו להגאון הנ"ל דברי עצמו ע"כ צ"ל שאף שעצמות של דברים מכווערים הנ"ל נמאס בעיניו לשמעון בפרטיות מ"מ הי' ודאי יודע דרך כלל שהעיד על דברים שראוי לפסולו מש"ז דאל"כ לא הי' צריך הנ"ל לחפש היתר באגרת הראשון והשני מחמת שנגבה שלא בפניו וזה ברור בפשמש.

והנה אף דמהאגרת אינו מבואר שנגבה עדות של המשורר בב"ד מוכן דודאי נגבה גם עדות של המשורר בבי"ד אח"כ דאל"כ הי' לו להגאון לומר שלא נגבה עדות בב"ד רק מעד א' ואין אדם נפסל עפ"י ע"א וכמדומה ששמעתי שהמשורר הנ"ל בעצמו נסע לק"ק שעפס עם אגרת להרב דק"ק שעפס שגיבה עדות שם ושם נתקבל עדות של הש"ץ בב"ד וגם של המשורר ואם רוצים להעמיד הדת על תילה ראוי לחקור אח"כ אצל הגאון הנ"ל איך הי' ולדעתי אם נגבה עדות שניהם בב"ד ראוי לסלקו אף אם פבר קבלוהו ואם נגבה רק עדות של הש"ץ דק"ק שעפס אין לסלקו בכה"ג אם הי' מתרמי דבר פזה אחר שקבלוהו אבל בנד"ד שהי' הקבלה בטעות וגם פבר החזיר כתב החזנות ונסתלק פדין פועל ש"יכול לחזור בחצי היום ודאי דאין לקבלו דעכ"פ רינון הוי פינון דע"א הגיד בב"ד והמשורר מוכן דודאי הי' מוכן להעיד בב"ד אם ישאלו לו בב"ד כנ"ל ואף דמשמע מדברי המג"א בס"ק זיין דאין מסלקין אותו משום ש"ר ביגלותו אף בקד"לפ רק משום ש"ר שיצא עליו עתה וסלקין בקד"לפ עיי"ש היינו דוקא ביגלותו דאין גנאי כ"כ דהא זה הוא עיקר הרבות' של אב"י דאמר שלא יצא עליו ש"ר אפילו ביגלותו אבל במה שהועד עליו על זמן שהי' פבר ש"ץ ודאי דהוי כמו עתה וזה ברור ומכש"כ בנד"ד דהוי קבלה מחדש ודאי דאין לקבלו אף רק משום רינון של יגלותו וזה פשוט: והנה אחר שכתבתי כל זה נשאתי עיני וראיתי בשו"ת נודע ביהוד' במהדורא קמא בחלק אה"ע בסימן ע"ב בסתירת היתר הרביעי ובסתירת היתר החמשי עיי"ש והמורם מפל דבריו למענין הטיב בדבריו הוא דהיכא דא"א לקבל בפניו ודאי מהני הקבלה שלא בפניו ועוד רבותא אחר גדולה קאמר דאף אם בשעת קבלת העדים שקבלו שלא בפניו הי' יכולים לקבל בפניו רק עתה אינם יכולים לקבל בפניו מועיל ודנין על פיו רק במקום שהי' יכולין אז לקבל בפניו וגם עתה יכולין לקבל בפניו בכה"ג סובר דאין לפסול אדם לעדות ע"י הקבלה שלא בפני עיי"ש א"כ כש"כ בנד"ד דלא הי' יכולין אז לקבל בפניו וגם עתה א"א לקבל בפניו ודאי דנפסל ע"י הקבלה שלא בפניו ומכש"כ לסלק אותו מש"ץ דלא

בְּעֵינַי רַק שְׁיָהָא טְפֵי עֲדִיף מְרִינּוֹן בְּעֵלְמָא וּמְכַשׁ כּוּק"ו ב"ב שֶׁל ק"ו שְׁלֵא לְקַבֵּל אוֹתוֹ מְחֻדָּשׁ לַשּׁ"ץ דְּאָף מִשׁוּם רִינּוֹן בְּעֵלְמָא אֵינּוּ מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וּז"ל: וְעוֹד מְבִנְיָא שְׁם בְּסִתְרַת הַיִּתְרַת הַרְבִּיעִי דְלֹא־פְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא מְקַבְּלִין שְׁלֵא בְּפִנּוּי שְׁזָכוֹת הוּא לֹו לֹא־פְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא כ"כ הַטְעָם בְּשֵׁם הַרְבַּ הַמְּאִירִי וְהַרְדָּב"ז בְּתִשְׁבּוּתָיו פָּתַח הַטְעָם דְלֹא־פְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא כ"ע בַּע"ד נִינְהוּ עֵי"ש אִם פֶּן ה"נ כ"ע בַּע"ד נִינְהוּ שְׁלֵא לְהַעֲמִיד לְהֵם שְׁלִיחַ לְמִלְכָּה מְלָכִי הַמְּלָכִים ית"ש מְזוֹנְהֵם בְּעֵבְרִית ח"ו פֶּן יִקְצֹנֶף הַמְּלָכָה ח"ו עַל קוּלוֹ וְגַם לֹו הוּא זְכוּת שְׁלֵא יוֹסִיף חֲטָא עַל פֶּשַׁע לַעֲמוּד לַפְּנֵי הַעֲדָה לְשִׁרְתָּם וּלְשִׁרְתָּ לְמִלְכָּה הַכְּבוֹד ית"ש מְלֹכְלָה בְּצוֹאֵת עוֹנֻנְתָיו כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר אִם רַחֵץ ה' אֵת צוֹאֵת בְּנוֹת צִיּוֹן וַיִּגְרָם שְׁהַשְׁכִּינָה מִיִּזְלַת עָלָיו וְאוֹמְרַת נְתָנָה עָלַי בְּקוּלָה כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רז"ל זֶה ש"ץ שְׁאִינוּ הִגּוֹן וּמִי שְׁאֵכֵל שׁוּם וְרִיחוֹ נוֹדֵף יִחְזוֹר וַיֵּאֱכַל שׁוּם אַחַר וַיְהִי רִיחוֹ נוֹדֵף יוֹתֵר בְּתַמִּיָּה כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רז"ל בְּפִסּוּק וְאֵל תִּרְשַׁע הַרְבֵּה לִישָׁב הַקְּוֹשֵׁיָא הַרְבֵּה הוּא דְלֹא לְרִשְׁעָהּ הָא מְעַט לְרִשְׁעָהּ בְּתַמִּיָּה עַל פֶּן זְכוּת הוּא לֹו וְכָל זֶה בְּרֹר כְּשֶׁמֶשׁ לְדַעְתִּי עַל פִּי דִין וְדַת תוֹה"ק כֹּל זֶה כְּרָאָה לַעֲנִיּוֹת דַּעְתִּי בְּרֹר לְהַלְכָה וְלֹא לְמַעֲשֵׂהָ כִּי לַעֲנִין מַעֲשֵׂהָ אֲנִי מְסַלֵּק א"ע מִדִּין זֶה לְגַמְרֵי מַכְפָּה טְעָמִים רַק כֹּל זֶה שְׁפָתַבְתִּי הוּא רַק חוֹת דַּעְתִּי בְּאֲמַת וְאִינִי אוֹמֵר בְּזֶה קִבְּלוּ דַּעְתִּי וְהַצִּיבוּר ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ יַעֲשׂוּ בּוֹ מַה שְׁיִרְצוּ, וְאִם יִרְצוּ לְקַבְּלוֹ וַיִּרְצוּ לְצִאֵת יְדֵי שְׁמִים יִשְׁלַחוּ עוֹד הַפַּעַם אֶל הַגָּאוֹן הַנְּ"ל שְׁיִחְלִי לְנִצָּח שְׁלִיחַ מִיּוֹחַד אֲשֶׁר אִינוּ נוֹגַע בְּדָבָר כִּי הַגָּאוֹן הַנְּ"ל לֹא יָדַע מִזֶּה שְׁיִצְטָרְכוּ לְקַבְּלוֹ מְחֻדָּשׁ כִּי כְּבָר נְסַתְלַק ע"פ חֲזוֹרְתוֹ וְגַם יִשְׁלַחוּ לְהַגָּאוֹן הַנְּ"ל נ"י לְנִצָּח הַעֲתֵק מִכָּל דְּבָרֵי אֵלֶּה וְעָלָיו נְסַמּוּךְ כְּעַל עַמּוּד הַבְּרָזֵל וְאִם הוּא לֹא יִסְפִּים לְדַבְּרֵי הָרִי אֲנִי מְבַטֵּל דַּעְתִּי מִפְּנֵי דַּעְתּוֹ וְאֵהְיָ כְּחִירְגָא דְיוֹמָא דְלֹא שְׁמִי הַכ"ד הַמְדַבֵּר לְשֵׁם שְׁמִים בְּאֲמַת וְאַלְקִים יוֹדַע וְעַד וּמְבַקֵּשׁ הַשְּׁלוֹם וְהַאֲמַת.

הַק' מְשֵׁה טִיטֵל בּוּיִם מְפָרַעְמְסֵלָא הַחוּנְהָ בַק"ק אוֹהַעֵל וְהַגְּלִיל: וְעֵינִי בַמ"א ס"ק ח' מַה שְׁתַּמָּה עַל זְקַנֵי הַרְמ"א וְשְׁמַעְתִּי מְתַרְצִין דְּבַאֲמַת בְּמַזִּיד אֲפִילוֹ בְּפַעַם אֶחָד פְּסוּל לַשּׁ"ץ לְעוֹלָם דְּכָבָר יְצָא עָלָיו ש"ר קוֹדֵם הַתְּשׁוּבָה כַּמ"ש זְקַנֵי הַרְמ"א וְהַא"ז מִיִּירֵי רַק בְּשִׁגְגַת מַעֲשֵׂהָ כַּמ"ש לְהַדְיָא וְהָא דְכַתֵּב בְּרֹאשׁ דְּבָרָיו שְׁהִי מוֹעֵד לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שְׁאִינֵם מְהוֹנְגִינִים אֵיירִי גַם פֶּן בְּשׁוּגַג מַש"ה בְּעֵינַי מוֹעֵד וְש"ח אֵיף שְׁיִיף מוֹעֵד בְּשׁוּגַג לַק"מ דְּוֹדַאי שְׁיִיף וְשְׁיִיף דָּאם בָּא פַּעַם אֶחָד לִידוֹ מְכָשׁוּל אֵינּוּ הַאֲשַׁמָּה כ"כ מַה שְׁלֵא שְׁמַר עֲצָמוֹ מִמְכָּשׁוּל דְּבַאֲמַת כֹּל שׁוּגַג בָּא מְהַעֲדָר הִירְאָה דָּאם הִיָּה נְזַהֵר מְאֹד מְאֹד וּמְשִׁים אֶל לְבוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב וְהִיָּה נְשָׁמַר מִמְכָּשׁוּל רַק מְקַנְאוֹת שְׁלֵא שְׁם לְבוֹ אֶל דְּבַר ה' בָּא לִידֵי מְכָשׁוּל מ"מ בְּפַעַם הִירְאָשׁוֹן אֵינּוּ הַאֲשַׁמָּה גְדוּלָה כ"כ דְּלֹא אֲסִיק אַדְעַתִּיָּה שְׁיִבוּא לֹו מְכָשׁוּל שְׁיִשְׁמוֹר מַה שְׁא"כ בְּפַעַם הַשְּׁנִי וְזֶה בְּרֹר: וּמִיָּהוּ בַנְד"ד הָרִי הוֹעֵד בְּכַמָּה דְּבָרִים מְכֻנְעָרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת וּמ"ש בְּשֵׁם מַהֲר"א שְׁשׁוֹן וּבְשֵׁם כ"ה דְּתְשׁוּבָה מוֹעִיל הָרִי מְבִנְיָא לְהַדְיָ שְׁם בַּכ"ה דְּלַתְעֲנִיּוֹת וְיָמִים נוֹרָאִים לֹא מְהַנִּי עֵי"ש אִם פֶּן בַּנְד"ד דַּעְיָקָר קַבְּלַת הַשּׁ"ץ לִיָּמִים נוֹרָאִים הוּא אִם פֶּן כ"ע מוֹדוֹ דְּלֹא מְהַנִּי חֲשׁוּבָה לַעֲנִין שְׁיִיף"ו ש"ץ וּמְכַש"כ בַּנְד"ד דְּלֹא יָדַעְנוּ מִשׁוּם חֲשׁוּבָה וּז"ל: שְׁאֵלָה הַשְּׁלוֹם לְאַהֲבֵי מְחֻנְתָּנִי וְכוּ' מוֹה' מְשֵׁה נִי נְשִׁאֲלַתִּי עַל מַה שְׁכ' בַּש"ע או"ח ס' פ"ט סע' ג' וְלֹא לְאַכּוֹל וְלֹא לְשִׁתּוֹת קוֹדֵם הַתְּפִילָה אֵי מוֹתֵר לְטַעֲנוֹם קוֹדֵם הַתְּפִילָה שְׁלֵשׁ שְׁחָרִית הִגַּם שְׁפָתַבְתִּי הַמ"א ס' תְּרַנ"ב בְּהַלְכוֹת לוּלֵב ס"ק ד' כֹּל הֵיכָא דְכַתֵּב לְאַכּוֹל מְשַׁמַּע טְעִמָא בְּעֵלְמָא שְׁרִי כַּמ"ש בְּסִי רַל"ה וְרַל"ב וְסִי תַל"ו וְע"ש וְגַם רְאִיתִי בַּא"ז הַט"ז בְּהַלְכוֹת בְּצִיעַת הַפֶּת ס' קס"ו ס"ק ז' כְּתַב ג"כ דְּכָל הֵיכָא

דְּכַתֵּב לְאָכֹל טְעִימָא שְׂרִי וְעִי"ש הֵיטֵב בֵּל' ט"ז הָכָא מֵאֵי דִּיכּוֹל לְהִיּוֹת דְּטְעִימָ' נְמִי אָסוּר
הוֹאִיל וְהִטְעֵם בְּש"ס דְּלֹא תֹאכֵל מִחֲמַת דְּלֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לְפִי"ז טְעִימָא נְמִי אָסוּר
וְלְכַאוּר' יֵשׁ לוֹמַר דְּטְעִימָא שְׂרִי הוֹאִיל דְּאִינוּ מְרַבָּה דָּם אִף לְפִי דַעַת הַלְקֻט הַקָּמַח שֶׁהִבִּיא
בְּאֵר הֵיטֵב בְּסִי' פ"ט ס"ק י"א שְׁאֲפִילוּ שְׁתִּיתָ קִּאוּעֵ אָסוּר קוֹדֵם הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁחֵרִית
אִפִּי שְׁאִינוּ מְרַבָּה דָּם וְכו' עִי"ש בְּבֵאֵר הֵיטֵב וּלְפִי"ז י"ל דְּטְעִימָ' קוֹדֵם שְׁחֵרִית נְמִי אָסוּר
וּמִדֵּי דְבָרֵי בְּדָבָר שֶׁפֶתֵב הֵט"ז מְדַכְתֵּב לְאָכֹל מִשְׁמַע טְעִימָה שְׂרִי זְכוּר אֲזַכְרֶנּוּ עוֹד שְׁתַּמְּךָ
לִי דְבָר זֶה בְּמִס' בְּרִכּוֹת קָאָמַר הַש"ס אר"י א"ר אָסוּר לְאָכֹל קוֹדֵם שְׁיִתֵּן לְבִהְמָתוֹ וּבְמִס'
גִּיטִין דָּף ס"ב דְּקָאָמַר הַש"ס אר"י אָמַר רַב אָסוּר לְטַעֵן קוֹדֵם שְׁיִתֵּן לְבִהְמָתוֹ דְּלָמָּה
מְשַׁנָּה הַלְשׁוֹן וְגַם יֵשׁ חִילּוּק בֵּין אֲכִילָה לְטְעִימָה וְצ"ע הַק' עֲקִיבָא בְּהֶרֶב הַגָּאוֹן אֲמִיתִי
אוֹר עוֹלָם מוֹה' יַעֲקֹב ז"ל שֶׁהִי' אב"ד ור"מ בק' קָאָמְרָנָא וְאֲגַפִּי': תְּשׁוּבָה ע"ד שְׁאֲלָתוֹ
אִם מְוֹתֵר לְטַעֵן קוֹדֵם תְּפִילַת שְׁחֵרִית הֵנָּה בְּהֶרֶמְב"ם פ"י מֵהֵלַכ' תְּפִילָה הַלְכָה ד' מְפֹרָשׁ
הַדְּבָר בְּאֵר הֵיטֵב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אָסוּר לוֹ לְאָדָם שְׁיִטְעֵן פְּלוּם מֵאַחַר שֶׁעָלָה עִמּוּד הַשְּׁחַר עַד
שְׁיִתְּפִלֵּל תְּפִילַת שְׁחֵרִית וְשֵׁם בְּאוֹתוֹ הַלְכָה כָּתֵב אָבֵל טוֹעֵם קוֹדֵם שְׁיִתְּפִלֵּל מוֹסָף אוֹ מְפָחָה
עַכ"ד וְלֹא נִמְצָא שׁוּם חוֹלֵק עָלָיו רַק שְׁפָנִים סְתָמוּ דְבָרֵיהֶם וְכָתְבוּ סְתָם וּבּוֹדָאי יִלְמַד
סְתָמוּ מִן הַמְּפֹרָשׁ וְנִרְאָה טַעַם רַבִּינוּ הֶרֶמְב"ם דְּבִמְנַחָה לֹא קִי"ל פְּרִיב"ל דְּמִסְכַּת שַׁבַּת
דָּף ט' ע"ב מְשׁוּם דְּפָסֵק הַלְכָתָא לְהַדְּנָ' בְּגַמ' בְּרִכּוֹת בְּפָרָק תְּפִילַת הַשְּׁחַר דָּף כ"ח ע"ב
דְּלֹא פְּרִיב"ל מ"מ בְּתְּפִילַת שְׁחֵרִית קִי"ל פֶּן מִמ"נ אִם נִימָא דְּגַם בְּתְּפִילַת שְׁחֵרִית הָוִי
דְּרַבְּנָן וְיִקְרָאֵי אִסְמִכְתָּא בְּעֵלְמָ' מוּכַח פֶּן דַּאל"כ לָמָּה צָרִיף הַגַּמ' לְהִבִּיא מְקָרָא דְּלֹא תֹאכְלוּ
עַל הַדָּם אוֹ מֵאוֹתֵי הַשְּׁלֵכַת אַחַר גְּנוּף דַּמ"ש מְקַל תְּפִילָה דְּאָסוּר לְאָכֹל כְּשִׁיגִיעַ זְמַנָּה אוֹ
סְמוּף לֵה א"ו דְּכָאֵן אִף טְעִימָה אָסוּר אֵן מְשׁוּם דְּגַם טְעִימָה מְרַבָּה דָּם אוֹ דְּגַם בְּטְעִימָה הָוִי
גְּאוּהָ שְׁמִכְבֵּד עֲצָמוֹ קוֹדֵם שְׁיִכְבֵּד לְמַלְאָךְ הַכְּבוֹד וְאִי סָבַר דְּבִתְּפִילַת שְׁחֵרִית הָוִי דְּאוּרִייתָא
א"כ פְּשִׁיט' דְּגַם טְעִימָה אָסוּר דְּבִשְׁלוּמ' הֵנִי תְּפִילּוֹת דְּהַאִסּוּר דִּידְהוּ מְדַרְבְּנָן הֵם אָמְרוּ
וְהֵם אָמְרוּ וְלֹא גְזָרוּ עַל הַטְעִימָה וְיִוְתֵר נִרְאָה לוֹמַר דְּבֵאלוּ שְׁנַזְכֹּר רַק אָסוּר לְאָכֹל סְתָמָא
אֲכִילַת קִבְעָה מִשְׁמַע אָבֵל בְּתְּפִילַת שְׁחֵרִית שְׁנַזְכֹּר לֹא לְאָכֹל וְלֹא לְשִׁתּוֹת א"כ אִף שְׁתִּי
אָסְרוּ וְאִין קִבְעָה לְשִׁתִּי מְסִתְמָא וְהָוִי רַק כְּמוֹ טְעִימָה וּלְכַף אִף טְעִימָה חִסּוּר וּז"ב לְדַעֲתִי
וּמַעֲתָה לְק"מ מִמ"ש הַמ"א בְּסִי' תְּרַנ"ב דְּשֵׁם לֹא נִזְכֹּר רַק שְׁלֹא יֵאָכֵל וְכֵן בְּסִי' רַל"ב
וְרַל"ה וְתַל"א וְכֵן בְּט"ז סִי' קִס"ז בְּכּוֹלָם לֹא נִזְכֹּר שְׁתִּי וְלֹא נִזְכֹּר בְּש"ע רַק שְׁלֹא לְאָכֹל
רַק בְּסִי' פ"ט לְעִנְיָן תְּפִילַת שְׁחֵרִית אִית' בְּש"ע וְלֹא לְאָכֹל וְלֹא לְשִׁתּוֹת וְכֵן הוּא בְּגַמ'
בְּרִכּוֹת דָּף יוֹד ע"ב וּז"ב לְדַעֲתִי דְּבָכָל מְקוֹם שְׁנַזְכֹּר שְׁלֹא יֵאָכֵל טְעִימָה שְׂרִי רַק בְּמְקוֹם
שְׁנַזְכֹּר שְׁלֹא לְאָכֹל וְשְׁלֹא לְשִׁתּוֹת גַּם טְעִימָ' אָסוּר וְאִף דְּבְּמִסְכָּ' בְּרִכּוֹת דָּף ד' ע"ב אִיתָא
לְעִנְיָן ק"ש עֲרַבִּית שְׁלֹא יֵאָמַר אָדָם אֲנִי כָל קְמָעָא וְאֲשִׁתָּה קְמָעָא וְאִישָׁן קְמָעָא וְהֵט"ז בְּסִי'
רַל"ה ס"ק ג' כָּתֵב דְּאִין אִסּוּר דּוּק' בְּעוֹשֶׂה שְׁלִשְׁתָּן רַק בְּאַחַד מֵהֶן מְשׁוּם שְׁמָא תְּחַטְּפוּנוּ
שִׁנְיָה עַכ"ד א"כ מְבֹאָר דַּג"כ שְׁתִּי אָסוּר מ"מ הָא תְּבָרָא בְּבִיד' דְּהָא דְּאָסוּר רַק מְשׁוּם
שְׁמָא תְּחַטְּפוּנוּ שִׁנְיָה וְכַמ"ש הֵט"ז ג"כ א"כ וְדָאי אִינוּ אָסוּר רַק שְׁתִּי שְׁמָא תְּחַטְּפוּנוּ
וּז"ב וּלְכַף מְעוֹלָם בָּא שְׁמַעְנוּ מִי שְׁאוּסֵר קוֹדֵם תְּפִילַת עֲרַבִּית שְׁתִּיתָ אִף בְּשִׁאָר
מְשָׁקִים לְבַד מְמִים רַק שְׁתִּי הֶרְבָּה אוֹ אִף שְׁתִּי קְמָעָא בְּמִשְׁקָה הַמְּשָׁכָר שְׁיִוְכַל לְבֹא לִידֵי
שִׁנְיָה יֵשׁ לְאָסוּר גַּם קוֹדֵם תְּפִילַת עֲרַבִּית וְעִינָן בְּמ"א סִי' רַל"ה ס"ק ד' וְעִינָן עוֹד בְּמ"א

סי' תרצ"ב ס"ק זיין בהל' מגילה עיי"ש ודו"ק וז"ב לדעתי אבל קודם תפילת שחרית דאסרו אף שתית עראי חוץ מים אף טעימ' אסור וזה ברור לדעתי.

ואין להתעקש ולומר דאולי הרמב"ם אוסר גם שתית מים לכה אוסר גם טעימ' אבל אכן דשרינן שתית מים גם טעימ' מתירין וכן ראיתי בספר מעשה רוקח על הרמב"ם שכתב דהרמב"ם אוסר שתית מים עיי"ש אבל אין דבריו מוכרחים די"ל דאף דאוסר טעימ' מ"מ מתיר שתית מים דאינה שתי' של גאנה וגם הרא"י דמיינתי ממ"ש הרמב"ם בפיה וכן הצמא והרעב וכו' לא דק דמה יענה יום שינדובר בו בש"ע בסי' פ"ט סעי' ב' דפסק דשתית מים מותר ותיקף בסמוך סעי' ד' כתב הצמא והרעב וכו' אע"כ כמ"ש הפר"ח שהיא צמא וצריף לאכול ג"כ כגון שמזיק לו שתי' אליבא ריקנא וז"ב מ"א אף אם נימא כדברי מעשה הרוקח דהרמב"ם אוסר שתית מים מ"מ אינו מוכרח דהמתירין שתית מים מתירין בטעימ' דשאני מים דאין בהו גאנה ובודאי לא דחינו המפורש ברמב"ם מפני סברת הפרס ומאן ספין ומאן רקיע לחלוק על הרמב"ם במקום שאין מבואר בפוסקי' להקדי' ההיפך מדבריי' ובפרט דמסתבר כדבריו כמ"ש ואפוש' פלוגת' לא מפשינן ולענ"ד כ"ע מודים בזה ועוד הלא מבואר במ"א סי' פ"ט ס"ק י"ד הרא"י בשם הזוהר שאפילו קם בתצות לילה אסור לטעום עיי"ש א"כ אף מאן דלית לי' חנומרת הזוהר מ"מ משמע דמעלות השחר טעימ' אסור דהזוהר לא הוסיף רק מחצות לילה ועוד הלא שם מקילין בשתי' עיי"ש בפ"מ באשל אברהם סי' פ"ט ס"ק י"ד ומ"מ אוסר טעימא מכש"כ מעלות השחר דאסור שתי' דטעימ' אסור אף אם לית לן חנומרת הזוהר דעכ"פ שפענינו דטעימ' חמורה משתי' ועוד אם הזוהר אוסר טעימ' משעה שקם ממטותו אף אם קם ממטותו (בתצות הלילה) א"כ אף המיקל מסתיין להקל קודם עלות השחר ועכ"פ אחר עלות השחר ראוי לאסור טעימ' ולדעתי כן הוא מעיקר דין הש"ס ופוק ונזי מאי עמא דבר דמעולם לא שמענו להתיר אכילת פירות או כביצה פת קודם תפילת שחרית ומה שתמ' על הט"ז בסי' קט"ז כבר קדמו הפרי מגדים וכו' אבל באשל אברהם ס"ק י"ח עיי"ש ובגמ' אין פאן סתירה דהא מימרא אחת היא רק חילופי גרסאות וכהני טובא בש"ס לאין מספר דבמסכת אחת איתא המימ' בגירס' זו ובמסכ' אחרת בגרס' אחרת ולפעמים יש נ"מ לדינא בין הגרסאות והמעניין צריף להכריע איזו מהן עיקר וכל מ"ש נ"ל ברור בס"ד: סימן ו' הנה בסידור האריז"ל כתבו תלמידי האר"י והרח"ו ז"ל וז"ל אם הוא חלש יאכל וישתה כדי לחזק עצמו עכ"ל ור"ל קודם אור היום אחר שקם ממטותו וכתב שם ע"ז וז"ל וכן הי' נוהג מורי מהרח"ו ז"ל ואין בזה איסור אלא חצי שעה קודם שיאיר היום כמ"ש הפוסקי' עכ"ל והנה מבואר להקדי' דמתיר אפילו כעין סעודה אם צריף לו דהא מדכתב דחצי שעה אסור כמ"ש הפוסקי' ובנדאי פונונתו דהא אסרו בכל התפילות ח"ש קודם וז"ב א"כ הרי זה לא אסרו רק בקובע עצמו לסעודה אבל טעימ' ואכילת פירות או כביצה פת פדרף שאדם אוכל בלא קבע או לשתות יותר מכביצה אם אינו משקה המשכר שרי כמבואר כ"ז בש"ע או"ח סי' רל"ב סעי' ג' וענין במ"א שם ס"ק י"ז א"ו דאיירי בקובע עצמו בסעודה קצת אעפ"כ התיר קודם ח"ש ואין לומר דלא התיר רק לחלש שהוא כחולה ואין יכול לכונן דעתו לתפלה בלא זה דא"כ אפילו כשהאיר היום מותר ומכש"כ ח"ש קודם כמבואר בש"ע או"ח סי' פ"ט סעי' ד' א"ו דלא איירי בכה"ג וז"ב ואעפ"כ התיר קודם ח"ש והנה בדפוס קאריץ הדפיסו בשם משנת חסידים

לאיסור גדול מאוד שהוא כמעונן ומנחש ועובד ע"ז וכן הוא באמת בספר משנת חסידים פ"ק ז' משנה א' עיי"ש ובאמת פדברי המ"ח מבואר להקד' בזוהר וניקהל דף רט"ו ע"ב עיי"ש ואף שאינו מבואר להקד' דאיברי קודם אור היום וי"ל דאיברי דוק' פשהאיר היום וכמו שזנפר האיסור בפוסקי' מ"מ לכאור' נראה דהדין היא עם המשנת חסידים דבשלומ' לפי הטעם שזנפר בגמ' ברכות דף יוד ע"ב לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם יפה כיונו הפוסקים דלא אסרו אלא לאחר עמוד השחר וכל הפוסקי' מודים בזה עיין בא"ח סי' פ"ט סעי' ה' הפלוגתא שבין הרמב"ם ובין הרא"ש בשם ר"י ושאר פוסקים עיי"ש דמבואר דכ"ע מודים דאיסור אכילה ושת' אינו רק לאחר שעלה עמוד השחר עיי"ש דהיינו משום דכל שאינו זמן תפילה אין לאסור משום קודם שתתפללו על דמכם וכן לטעם הזנפר שם בגמ' לאחר שנתגאה זה וכו' עיי"ש צ"ל דלא הוי גאונה רק אם אוכל ושומה בזמן הראוי להתפלל ומניח צרכי גבוה ועוסק בתענוגי הגוף אבל להזהר דמפרש הטעם משום נשמת' לא איתישב אחר השינה עד אחר התפילה ואין בו רק נפש היא הדין ועיין בספר מקדש מלך שם בזוהר וניקהל ע"כ יהיב תוקפ' לס"א א"כ זיל בטר טעמ' דא"כ אפי' קודם אור היום כמי ראוי לאסור כיון דלא אתישב נשמתא ואין בו רק הנפש שנסגרת בלב ועדיין לא נתפשט בגידים והרוח והנשמה לא אתישבו א"כ הרי מיהב יהיב תוקפ' לס"א פנ"ל לכאור' וכן כתב בספר קב הישר פ"ק ס"א עיי"ש א"כ הרי יש תמי' גדולה על רבינו הגדול הרח"ו ז"ל שהיו נהירין לי' שבילי דספר הזוהר כשבילי דמתא ובקי בכל חדריו והיכליו ואלמיו ותאיו ומפענח כל צפוניו ובנדאי לא נשטמו ממנו דברי הזוהר המבוארין לכל תלמיד וצורב ואיך היקל לעצמו למעבד עובד' בנפש' נגד דברי הזוהר בפרט במקום שהחמיר בו הזוהר כ"כ לומר דהוי פעובד ע"א וכמעונן וכמנחש יפשל בו צדיק ח"ו לעשות הלכה למעשה בנפש' נגד דבריו ובהמתן של צדיקי' אין הקב"ה מביא תקלה על ידו צדיקי' עצמן לכש"כ ובפרט באכילת איסור ואף שמתלקי התוס' בחולין דף ד' ע"ב בין אכילת איסור ובין בזמן האסור מ"מ לא יעלה על הדעת לומר שגשמת מרח"ו ז"ל דברי הזוהר הנ"ל: והנה המ"א באו"ח בסי' פ"ט ס"ק י"ד כתב בשם ספר טוב הארץ בשם הרח"ו ז"ל לאסור טעימה קודם אור היום אפי' להקם בתצות לילה ואחריו נמשך הבאה"ט שם בס"ק י"א ובס"ק ט"ו עיי"ש הנה חפשיתי בספר טוב הארץ ולא מצאתי פלום בשם הרח"ו בזה וגם לא דבר פלום בספ' שהוא מזה רק לענין שינה שיותר טוב שלא להפסיק בשינה דהיינו לילה לישן על מטתו אחר תצות עד היום אם אפשר לזה כיון במ"ש בלי הפסק אבל לא כיון להפסק מועט שצריך לחזק מידי דהוי אם צריך לקטנים או לגדולים וז"ב ובנדאי דתלמידי האר"ז"ל נאמנים בעידותן שראו למהרח"ו ז"ל נוהג כן נחזי מנו גברי רבירבי דקא מסהדי עלי' ובנדאי דלא עביד היפך מה שכתב וכי יהי' ח"ו נאה דורש ואין נאה מקיים וא"ל דהיא הי' בכלל חולה א"כ מאי ראי' מיייתי תלמידי האר"ז"ל ממנו דהא הם לא איירי מחולה כמו שהוכחתי נחזי מאן גברי רבירבי דקא מסהדו ומביאין ראי' ממנו וכמו דמשני הגמ' בחולין בסוגי' דבית שאן עיי"ש א"כ הה"נ מדמביאין ראי' ממנו נדאי דקדקו בו דהי' נוהג כן תמיד אף שלא הי' פלל וכלל חולה וז"ב: לקה נ"ל ברור דבאמת המדקדק בלשון הזוהר שכתב שם וז"ל דהא איהו כמעונן ומנחש ועובד בגין דהא איהו ארסן' כמאן דמנחש לסלק' לס"א ולמאכ' סטרא

דקדושה וכו' וכן פלח האי להיא חילא דדמא וְלא פֿלח ליה לקב"ה לאתקפא סטרא דקדושה סטרא דנשמתא עכ"ל.

משמע להקדיא דעיקר הקפדה וְנָקא בְּזִמְנָא תַּפְלָה. דַּעְבוּדָה זִו תַּפְלָה דְּהֵינּוּ זְמַן פְּוֹלְחָנָא דְּאִזְ נִרְאָה דְּשִׁבְיָא פְּוֹלְחָנָא דְּקַב"ה לְאַתְתַּקְפָּא סְטְרָא דְּנִשְׁמָתָא סְטְרָא דְּקַדְוִשָׁה וּפְלַח לְחִילָא דְּדִמָּא וּמְחֻשִׁיבָה יוֹתֵר מִשָּׂא"כ כְּשֵׁאִינוּ עֵת הַתַּפְלָה לָא הוּי פְּמָאן דְּפְלַח לְחִילָא דְּדִמָּא פִּינּוּ דְּאִין אִזְ זִמְנָא דְּפְוֹלְחָנָא דְּמֵאַרְגְּלִי וְז"ב בְּדַעַת רַבֵּינוּ הִרְחוּז"ל וְכֵן הוּא בְּאַמַּת דַּעַת הַזֹּהֵר לְהַמְדִּיקָא בְּדַבְרֵיו וְכֵן פְּתַבֵּי לְהֵלֵן שֵׁם מְעוֹנָן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּחוּבָא וְלָא אֲשַׁתַּדֵּל בְּזִכּוּ וְדו"ק.

וכן פתב שם לעיל דיצלי קודם דאכיל על דמי' אם פן היינו ממש פדברי הגמרא שראוי להתפלל על דמו קודם. וְהַרֵי הַסְפִּימוּ פֿל הַפּוֹסְקִים פְּדַבְרֵי הַגְּמָרָא דְּאִין הַקְפִּידָה רַק אַחַר שְׁעָלָה ע"ה דְּרָאוּי לְהַתְפַּלֵּל א"כ הַה"נ בְּדַבְרֵי הַזֹּהֵר הַנִּלְ.

א"כ הזוה"ק ג"כ לא הִתְחַמֵּיר רַק אַחַר שְׁהֵאִיר הַיּוֹם פְּדַבְרֵי הַגְּמָרָא וְהַפּוֹסְקִים רַק שְׁהִתְחַמֵּיר בְּאַיִסוּרוֹ מְאֹד לּוֹמֵר דְּהוּי פְּעוּבָד ע"א וְכַמְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ אֲבָל לָא נִתְפְּוֹן לְאַסוּר פְּלָל מַה שְׁהִתִּירוּ הַפּוֹסְקִים וְהַגְּמ' דְּנִדְּאִי לָא אֲסוּר רַק בְּזִמְנָא שְׁרָאוּי לְהַתְפַּלֵּל.

דאז הוּי מְנִיחַ בְּרַפֵּי גְבוּהַ וְצָרְכֵי נִשְׁמָתָא וְעוֹסֵק בְּצָרְכֵי הַגּוּף. מִשָּׂא"כ כְּשֵׁאִין רָאוּי לְהַתְפַּלֵּל וְכַעֲיֵן שְׁפַרְש"י בְּמַס' בְּרִכּוֹת דָּף י"ד ע"א בְּד"ה חִדְלוּ לְכֶם מִן הָאֲדָם פְּשִׁישׁ לְכֶם לַעֲסוֹק בְּכַבוֹד הַמְּקוֹם וְכו' דְּאִי לָאו הֵכִי לְמָה לִּיהַ לְחִדְלוּ עֵי"ש הַה"נ דְּכֹונָתָה פְּנ"ל בְּרוּר נְאֻמָּת.

וּבְנִדְּאִי דְּהִרְחוּז"ל בְּקִי טְפִי בְּפִי הַזֹּהֵר מִן בַּעַל מ"ח וְט"ה בְּמ"כ וּבְפִרְט מַעֲשֵׂה רַב וְתַלְמִידֵי הָאֲר"י הִבְיָאוּ דְּבָרֵיו לְפָסֵק הַלְכָה וּבְנִדְּאִי הִי לּוֹ קַבְּלָה מִרְבוּ הָאֲרִיז"ל דְּרֹב עֲנִינְיוֹ וּדְבָרֵיו הֵם דְּבָרֵי קַבְּלָה וְהַלְכָה וּמוֹרִין כֵּן בְּלִי פַקְפּוּק.

וּבְחֻנָּם הַשִּׁיג הַבֵּאָה"ט עַל זְקַנֵי הַרְמ"א בְּאו"ח ס' תַּקֵּפ"א סְעִיף ב' עַל מ"ש וְרַבִּים נוֹהֲגִים לְאַכְוֹל בְּעַר"ה קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר וְהוּא מְמַהֲרִי"ל עֵי"ש בְּבֵאָה"ט ס"ק י"ב דְּמַהֲרִי"ל וְזַקְנֵי הַרְמ"א ג"כ לָאו קְטִלֵי קִנִּי בְּאַגְמֵי הַנִּיזָן ח"ו וְהֵיוּ יוֹדְעִין מְסַפֵּר הַזֹּהֵר א"ו כַּמ"ש וּמְנַהֵג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְגַם שׁוֹם א' מְהֵאֲחֻרָנִים לָא חִלְקוּ עַל הַמְּנַהֵג הַק' הַהוּא וְקִיִּימוּ וְקַבְּלוּ אוֹתוֹ הַט"ז וּמ"א וְהַלְבוּשׁ.

וּמִיָּהוּ וְדִאִי צְדִיקִים יִלְכוּ בָּם טְעִימָא בְּעֵלְמָא אוֹ שְׁתִּיתָ קֵאוּנֵעַ וְטְעָה מְנַהֵג וְתִיקִין הִיא אֲבָל הַמְשַׁתְּפִרִין וְהַמְמַלְאִים כְּרִסָּם כְּאַשֶׁר יִדְעָתִי שְׁבָאִים לִידֵי קְלוֹת רֵאשׁ וּשְׁחֹק וַיִּשְׁנִים וּמְבַטְלִין הַתַּפְלָה.

עֲלֵיהֶם נְאֻמֵּר וּפּוֹשְׁעִים יִפְשְׁלוּ בָּם אוֹי לְהֶם וּלְנִשְׁמָתָם פִּי גְמְלוּ לְהֶם רַעָה בְּפִרְט בְּיוֹם הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַהִיא סִיּוּמָא דְּמִקְלָתָא אוֹתָן שְׁקִימִים קוֹדֵם אוֹר הַיּוֹם וְחִלְשׁ לְבָם נְאִין דַּעֲתָם צְלוּלָה לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה פְּרָאוּי עֵי"ז אִם שׁוֹתִין קֵאוּנֵי לְהַשִּׁיב נִפְשָׁם וְע"י כֵּן הֵם זְרִיזִין יוֹתֵר בְּתוֹרָה וְגַם הִיא טוֹב מְאֹד לְנִקְיִוִת קוֹדֵם הַתַּפְלָה עֲלֵיהֶם אֲנִי קוֹרָא גְנוּמֵל נִפְשׁוּ אִישׁ חֶסֶד וַיַּעֲרַב לְהֶם וַיְבוֹשְׁם לְהֶם.

ובכל יְהִיָּה דַעְתּוֹ לְשֵׁם שְׁמַיִם פְּאֻמְרָם וְכָל מַעֲשֵׂיָהּ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם רַק שְׂיִשְׁתּוּ קוֹדֵם אוֹר הַיּוֹם דְּנוֹקָא פְּנ"ל נְכוּן וְאַמַּת בַּס"ד. וְהִנֵּה גַם הַבֵּאָה ט באו"ח בְּסִימָן פ"ט ס"ק ט"ו הִבִּיא בְּשֵׁם הַבֵּאָה ט שְׁלִפְנֵי דַמְתִּיר בְּשִׁתְּנֵי רַק בְּאַכִּילָה אוֹסֵר עֵי"ש: שְׂאֵלָה ז בְּיַרְדָּה לְקַחְתִּי וּבְיַרְדָּה אֲשִׁיב וּתְשׁוּבָתוֹ בְּצִידוֹ ע"ד שְׂשֵׁאל בְּאַשֶׁר שְׂיִישׁ אַחַד מְאַנְשֵׁי עִירוֹ שְׂאֵמֵר שְׂיִישׁ קַפִּיד' שְׂלֵא יִתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַתִּיבָה מִי שְׁלִבוֹשׁ בְּבִגְדֵי צָמֵר מִחֲמַת חֲשֵׁשׁ כְּלָאִים עַד שְׂיִלְבַּשׁ בְּבִגְדִים אַחֲרִים בְּעַמְדוֹ בְּתַפְלָה: הִנֵּה אַמַּת שְׂיִישׁ חֲשֵׁשׁ גְּדוּל עַל בְּגָדֵי הַצָּמֵר אִם לֹא נִתְעַרְבַּ בּוֹ חוּט פִּשְׁתָּן שֶׁהוּא מְצוּי מְאֹד כַּנּוֹדַע וְאַשֶׁרִי לְהַנְזִהֵר וְאִין לּוֹבֵשׁ בְּגָדֵי צָמֵר וּבְמִדְיֵנוֹת פּוֹלִין כָּל מִי אֲשֶׁר נִגַע יִרְאֵת ה' בְּלִבּוֹ אִין לּוֹבֵשׁ בְּגָדֵי צָמֵר וְגַם בְּמִדְיָנָה זֹו מַעַת שְׂפֵאֲתִי לְכָאן הִרְבֵּה הִסִּירוּ בְּגָדֵי צָמֵר מֵעֲלֵיהֶם וַיְבֵא עֲלֵיהֶם בְּרִכָּה אֲבָל מ"מ אִין בְּיַדְיָנוּ לְכוּף אֵת הַמּוֹן שְׂלֵא לְלַבֹּשׁ בְּגָדֵי צָמֵר וְהִנֵּה בְּעֵנֵן הַעֲבָרָה לְפָנֵי הַתִּיבָה בְּבִגְדֵי צָמֵר אַמַּת אִם יִישׁ ח"ו שְׂעֻטָּנֹו בְּהַבְּגָד שְׁלִבוֹשׁ בּוֹ דְּהִיָּנֹו שְׂמַעְנוֹרְבַּ בּוֹ חוּט פִּשְׁתָּן אִף שֶׁהוּא לֹא יָדַע מְמַנּוּ מִזִּיק מְאֹד לְהַתְּפַלֵּה דְּמַלְבַּד שֶׁהִיא לֹא דְּאוֹרְיִיתָא יִישׁ בּוֹ טוֹמְאָה גְּדוּלָה בְּבִגְדֵי שְׂעֻטָּנֹו וְדוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת אַמְרוּ שְׂעֻטָּנֹו הִיא אוֹתִיּוֹת שְׁטָן עַד שְׂפַח הַשְּׁטָן הוּא עַז וְחֹזֵק מְאֹד מְתוּחַ עַל הַלּוֹבֵשׁוֹ וְגַם עַז הוּא עַז דְּהִיָּנֹו שְׂעִיר כְּמוֹ וּשְׂעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם וְאִיף יִתְכַּן שְׂיַעֲוֹרֵר רַחֲמִים עַל הַצִּיבּוֹר כְּשֶׁהוּא לְבוֹשׁ בְּכַח עַז שֶׁל הַס"א וְהִנֵּה אִם הַצִּיבּוֹר רוֹצִים לְתַקּוֹן דְּאִף שֶׁהֵם לּוֹבֵשִׁין בְּבִגְדֵי צָמֵר וְאִינָם חוֹשְׁשִׁין לְחֲשֵׁשׁ תַּעֲרוּבוֹת מ"מ הַעוֹבֵר לְפָנֵי הַתִּיבָה לֹא יַעֲבֹר בְּלִבוֹשׁ צָמֵר דְּמִחֲמַת שֶׁהוּא שְׁלוּחָם וְצָרִיף לְעוֹרֵר רַחֲמֵי שְׁמַיִם עַל הַצִּיבּוֹר רְאוּי לְחוּשׁ טְפִי וְדֵאִי תַקְנָה טוֹבָה הִיא וַיְבֵא עֲלֵיהֶם בְּרִכָּה וְאִם הַצִּיבּוֹר אִין חוֹשְׁשִׁין לְזֶה מִחֲמַת שְׂרוּבָם וְכָל הַב"ב מְלוֹבְשִׁין בְּבִגְדֵי צָמֵר רַק יַחֲזִיד רוֹצֵה לְמַחֹות לֹא נִרְאָה לִי כִי מַצַּד.

הַדִּין אִם מִתְּפַלְלִין שָׁם בְּבַה"כ בְּנוֹסַח אֲשַׁכְּנֹוזִי וְלֹא בְּנוֹסַח הָאֵר"י זְצוּק"ל אִין כַּח בְּיַד יַחֲזִיד לְמַחֹות וּלְתַקּוֹן תַּקְנָה חֲדָשָׁה אִף שֶׁהוּא תַקְנָה טוֹבָה אִין כַּח בְּיַד יַחֲזִיד לְכוּף ע"ז אֲבָל אִם מִתְּפַלְלִין בְּנוֹסַח הָאֵר"י זְצוּק"ל שֶׁהוּא נוֹסַח שֶׁל הַמַּתְנֵהֲגִים בְּחִסְדוֹת וְדֵאִי דְּהַדִּין עִם הַיַּחֲזִיד דְּיָדוּעַ שְׁכָל הַמַּתְפַּלְלִין בְּנוֹסַח זֶה קִיָּימוּ וְקִבְלוּ עֲלֵיהֶם לְבְרוּחַ מַצ"ט שְׂעִירֵי הַיִּתֵּר כְּדֵי שְׂלֵא יִפְגְּעוּ בְּשַׁעַר אַחַד מִמָּאָה שֶׁל אִיסוּר ח"ו וְאִין לּוֹבֵשִׁין בְּגָדֵי צָמֵר וְאַפְשֶׁר אִם אִירַע יַחֲזִיד שְׂנַכְנַס לְהַתְּפַלֵּל וְהוּא מְלוֹבֵשׁ בְּבִגְדֵי צָמֵר אִין מְחַפְּשִׁין אַחֲרָיו אֲבָל לִירַד לְפָנֵי הַתִּיבָה בְּהַמְנִיָּין שְׂמַתְפַּלְלִין בְּנוֹסַח הָאֵר"י זְצוּק"ל בְּבִגְדֵי צָמֵר זֶה לֹא נִשְׁמַע מֵעוֹלָם דְּהוּי תַרְתִּי דְּסַתְרֵי תְּפִילוֹתָיו וּמְלַבּוֹשׁוֹ וּמַעֲוֹרֵר ח"ו קְטְרוּג גְּדוּל ע"כ אִם מִתְּפַלְלִין בְּנוֹסַח הָאֵר"י זְצוּק"ל לֹא יַעֲבֹר לְפָנֵי הַתִּיבָה בְּבִגְדֵי צָמֵר שְׂיִישׁ בּוֹ חֲשֵׁשׁ וּמָה שְׂכַתֵּב שְׂיִהְיָה לְלַעַג וּלְחֹכָא הֵלֵא מְבוֹאֵר בַּש"ע א"ח ס' א' ס"א בְּהַגְהַת זְקִינֵי הַרְמ"א דְּצו"ק לֹא יִתְבַּיֵּישׁ מְבַנֵּי אָדָם הַמְּלַעֲיָגִים עָלָיו בְּעַבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וּבְאַמַּת לֹא לְלַעַג וְלֹא לְחֹכָא יִהְיָה וְהַלְצִים כְּוָלָם אִם יִלְעִיגוּ פַּעַם אַחַת אֲבָל אַחַר כֵּן יְבוֹשׁוּ וַיִּסְתַּמּוּ פִּיהֶם אִם כְּוָנוֹתוֹ לַש"ש וַיִּהְיָה לְכַבּוֹד לְאַלְקֵי הַכְּבוֹד גַּם הוּא יִתְכַּבֵּד וְלֹא יְבוֹשׁוּ וְלֹא יִקְלְמוּ לְנַצַּח כָּל הַחוֹסִים בְּךָ הַנוֹבְטָח לְיִשְׂרָאֵל וּבְזֶה אֲצֵא וְאוֹמֵר שְׁלֵמָא מַא"ה [א"ה וְעֵינֵן חֲת"ם סוֹפֵר א"ח ס' ט"ו וט"ז]: שְׂאֵלָה ח הִנֵּה בַּש"ע א"ח ס' רכ"ו אֵיתָא הַיִּנְצָא בִּימֵי נִיסָן וְרָאָה אֵילָנוֹת שְׂמוּצִיאִין פָּרַח אוֹמֵר בְּרַפְתָּ שְׂלֵא חִסֵּר בְּעוֹלְמוֹ כְּלוּם וְכו' וְאִם אֵיחָר לְבַרְךָ עַד אַחַר שְׂאֵגְדְלוֹ הַפִּירוֹת לֹא יְבַרְךָ עוֹד ע"כ מִשְׁמַע לְהַדְיָא דְּקוֹדֵם שְׂאֵגְדְלוֹ הַפִּירוֹת.

אִף אַחַר נִיסָן מְבַרְךָ בְּרִכָּה זֹו וְהַכִּי אֵיתָא בְּהַדְיָא בַּפּמ"ג. וְהִנֵּה בְּשָׁנָה זֹו הָאֵילָנוֹת לֹא הוֹצִיאָו פָּרַח בִּימֵי נִיסָן רַק בְּחֹדֶשׁ זֶה יוֹצִיאָו פָּרַח וְאִם חָכָם אַחַד בְּקַהֲלֵתֵינוּ שְׂשׁוּב אִין

מְבָרְכִין כָּלֵל בְּרָכָה זוֹ הוֹאִיל וְלֹא הוֹצִיאוּ כָּלֵל פָּרַח בֵּימֵי גִיסָן וְחָכְמָה אֶחָד אוֹמֵר שְׁגָם עֲכָשׂוּ מְבָרְכִין וּבְכֹן יִלְמְדוּנוּ רַבֵּינוּ עַל מִי לְסַמְּךָ וְעוֹד יִלְמְדוּנוּ רַבֵּינוּ פִּינּוֹן שְׁבָאֲמַת גַּם אַחֵר גִּיסָן מְבָרְכִין בְּרָכָה זוֹ קוֹדֵם שְׁגָדְלִין הַפְּיֹרוֹת לָמָּה אֵיתָא בַּגְמ' בֵּימֵי גִיסָן דְּנֹקָא לִיתְגִּי סְתָם הֲרוּאָה אֵילָנוֹת שְׁמוּצִיאִין פָּרַח כּו' וְעוֹד שְׁנִית יִלְמְדוּנוּ רַבֵּינוּ אִם נִפְסְלָה מְזוּזָה וְקוֹבְעִין אַחֲרָת אִם צָרִיכִין לְבָרֵךְ בְּרַפְתָּ לְקַבְּוֹעַ מְזוּזָה כְּמוֹ בְּתַחֲלִילת קַבִּיעֲתָה גַם יִכְתּוּב לִי אֲדָמוּ"ר סֵדֵר הַלִּימוּד: תְּשׁוּבָה דְּהִנֵּה שְׂאֵל בְּשִׁמְיָם הַנְּצוּ אֵילָנוֹת אִם לְבָרֵךְ פִּינּוֹן שְׂלֹא הוֹצִיאוּ פָּרַח בֵּיּוֹמֵי גִיסָן הִנֵּה תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִידוֹ דְּאִין זֶה צָרִיךְ לְפָנִים דְּנֹדָאֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל חֻסְדֵי הַמָּקוֹם ב"ה יְהִי בְּאִיזָה זְמַן שְׁיִהְיֶה דַמ"ש רַק דְּהִגְמָרָא נִקְט בֵּיּוֹמֵי גִיסָן דְּהוּא אוֹרְחָא דְּמִילְתָא בְּרוּב הַשָּׁנִים וְאִם אָמַר יֹאמֵר לָמָּה לִי לְהַש"ס לְמִינְקֻט הַזְּמַן דְּבִשְׁלוּמָא אִי הָוִי צָרִיךְ לְמִיתְגִּי זְמַן הַתְּחִלָּה הָוִי א"ש דְּנִקְט הַתְּחִלָּה דְּהוּא בְּרוּב הַשָּׁנִים אֲבָל פִּינּוֹן דְּאִם רוּאָה אַח"כ ג"כ מְבָרֵךְ א"כ לָמָּה נִקְט זְמַן כָּלֵל לְזֶה אֲנִי אוֹמֵר דְּאִם הָוִי תְּנִי סְתָם הֲרוּאָה אֵילָנוֹת שְׁמוּצִיאִין פָּרַח אוֹ הָאֵי מָאן דְּנִפְק וְחֻזֵי אֵילָנוֹת דְּמַלְבְּלֵי הָוִי אֲמִינָא כָּל אֵימַת דְּחֻזֵי ר"ל אִף אִם רָאָה פְּעַם אֶחָד וּבִינְךָ אִם הִלְךָ אַחֵר ל' יוֹם וְרָאָה:.

עוֹד יְבָרֵךְ שְׁנִית כְּמוֹ בְּרוּאָה מְקוֹם שְׁנַעְשׂוּ בּוֹ גִיסִים בַּא"ח סִי רִי"ח דְּקִי"ל שְׁם סְעִי ג' דְּאַחֵר שְׁלֹשִׁים הוּא חוּבָה כְּמוֹ בְּפַעַם רֵאשׁוּנָה לְכָף תְּנִי הָאֵי מָאן דְּנִפְק בֵּיּוֹמֵי גִיסָן וְלֹא אַח"כ בְּאִינְר אוֹ בְּכָל הַשָּׁנָה אִף שְׁהוּא אַחֵר לְמ"ד יוֹם אֲבָל כְּשֹׁלֵא רָאָה בֵּיּוֹמֵי גִיסָן אוֹ שְׂלֹא גָדַל הַפָּרַח רַק אַח"כ וְדָאֵי דְּמְבָרֵךְ כָּל אֵימַת דְּחֻזֵי וּפְיֹרוֹשׁ זֶה הַבְּנִיתִי מִלְשׁוֹן רִש"י שְׂעַל הָאֵלְפָסִי ס"פ פִּיצַד מְבָרְכִין וְנ"ל שְׁם וְחֻזֵי אֵילָנֵי דְּמַלְבְּלֵי פְּעַם רֵאשׁוּנָה בְּשָׁנָה כְּשֶׁהוּן מוֹצִיאִין פָּרַח עכ"ל וְלִדְעָתִי הַדְּבָר בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ דְּכֹוֹן לַמ"ש דְּהִי קֶשֶׁה לְרִש"י מֵאִי הָאֵי דְּנִקְט בֵּיּוֹמֵי גִיסָן לְתַנֵּי סְתָם הָאֵי מָאן דְּנִפְק וְחֻזֵי אֵילָנֵי דְּמַלְבְּלֵי לְכָף כְּתַב רִש"י פְּעַם רֵאשׁוּנָה כּו' ר"ל כַּמ"ש דְּקַמ"ל דְּאִינוּ מְבָרֵךְ אֲלָא בְּפַעַם רֵאשׁוּנָה וְלֹא מְלָמ"ד יוֹם לְלָמ"ד יוֹם לְכָף תְּנִי בֵּיּוֹמֵי גִיסָן דְּאִינוּ מְבָרֵךְ רַק בֵּיּוֹמֵי גִיסָן לְפִי הָאוֹרְחָא דְּמִילְתָא וְלֹא אַח"כ אִם רָאָה עוֹד וְלִדְעָתִי הוּא בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ וְעֵינֵי בַב"ח לְטוֹר א"ח בְּסִי רַכ"ו וּבַפ"מ בְּמִשְׁבָּצוֹת זָהָב סִי רַכ"ו סִק"א שְׁכַתְבַּת הַטַּעַם דְּלֹא מְבָרֵךְ כָּאֵן מַל' יוֹם לְלָמ"ד יוֹם עֵי"ש הוּא הַפְּיֹרוֹשׁ הָאֲמִיתִי בִש"ס בְּלִי שׁוּם פְּקוּק וְהַשְּׂאֵלָה הַשְּׁנִית שְׂשָׂאֵל פְּשׁוּט כְּבִיעֲתָא בְּכוּתְחָא דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּמוֹ בְּכָל הַמְּצוֹת בְּכָל פְּעַם שְׂעוֹשֶׂה הַמְּצוּנָה וְאִם נִפְסְלָה וְקוֹבְעַ אַחֲרָת הָרִי מְקַנֵּים הַמְּצוּנָה וְכְמוֹ בְּטִלִית וְתַפְּלִין כ"ז שְׁמַנִּיחֵן מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן וְאִף אִם לֹא נִפְסְלָה כָּלֵל רַק שְׁמִסִּירָה וְקוֹבְעַ אַחֲרָת נָאָה הִמְנָה וְדָאֵי ג"כ מְבָרֵךְ לְפִי דְּעַת הַרְמ"א בַּא"ח סִי ח' סְעִי י"ב בַּהַג"ה בְּפֶשֶׁט הָרֵאשׁוֹן קוֹדֵם שְׁלֵבֶשׁ הַשָּׁנִי אִף לְפִי דְּעַת הַמ"א שְׁם ס"ק י"ו אִין צָרִיךְ לְבָרֵךְ וְעֵי"ש בְּסְעִי י"ד בִּש"ע וּבִט"ז וּבַמ"א כְּשֶׁנִּפְסְלָה דְּאִזְדָּא וְאוֹחָה מוֹעִיל דְּמִסִּירָה ע"ד לְקַבְּוֹעַ אַחֲרָת וְדָאֵי מְבָרֵךְ כְּשֶׁקוֹבְעַ אַחֲרָת וּז"ב בְּלִי פְּקוּק: וּמ"ש שְׂאֲכָתוּב לוֹ סֵדֵר הַלִּימוּד כָּלֵל שְׁלֵל דְּבָר מַה שְׁנַפְשׁוּ חֲשָׁקָה הוּא חֲלָקוֹ וְהַחִיּוֹב הַיּוֹתֵר גְּדוֹל הוּא גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים גַּם רָאוּי לְלַמֵּד תְּנַ"ךְ וְסִפְרֵי מוֹסֵר וְשִׁיעוּר עֵיוֹן בַּגְמ' בִּיגִיעָה רַבָּה וְהִנֵּה בְּזֶה שְׁלוֹם מֵאֵה"ו הַכ"ד הַדְּש"ת בְּאַהֲבָה: שְׂאֵלָה טִית אִישׁ אֶחָד שְׁכַר מְאֹדוֹן אֶחָד גִּיט עִם עֲרָלִים הַנִּקְרָאִים יֵאבָאֵדִים וְשְׂאֵל אִיךָ יִתְנַהֵג עִם הָעֲרָלִים הַנִּלְהַמְּחִיבִים לְעַבְדוֹ עֲבוּדְתָם בְּשִׁדָּה הַקְּצוּבָה לְהֵם וְאִיךָ יִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּשִׁבְתָּ וְיו"ט וְהַשְּׂדוֹת הַמָּה בְּתוֹךְ הַתְּחוּם וְחוּץ לְתְּחוּם גַּם יֵשׁ לְהֵאִישׁ הַנִּלְעַרְל אֶחָד הַמְּמוֹנָה עֲלֵיהֶם הַנִּקְרָא הוּיָף רַעַכְטֵר אֲשֶׁר

על פיו יצאו ויבואו רק בצווי היהודי ע"כ יורינו מורינו ורבינו איך יתנהג ונהנה השדות
עדיין אינם נקראים על שם היהודי וגם אחר כך בקושלי יתנהג נקראים על שמו.

תשובה לכבוד ידידי הרב המנפ'לג מו"ה יחיאל הפהן נ"י. מתמת דטרנדנא טובא לא
יכולתי להאריך ונהנה פשהפועלים עכו"ם המה שלוחים של ישראל הרי אסור מן הדין
ולא משום מראית העין א"כ לא מהני מה שלא נקרא שם ישראל עליו אף אם ההויף
רעכטער הוא מושפך בקבלנות שעליו מוטל שייראה שיהיה פעשה כל עבודת האדמה
פראוי באיזה זמן שיירצה ולישראל אין נפקותא כלל במה שעובדין בשבת דאם לא יעבדו
בשבת יעבדו ביום אחר אם פו נראה לכאורה דרק מפני מראית עין אסור א"כ יש לצדד
להתיר בלא נקרא שם הישראל עליו אף אלי וקוץ בה דנה הי' נכון אם הי' ההויף
רעפטער שוכר איזה פועלים שיירצה אבל פינו שהפועלים הם המושפכים לישראל ולא
היו שומעים לההויף רעכטער רק בכת הישראל והפועלים אינם עושים מעצמן בשבת
רק בצוות ההויף רעכטער בכת ישראל א"כ הפועלים המה השלוחים של ישראל ואסור
מן הדין וא"כ לא מועיל מה שלא נקרא שם הישראל עליו וזה ברור וגם בלא זה דבר
קשה הוא למר דלא נקרא שם ישראל פינו ששכרו ולא חזר והשפירו לעכו"ם ודרך הוא
שנקרא שם השוכר על המושפך לו והמענין היטב בש"ע א"ח סימן רמ"ג ורמ"ד
ובאחרונים יתבאר לו כל מ"ש פי הוא הנכון ע"כ אין היתר לענ"ד בזה וצרעת נושנת
היא וראוי למחות בעובדי עבירה וראוי להם להתאמץ בכל היכולת שיפעלו אצל
האדונים שהפועלים עכו"ם יתנהג מוכרחים לעבוד עבודת ישראל בימות החול דוקא
ובשעת הדחק גדול אוילי יש להתיר ע"י שימכור זכותו מהשדות באופן המועיל לאיזה
נקרי קודם השבת וגם מהפועלים שיהיה מכירה גמורה ואחר השבת יחזור ויקנה
הישראל מהנקרי פולי האי ואולי יש להתיר ושומר נפשו ירסק מזה דברי ידיו.

(מאת בן בנו של המחבר ז"ל) שאלה יוד ע"ד החברה שומרים לבקר המשפכים יום
יום לביה"מ קודם אור היום וגומרים תהלים. האם מותר לומר לנקרי להדליק להם גרות
בשבת קודש אור היום ואם למחות בנד הנוהגין היתר.

תשובה מקור הדבר בעירובין פ"ו דף ס"ז ע"ב ההיא ינוקא דאישתפיף חמימי בשבת
אומר רבה גימי חמימי מגו ביתאי א"ל אפני והא לא ערבינו כו' גימרו לי לנקרי דליתי
לי כו' א"ל הנהא שבות ואמירה לנקרי שבות מה הנאה א"ד שבת אף אמירה לנקרי אינו
דומה שבת א"ל ולא שני לה בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה דהא
מר לא אמר זיל אחים כ"ה הגירסא לפנינו ודעת בה"ג הביאו תוס' פ"ק דגיטין וב"ק דף
פ' דמפרש גימי לי מביתי או דרך ר"ה דהוא אסור דאורי' אפ"ה שבות שרי וכפי"ז
צ"ל דאיהו לא גריס דלא אמר לנקרי זיל אחים דאידי דידי דאורי' אלא מפרש שבות
דהנאה הוא שבות דמעשה דישראל עושה מעשה משא"כ כאן אינו אלא אמירה וכמ"ש
הרי"ף פר"א דמילה וע"ז הקשו בתוספ' מהא דאמר התם גיחם ליה אגב אמ' אמאי לא
על ידי נקרי עיי"ש.

ובעירובין ריש ס"ח בתוספ' ומת'ש"א דקש"א לשיטת בה"ג עיי"ש ולכאורה יש לומר
דאפי' לפי פי הג"ל גרסינו דלא א"ל זיל אחים ולתרוץ קושית תוס' והיא עפ"מ ש הפר"מ
לשיטת סמ"ג דאמירה לנקרי דאורי' בחפץ ישראל מקרא דכל מלאכה לא יעשה אפי'

ע"י עפ"ם כפירש"י במקומו היינו בכל המלאכות שבתורה זולת הוצאה דמלאכה גרועה היא וש"י ביו"ט אפי' שלא לצורך פלל לרש"י ביצה י"ב א"כ האי קרא דכתיב ביו"ט לא קאי אהוצאה ושבת דיליף מי"ט דיו כיו"ט ולא אסור בי' אמירה אלא מדרבנן עכ"ד בפתיחתו סי' רמ"ג עוד כ' שם אפילו למאי דקי"ל דאמירה שבות מדרבנן פיון דאסמכו אקרא אסמכתא פהאי תשיב כד"ת כמ"ש תוס' לענין מלאכת חוה"מ עיי"ש: ולפ"ז י"ל הא דמתקנינו בין שבות דמעשה לשבות דאמירה היינו רק לענין הוצאה דלית לי' סמך מהתורה וקיל איסורו לכה מותר במקום מצנה אבל בשאר מלאכות דאמירה אסורא אסמכתא כד"ת יחשב ואסור אפי' במקום מצנה והיינו דקא' דלא א"ל זיל אחים לי' דזיל אחים לי' אסור אע"ג דגם פאן אינו אלא שבות דהאמירה דבכל המלאכות יש לו סמך חמור איסורו וכד"ת ממש הוא וקושני' תוס' לק"מ: אמנם המענין בהלכות גדולות ובקרי"ף פר"א דמילה יראה מבואר דבכל המלאכות מותר לדידנ' אמירה לנכרי בשבת לענין מילה ש"הרי כ' ונ"ל והיכי דאייתי אינזמל מע"ש ואיפגם או איגנב שרי למימר לגוי לצבותנ' או לאתונ' כו' וע"כ פתב קרי"ף דבה"ג ע"כ לא גריס דלא א"ל זיל אחים כו' וכן מבואר ובתשובת הריב"ש סי' שפ"ז דבה"ג וסייעתו מתירין במקום מילה לומר לעפ"ם לעשות אינזמל ולהחם בישועת יעקב בסי' ש"ז בדעת בה"ג עיי"ש] והר"ן כ' פר"א דמילה ונ"ל ואם פאנו להשוות שאר מצו' למילה אף בכל המצוות נתיר אפי' במלאכה גמורה ונראה שנה דעת בעה"ע שנתיר לומר לגוי להדליק נר לסעודת שבת הרי להדנ' לדידנ' שרי בכל מצוות וכ"כ ב"י סי' ש"ז ובס' מנחת פהן למהר"א פמינטל וכן מבואר ברמ"א סי' ש"ז שכ' ויש מקילין אפי' במלאכה דאורי' וקאי נמי אדבר מצנה דנקט המחבר עיי"ש ולא כמו שעלה על דעת מעל' דהר"ן לא התיר רק לסעודת סבת דנהפוך הוא דהרמב"ן אוסר לומר לנכרי להדליק לסעודת שבת דיש בו הנאת הגוף ומתיר לצורך מצנה דמצוות לאו ליהנות ניתנו עי' תשו' הריב"ש הנ"ל דשאר מצוה יותר מסתבר להתיר ומכח זה נצמח מה שנהגו באינה מקומות שהגוי מדליק נרות ביה"כ עת תפילת געילה וג"כ יש מקומות שנוהגין שהגוי מדליק נרות בשבת קודם אור הבוקר לתפלת השפמה וכמו שהעיד הפ"מ והגאון מלבוב סי' ש"ז כי סמכו על בה"ג וסייעתו והגאון הנו"ב צונח פכרוכנ' מאין להם להקל בדבר שרוב פוסקים חולקין ואוסרי' והרמ"א סיני' להתמיר במקום שאין צורך גדול גם הפר"מ פתב שאין היתר ברור למנהג הנ"ל והנה בס' ישועות יעקב העלה לחלק היכי דאינו אומר בשבת וביוהכ"פ להדליק רק שכו' לנכרי בחול להדליק בשבת או ביוהכ"פ אין פאן אמירה לעפ"ם בשבת ויוה"כ רק שנעשה בשליחותו דישאל בכה"ג שרי לצורך מצנה אמנם הנוהגין לומר בשבת לעפ"ם להדליק אין סמיכה להתיר וראוי למחות בינדם עכ"ד עיי"ש באנרף הרי דבאומר בחול לנכרי להדליק בשבת וביוהכ"פ הסכים להתירא אלא שלא הביא שום ראי' לדבריו דאפתי מנלן דבכה"ג גם החולקין על בה"ג מודים דשרי במקום מצוה ענין עליו ואני אבוא אחריו ואמלא את דבריו דלכאורה אפשר ללמוד זכות גם על הנוהגין לומר בשבת ויוהכ"פ להדליק לצורך תפילה דהנה המ"א בסי' ש"ז ס"ק ח' הקשה על ה"ש אוסרין וסוברי' דלא הותר אלא לגבי מילה הא מצינו בעירוובין דבשעת סכנה הי' מעלין ס"ת מגג לחצר לקרות בו ותירץ דאין מדמין השבותין והאל' רבא הקשה ע"ז הא ה"ש אוסרין הם התוס' והרי פתבו להדנ' דאין להביא ספר בשבת אפי' דרף פרמלית לקרות בו וכתב

דאָפּשֶׁר לַחֲלָק בֵּין לַלְמוּד בּוֹ וּבֵין לַקְרוֹת בּוֹ ר"ל בְּצִיבּוֹר בְּיֹאזֵר דְּבָרָיו דְּאֶפִּילוּ הָאוֹסְרִים שְׁבוֹת וְשַׁבּוֹת בְּמָקוֹם מְצוּהָ הֵינּוּ דִּיחִיד אָבֵל מְצוּהָ דְרַבִּים שְׁאֵי וּכְהֵא דפ"ג שְׁאֶכְלוּ דר"א שִׁיחֲרַר עַבְדּוֹ וְהַשְׁלִימוּ לַעֲשֵׂרָה אַע"ג דְּעֵבֶר בַּעֲשֵׂה לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ מִשּׁוּם מְצוּהָ דְרַבִּים שְׁאֵי וְאֶפִּי' רַק מְצוּהָ דְרַבָּנָן וְכַמְבּוֹאֵר בְּרֵא"ש שְׁשׁ אַפ"ה דְּחִינן לַעֲשֵׂה דְאוּרְנִי ה"ה הֵכָא מִשּׁוּם מְצוֹת תְּפִילָה דְרַבִּים דְּחִינן לְשַׁבּוֹת דְרַבָּנָן וּמָה שֶׁהַקְּשָׁה שׁוּב הָא"ר מְהֵא דְכ' הֵגָה"מ וְרַשְׁבַּ"א דְאֵין לְהֵבִיא ס"ת לַקְרוֹת בּוֹ לְדַעֲתֵי מִשּׁוּם הָא לֹא אַרְי' דִּי"ל לַקְרוֹת בּוֹ הַפְּרָשָׁה בְּיַחֲד שְׁמוֹ"ת וְכַמ"ש הַמ"א ס' רפ"ה בְּשֵׁם רַדְבַּ"ז אִם הוּא רַגִּיל בְּטַעֲמִים יִקְרָא מִתּוֹךְ הַס"ת וְאֶשְׁכַּחן לְשׁוֹן קוּרָא בַּתּוֹרָה אֶפִי' בְּיַחֲד בַּר"פ הִי קוּרָא עֵי"ש אָבֵל לְעוֹלָם בְּצִיבּוֹר שְׂרִי וּלפ"ז גַּם שְׁבוֹת דְאֶמִּירָה לְעַכּוּ"ם שְׂרִי בְּמָקוֹם מְצוּהָ דְרַבִּים דְהָאוֹסְרִים לֹא אֵינְרִי אֲלֵא בְּיַחֲד אָבֵל כְּרַבִּים אֶפִי' שְׁבוֹת דְמְלָאכָה דְאוּרְנִי שְׂרִי דְמְצוּהָ דְרַבִּים דְחִי כִי וּמָה"ט הַתִּיר הַט"ז לְקַמֵּן ס' תַּרְכָּ"ה שְׁבוֹת דְאֶמִּירָה לְעַכּוּ"ם לְעַנְּנָן לְוֹלֵב דְהוּי עֲשֵׂה דְרַבִּים ע"ש וְה"ה לְתַפְלָה דְרַבִּים וְרֵאִיתִי לְהַפ"מ ס' ש"ז הָעִיר בַּכ"ז וְשָׁקִיל וְטָרִי מְהֵא דַּמְג"א ס' תַּמ"ו שְׁמַבִּיא שְׁשׁ דְבָרֵי הַר"ן לְעַנְּנָן שׁוֹפֵר דְאֵין מְפַקְחִין עֲלֵי אֵת הַגָּל כּו' מִטַּעַם דִּיו"ט הוּי עֲשֵׂה וּל"ת וְחֻמְמִים עֲשׂוּ חִיזוּק לְדְבָרֵיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה וְלֹא דְחִי לְהוּי מְצוּהָ דְשׁוֹפֵר אִף דְהוּא עֲשֵׂה דְרַבִּים ה"ה הֵכָא שְׁבַת עֲשֵׂה וּל"ת וְלֹא נִדְחוּ מִפְּחַ מְצוּהָ דְרַבִּים וְלָכֵן סֵיִים דְאֵין הֵיִתֵר בְּרוּר לְהַנּוֹהֲגִים לְהַדְלִיק נֵר ע"י גוֹי בְּשַׁבַּת לְהַתְּפַלֵּל עֵי"ש.

וְאַחַר הָעִיוֹן נִרְאָה דְלְעַנְּנָן אֶמִּירָה לְעַכּוּ"ם אֵין כָּאֵן אֲלֵא ל"ת וְלֹא עֲשֵׂה וְהוּא ע"ד שֶׁכ' רִיטְב"א בִּיבְמוֹת דָּף נָאוּ לְעַנְּנָן מִחֲמַר דַּעֲשֵׂה דְשַׁבְּתוֹן לֹא קָאִי כ"א אֲלֵא אֲאָבוּ מְלֵאכּוֹת שֶׁהוּן מְלֵאכּה מִמֶּשׁ וַיֵּשׁ בְּהֵן לָאוּ וְכַרְת אָבֵל מִחֲמַר דְאֵינּוּ בְּכַלל מְלֵאכּה דְהָא לִית בִּי כַּרְת אֲצֵא לָאוּ גַם עֲשֵׂה דְשַׁבְּתוֹן לִית בִּי הֵבִיאוּ הַגָּאוֹן מְלָבוֹב בְּסַפְרוֹ בְּדוּכְתֵי טוּבָא פֶּן נֹאמַר לְעַנְּנָן אֶמִּירָה לְנִכְרִי שְׁבוֹת דְאֶסְמְכִי אֶקְרָא דְכָל מְלֵאכּה לֹא יַעֲשֵׂה אֶפִי' ע"י גוֹי מִשְׁמַע א"כ לֹא אֶסְרוּ חז"ל אֲלֵא בַל"ת דְרַבָּנָן אָבֵל עֲשֵׂה דְשַׁבְּתוֹן אֶפִי' מְדַרְבָּנָן לִית בִּי דְהָרִי הוּא שׁוֹבֵת וְסָבְרָא זֹו מְבּוֹאֵר בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב ס' רס"ג דְהָאֶמִּירָה לְגוֹי אֵינּוּ מְבַטֵּל הַשְּׁבִיתָה עֵי"ש וּבְדְבָרֵי בְּנוֹ הַגָּאוֹן בְּסִי' תצ"ח ע"י"ש תַּדַּע דְלָאוּ מִטַּעַם דְהָאֶמִּירָה מְבַטֵּל הַשְּׁבִיתָה אֶסוּר דְהָרִי אֶפִי' בְּאוּמַר לְנִכְרִי בְּחֹל שִׁיעֲשֵׂה בְּשַׁבַּת אֶסוּר כְּמְבּוֹאֵר בְּסִי' ש"ז וְעִיקַר הַקְּפִידָא שְׁלֵא תַעֲשֵׂה הַמְּלֵאכּה ע"י גוֹי בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ דִּישְׂרָאֵל אִף שֶׁהוּא שׁוֹבֵת א"כ לִיכָּא אֲלֵא ל"ת דְרַבָּנָן וְשְׁאֵי הֵתָם לְעַנְּנָן שׁוֹפֵר דְהִנְהוּ דְתַנִּי הֵתָם מִשּׁוּם לְתֵא דְמְלָאכּה נִינְהוּ דְחז"ל אַחַשְׁבּוּהָ לְמְלָאכּה א"כ בַּעֲשִׂיתוֹ אַחַת מְהֵנָּה אֵינְנוּ שׁוֹבֵת מִמִּילָא עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה וּל"ת דְרַבָּנָן אָבֵל כָּאֵן בְּאֶמִּירָה לְעַכּוּ"ם שֶׁהַגּוֹף שׁוֹבֵת אֵין כָּאֵן עֲשֵׂה אֶפִי' דְרַבָּנָן אֲלֵא ל"ת [דְמָה דְכַתִּיב וְדָבַר דָּבַר הֵינּוּ לְדָבַר רְשׁוֹת אָבֵל לְדָבַר מְצוּהָ אֶפִּילוּ דִּיחִיד שְׂרִי] וְדְחִי כִי מְצוּהָ דְרַבִּים אַע"ג דְלֹא הוּי בְּעִידָנָא דְבַעֲשֵׂה דְרַבִּים לֹא בְּעִינָן בְּעִידָנָא כַּמ"ש הַמ"א ס' תַּמ"ו וְעִינָן תּוֹס' רפ"ק דְשַׁבַּת וּבְגִיטִין דָּף מ"א דְבְּמְצוּהָ דְרַבִּים אֶמְרוּ חֲטָא בְּשִׁבִיל שִׁינְזָפָה חֲבִירָהּ וְעַפ"י הָאֶמּוֹר נִבִּין הֵיטֵב מָה דְמַחֲלַק הַגַּמ' בֵּין שְׁבוֹת דְאֵית בִּי מַעֲשֵׂה לְשַׁבּוֹת דְלִית בִּי וְעֲשֵׂה דְבַשְׁלוּמָא לְהָרִי"ף דְמַפְרָשׁ אֵית בִּי מַעֲשֵׂה הֵינּוּ מְלֵאכּה וְלִית בִּי מַעֲשֵׂה הֵינּוּ שְׁבוֹת דְשַׁבּוֹת נִיחָא אָכֵל לְבָה"ג דְמַתִּיר שְׁבוֹת אֶפִי' בְּמְלָאכּה דְאוּרְיָתָא אֲלֵא דְמַחֲלַק בֵּין שְׁבוֹת דְמַעֲשֵׂה לְשַׁבּוֹת דְאֶמִּירָה הוּא מְחַסֵּר הַבְּנָה דְאֵינְרִי וְאֵינְרִי שְׁבוֹת הִיא וְלֹא מְצִינּוּ חִילּוּק זֶה רַק לְעַנְּנָן מְלָקוֹת דְלָאוּ שִׁישׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה לּוֹקִין עָלָיו וְלֹא לְעַנְּנָן שְׁבוֹת דְרַבָּנָן וְגַם

על אַמירָה לעפּו"ם לוקה מכות מרדות כָּל שָׁאָר שְׁבוּתֵינָם כַּמ"ש הַרְמַב"ם פ"י הַלְכָה ח' וכמ"ש הַזָּאָה שְׁבוּת שֵׁישׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה אֵיכָא בִּי עֲשֵׂה וּל"ת דְּרַבְנָן לְכֹה לֹא דְחִי לִי פֶסַח אָבֵל אַמִּירָה לעפּו"ם לִית בִּי מַעֲשֵׂה א"כ הַגּוֹף שׁוֹבֵת וְלִיכָא עֲשֵׂה אֵלָא ל"ת לְכֹה מִיֵּלָה דְחִי לִי וְזֶה נְכוּן: וְלִמָּאי דְכַתִּיבָנָא דְאִינוּ אֵלָא כ"ת מִמִּילָא נְדָחָה מִפְּנֵי מְצֻנָה דְרַבִּים דְאִפִּי הָאוּסְרִין מוֹדוּ בִּי כַדכ' הָא"ר וְהַט"ו א"כ הָרִי מְצָאנוּ סָמָךְ לְהַמְקִילִין אִפִּי לֹאמֵר בְּשַׁבַּת לְנִכְרֵי לְהַדְלִיק לְצוֹנְךָ תִּפְלָה דְרַבִּים כֹּה הִי אֶפְשָׁר לְכַאוֹרָה וְעַמ"ש בְּתו"ש בְּשֵׁם תְּשׁוּ פְּנִים מְאִירוֹת בְּסִי רַמ"ג אוֹת ד' וּבְס' תְּקַמַּת אָדָם כָּל כ"ב סְעִי י"א אָבֵל מִפְּנֵי שְׁאֲנוּ מְדַמִּין לֹא נַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה לְהַקֵּל בְּדַבַּר חֲלִילָה וְחֲלִילָה בְּמָה שֶׁהִגְאֹנִים אָסְרוּ וְגָדְרוּ גָדֵר דִּי"ל אֲדַרְבָּא זִיל לְאִידָךְ גִּיסָא מְדָלָא מְפָרֵשׁ הָרִי"ף כִּפִּי בַּה"ג ע"כ ה"ט דְאִיהוּ סוֹבֵר דְהָאֻמִּירָה גּוֹפ' כַּמַּעֲשֵׂה יִחְשַׁב לוֹ כַּדְקִי"ל בַּכ"ד עֲקִימַת שְׁפָתָיו הוּי מַעֲשֵׂה כִּינוּן דַּע"י דְבוּרוֹ אֵיתְעַבַּד מַעֲשֵׂה עִי תוּס' שְׁבוּעוֹת דָּף כ"א ע"א וּמְבַטֵּל הַשְּׁבִיתָה וְאִית בִּי ל"ת נַעֲשֵׂה מְדַרְבְּנָן וְכִסְבַּרְת הַפ"מ.

וְאַמְנָם כ"ז נִיחָא בַּא"ל בְּשַׁבַּת לְנִכְרֵי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה אָבֵל בַּא"ל בְּחוֹל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבַּת וּבְשַׁבַּת אִינוּ א"ל כָּלֵל א"כ הָרִי הִישָׁרְאֵל שׁוֹבֵת מִמַּעֲשֵׂה וּמֵאֻמִּירָה אֵלָא דְאִפִּי הָאֻסוּר מִקְרָא דְלֹא יַעֲשֵׂה דְנַעֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ בְּזָה נְדָאי לִיכָא שׁוּם עֲשֵׂה אֵלָא ל"ת דְּרַבְנָן וְנִדְחָה מִפְּנֵי מְצֻנָה דְרַבִּים וְהַרְמ"א לֹא כ' לְהַחְמִיר אֵלָא כָּלפִי מ"ש שְׁנֵהֲגוּ לְצוּוֹת לַעַכ"ם ר"ל בְּשַׁבַּת לְהַדְלִיק אָבֵל לֹאמֵר לוֹ בְּחוֹל לְצוֹנְךָ מְצֻנָה וְנִשְׁוֹאִין לֹא שְׁמַעְנוּ לְהַחְמִיר וְכָל הַשְּׁקֵלְנִי וְטָרְנִי דַּגְמ' בְּעִירוּבֵין קָאִי אֵהָא דַּא' נִימְרוּ לוֹ לְנִכְרֵי דְנִיחֵי ר"ל לֹאמֵר לוֹ בְּשַׁבַּת וְאוֹתְבִי מֵהַזָּאָה וְהוֹנְכַרַח לְחַלֵּק בֵּין שְׁבוּת מְלָאכָה דְאוֹרְיִי וּבֵין שְׁבוּת דְשְׁבוּת לְהָרִי"ף אָבֵל בְּחוֹל קוֹדֵם שַׁבַּת לֹא מְצִינּוּ לְמִילָף כָּלֵל מֵהַזָּאָה דְהֵתָם עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה דְהַזָּאָה בְּשַׁבַּת וְאִית בִּי עֲשֵׂה וּל"ת דְּרַבְנָן מִשָּׂא"כ כְּשִׂאִינוּ אוֹמֵר וְלֹא עוֹשֵׂה כָּלֵל בְּשַׁבַּת לִית בִּי אֵלָא ל"ת לְחוּדֵי מְסַתְבְּרָא דְנִדְחָה בְּמִקּוּם מְצוֹת וְכִינוּן דְלִיכָא רַאִי מֵהַזָּאָה לְאַסוּר מִמִּילָא הָדְרִינוּ לְסַבְּרָא קַמִּיחָא לְהַתִּירוֹ בְּמִקּוּם מְצֻנָה דְהָרִי רַבָּה הַתִּיר בְּלֹא שׁוּם רַאִי אֵלָא מְסַבְּרָא וְהַבּוּ.

וְרַאִי נְכוּנָה לְזֶה דְלְצוֹנְךָ מְצֻנָה דְרַבִּים שְׂרִי מְהָא דַּכ' תוּס' בַּר"ה דָּף כ"ד אֵהָא דְקַא' שְׁאֲנִי ר"ג דְאַחֲרִים עֲשׂוּ לוֹ אַע"ג דְבְכָל מִילֵי אַמִּירָה לעפּו"ם שְׁבוּת כו' הֵכָא לֹא גְזוּר מִשׁוּם מְצֻנָה וּכְבָר הַקְשָׁה הַב"ח בִּי"ד ס' קמ"א הֵלֵא דַּעַת הַתוּס' דְאִין לְהַתִּיר שְׁבוּת דְאַמִּירָה לְגוּי אֵלָא בְּמְצוֹת מִיֵּלָה דְהוּא דוֹחָה שַׁבַּת וְלֹא בְּשָׂאָר מְצֻנָה וּמָה שְׁתִּירָץ הֵיז אֵהָרֵן דַּעֲדוֹת הַחוּדָשׁ נְמִי דוֹחָה שַׁבַּת כְּבָר דְחָאוּהוּ הָאֲחֲרוּנִים דַּה' דַּעַת הַתוּס' דְאַף בְּמִילָה לֹא הוֹתֵר מְלָאכָה דְאוֹרְיִי אֵלָא שְׁבוּת דְשְׁבוּת דְלֹא כַבֵּה"ג עֵינִין ס' עָרַף הַשְּׁלֵחֵן ס' ש"ז אֵלָא ע"כ הֵכָא שְׁאֲנִי דְהוּא מְצֻנָה דְרַבִּים לְצוֹנְךָ קִידוּשׁ הַחוּדָשׁ שְׁפָל הַמוֹעֲדוֹת תְּלוּיִם בִּי לְכֹה שְׁבוּת שְׂרִי אִפִּי בְּאִסוּר דְאוֹרְיִי אֵלָא דְלַעֲנָן לֹאמֵר לְנִכְרֵי בְּשַׁבַּת לֹא מְצִינּוּ לְמִילָף מְהִכִּי דְאִימָא שַׁבַּת שְׁאֲנִי דְהוּא עֲשֵׂה וּל"ת אָבֵל לֹאמֵר לוֹ בְּחוֹל דְאִין בּוֹ אֵלָא ל"ת דְּרַבְנָן שְׁפִיר יִלְפִינּוּ מְהָא דְמוֹתֵר לְצוֹנְךָ מְצֻנָה דְרַבִּים: עוֹד י"ל בְּטַעַם הַדְּבָר לְהַקֵּל בַּא"ל בְּחוֹל מִשָּׂא"כ לֹאמֵר בְּשַׁבַּת דִּישׁ לְהַבִּין מַנ"ל הָא דְאַמְרוּ רַבְנָן דְאִפִּי בְּחוֹל אֻסוּר לֹאמֵר לְנִכְרֵי שְׁיַעֲשֵׂה בְּשַׁבַּת הָא אִסוּר אַמִּירָה לעפּו"ם נְפָקָא לָן מֵאַסְמַכְתָּא דְכָל מְלָאכָה לֹא יַעֲשֵׂה וְאִימָא דְזֶהוּ דוֹקָא בַּא"ל בְּשַׁבַּת וּבְאַמְת נְמָצָא בְּתִשׁוּ' מְהָר"ם מְרוּטְנְבוּרְג ס' תַּק"נ לְהַתִּיר לֹאמֵר לְנִכְרֵי בְּחוֹל אַף בְּסִי ר"ב דְחָה דְבְרֵי הָאוּמִרִים כֹּה בְּרַאִיוֹת בְּרוּרוֹת וְהִכִּי קִי"ל דְאַסוּר אִפִּי

בְּחֹל כַּדְע' הָרֵא"ש פ"ק דְּשַׁבַּת וּפ' הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים וּבִהְרִין נָשָׁם וּבִש"ע ס' ש"ז
וּעכ"פ ע"ז לֹא מְצִינּוּ שׁוּם סִימָן מִקְרָא הַנֶּזְלָל וּמֵה"ת אֲסֻרוֹהוּ חֲזו"ל וְאִין לֹמַר מִדְּכַתְב
סְתָמָא לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁמַע ע"י אַחֲרִים אֲסוּר מְטַעַם דְּנַעֲשֶׂה בְּשְׁלִיחוֹתוֹ דִּישְׂרָאֵל מִמִּילָא אִין
חִילּוּק בֵּין א"ל בְּשַׁבַּת אוֹ בְּחֹל הַנִּיחָא לְהַפּוֹס' דְּאַפִּילוּ ע"י רְמִיזָה אֲסוּר כַּדכ' רמ"א בְּסוּף
ס' ש"ז אָבֵל לְהַפּוֹס' וְהַב"ח מְקַלְלֵן דַּע"י רְמִיזָה מְוֹתֵר לְרִמּוֹז לְנִכְרִי אִפִּי בִשְׁב' אַע"ג
דְּהַנִּכְרִי מִבֵּין נְעוּשָׂה בְּשְׁלִיחוֹתוֹ ע"כ דְּעֵינְקֵר הָאִסוּר רַק עַל הָאֲמִירָה שְׁלֵא לֹמַר לוֹ לַעֲשׂוֹת
מְלָאכָה א"כ אִימָא דְרַק בְּשַׁבַּת אֲסוּר אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם אָבֵל בֵּא"ל בְּחֹל שְׁרִי אַע"ג דְּנַעֲשֶׂה
בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וְאֲסַמְכְתָּא דְלֵא יַעֲשֶׂה הֵינּוּ שְׁלֵא לֹמַר בְּשַׁבַּת: וְרֵאִיתִי בִס' תּוֹס' שַׁבַּת ס' ס'
רמ"ג אוֹת י"א הִבִּיא קְוִשִׁית חֲוֹת יָאִיר לְמֵאִי הַנִּזְכָּרוֹ לְאֲסוּר אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם ת"ל מְשׁוּם
וְדָבָר דְבָר דְּהוּא דְאוּרְזִי [וְעַמ"ש הַפּר"מ סִימָן ש"ז בְּזֵה] וְהוּא ז"ל תִּירְזֵן דְּמִן דְּבָר
שְׁרִי בְּמִקּוּם מְצָנָה וּמְצַד אֲמִירַת לְעַכּוּ"ם אִפִּי בְּמִקּוּם מְצָנָה אֲסוּר וּלְהַפּוֹס' דְּאֲמִירָה
לְעַכּוּ"ם נְמִי שְׁרִי בְּמִקּוּם מְצָנָה יֵשׁ נ"מ דְּאֲסוּר מְצַד אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם אֲפִילוּ לֹמַר לוֹ קוֹנְדָם
שַׁבַּת שְׁיַעֲשֶׂה בְּשַׁבַּת דְּלִית בִּי מְשׁוּם וְדָבָר דְבָר עַכ"ד תּוֹס' שַׁבַּת וּלְפִי"ז לְהַפּוֹס' כַּבֵּה"ג
דְּאֲמִירָה לְעַכּוּ"ם שְׁרִי בְּמִקּוּם מְצָנָה נִיחָא דַּע"כ אֲסַמְכְתָּא דְכָל מְלָאכָה לֹא יַעֲשֶׂה אֲתָא
לְהוֹרוֹת אֲסוּר עַל שְׁלֵא לֹמַר לוֹ אִפִּי קוֹנְדָם שַׁבַּת דְּבְשַׁבַּת בִּלְא"ה אֲסוּר מְוֹדָבֵר דְבָר אָבֵל
לְהַרִי"ף וּכְנ"י דְּאֲמִירָה לְעַכּוּ"ם אֲסוּר בְּמִקּוּם מְצָנָה אִם כֵּן אֲפִתִּי קִשָּׁה אִימָא דְכָל מְלָאכָה
לֹא יַעֲשֶׂה הֵינּוּ שְׁלֵא לֹמַר לוֹ בְּשַׁבַּת וְאִי דְתִיפּוֹק לִי מְוֹדָבֵר דְבָר אֲפִתִּי אֲתִי לְהוֹרוֹת
לְאֲסוּר אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם אִפִּי בְּמִקּוּם מְצָנָה אָבֵל לֹמַר לוֹ קוֹנְדָם הַשַּׁבְתָּאִימָא דְשְׁרִי אִפִּי
לְדָבָר רְשׁוּת וְהַנֶּזְלָל בֵּין דְּכָבֵר מְצָאוּ חֲזו"ל סְמָךְ מִקְרָא דְלֵא יַעֲשֶׂה שְׁלֵא לֹמַר לְנִכְרִי
בְּשַׁבַּת וְהֵאִי אֲסַמְכְתָּא כַּד"ת יַחֲשֵׁב וְכַדְכַתְב הַפּ"מ הַנֶּזְלָל בִּס' רַע"ג שׁוּב גְּזָרוּ חֲזו"ל לְאֲסוּר
אִפִּי לֹמַר לוֹ בְּחֹל שְׁמָא יֵאמֵר בְּשַׁבַּת וּכְמ"ש הַפּר"מ בְּפִתִּיחָה וּבְסִימָן רַע"ו דְּבְזֵה גְּזָרוּ
גְּזִירָה לְגְזִירָה וּלְפִי"ז דַּעַת לְנִבּוֹן נִקַּל לְחַלֵּק בֵּין א"ל בְּשַׁבַּת לְאוּמַר לוֹ בְּחֹל דְּבֵא"ל
בְּשַׁבַּת דִּישׁ לוֹ סְמָךְ מִקְרָא אֲסוּר אֲפִילוּ לְדָבָר מְצָנָה וּבְפֶרֶט לְפַמ"ש דַּע"כ הֵאִי אֲסַמְכְתָּא
לְאֲסוּר אִפִּי לְדָבָר מְצָנָה אֲתִי דְאִי לְדָבָר רְשׁוּת ת"ל מְוֹדָבֵר דְבָר אֵלָא ע"כ אִפִּי לְדָבָר
מְצָנָה אֲסוּר וְלִכֵּן לֹא שְׁרִינֵן אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם אִפִּי בְּמִקּוּם מְצָנָה אֵלָא דְשְׁבוּת דְשְׁבוּת אָבֵל
לֹמַר לְנִכְרִי בְּחֹל לַעֲשׂוֹת דְלֵא מְצִינּוּ לוֹ סְמָךְ מִקְרָא אֵלָא דְאֲסָרוּ חֲזו"ל מִפְּחַ גְּזִירָה לֹא
אֲסָרוּ אֵלָא לְדָבָר רְשׁוּת אָבֵל בְּמִקּוּם מְצָנָה לֹא גְזָרוּ וּכ"כ בְּמִקּוּם מְקַצֵּת חֻלִּי וְצַעַר
וְכַדוּמָה וְתַבְלִין לְחִילּוּק זֶה מִבְּנָאָר בְּמַג"א ס' רַע"ו ס"ק ט"ו עכ"פ יִזְהִירוּ שְׁלֵא יֵאמֵר לוֹ
בִּשְׁב' לְהַסִּיק ע"ש מְקַלְלֵן דְּבֵא"ל בְּחֹל לְהַסִּיק בְּשַׁבַּת קִיל יוֹתֵר וְעֵינֵן בְּמַג"א ס' ש"ל"א
ס"ק ד' וּבְאַחֲרוֹנִים שָׁם וּרְאִי בְרוּרָה לְזֵה דְאַפִּי הָאוּסְרִים שְׁבוּת בְּמִקּוּם מְצָנָה מוֹדוּ
דְלֹמַר לְנִכְרִי בְּחֹל שְׁרִי בְּמִקּוּם מְצָנָה דְהָא גֵּהָ' מְרַדְכִי בְּשַׁבַּת פֶּרֶק י"ח כְּתָבוּ ע"ש
הָרַאבִּי דְאֲמִירָה לְנִכְרִי שְׁבוּת בְּאִסוּר דְאוּרְזִי אִפִּי בְּמִקּוּם מְצָנָה אֲסוּר וּכְפ' מְשִׁילִין כְּתָב
הַמְרַדְכִי ע"ש אָבִי הַעֲזָרִי (הוּא הָרַאבִּי ז"ל) בִּזְה"ל דְּגוֹי הַמְנַגֵּן בְּכִלֵּי שִׁיר בְּבֵית נְשׁוּאִין
אִפִּי אִם יִשְׂרָאֵל יֵאמֵר לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבַּת שְׁרִי כִּי בֵּין שְׁמַחָה אֵלָא בְּכִלֵּי שִׁיר וְאִסוּר
מְדַרְבְּנֵן שְׁרִי בְּמִקּוּם מְצָנָה כּו' וְכַש"כ אֵאִינוּ אֲסוּר אֵלָא מְשׁוּם גְּזִירָה עֵי"ש וּמְדַכ' תַּחֲזִיקָה
וְאִסוּר מְדַרְבְּנֵן שְׁרִי שְׁמַחָה מְצָנָה מְבֹאָר דְּמִתִּיר שְׁבוּת אִפִּי בְּדְאוּרְזִימָא בְּמִקּוּם מְצָנָה
וְא"כ דְּבָרֵינוּ סוֹתְרִין אֶהְדְּדִי וְכֹאשֶׁר עָמַד ע"ז בְּעַל מְנַחַת פְּהֵן פ"א וְהַנִּיחָא בְּצ"ע וְלֹא מְצָא
טַעֲנָה אֵלָא ע"כ כְּדִאֲמָרוֹן דְּדוֹקָא בְּשַׁבַּת אֲסוּר אֲמִירָה לְעַכּוּ"ם בְּמִקּוּם מְצָנָה אָבֵל לֹמַר

קונדם שבת שרי ולכך כ' ראבי אפי אם יאמר לו לעשותו בשבת ר"ל שייאמר לו בחול לעשותו בשבת והאי בשבת קאי על לעשותו שהגוי יעשה ר"ל הפלי שיר בשבת וזה ומלאכה דאורייתא ועמ"ש לקמן דזה שלא כ' אפי אם יאמר לו בשבת לעשותו דזה אסור אפי במקום מצנה אבל לומר לו קונדם שבת מותר אפי במלאכה דאורייתא במקום מצנת נשואין וז"ב וע"ש הטור בסי של"ח על דברי ראבי ואני כתבתי למעלה שאין להתיר אמירה לנכרי רק במילה היינו לפי שהי' סובר דראבי מתיר אפי בשבת אבל לפמ"ש דראבי מן האוסרין שבות במקום מצנה והכא איירי לעננו דמותר לומר לו קונדם שבת אין פאן השגה ועיין בסי של"ח סעי' ב' הביא הרמ"א ע"ש המרדכי הנ"ל דמותר לומר לנכרי לתקן פלי שיר משום פבוד חתן וכלה והקשה המג"א הא המרדכי לא התיר אלא שבות דרבנן והניח בצ"ע ולא ידעתי מה קשי' דנראה פשוט דהרמ"א מפרש מ"ש המרדכי אפי אם ישראל יאמר לו לעשותו בשבת שרי ר"ל לעשות הפלי שיר ולתקנו בשבת דעשי' לשון תקון דהוי שבות במלאכה דאורייתא אפ"ה שרי במקום מצנה וזה שכ' ואיסור דרבנן (כלו' שבות אפי דאורייתא) שרי במקום מצנה ומה דסיים וכש"כ שאינו אסור אלא משום גזירה זה קאי אריש דבריו גוי המנגן כו' ולא לומי למלתא דזה אינו אלא שבות דשבות אבל לעולם אפי לומר לנכרי לעשות הפלי שיר ולתקנו בשבת כמי שרי להראבי הגם דהוכחתי דהראבי איירי רק לומר לו קונדם שבת היינו משום דהראבי אוסר שבות במלאכה דאורייתא באומר לו בשבת אבל הרמ"א לטעמין דלעיל סי' רע"ו וסי' ש"ז וסי' שכ"ה דיש מקילין אפי שבות דמלאכה דאורייתא במצו' נשואין ע"כ כתב סתמא דאפי בשבת שרי לומר ולק"מ.

הינצא לנו מזה דקהלות הנוהגין להקל לנכרי לומר בחול להדליק בשבת קונדם אור הבנוקר או ביוהכ"פ לצורך תפילה דהוא מצנה דרבים יש להם על מה שייסמוכו וכבר יצא להתיר מפי הגאון מלבוב בספרו וכמ"ל ומעתה לא נפלאות ולא רחוקה להתיר כמו כן לומר לנכרי להדליק בשבת בשביל ת"ת דרבים דתפילה פנגד תמידין תקכו וכבר אמרו חז"ל בפ"ק דמגילה גדול ת"ת דרבי' יותר מהקרבת תמידין וממילא ה"ה לגמור תהלים ברבי' דחשיב כמו תפילה ות"ת דרבים וממילא דתו מותר אפי לכל א' ללמוד ולקרות הפרשה מאחר שהודלק בהיתר ושמענו מכמה גדולי הדור וצדיקים בדור שלפנינו במדינה זו שהי' נוהגים להקל להדליק גרות ע"י נכרי בש"ק קונדם אור הבנוקר בביה"מ ללמוד תורה ברבים: עוד אני אומר אם יש גר תמיד הדולק בביה"מ גם בליל שבת לא יכפה פרו וגם הרי הניר שמדליק הגוי לעצמו להחם תנור בית החנוכה בביה"מ קונדם אור הבנוקר יכולי' לומר לו להניחו על השלחן ולהשתמש לאורו כמבואר בסי' רע"ו סעי' ג' ברמ"א ועי' טו"ז שם בסוף הסימן [הגם שכ' המג"א דאין להתיר רק לבני תורה מ"מ כבר נתפשט המנהג בזה להקל] א"כ פינו שפבר יש פר הדולק שוב רשאי לומר לנכרי בחול למה לא הרבית גרות בשבת העבר פדי שביין ויעשה פה לשבת הכאה וכמבואר בהגה"מ פ"ו מ"ה שבת ובש"ע סי' ש"ז סעי' ב' ואפ"ל לומר לו בפירוש אם עשית פה בשבת העבר הייתי נותן לה שפכר שרי כמבואר בא"ר שם ס"ק ח' בשם תשו' מהרי"ט צהרון ומותר להשתמש לאור הנוספים פינו שבלא"ה יש גר הדולק כמבואר היטב בס' תוס' שבת סי' רע"ו ס"ק ח"י ואין צריק למחות ביד הנכרי אף דהניר הוא של ישראל פינו דבלא"ה יש גר הדולק לא חשיב הנאה ותו דיש סברא לומר דללמוד דלא

חֲשִׁיב הַנָּאָה דְמַצְנָן לְאוּ לְהַנּוֹת נְתָנוּ פְּהָא דְקִי"ל בִּיּו"ד סִי רַכ"א הַמְּוֹדֵר הַנָּאָה מִחֲבִירֵי
מְלֻמְדוֹ מְדַרְשׁ הַלְכוֹת וְאַגְדוֹת מֵהָאֵי טַעְמָא וְרֵאִיתִי בְּס' ח"א פְּלָל ס"ב הַחֲמִיר לְלַמּוֹד דְּגַם
זֶה חֲשִׁיב הַנָּאָה הַגּוֹף אִף פְּשִׁלּוּמֵד וְנִרְאָה מְלֻשׁוֹנוֹ שֶׁם נֶשְׁכַּן מִבּוֹאֵר בְּתִשׁוּבַת הַרִיב"ש סִי
שפ"ז אֲמַנְם הַמְעִיֵּין שֶׁם יִרְאָה דְלִיתָא דְעַד פֶּאן לֹא כ' הַרִיב"ש שֶׁם אֵלֵא לְעַנְיָן סְעוּדַת
שְׁבֵת דְּזֵה וְדָאֵי יֵשׁ הַנָּאָה הַגּוֹף שְׁאוּכַל וְשׁוֹתָה אֲצִלוֹ וְכִבְר' כ' הַר"ן בְּנִדְרִים דָּף ט"ו הִיכִי
דְמַתְהֵי הַגּוֹף בְּהִדִּי מַצְנָה חֲשִׁיב הַנָּאָה עֵי"ש אֲבָל לְלַמּוֹד וְלִקְרוֹת מָה הַנָּאָה הַגּוֹף יֵשׁ
בְּזֵה וְכִפִּי הַנִּרְאָה הֶרֶב חכ"א כ' פֶּן מְסַבְרָא דְנִפְשֵׁי וְאִינוּ מְוַכְרַח וְהַסְבְּרָא לְהִיפּוֹף
פְּדַכְתִּיבְנָא וּלְפִי"ז יֵשׁ לֹמֵר דְּאִפִּי' אִם אָמְרוּ לְנִכְרִי פְּכָר לְהַדְלִיק בְּשֵׁבֶת הֲלֵא לֹא אָמְרוּ
לוֹ רַק עַל שְׁבֵת א' וּבְשֵׁבֶתוֹת שְׁאֲחֲרִי הַנִּכְרִי מְדַלִּיק מְעַצְמוֹ שְׁמַבִּין שְׁרַצוֹנוֹ בְּכַף שׁוֹב
א"צ לְמַחֲוֹת בְּיָדוֹ דְּלֵא גֵרַע מְאֵלוֹ אָמַר לוֹ בְּחֹל מְדוּעַ לֹא עָשִׂיתָ פֶּה בְּשֵׁבֶת הָעֶבֶר וּמִתְרַ
לְהַנּוֹת לְאוּרוֹ פִּינּוֹן דְּבִלֵּא"ה יֵשׁ נֵר הַדּוֹלֵק בְּהִיתָר אוֹ מְטַעַם דְּלַמּוֹד לֹא חֲשִׁיב הַנָּאָה סוֹף
דְּבָר נִשְׁמַע דְּאִין לְמַחֲוֹת בְּיַד הַמְקַיְלִין בְּזֵה מִכָּל הַנֶּה טַעְמָא דְּאָמְרוּ נְאֻמִּין יְדִידוֹ יְקוּתִיאַל
יְהוּדָא ט"ב.

שְׁאֵלָה יֵא [מִבְּעַל הַמְּחַבֵּר סֵפֶר יַד הַקְּטָנָה] וְנ"ל בְּש"ע א"ח שִׁי"ח סְעִיף י"ט וְנ"ל אָסוּר
לְטוּחַ שְׁמֹן וְשׁוּם עַל הַצְּלִי בְּעוּדוֹ פְּנִגְדַּת הַמְּדוּרָה וְאִפִּילוּ נִצְלָה הַצְּלִי דְמִכָּל מְקוֹם נִתְבַּשֵּׁל
בְּשְׁמֹן וְהַשׁוּם עַכ"ל וְכַתֵּב שֶׁם הַמ"א ס"ק מ"ה וְנ"ל דְּבִשְׁוֹמֵן מִתְרַ לְטוּחֵי דְּאִין בּוֹ מְשׁוּם
בִּישׁוּל פְּדִלְעִיל סְעִיף ט"ז עכ"ל.

וְכַלּוּמֵר דְּשֶׁם פְּתַב בְּשְׁוֹמֵן שְׁנִתְבַּשֵּׁל וְנִצְטַנּוּ וְנִקְרַשׁ דְּאִין בּוֹ דִּין צוּנָן לַח דְּאָסוּר בְּמִבְּשָׁלוֹ
שְׁנִית מְשׁוּם דִּישׁ בְּהַ בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל אֵלֵא דִּין יִבֵּשׁ יֵשׁ לְהַשְׁוֹמֵן דְּאִין בּוֹ בִּישׁוּל אַחַר
בִּישׁוּל וְלִכְפֶּה פֶּאן בְּצִלְי' מִתְרַ בְּשְׁוֹמֵן דְּהָא לִיכָּא בְּהַ מְשׁוּם בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל פִּינּוֹן שְׁפִכְר
נִתְבַּשֵּׁל ע"כ תוֹרָף פְּוֹנְתוֹ וְאִנִּי אִישׁ בְּעַר וְלֹא אֲדַע וְלֹא אֲבִין שְׁהֲרִי זֶה שְׁאָמְרוּ דְּבִנְתְּבַשֵּׁל
כָּל צָרְכּוֹ וְעוּד הוּא עֲדִינּוֹ רֹתַח הֲרִי בִּין יִבֵּשׁ בִּין לַח וְדָאֵי דְלִכ"ע לִיכָּא בְּהַ עוּד שׁוּם
דְּרָרָא דְחִיּוּב בְּמִבְּשָׁלָה שְׁנִית וְאִפִּילוּ בְּמִבְּשָׁלָה עַל הָאֵשׁ בְּבִישׁוּל מְמַשׁ וְגַמּוּר וְרֹתַח
וּמְשׁוּם דְּהִלְכָה מְרַנּוּחַת דְּאִין בִּישׁוּל א"ב הַנּוֹדָאֵי וְהַבְּרוּר דְּזֵה הוּא דְּנִקָּא בְּתַבְּשִׁיל עֲצָמוֹ
לְבַד וּמְשׁוּם דְּהָא לֹא עֲבִיד מִיָּדִי בְּבִישׁוּל הַשְׁנִית וּמָה פּוֹעֵל בְּהַ פְּלָל פִּינּוֹן דְּכִבְר נִתְבַּשֵּׁלָה
פְּוֹלָה וְעוּד הִיא רֹתַח עֲדִינּוֹ אֲבָל בְּמִבְּשָׁל שְׁנִית דְּבָר בְּדָבָר פְּגוּן הַנּוּטֵל דִּיִּיסָא אוֹ פִּירוֹת
וּשְׁאָר כָּל דְּבָר שְׁפִכְר נִתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכָה וְעוּד עֲדִינּוֹ הִיא רֹתַח וְכֵן דְּבִשׁ וְכִיּוֹצָא שִׁג"כ
פְּכָר נִתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכָה וּג"כ הוּא עֲדִינּוֹ רֹתַח וְנוֹתָן זֶה בְּזֵה עַל הָאֵשׁ שְׁיִתְבַּשֵּׁלוֹ שְׁנִית
לְמַעַן שְׁהַדִּיִּיסָא אוֹ הַפִּירוֹת יְהִי נִרְקַח בְּהַדְּבִשׁ הֲרִי וְדָאֵי וְכָרוּר דְּחִיּוּב בְּחִיּוּב תוֹרָה מְשׁוּם
מִבְּשָׁל מְמַשׁ וְגַמּוּר וְאֵע"ג דְּהָא פְּכָר נִתְבַּשֵּׁל כָּל אַחַת לְעַצְמָהּ כָּל צָרְכָה עַד לְתַכְלִיתָהּ מ"מ
מָה בְּכַף פִּינּוֹן דְּעוֹשָׂה פֶּאן בִּישׁוּל חֲדָשׁ וְהוּא בְּמָה שְׁמַקְבֵּל זֶה מְזֵה טַעַם חֲדָשׁ ע"י הַבִּישׁוּל
הַגַּמּוּר וְכֵן בְּחִתִּיכָה בְּשָׂר שְׁנִתְבַּשֵּׁל כָּל צָרְכָה וְרֹתַח וּמִים פְּשׁוּטִים רֹתַחִין שְׁנִתְנַם זֶה
בְּזֵה וּמִבְּשָׁלִים שְׁנִית דִּג"כ חִיּוּב מְשׁוּם מִבְּשָׁל גַּמּוּר וְאֵע"ג דְּהַבְּשָׂר נִתְבַּשֵּׁל בְּמִים
לְרֵאשׁוֹנָה מ"מ נְעֻשָׂה פֶּאן בִּישׁוּל חֲדָשׁ בְּמָה שְׁהַמִּים הַפְּשׁוּטִים נְעֻשׁוּ רוּטֵב גַּמּוּר בְּטַעַם
בְּשָׂר ע"י הַבִּישׁוּל וְכֵן בְּרַבּוֹת עֲנִינִים בְּכִיּוֹצָא בְּזֵה וְכֵן בְּעוֹשָׂה עֲנִינּוֹ פְּנֵה בְּהַגְסָה לְבַד כְּמוֹ
הַנּוֹתָן בְּשָׂר רֹתַח בְּמִים פְּשׁוּטִים לְבַד רֹתַחִין וְאִפִּילוּ אִינָה עַל הָאֵשׁ וְהַגִּיס בְּהַן הֲרִי נ"כ
חִיּוּב בְּחִיּוּב גַּמּוּר לְדִידוֹן דְּקִיִּמָּא לֹן דְּהַמְגִיס בְּקִדְרָה אִפִּילוּ אִינָה עַל הָאֵשׁ דְּהִי מִבְּשָׁל
גַּמּוּר.

וְכַל זֶה פְּרָאָה לְפָשׁוּט וּבְרוּר בְּלִי שׁוּם שְׂאֵלֶת רַב וּבְלִי פְּקוּק וּא"כ לְפִי הַנְּהוּג וְהַסְדּוּר בְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם בְּצִלֵּי שְׂצוּלִין בְּשִׁפּוּד עַל הָאֵשׁ לְמִשְׁחָח אֶת הַצִּלִּי בְּעַת צְלִיָּתוֹ בְּשׁוֹמֵן לְמַעַן יִנְצֵלָה וַיִּתְבַּשֵּׁל הַבָּשָׂר בְּשׁוֹמֵן הַיֵּטֵב וְדַאי דִּישׁ בְּזֶה מִשְׁיַחְתּוֹ בְּעַת הַצִּלִּי חַיִּיב בְּיִשׁוּל גְּמוּר מִן הַתּוֹרָה וְאִם בְּמוֹשֵׁחַ בְּשׁוֹמֵן שְׂפָכָר נִתְבַּשֵּׁל וְגַם רוּחַם דְּהָא יֵשׁ כָּאֵן בְּיִשׁוּל חֲדָשׁ וְכַנ"ל וְכֵן אִפִּי לְמִשְׁחָח אַחַר שְׁהַעֲבִירָה מֵעַל הָאֵשׁ כֹּל זְמַן שְׁהַצִּלִּי רוּחַם דְּג"כ וְדַאי דִּישׁ לְחוּשׁ בְּהַ לְחַיִּיב תּוֹרָה גְּמוּר לְפִי מַה דְּקו"ל דְּדַבְּרָר גּוּשׁ כ"ז שֶׁהוּא רוּחַם הוּא מְבַשֵּׁל וּמַעֲתָה מַה גְּדֻלָּה הַתִּימָא עַל הָרַב הַגְּדוֹל הַמ"א שְׁזֶה דְרַכּוֹ תְּמִיד וּבִיּוֹמֵר בְּדִינֵי שְׂבֵת לְדַקְדָּק בְּהֵן עַל דְּקָדוּק קַל דְּרַבְּנֵן וּבְהַרְחָקָה דְּהַרְחָקָה עַל כַּחוּט הַשְּׁעָרָה לְגִנְדֵל חֲנוּמְרוֹת וּקְדוּשַׁת שְׂבֵת וְכַאֵן פְּסָק בְּפִשְׁיטוּת דְּצִלִּי מְוֹתֵר לְטוֹחַן וּלְמִשְׁחָח בְּשׁוֹמֵן וְהִיאָה שְׂגָה וְלֹא הַפִּיר מִגְּנֻדֵל וְחוּמֵר הָאִיסוּר שְׁיֵשׁ בְּהַ מַצַּד בְּיִשׁוּל גְּמוּר שְׂמַחִיב הַתּוֹרָה וְאִין זֶה אֵלָא הַפְּלָא וּפְלָא.

וְאִין לְדַמּוּת לְזֶה מַה שְׂפָל יִשְׂרָאֵל נוֹהֲגִין בְּהִיתָר פְּשׁוּט בְּשְׂבֵת לְעֵרוֹת מַכ"ר רִנְטֵב רוּחַם עַל מִינֵי הַרִיפּוֹת רוּחַחִין שְׁהֵן בְּקַעְרָה כְּמוֹ גְּרָאָפִין וְשְׂאָר דְּבָרִים. וְאֵע"ג דְּהַרְבַּ הַמ"א בַּס"י רַנ"ג בַּס"ק ל"ב מַחְמִיר בְּזֶה לְעֵרוֹת הָרוֹטֵב רֵאשׁוּנָה לְהַקְעָרָה וְאֵח"פ לִיתֵן הַרִיפּוֹת כ"ז הוּא בְּשִׁבִיל חֲשֵׁשׁ שְׂמָא יֵשׁ רוֹטֵב צוֹנֵן בְּתוֹךְ הַרִיפּוֹת אוֹ הַלְאָקְשִׁין אוֹ הָרוֹטֵב עֲצָמָה אֵינָה חַם כ"כ וְאִיכָא בְּהַ מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ בְּיִשׁוּל צוֹנֵן לַח אֲבָל בְּשִׁנְיָהֵן רוּחַחִין גְּמוּרִין וְדַאי דְּלִיכָא בְּהַ שׁוּם חֲשֵׁשׁ וְלֹא אֲמַרִינֵן דְּהָא דְּבַר גּוּשׁ אִפִּי בְּכִלֵּי שְׁנֵי מְבַשֵּׁל כ"ז שְׁהִיס"ב וּמַה גַּם הַעִירוּי שְׂמַפְלֵי רֵאשׁוֹן.

וְא"כ בְּשִׁנְיָהֵן רוּחַחִין הָרֵי יֵשׁ כָּאֵן בְּיִשׁוּל חֲדָשׁ בְּמָה שְׁהַגְּרָאָפִין נִתְבַּשֵּׁלִין בְּשׁוֹמֵן הָרוֹטֵב וּמְקַבְּלִים טַעַם הַשְּׂמִנּוּנִית בְּדֶרֶךְ בְּיִשׁוּל. הֵתֵם שְׂאֵנֵי וְשְׂאֵנֵי דְאִין זֶה מַעֲשֵׂה בְּיִשׁוּל כְּלָל כִּינּוּן דְּכָבֵר הַנְּהוּג וְהַסְדּוּר לְאַכּוֹל הַכֹּל עִם רוֹטֵב אִם בְּשְׂאֵין הִיס"ב בְּשִׁנְיָהֵן אֵלָא שְׁהֵן חֲמִין.

וְאִפִּי נוֹהֲגִין לְאַכּוֹל מִינֵי הַרִיפּוֹת וְשְׂאָר דְּבָרִים בְּשׁוֹמֵן עֲצָמָה וְאִם בְּשְׂאֵינֵן רוּחַם שְׁהִיס"ב אֵלָא שְׁהֵן חֲמִין שְׂפִיר לְבַד וְהוּא כִּי אִין הַכְּנוּנָה בְּהֵן כְּלָל שְׂיִתְבַּשֵּׁל דְּנוֹקָא הַרִיפּוֹת עִם הַשׁוֹמֵן דְּרָךְ בְּיִשׁוּל אֵלָא הַכְּנוּנָה דְּהֵם לְהַטְעִים וּלְהַכְשִׁיר לְבַד אֶת הַרִיפּוֹת בְּשְׂמִנּוּנִית הָרוֹטֵב וּבְשׁוֹמֵן וְעַל דְּרָךְ שְׂאוּכְלִין לְחַם עִם חֲמָאָה וְלִכּוֹן אִם שְׂלַפְעָמִים מְזַדְּמֵן שְׁהִיס"ב בְּשִׁנְיָהֵן וְאִיכָא בַּהֵם בְּיִשׁוּל מ"מ כִּינּוּן דְאִין כְּנוּנָתוֹ בְּהַ כְּלָל לְהַבְּיִשׁוּל לֹא חֲשִׁיבָה כְּלָל וּמְוֹתֵר בְּהִיתָר גְּמוּר דְּהָא וְדַאי אִין לְחוּשׁ בְּהַ מִשׁוּם קַבְּלַת הַטַּעַם לְבַד מַה שְׂמַקְבְּלִין זֶה מְזִה דְּהָא וְדַאי דְּמוֹתֵר בְּשְׂבֵת לְעֵרַב חוּמְץ וְדַבֵּשׁ יַחַד וְאִם שְׂמַקְבְּלִין טַעַם גְּמוּר זֶה מְזִה אֵלָא דְּכָל הַחֲשֵׁשׁ הוּא מַחְמַת שְׂקַבְּלַת זֶה הַטַּעַם הוּא ע"י מַעֲשֵׂה בְּיִשׁוּלוֹ וְכִינּוּן שְׂאֵין מְכוּוֹן כְּלָל לְזֶה מְוֹתֵר וְכַמוֹ שְׂפָכָר מְצִינוּ בְּרַבּוֹת מְאִיסוּרֵי שְׂבֵת אֲשֶׁר מְכוּוֹן לָהּ יֵשׁ בְּהַ חַיִּיב חֲטָאֵת גְּמוּר וְכַשְׂאִין מְכוּוֹן לָהּ מְוֹתֵר בְּהִיתָר גְּמוּר וְהוּא לְפִי שְׂרַק הַכְּנוּנָה אַחֲשָׁבָה לְמַעֲשֵׂה וּבְאִין כְּנוּנָה אִין כָּאֵן כְּלוּם וְכַמוֹ שְׂפָכָר נִתְבָּאָר זֶה בְּמִקּוּמוֹת רַבִּים בְּדִינֵי שְׂבֵת וּבְאַמַּת אַרְבֵּי רִיפּוֹת וְשׁוֹמֵן כְּשִׂמְכוּוֹן לָהּ לְבִשׁוּל וְכַגּוֹן שְׂנוּטֵל רִיפּוֹת וְשׁוֹמֵן שְׂנִתְבַּשֵּׁלוֹ כְּכַר כָּל א' לְעַצְמָה וְכוּתְבִין יַחַד עַל הָאֵשׁ לְמַעַן יִתְבַּשֵּׁלוּ הַרִיפּוֹת שְׂבִית בְּתוֹךְ הַשׁוֹמֵן לְקַלּוּט הַשׁוֹמֵן לְתוֹכָה בְּדֶרֶךְ בְּיִשׁוּל וְדַאי דְּחַיִּיב בְּחַיִּיב תּוֹרָה גְּמוּר דְּהָא מְכוּוֹן לְבִיִשׁוּל הוּא א"כ מַכְש"כ כָּאֵן בְּצִלֵּי דְּוֹדַאי אִין דְּרָךְ הַנְּהוּג בְּשַׁעַת אַכִּילְתָּה לִיתֵן אוֹ לְטַבֵּל זֹאת הַצִּלִּי בְּשׁוֹמֵן וּלְאַכְלָהּ.

וְהָרֵי גַּם הוּא אִינוּ מוֹשְׁחוֹ בְּעַת אַכִּילָה אֵלָא דְּנוֹקָא בְּשַׁעַת צְלִיָּתָה עַל הָאֵשׁ וְהוּא לְמַעַן יְקַלּוּט וַיִּבְלַע הַשׁוֹמֵן בְּדֶרֶךְ בְּיִשׁוּל דְּנוֹקָא וְרַק לְזֶה הוּא מְתַכְּנוּן בְּכוּוֹן גְּמוּר שְׂיִצְלָה וַיִּתְבַּשֵּׁל

הַבֶּשֶׁר עִם הַשְּׁוֹמֵן יַחַד וְלִכֵּן וְדַאי דְנִרְאָה דִּישׁ בְּזַה חַיִּיב תּוֹרָה גְּמוּר וְאִם לֹא אִיסוּר דְרַבָּנָן לְבַד וּמַעֲתָה יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ בְּדִין זֶה דְטִיחָחוּת שְׁוֹמֵן עַל הַבְּלִי וּבְכָל שְׁאָר עֲוֹנוֹי בִּישׁוּל זֶה בְּזַה אַחַר שְׁנֵתְבַשְׁל כְּבָר כָּל אַחַת לְעֶצְמָה כָּל צָרְכָה מֵה דִינָן וְנָא לְבַל יִשְׁיבְנִי בְּמַהֲרֵי וְלִדְחוֹת אוֹתִי בְּקֶשׁ וּבְדִקְחוּי וּבְפֶרֶט לְדַבָּר הַנּוֹגֵעַ לְחַיִּיב תּוֹרָה גְּמוּר וּבְגִדְל חֲנוּמָר וּקְדוּשַׁת שֶׁבֶת כ"א לְהַעֲמִידֵנִי ב"ה עַל מְקוֹר הַדְּבָרִים וְאַמְתָּתָן: עוֹד יִבְאָר לִי רַבֵּינוּ אֵת הַדִּין שְׁבִסִּי שֶׁכ"א סְעִיף ב' ו'ל אֵין עוֹשִׂין מִי מְלַח הַרְבֵּה לְתַת לְתוֹף הַכְּבָשִׁין מִשׁוּם דְדָמִי לְעִבּוּד עַכ"ל וְכ"כ הַטּוֹר לְתַת לְתוֹף הַכְּבָשִׁים שְׁפִינָן שְׁעוֹשֶׂהוּ כְּדִי לְהַתְקִימָה דָּמִי לְעִבּוּד כְּדִי שְׁיִתְקִימָה שְׁהַמְלַח מְקִימָה עַכ"ל.

וְהוּא מַל' רַש"י שְׁבַמְשַׁנָּה ו'ל מְפָנִי שֶׁהוּא כְּמַעֲבַד מֵהֶקֶן אֵת הָאֲוֹכַל הַנְּתוּן לְתוֹכוֹ כְּדִי שְׁיִתְקִימָה עַכ"ל עֲתָה יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ אִם הָאִיסוּר הוּא רַק עַל הַנְּתִיבָה לְתוֹף הַכְּבָשִׁים וְכֵן הִבִּינוּ הַתּוֹס' שֶׁבֶת שְׁפָתָב כָּאֵן ס"ק ה' וְכֵן בְּסִי' שְׁ"ף ס"ק ק"ו ו'ל דְבָמִי מְלַח לִיכָּא אִיסוּר רַק לְתַת לְתוֹף הַכְּבָשִׁים אֲבָל שְׁלֵא לְתוֹף הַכְּבָשִׁים לִיכָּא אִיסוּר וְעוֹד מְשִׁיג בְּזַה עַל הַט"ז שְׁפָתָב דְאִיסוּר לִיתָן מְלַח בְּמִים הוּא מִשׁוּם מִי מְלַח עַכ"ל אוּ כְּפִינָת הָאִיסוּר הִיא עַל עֲשִׂיַת הַמִּי מְלַח לְבַד וְאִם בְּלֵא עֲשֶׂה בְּה דְבָר וְאַחַר שְׁכָל הַסּוּגִיָּא דְגַמ' מוֹכִיחַ בְּבִיאוּר דְהָאִיסוּר הוּא עַל עֲשִׂיַת הַמִּי מְלַח לְבַד לְכֵן יִבְאָר לִי רַבֵּינוּ נִי' לְשׁוֹן רַש"י וְהַטּוֹר וְהַש"ע גַּם בְּזֹאת בְּקִשְׁתִּי לְבָאָר לִי לְאַמְתָּתָהּ וּבְכָל זֹאת לֹא נִזְכָּר דְבָר בְּכָל הָאֲחֻרוּנִים לְדַבָּר בְּה בְּבִיאוּר: תְּשׁוּבָה הַגִּיעֵנִי דְבָרֵינוּ הַנְּעִימִים בְּאוּר לְיוֹם ו' עַש"ק בְּנִפּוּל תְּרַדְמָה עַל אֲנָשִׁים וְלֹא רָאִיתִי בְּהֵם אֲזִי וְהַנְּחִתִּי הַדְּבָרִים לְמִשְׁמַרְתָּ עַד אַחַר הַשֶּׁבֶת וְכַעַת פְּתַחְתִּי וְרָאִיתִי בְּמַכְתָּבוֹ דְמַר שֶׁהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אִפּוֹ עַל הַרְבֵּ רַבֵּינוּ הַמ"א שְׁאָגָה לוֹ כְּלָבִיא עַל שֶׁהַתִּיר אִיסוּר דְאוּרִינְתָא ח"ו בְּאִיסוּר שֶׁבֶת הַחֲמוּר עַל זֶה תְּשׁוּבָה אֶמְרִי חֵס לוֹ לְאוֹתוֹ צְדִיק שְׁיִצָּא מְכֻשׁוֹל כְּזֶה מַת"י וּבְנוֹדַי יָפָה דֵּן וְיָפָה הוֹרָה כִּי מֵה שֶׁהַמְצִיא מַעֲלָתוֹ ז"א דְנוֹדַי מֵה שְׁמִפְלִיט וּמְבַלִּיעַ אֵינוּ מְזִיק לְעַנְּנֵי אִיסוּר שֶׁבֶת רַק מְבַשֵּׁל כְּמַבְנוֹאָר בְּכָל הַפּוֹסְקִים וְכַמ"ש הַמ"א לְהַדְיָא בְּסִי' שִׁי"ח ס"ק כ"ח וְס"ק ל"ב לְעַנְּנֵי כ"ש לְמ"ד דְמִפְלִיט וּמְבַלִּיעַ אוּ לְעַנְּנֵי כ"ר שְׁאֵין הִיס"ב ע"ש א"כ מַעֲתָה הַדְּעַת נוֹתֵן פִּינּוֹן שְׁכָל א' לְבַד נִתְבַשְׁל וְלֹא שְׁיָיָךְ בְּהוּ בִישׁוּל אִף דְמִפְלִיטִין וּמְבַלִּיעִין זֶה בְּזַה מ"מ פִּינּוֹן דְמַצַּד הַבִּישׁוּל לִית בְּהוּ אִיסוּרָא דְכָל א' בַּפ"ע כְּבָר נִתְבַשְׁל וְאֵין בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל גַּם מַצַּד מִפְלִיט וּמְבַלִּיעַ אֵין אִיסוּר פִּינּוֹן דְאֵין מַצַּד זֶה שְׁיִיכּוֹת אִיסוּר לְעַנְּנֵי שֶׁבֶת וְלְהַמְצִיא דְבָר חֲדָשׁ כְּזֶה לוֹמַר וְלְהַרְכִּיב פִּינּוֹן דְמִפְלִיט וּמְבַלִּיעַ ע"י בִּישׁוּל אִף שֶׁהוּא בִישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל אִיסוּר וְדַאי דְהַמְחַדֵּשׁ צְרִיף לְהַבִּיא רֵאִי עַל הַחִידוּשׁ דְמַה"ת לְחֲדָשׁ דְבָר שְׁלֵא נִזְכָּר בְּש"ס וּפּוֹסְקִים וּמֵה שֶׁהַעֲמִיד מַעֲלָתוֹ סְנִיגוּרִין לְדַבָּרֵינוּ דְאִם מְגִיִּס חֲטָיִב בְּכַה"ג עֲרַבָּךְ עֲרַבָּךְ צְרִיף בְּנוֹדַי דְמַגִּיִּס אֵינוּ חֲטָיִב רַק בְּאֵינוּ מְבַשְׁל כָּל צְרַכּוֹ רַק אִם נִימָא דְכ"ז שְׁעוּמַד עַל הָאֵשׁ שְׁיָיָךְ בִּישׁוּל אִף שְׁמַבְנוֹשְׁל כָּל צְרַכּוֹ כְּמַבְנוֹאָר כ"ז בַּמ"א סִי' הַנ"ל ס"ק מ"ב וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר אֲצִלִּי עַד שְׁלֵא נִצְרַכְתִּי לְהַבִּיא שׁוּם רֵאִי לְדַעֲתִי אִף לְרוּוּחָא דְמַלְתָּא אֲבִיא רֵאִי שְׁאֵין עֲלִי תְשׁוּבָה לְעַנְּנֵי דְבְּכָל עַנְּנֵי אֶמְרִינָן אֵין בַּא"ב אִף הִיכָא דְמִפְלִיט אוּ מְבַלִּיעַ ע"י בִּישׁוּל זֶה וּמְמַקּוּמוֹ הוּא מְוַכְרַע דְמַקּוּר הַדִּין דַּאב"א בְּהוּ אִב הוּא מֵהַמְשַׁנָּה דְשֶׁבֶת דְקַמ"ה ע"ב כָּל שְׁבָא בְּחַמִּין מַע"ש כו' ע"ש וְכַמְבְּנוֹאָר בְּהָרָא"ש בַּמַּס' שֶׁבֶת ד' מ' ע"א דְמַשְׁם הוֹצִיא דִין זֶה ע"ש וַא"כ הָרִי שְׁם מְבַנוֹאָר בְּפִשְׁטוּת דְכָל שְׁנֵתְבַשְׁלוֹ קוֹדֵם שֶׁבֶת מוֹתֵר לְשְׁרוּתוֹ בְּחַמִּין בְּשֶׁבֶת יְהִי בְּאֵיזָה חַמִּין שְׁיָיָךְ דְמִידי קַתְנִי שׁוֹרִין אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ חַמִּין בְּשֶׁבֶת בְּחַמִּין קַתְנִי וּבְפֶרֶט לְפִי מ"ש דְאֵיירִי בְּדַבָּר יִבְשׁ

לגמרי שפכר נתיבש איך נוכל להתעקש ולומר דמינירי דאותו החמין עדיין בעין ובאותו החמין דוקא מותר או בחמין אחרים שפכר קבלו הטעם מתרנגולת דוקא זה אין ספק אצלי שלא יעלה על דעת משפיל שיאמר פן וכ"מ להדיא בש"ע סי' ש"ח סעיף ד' מותר לשרותו בחמין משמע להדיא באיזה חמין שיהי' ואמאי הלא מפליט ומבליע בהחמין א"ו כמ"ש דאב"אב אף במקום שמפליט ומבליע וכמבואר שם בש"ע ובמ"א ס"ק י"ד וזה פשוט וברור אצלי בלי שום ספק ומעתא מרגייתא טבא דתלוי' בצוארו של אברהם נהיר נהורא וזהר זוהרא באין מכבה פנ"ל ברור.

ועל השנית כמה ששאל במי מלח הברור דעיקר האיסור במי מלח הרבה אף שלא נתן לתוך הפכשים והוא מוכרע לדעתיה מהגמ' ומהפוסקים דהנה מר"י בשפת דף ק"ח ודאי מוכח דבמי מלח לבד אוסר מדאוסר בנותן מים ומלח תחלה ואח"כ שמן והטעם כמו שפי' רש"י דבשעה שנותן מים ומלח יחד הוא פראה כמעבד ואי אמרת דלא פראה כמעבד רק בנותן לתוך הפכשים א"כ לסגי בנתינת השמן קודם שיתן לתוך הפכשים אף אחר שנתן מים ומלח דהא אז שפראה כמעבד פכר בא השמן לתוכו שמתיש פחו א"ו דבעשיית מי מלח לבד פראה כמעבד ומדר"י נשמע לרבנן דע"כ לא פליגי רק במי מלח מרובה או מועט אבל בהא לא פליגי ומה"ת להמציא פלוגתא חדשה ות"ק דנקט לתוך הפכשים היינו אורחא דמילתא שלפכשים דרף לעשות הרבה.

ועוד דמ"ה דמי למעבד עשיית מי המלח משום שדרף ליתן לתוך הפכשין מש"ה נקט התנא לתת לתוך הפכשין וכמו שאבאר בסמוך בדברי רש"י ולטבילת פת ולתבשיל דרף לעשות מעט וגם מדברי הת"ק עצמו מוכח כמ"ש מדאמר וטובל בהן פתו ש"מ דבמי מלח מרובה אסור אף דלא נתן לתוך הפכשים דומיא דהכא בלא נתן כלל לתוך שום דבר וזה ודאי לא מסתבר דבשעת טבילת פת הוי כמעבד אלא ודאי כמ"ש וטבילת פת ונתינת לתבשיל ולתוך הפכשין אורחא דמילתא קתני כמו דלקמן שם בגמ' גבי מי מלח עזין פריף למאי עבדי לי' ע"ש וגם מדברי הב"י מוכרח כמ"ש דכתב והא פשיטא דמי מלח עזין דאסרינו אפי' במועטין אסור דאי דוקא במרובין מאי אריא עזין דאפי' אן עזין גמי וכ"כ הר"ן עכ"ל וקשה דנימא דנקט עזין דשם במי מלח לבד אסור כדמוכח לעיל מיניה שם בב"י בשם הרמב"ם דנראה פעושה מוריניס ע"ש א"ו כמ"ש דאף באינו עזין אסור במי מלח לבד וכ"מ מדברי המ"א סי' שכ"א ס"ק ד' דכתב דלצורף סעודה אחרת אף מעט אסור רק לצורף טבול אותה סעודה מותר מעט והוא מהר"ן א"כ משמע להדיא אף שלא נתן לשום דבר אסור היכא דאסור בהא נחתי ובהא סלקי דדבר ה' גפי מעלתו אמת בזה דהאיסור היא על עשיית מי מלח לבד ודברי רש"י שכתב מפני שהוא מעבד מתקן את האוכל הנתון לתוכו כדי שיתקייים בהכרח צריף לפרש מפני שהוא מתקן כו' דהיינו שדרכו של המי מלח בכף לכף בעשיית המי מלח לבד דמי למעבד וכעין שמפונרש בבית יוסף וברמב"ם גבי מי מלח עזין משום דדרכו לתת לתוך המוריניס כמפונרש בגמ' ונראה כמו עושה מוריניס במי מלח עזין ומוריניס עבדי לי' לזמן מרובה לכפוש בו דגים מש"ה אסור במי מלח עזין דמחזי ככובש פכשין עיין בגמ' ובב"י וא"כ ה"נ דמ"ש פנ"ל ברור ומ"ש מעלתו בשם התוס' שבת לא ידעתיו ולא ראיתיו ואולי מביא ראיות ברורות יתנו עידיהן ויצדקו ואם אינו מביא ראיה על עמדי אני עומד וקורא אני על בעל תוס' שבת במחכ"ת אלה פעמים בדבר זה פל המוסיף גורע ואף שהוא אהובנו האמת אהוב

מן הפל ומיני' אין לזוע: שאלה יב ע"ד ששאל השואל וז"ל א' מכר יין פמה ח' לאדון אחד בעד סף מסנים וקניבל מהאדון הנ"ל כל המעות כפי המקח עד פ"א ויחד לו מקום במרתף מיוחד שלא יהי שם יינו רק הנ"ל ומסר את המפתח לערלית ואחר זה באו עגלות מהאדון הנ"ל בי"ט ומסרה הערלית המפתח והינינו לשלוחי האדון והשואל כתב שבעל היין אמר שהפקיר היין קודם י"ט עכ"ד השואל ששאל אם איסורא עביד בכה"ג או לא ותשובתו בצידו הנה דבריו בהפקר אף למותר דאף אם לא הפקיר כלל לאו איסורא קא עביד אם כדברי השואל פן הי' נאין זה צריך לפנים כלל ואף לא לפלפלת כל שהו כי הוא פשוט ומבואר דהלא מבואר בחו"מ ס"ס ר"א דבכל דבר שנהגו הסוחרים לקנות קונה א"כ ביין שהמנהג הוא שהגמר של המקח הוא שהלוקח מניח חותמו על החביות ודאי ביין שהמנהג פן קונה קנין גמור ולא גרע מרושם על המקח במקום שנהגו כמבואר שם בסי' ר"א ס' א' ועיין בחק יעקב סי' תמ"ח ס"ק י"ז וא"כ פיון דכבר נקנה להאדון ליפא מאן דמתמיר כמבואר במ"א סי' שכ"ה ס"ק ד' וא"כ הוא היסור גמור בלי שום פקפוק לכ"ע ולא זו אלא אף זו אף אם לא הי' מניח חותמו עדיין על החביות ג"כ הי' מותר פיון שפבר נתן כל המעות דהא לדעת הרמב"ם ורש"י ועוד פמה גדולי פוסקים עפ"ם קונה בכסף לבד ואף אם נמא דלא קיי"ל פן מ"מ בכהא דיחד לו מקום דהוא חומרא בעלמא כמבואר בא"ח סי' שכ"ה ע"ש ודאי דיש לסמוך על הרמב"ם ורש"י ושאר גדולי הפוסקים הנ"ל דהא קיי"ל בדברבנו הלך אחר המיקל וא"כ מכ"ש כחומרא דברבנו בעלמא שאין לה שורש בש"ס והוא חומרא גדולה לאסור אף ביחד לו מקום א"כ ודאי דיש לסמוך על הרמב"ם ורש"י דסברו דכסף לבד קונה ועוד דבלא"ה קרוב הדבר לומר דמותר באדון פנה שקנה יינות האלה פי באלו אמרו מפני דרכי שלום וגם אדון גדול פנה לפי דברי השואל מסתמא הוא אלם ובפרט שפבר שילם סף מסנים והיהודי לא ניחשו ליטול את שלו אתמהא וכמבואר שם בא"ח סי' שכ"ה סעיף ב' ומיהו כל זה לרונחא דמלתא אבל פבר פתבתי ובהא סלקי ובהא נחתי דאם פה הי' פמו שפא בהשאלה שפבר נתן העפ"ם כל המעות וגם חתם חביתיו וגם יחד לו מקום לא קא עבד שום איסור ויתענג על רוב שלום הכ"ד: שלום וי"ר באהלו קרב לכבוד א"ה חותני ידידי הרב הגאון המאור הגדול החריף והפקי משנתו קב ונקי המפורסם בישראל נ"י ע"ה פ"ה כ"ש מפארים מוהרר משה יצ"ו נ"י.

שאלה יג להיות שאירע מקרה פה קהלתינו יצו שמתה אשה מעופרת ועפ"י פוסקים לא מצאתי רמז לזה כ"א מה שמבואר בש"ע או"ח סי' ש"ל דאנו אין נוהגים לקרעו ויותר לא מצאתי עפ"י ה"ק שלי בפוסקים והנה דעת העולם בזה רבו רבו מהם אומרים שכ"ז שלא יהא איזה התפעלות שתלד אין לקברה ומהם אומרים לקרע את בטנה ומהם אומרים פי יש ספנה בדבר בקריעות בטנה וגם לקברה קודם שתלד יש ספנה בדבר לכן הנני שולח שליח מיוחד למע"כת וכתוב תיכף איזה תשובה חיות דעתו הא"י להתנהג בזה או יוכל להיות שיש לו איזה ידיעה בפוסקים מזה וכתוב ותו כא מידי רק חיים ושלום מנאי חתנו הדו"ש בלב ונפש חפיצה נאום ה"ק ארי' ליב ליפשיץ מיערסלב אב"ד דפה ק"ק קרעשוב: ע"ד דשאילנא קדמו ומה אדע אשר לא ידע הלא תעלומות חכמה בעזה"י נגלו לפניו ובנדאי אין שום רמז מזה בפוסקים והג"מ במס' שבת ובש"ע א"ח ה' שבת לא מייגרי רק מזה באם כולין להציל הנולד שיח"י מה שאין באפשרי בזמנינו

כמבואר ברמ"א שם אבל מזה שנעשה תחבולות שהמליט הולד מת ולא תקבר כף עם הולד לא נרמז מזה בשום מקום וגם בספרים המדברים מענינים פאלו כמו בספר לחה"פ ובספר מעבר יבק לא נמצא מזה כלל רק שהוא קבלה ביד בני עמינו וכבר ידעת מ"ש הרשב"א בתשובותיו דאין לדחות הקבלה שיש ביד נשים הזקנות מבני עמינו מפני ששים ריבוא מופתים המראים סותרו דחק הישראלי הוא למעלה מהטבע והשכל אף מה שאומרים קצת אנשים לתתקה ולקרוע הבטן ולהוציא הולד חלילה וחלילה אל תאבה ואל תשמע להם לננול המת כמו דאמרינן בחולין דף י"א ע"ב וכו' דבדחנינן לי הא קא מינונול אלמא דזה להם למנוח קניי דאין לננול המת אף לקניי מצנות מיתת ב"ד בהרוצח דהוא מצוה רבה דדחה עבודה וקבעי למילף במס' סנהדרין דף ל"ה ע"ב דדוחה שבת מק"ו אי לא דנפיק מקרא דאינו דוחה שבת אבל עבודה דוחה וע"ש בתוס' ד"ה שונאמר מעם מזבחי כו' דאפי' אין שם פהו הראוי לעבוד עבודה נדחית עיי"ש רק משום איבוד נשמה רצה לומר שם בחולין ננוולי דפקוח נפש דוחה הכל ולא באופן אחר אף דכבר עמדו על זה הלא אדרבא אי לא ננוולי ליכא איבוד נשמה פנין דקניימינו עכשיו בהאי וכו' דלא אזלינן בתר רובא נ"ל פשוט דה"פ וכו' דאף אם נימא דאזלינן בתר רובא מ"מ ננוולי משום איבוד נשמה דאולי יצילו אותו עיי"ז דאולי ההרוג הוא מן המיעוט ונמצא טריפה ורחמנא אמר והצילו העדה בפירוש רש"י וכיון שע"כ אנו מוכרחין לומר דלא מקניימין מיתה ב"ד רק אחר הבדיקה א"כ נוכל לומר שפיר דלא אזלינן בתר רובא רק דהתורה צוה לננול המת כדי לקניי מיתה ב"ד אף דעכשיו אין פאן איבוד נשמה אף אי לא נבדוק מ"מ התורה צוה כף כדי לקניי מיתת ב"ד דא"ל דמה"ת נימא פן דהתורה צוה לננול המת מה דלא מצינו בפירוש יותר טוב לומר דאזלינן בתר רובא דהא ע"כ צריף אפה לומר דבדקנינו לי אף אם ניזל בתר רובא לזה אמר דאף אם נימא דבדקנינו לי מ"מ מוכרח דאזלינן בתר רובא דדילמא במקום סיף נקב הוי פנ"ל אלמא דלא אמרינן ננוולי רק או משום איבוד נשמה או משום הקרח גזה"כ ויש הוכח' דע"כ איירי קרא בכה"ג כמ"ש ולא באופן אחר.

והנה יש לי עוד להביא ראי' שלא לננול המת דהא לכאורה קשה לפי דמשמע מסוגיית הש"ס פאן דמשום והצילו העדה ראוי לבדוק אף אם ניזל בתר רובא א"כ ראוי להיות פן לפסק הלכה גם דקי"ל דאזלינן בתר רובא ולא נמצא פן בשום מקום לא בש"ס ולא ברמב"ם בה' רוצח ובה' סנהדרין ואדרבא מבואר היף ברמב"ם פ"ב מ"ה רוצח הלכה חית שכתב שם דכל אדם בחזקת שלם ונהורגו נהרג עליו עיי"ש ולא כתב כלל דבדקנינו לי ובאמת פן מוכרח בש"ס במס' מכות דף ז' ע"א דלמה דקיי"ל א"צ לבדוק כלל דאמר שם בגמ' על ר"ט ור"ע היכי הוי עבדי ר' יוחנן ור"א דאמרי תרנוייהו ראימם טריפה הרג שלם הרג א"ר אשי את"ל שלם הנה דילמא במקום סיף נקב הנה פלי רש"י את"ל שאמרו בדקנוהו כו' ע"ש דר"י ור"א דברו רק מחשש טריפה שלא במקום סיף ואם הדין הוי דצריכין לבדוק א"כ מה קאמרי ר' יוחנן ור' אלעזר ומה הוסיף ר' אשי בלשון את"ל פנין דע"כ לא נהרג רק אם ידעינו דשלם הנה ולא הנה להגמ' לפרש רק הא מילתא לחוד דילמא במקום סיף נקב הנה א"ו דלפי האמת א"צ לבדוק כלל לכף קאמרי ר' יוחנן ור"א שפיר ור' אשי הוסיף באת"ל דאם אמרו אנו בדקנוהו כמו שפירש רש"י וז"ב ואם פן הסוגיות סותרין עצמ' לכאורה וגם זולת פירושי בגמ' דחולין הנ"ל מ"מ

קָשָׁה לְגִדּוּלֵי הַפּוֹסְקֵי דְסָבְרוּ בְּכָל מְקוֹם דְּאִין סוּמְכִין עַל הָרוּב בְּמְקוֹם דִּיכּוֹלִין לְבָרְרוּ
מַגְמַ' דְּמַפּוֹת הַנְּזַ"ל דְּמַבְנֵאָר דְּלִדְיָן א"צ בְּדִיקָה פְּלָל וְאִם בַּד"נ פֶּן דְּכַתִּיב וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה
כּו' עֵאכּו"כ בְּשִׁאָר דְּבָרִים דֵּא"צ לְבָרַר פִּינּוּן דְּאִיפָּא רֹב וְהִנֵּה לְכֹאזְרָה קָשָׁה בַל"ז עַל
הַפּוֹסְקִים הַנְּזַ"ל מְהָא דְלֵא בְּדִקְיָנִין לְשׁוּם בְּהֵמָה אַחַר ח"י טְרִיפּוֹת וְאִף דְּהָיִי מִיעוּט דַּל"ש
דְּהָא מִיעוּט דְּאִינָם מְוַמְחִין בְּשׁוֹחֲטִין וְדֵאִי הָיִי מִיעוּט דַּל"ש כַּמ"ש הֵרָא"ש בְּחֻלְיִין דְּרַף
י"ב אִף עַל פִּי כֵן כְּתִיבּוּ בְּזֵה הַפּוֹסְקִים דְּאִין סוּמְכִין עַל הָרוּב בְּמְקוֹם דִּיכּוֹלִין לְבָרְרוּ וְכ"ש
בְּטְרִיפּוֹת דְּלֵא כְּמִשְׁאָא בְּשׁוּם מְקוֹם דְּהָיִי מִיעוּט דַּל"ש רַק דְּטְרִיפּוֹת הִרְיָאָה הָיִי מִיעוּט
הַמְצִיִּי וְשִׁאָר טְרִיפּוֹת הָיִי סְתָם מִיעוּט וְהִתִּינַח לְדַעַת הָעֵיטוֹר הוּבָא בִּיּו"ד סִי' א' סְעִיף א'
בַּהֲג"ה דְּסוּבְּרָ דְּרַק לְכַתְּחִלָּה אִין סוּמְכִין עַל הָרוּב דְּהִינּוּ קוֹדָם שְׂיִשְׁחֹט אֲבָל אַחַר
שְׂיִשְׁחֹט סוּמְכִין וְאִין בּוֹדְקִין אִפִּי' הוּא לְפִנְיָנו א"כ לַק"מ דְּאַחַר ח"י טְרִיפּוֹת הָיִי דִיעֵבַד
אֲבָל לְדַעַת הַמַּחְבֵּר שָׁם דְּהוּא דַעַת הַגְּאוּנִים הוּבָא בְּהֵרָא"ש בְּחֻלְיִין ד' ג' ע"ב דָּאִם כְּבָר
שְׁחַט בּוֹדְקִין אוֹתוֹ אִם הוּא לְפִנְיָנו א"כ קָשָׁה וְהִתִּינַח לְהֵרָאָב"ן הוּבָא בְּשִׁי"ף ס"ק ה'
דְּבַמְצִינּוּ לְמַרְדָּף אֲבַתְרִי' א"צ לְטְרוּחַ א"כ י"ל דְּטְרַחַת דְּבִדִּיקָה אַחַר ח"י טְרִיפּוֹת הָיִי
כְּטְרַחַת דְּרַדִּיפָה אֲבָל לַמ"ש הַש"כ דְּמִשְׁאָר פּוֹסְקִים לֹא נִרְאָה פִּירוּשׁ זֶה עֵי"ש א"כ
מִמִּילָא לְדִידּוֹן אִף דְּלֵא קִי"ל כְּרַבִּינָא פֶּל הֵיכָא דְּמַצִּינָא לְמַרְדָּף עַכ"פ צְרִיכִין לְמַרְדָּף א"כ
קָשָׁה וְהַנְּזַ"ל דְּלֵא אֲמַרִינִין אִין סוּמְכִין עַל הָרוּב בְּמְקוֹם דִּיכּוֹלִין לְבָרְרוּ רַק בְּאִם שְׂאֵחַר
הַבִּירוֹר לֹא נִצְטַרְף לְסַמּוּף עַל הָרוּב כְּגוֹן בְּחֻשׁ דְּאִין מְוַמְחִין דְּאַחַר שְׁנַבְדַּק וְיִמְצָא
מְוַמְחָה שׁוֹב לֹא נִצְטַרְף לְסַמּוּף עַל הָרוּב מַה שֶׁא"כ בְּהָא דַח"י טְרִיפּוֹת אִף אַחַר שְׁנַבְדַּק
עֲדִינּוּ יֵשׁ חֻשׁ דְּיִלְמָא שְׁחִיטָה בְּמְקוֹם נֶקֶב וְצָרִיף ע"כ לְסַמּוּף עַל הָרוּב לְכַף א"צ לְבָרַר
פְּלָל דְּהָיִי אִין יְכוֹל לְבָרַר פִּינּוּן דַּע"כ צְרִיכִין אָנוּ לְסַמּוּף עַל הָרוּב כַּנְּזַ"ל בְּרוּר.

וְאִין לְהַקְשׁוֹת ע"ז מְהָא דְּכַתְּבַת זְקִינֵי הַרַע"א וְז"ל בִּיּו"ד סִי' א' סְעִיף ב' בַּהֲג"ה וְאִם שְׁחַט
וְלִית קָמֵן לְמַבְדְּקִין ע"ע יְבַדְּקוּ בְּפִסְיָמִים אִם נִשְׁחַטוּ רֹבֵן דְּכָל מַה דְּאִפְשָׁר לְמַבְדַּק בְּדִקְיָנִין
עַכ"ד וְע"כ צ"ל דְּדַבְרֵי הַרַמ"א בְּכָאֵן הוּא עַל הַמְקוֹמוֹת שְׁנוּהִינִין כְּהַמַּחְבֵּר בְּסְעִיף א'
דְּהֵיכָא דְּהוּא לְפִנְיָנו בּוֹדְקִין אוֹתוֹ דְּלַדַּעַת י"א שְׁהֵבִיא שָׁם בַּהֲג"ה אִין מְקוֹם לְפִסְקָה זֶה
דְּהָא אִפִּילוּ הִיא בְּפִנְיָנו אִין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ פְּלָל פִּינּוּן שְׁכָבַר שְׁחַט וּמַה לֵּן בְּזֵה דְּלִית קָמֵן
אֲלֵא סְמִכְיָנוּ בְּזֵה שְׁכָבַר שְׁחַט עַל הָרוּב וְאֲמַרִינּוּ דְּמַסְתַּמְ' עֵבִיד פְּדִינּוּ וּבְדַק בְּעַצְמוֹ אַחַר
הַסִּימְנִי וְז"ב לְדַעַתִּי וְא"כ לְפִי מ"ש קָשָׁה דְּגַם לְהַנּוֹהִינִין כְּהַמַּחְבֵּר אִין מְקוֹם לְפִסְקָה זֶה
דְּהָא פִּינּוּן דְּלִיתָ' קָמֵן א"כ אִף אִם נִבְדּוּק בְּפִסְיָמִים מ"מ צְרִיכִין לְמַסְמָף עַל הָרוּב מְצוּנִין
דַּל"כ נִיחּוּשׁ שְׁמָא שְׁהָא אוּ דְרַס וּמַה מוֹעִיל דְּהַסִּימְנִים נִשְׁחַטוּ רֹבֵן וְכִינּוּן דַּע"כ צָרִיף
לְמַסְמָף עַל הָרוּב א"כ א"צ לְבָרַר פְּלָל רַק כְּסַמּוּף עַל הָרוּב דְּמְוַמְחָה הוּא וּבּוֹדֵאִי עֵבִיד
הַשׁוֹחֲט פְּדִינּוּ לַק"מ דְּבַשְׁלוּמ' הֵיכָא דְּאֲמַרִינִין דְּאִין בְּעוֹלָם בִּירוֹר בְּזֵה הָעֵנָן שְׁלֵא יִצְטַרְף
לְסַמּוּף עַל הָרוּב א"כ לֹא הוֹנַח פְּלָל בְּדִיקָה עַל זֶה הָעֵנָן מְעִיקְרָא אֲבָל בְּמַה דְּמִשְׁפַּחַת
בִּירוֹר לְפַעְמִים א"כ כְּבָר הוֹכַח בְּזֵה בְּדִיקָה וּבִירוֹר א"כ שׁוֹב אֲמַרִינִין בְּמְקוֹם דְּאִינוּ יְכוֹל
לְבָרַר בִּירוֹר גְּמוּר עַכ"פ כָּל מַה דְּמַצִּינָא לְבַדּוּק בְּדִקְיָנִין כַּנְּזַ"ל וְהוּא נִכּוֹן בַּס"ד.

וְא"כ לַפ"ז ל"ק ג"כ עֲלֵייהוּ מַגְמַ' דְּמַפּוֹת הַנְּזַ"ל דְּכִינּוּ דְּאִף אִם לְבַדּוּק צְרִיכִין לְסַמּוּף עַל
הָרוּב דְּדִילְמָא בְּמְקוֹם סִיף נֶקֶב הִנֵּה לְכַף א"צ לְבַדּוּק פְּלָל וְהַשְׁתָּא גַם הַסּוּגִיּוֹת אִין
סוּתְרִין זַא"ז גַּם לְפִי מַה שְׂפִירְשִׁתִּי בַּמַּס' חוֹלִין וְהוּא מְוַמְחָה בְּפִשְׁטָה גַּם שָׁם דְּהָא לְפִי
הַה"א דְּשָׁם דְּאִפְתִּי לֹא יָדַע מְהָא דְּדִילְמָא בְּמְקוֹם סִיף נֶקֶב הִנֵּה א"כ הָיִי רְאוּי לּוֹמַר

דְּצָרִיף לְבָדוּק אֵף אִם גִּיזַל בְּתֵר רַנְבָּא פִּינּוּ דַע"י בְּיָרֹר לֹא יִצְטָרֵף לְסַמְנָה עַל הָרֹב
מִשָּׂא"כ לְמַה דְּמַסִּיק דִּילְמָא בְּמַקּוּם סִינְף נִקְבַּה הָוָה שׁוּב אֵין צָרִיכִין לְבָדוּק לְמַה דְּאִזְלִינִין
בְּתֵר רַנְבָּא וּכְמוֹ שְׁמַבְנֹאָר בְּסוּגְנִי דְּמַפּוֹת וְהִנֵּה לְהַפּוֹסְקִים דְּסַבְרֵי דְּאִין סוּמְכִין עַל הָרֹב
הֵיכָא דִּיכּוּלִין לְבָרְרוּ וְדַאי א"ש הַסּוּגְיּוֹת הַנִּזְ"ל כַּמ"ש אֲבָל לְהַפּוֹסְקֵי דְּסוּבְרִין דְּסוּמְכִין
עַל הָרֹב בַּכ"מ א"כ צ"ל דְּרַק פָּאן בַּד"נ פִּינּוּ דְּכַתִּיב וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה כּו' צָרִיכִין לְבָדוּק
וּכְפִירֵשׁ רַש"י בְּחוּלִין שָׁם ר"ל דְּאֹיִל נִצִּיל אוֹתוֹ עִי"ז שְׁיִמְצָא טְרִיפָה א"כ עֲדִינּוּ הַסּוּגְיּוֹת
סוּתְרוֹת דְּהָא אֵף לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּלַחֲשֵׁשׁ שְׁמָא בְּמַקּוּם סִינְף כּו' צָרִיכִין אָנוּ לְסַמְנָה עַל
הָרֹב מ"מ רְאוּי לְבָדוּק דְּהָא הַבְּדִיקָה לֹא הָוִי מְשׁוּם שְׂאִין אָנוּ רוּצִין לְסַמְנָה עַל הָרֹב
דְּנִימָא הֲלֵא סוּף אָנוּ סוּמְכִין עַל הָרֹב כַּמ"ש רַק דְּהַבְּדִיקָה הוּא מְשׁוּם דְּאֹיִל הֲצֵל
נִצִּיל שְׁיִמְצָא טְרִיפָה בְּמַקּוּם אֶחָד א"כ אֵף דְּמַמְקוּם הַסִּינְף אֵין הֲצֵלָה דְּלֹא נִיכְרַה הַנִּקְבַּה
וְאִזְלִינִין בְּתֵר רַנְבָּא מ"מ שְׁמָא יְהִי הֲצֵלָה מִמַּקּוּם אַחַר וְע"כ צ"ל לְהַפּוֹסְקִים הַנִּזְ"ל דְּהַגְמִ'
בְּחוּלִין לֹא אֶמְרָה רַק בְּדִרְךָ וּכ"ת ר"ל דְּאֵף אִם תְּרַצָּה לֹא מְרַבָּא פְּזוּ מ"מ מוּכַח
דְּאִזְלִינִין בְּתֵר רַנְבָּא אֲבָל לְפִי הָאֲמַת לֹא אֶמְרִינּוּ כָּלֵל לְבִזּוֹת הַמַּת מִש"ז וּכְמוֹ שְׁמַבְנֹאָר
בְּסוּגְנִי דְּמַפּוֹת שְׁפִן דְּרַף הַש"ס בְּאֶמְרוּ וּכ"ת דְּרוּצָה לְדַחּוֹת לְפַעְמִים בְּדִרְךָ אֵף אִם נִימָא
כָּף אֲבָל בְּאֲמַת אֵינוּ כָּף כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּמַס' פְּתוּבוֹת דְּף ע"ב ע"ב תּוֹס' ד"ה דְּאִי בְּעֵי מְסַר
לֵה כּו' שָׁם וְאוֹמֵר ר"י דְּאוֹרְחֵי דְּהַש"ס דְּבַעֵי לְדַחּוּי' אֶפִּילוּ אֵי קִים לָן דְּבִשְׁתּוּ וּפְגַם הָוִי
דְּאֲבִיָּה מִמַּקּוּם אַחַר עִי"ש וְהִנֵּה לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּסוּבְרִים דְּאִין סוּמְכִין עַל הָרֹב בְּמַקּוּם
דִּיכּוּלִין לְבָרְרוּ כ"ל לֹא מְרַבָּא דְּזֵה הוּא רַק אֲשֵׁי שָׁם בְּמַס' מַפּוֹת דְּלְכַאוּרָה אֵינוּ מוּבָן מִי סְנִי
לִי הָא דְּאֶמְרֵי ר' יוֹחָנָן ו"ר אֶלְעָזָר רַק דְּבָא לִישָׁב הַקּוֹשְׁי' שְׁקֻשָּׁה עַל ר' יוֹחָנָן וּר"א
דְּמַפְרָשִׁין דְּהָוִי אֶמְרֵי רְאִיתֶם כּו' קֻשְׁיָה הֲלֵא אֵף לְדִידִן צָרִיף לְבָדוּק דְּהָא אֵין סוּמְכִין עַל
הָרֹב בְּמַקּוּם דִּיכּוּלִין לְבָרְרוּ וְא"כ מַה קְאָמְרֵי ר"ט וּר"ע לְכָף בָּא ר' אֲשֵׁי וְאָמַר אַת"ל
כּו' ר"ל דְּאֵף אִם אוֹמְרִין הָעֵדִים שְׁהֵם בְּדַקּוּהוּ מ"מ י"ל דְּדִלְמָא בְּמַקּוּם סִינְף נִקְבַּה הָוָה
וּלְכָף לְדִידִן א"צ בְּדִיקָה כַּנ"ל.

הַמּוֹרֵם מְכַל זֶה דְּלַפ"ז אֵין לְנַגּוֹל הַמַּת אֵף דִּיכּוּל לְהִיּוֹת עִי"ז הֲצֵלָה לְהוֹרֵג וְרַחֲמָנָא אֶמְר
וְהֲצִילוּ הָעֵדָה אֲלֵמָא דְּגוּוֹל הוּא דְּבַר קֻשְׁיָה מְאֹד אֵף שְׁמַצִּינוּ חֲנֻטָּה גְבִי יַעֲקֹב כְּבָר פְּתַבּוּ
דְּהִי רַק רִיקוּחִין מִבְּחוּץ (וְעֵינִין בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן פ' וַיְחִי וּבְבוֹהֵר סוּף פ' וַיְחִי וּבְדִרְךָ אֲמַת
שָׁם) וְכּוּן מִבְּנֹאָר לְדַעַתִּי מִלְּשׁוֹן הַגַּמ' דְּמַקְשָׁה עַל הָא דְּאֶמְרַי יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא מַת וְכִי בְּכַדִּי
חֲנֻטוֹ חֲנֻטִי וְלֹא מַקְשָׁה קוֹשְׁיָא אֲלֵימָא מִינְהָ הָאֵיף חֲנֻטוֹ חֲנֻטִי לְחַתְּנָהּ בְּבִשְׁרֵי חֲסִי א"ו דְּלֹא
הִי אֲלֵא רִיקוּחִין מִבְּחוּץ וְא"כ ל"ק רַק דְּהִנֵּה בְּכַדִּי דְּכִינּוּ דְּחִי הוּא א"צ לְחֲנֻטָּה וּז"ב
לְדַעַתִּי הִינְצָא מְזָה דַח"ו לְחַתְּנָהּ וּלְקָרוֹעַ וּלְנַוּוֹלָה וְאִם יֵשׁ מְנַהֵג וּמְבַלָּה אֵינוּ רַק לְעֵשׂוֹת
תַּחְבּוּלוֹת שְׁתַּלַּד אֲבָל לֹא לְחַתְּנָהּ וּלְקָרוֹעַ וְגַם דְּרִשְׁתִּי וְחַקְרִתִּי וְנוֹדַע לִי מְנַהֵגִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
מִכְּמָה מְקוּמוֹת שְׁאֵי־רַע שְׁלֵא הוֹעִילוּ הַחֲרָמוֹת וְהַתְּקִיעוֹת וְהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ אַחַר כָּף מִהַחֲרָם
שְׁלֵא תִהְיֶה מִנְּוֹדַת ח"ו וּבְקִשׁוֹ מִמְּנָה מְחִילָה וְנִקְבְּרָה כָּף וְלֹא הִנֵּה אַח"כ שׁוּם הִנְזִק כִּי כּוּן
נַעֲשֶׂה לְפָנֵי אֵיזָה שְׁנִים בַּק"ק פְּרַעַמְשֶׁלָּא וּבַק"ק לְבֹב וּבַק"ק קְאֵלִישׁ זֶה נוֹדַע לִי בְּבִירֹר
אֵף הַמְּכַסָּה אֲנִי מְאוּהָבִי מַה שְׁעָלָה עַל דַּעַתִּי הֵיּוֹת שְׁמַבְנֹאָר בִּיּו"ד ס"ס רס"ג וּבְסִימֵן
שַׁנ"ג בְּתִינּוּק נִפְל דְּמַהֲלִינִין לִיה וּמְשִׁימִין לוֹ שָׁם וְהוּא קְבֵלָה מִר' נַחֲשׁוֹן גְּאוֹן הִבִּיאוּ
הֲרָא"ש סוּף מ"ק וְעֵינִין בַּב"י ס"ס רס"ג וּבִטּוֹר סִי שַׁנ"ג דְּשִׁימַת הַשָּׁם הוּא סִיבָה דְּכַד
מְרַחֲמִין מִן שְׁמִי וְהָוִי תַח"ה הָוִי בִּיָּה דִּיעָה וּמְבַחֲזִין לִיה לְאַבּוּהָ וּפְשׁוּט דְּאֵף לְתִינּוּקַת

משימין שם וְהָא דְאִתָּא בַס"ס רַע"ג רַס"ג וּמְשִׁימִין לוֹ שֵׁם לְזָכַר שְׁיִרְחֲמוּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם
הוא לְזָכַר בְּצִירֵי וְלֹא לְזָכַר בְּקַמְצֵי וְהִכָּה קַבְּלֵתִי דְבָלֵא שְׁיִמַת שֵׁם נַעֲשֶׂה ח"ו מִהִתְיַנּוֹק
חִיצוֹן וְהִנֵּה זֶה כְּמוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים שְׁעָלָה עַל דַּעֲתֵי שְׁמָא אִין יוֹדְעִין מְזַה הַשְּׁמָשִׁים
הַמְתַּעֲסָקִים בַּקְּבוּרָת הַקְּטָנִים וְשֹׁאֲלֵתִי לְהַשְׁמָשִׁים דְּקַהֲלֵתִינוּ שְׁהִיָּה מִתַּעֲסָקִין בְּזֶה כְּמוֹ
עֲשָׂרִים שָׁנָה וְהַשִּׁיבוּ שְׁלֹא שְׁמַעוּ מְזַה כְּלָל וְאִין קוֹרִין שֵׁם כְּלָל לֹא לְזָכַר וְלֹא לְנִקְבָּה רַק
אִם הוּא זָכַר מוֹהֲלִין אוֹתוֹ אֲבָל קְרִיאַת שֵׁם מָאן דְּכַר שְׁמִי וְהַזְהַרְתִּי אוֹתָם שְׁיִנְהִיגוּ כְּ
שְׁשִׁימוּ שֵׁם לְקְטָנִים שְׁיִקְבְּרוּ ח"ו וּמִן אֲזַ וְהִלָּאָה הֵם נוֹהֲגִין כְּדָ וְדַבְּרֵתִי עִם כְּמָה אֲנָשִׁים
וְאִמְרוּ שְׁגַם בְּשֹׁאֵר קַהֲלוֹת אֵינָם יוֹדְעִים מְזַה כְּלָל מַחְמַת שְׁאִין מְשַׁגִּיחַ עַל הַשְּׁמָשִׁים
וְהִמָּה בּוֹרִים ע"כ חֲשַׁשְׁתִּי שְׁמָא גַם בַּקַּהֲלֵתְכֶם לֹא נוֹדַע זֹאת לַשְּׁמָשִׁים שֶׁל הַחֲבוּרָה
קַדִּישָׁא וְאוּלֵי מַש"ז לֹא הִי נִיחָא לְהַנְפֻטְרָת לְהַמְלִיט הַנִּזְלָד עַת דָּאם יֵצֵא לְאוּר הַעוֹלָם
וְלֹא יִקְרָא שֵׁם אֲזִי יִזְיֵק לוֹ וְכָל זְמַן שְׁלֹא יֵצֵא עֲנֹבֵר יִרְדֵּי אִמּוֹ הוּא ע"כ זֹאת עֲצָתִי שְׁיַעֲמִידוּהָ
שְׁנֵי נָשִׁים וְיִלְכוּ וְשִׁלְשָׁה אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים אֲצָלָה בְּתוֹרַת ב"ד וְיִאמְרוּ לָהּ בְּדַבְּרֵים רַפִּים אַת
פַּב"פ כְּבָר הַזְּהַרְתְּ עַפ"י חֲרַם בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר שְׁתַּמְלִיט הַנִּזְלָד וְלֹא שְׁמַעְתְּ וְאוּלֵי הוּא מְפִנִי
שְׁחַשְׁשֻׁתָּ שְׁמָא לֹא יִקְרָא שֵׁם לְהַנִּזְלָד ע"כ אֲנַחְנוּ הַב"ד מְבַטְיַחִין אוֹתָהּ שְׁיִקְרָא לוֹ שֵׁם
בְּיִשְׂרָאֵל הֵן אִם יֵהִי זָכַר הֵן אִם תִּהִי נִקְבָּה וְאִם יֵהִי זָכַר נִימּוֹל אוֹתוֹ וְאַח"כּ כְּקַרָא לוֹ
שֵׁם ע"כ אַל תַּעֲשֶׂה בְּאִנְפֵּן אַחַר רַק שְׁתַּמְלִיט הַנִּזְלָד וַע"י קְרִיאַת הַשֵּׁם יִזְכֶּה לַעֲמֹד בַּתַּח"ה
עִמָּה כֵּן יִאמְרוּ לָהּ וְשִׁלְשָׁה פְּעָמִים בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ וְשִׁלְשָׁה פְּעָמִים בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֹז וּבְאִם
שְׁיִרְאוּ שַׁח"ו ב"ז לֹא יוֹעִיל אַחַר עֲבוּר זְמַן מָה אֲזִי יִפְטוּרֵהָ מִן הַחֲרָם וְיִבְקָשׁוּ מִמֶּנָּה
מַחֲלָה וְיִאמְרוּ לָהּ שְׁנַעֲשֶׂה הַכֹּל עַפ"י מְנַהֵג יִשְׂרָאֵל וְיִקְבְּרוּהָ כְּדָ וְלֹא יִדְאָגוּ כְּלָל וְכָלֵל
וְאִין שְׁטֵן וְאִין פֶּגַע רַע וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד שׁוֹד וְשׁוֹד בְּגַבּוּלֵיכֶם רַק שְׁלוֹם וְשִׁלּוּהָ
בְּאַרְמְנוֹתֵיכֶם הַכ"ד חוֹתְנָהּ: וְהִנֵּה אַחַר שְׁפַתְבִּתִּי כָּל הַנִּזְלָד לְרֵאִיתִי בְּכָרִי מְגֻדִים לִי"ד ס'י
א' בְּשַׁפְתֵי דַעַת ס"ק ה' שְׁפַתְבִּי דְהִיכָא דְלֹא מְצִינוּ לְמַרְדֵּף אַבְתְּרֵי רַק ע"י טוֹרַח לַכ"ע לֹא
מְבַרְרִין דַּאֲל"כ אֲמַאי לֹא בְּדַקִּינִין אַחַר ח"י טְרִיפוֹת עַכ"ד הָרִי דַעַתוֹ דְּגַם לְהַחֲלוֹקִים
עַל הַרְאָב"ן אֵינָם חוֹלְקִין רַק בְּאִם מְצִינוּ לְמַרְדֵּף אַבְתְּרֵי בְּקַל וּבְדִיקָה אַחַר ח"י טְרִיפוֹת
הָרִי כְּמוֹ מְצִינוּ לְמַרְדֵּף ע"י טוֹרַח וְאַמַּת דְּכֹן פְּתַב הַמְּנַחֶה יַעֲקֹב בְּכָלֵל נ"ט ס"ק ח' דַע"י
טוֹרַח א"צ לְבַרֵר וְהִבִּיא רַאִי מְפֻסָּחִים דָּף ד' ע"א שֵׁם לְאַטְרוּחֵי לְהַאי מַאי עִי"ש וְהִנֵּה
אִם כְּדָ נִימָא דְהַבְּדִיקָה אַחַר ח"י טְרִיפוֹת אִינוּ בְּכָלֵל יְכוֹל לְבַרֵר דְהוּא טוֹרַח גְּדוֹל וּמַכְש"כ
בְּאִדָּם דְהוּא נִיּוּל א"כ לַפ"ז כַּב"ע צָרִיף לֹא מְרַחֵם דְהַ"א שְׁבַגְמ' דְחוֹלִין דְנִבְדְּקִי הוּא רַק
בַּד"נ מְשׁוּם דְכַתִּיב וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה כו' וְכַדִּי שְׁלֹא יִסְתָּר לְסוּגֵי דְמַכּוֹת צ"ל דְהַג"מ בְּחוֹלִין
לֹא אִמְרָה רַק בְּדַרְדָּף וְכ"ת אֲבָל לְפִי הָאֲמַת אִינוּ כַּמ"ש וּמִי"מ מ"מ נִרְאָה בְּרוּר דַּמ"מ אֲנַחְנוּ
צָרִיכִין לְבֹא לְהַסְבְּרָא שְׁפַתְבִּתִּי דְנִדְאִי יֵשׁ מִהֵן מְהַטְרִיפוֹת שְׁהַבְּדִיקָה אַחְרֵיהֶן הִי בְּנִקְל
מְאוֹד א"ם עַכ"פ בְּבַהֲמָה הִי רַאִי לְבָדוֹק אַחְרֵיהֶן א"ו דַצ"ל כַּמ"ש פִּינּוּ דַמ"מ אֲנוּ צָרִיכִין
לְסַמּוֹךְ עַל הָרוּב אוֹ מְשׁוּם דִּילְמָא בְּמָקוֹם נִקְבַּה קְשַׁחֲטֵט אוֹ מְשׁוּם אֵלּוּ טְרִיפוֹת שְׁיֵשׁ טוֹרַח
לְבָדוֹק אַחְרֵיהֶן שׁוּב אִין צָרִיף בְּדִיקָה כְּלָל וַע"כ צָרִיף לְחַלֵּק כְּמוֹ שְׁחִילְקֵתִי כְּדִי שְׁלֹא
יִקְשֶׂה עַל מ"ש זְקַנֵי הַרְמָ"א ז"ל בְּסַעֲיָף ב' בַּהַג"ה כַּמ"ש וּמִי"ל לַפ"ז יֵשׁ לְחַלֵּק עוֹד חִילּוֹק
אַחַר דְּדוֹקָא הִיכָא דְסוּמְכִין עַל הָרוּב אִף בְּמָה דְיְכוֹל לְבַרֵר ג"כ אֲזַ סוּמְכִין לְגַמְרֵי עַל
הָרוּב כְּמוֹ בְּבְדִיקָה אַחַר ח"י טְרִיפוֹת פִּינּוּ דְסוּמְכִין בְּאֵלּוּ טְרִיפוֹת שְׁיֵשׁ טוֹרַח לְבָדוֹק
אַחְרֵיהֶן אִף דַּמ"מ יְכוֹל לְבַרֵר ג"כ לְכָף סוּמְכִין לְגַמְרֵי עַל הָרוּב וַא"צ בְּדִיקָה אִף בְּאֵלּוּ

שְׂאִין בָּהֶם טֹרַח דַּמ"מ הֵם בְּסוּג אֶחָד בְּסוּג יְכוּל לְבָרַר אֶבֶל לֹא מְשׁוּם זֶה דְסוּמְכִין עַל הָרֹב וְלֹא חִיּוּשֵׁינוּ דִילְמָא בְּמָקוּם נִקְבַּב קְשָׁחִיט סוּמְכִין לְגַמְרֵי דְהָא בְּזָה א"א לְבָרַר פְּלִל וְאִינֵם בְּסוּג אֶחָד פְּלִל דְנִימָא מְדוּמְכִין בְּהָא סוּמְכִין בְּהָא וְא"כ לַפ"ז מְמִילָא ל"ק עַל הַגְה"ת זַקְנֵי הַרְמ"א בְּסַעֲרָא ב' דְשָׁם בְּלִיתָא קָמֵן דְשׁוּב א"י לְבָרַר יוֹתֵר לֹא אֲמַרְיָנִין פִּינּוּ דְסוּמְכִין בְּזָה עַל הָרֹב נְסֻמוּהָ ג"ב בְּמָה דִיכוּלִין לְבָרַר כַּמ"ש לְכַף צְרִיכִין לְבָדוּק בְּסִימְנִים וְדו"ק וּמִי לַפ"ז הִי רְאוּי לֹמַר דְדוּקָא בְּלֹא מְצִינּוּ לְמַרְדָּף אֲבַתְרָן' פְּלִל צְרִיכִין לְמַבְדַּק בְּסִימְנִים אֶבֶל פְּשָׁמְצִינּוּ לְמַרְדָּף אֲבַתְרָן' ע"י טֹרַח אֲזֵי א"צ לְבָדוּק פְּלִל בְּסִימְנִים וְדו"ק וְהוּא מֵלֵת' דְלֹא מְסַתְפָּר לְכַף נִרְאָה עֵיקַר כְּמוֹ שְׁחִילְקֵתִי בְּרֵאשׁוֹנָה פְנ"ל נְכוּן בַּס"ד וְעֵינִין בְּב"י לְטוֹר א"ח ה"פ ס' תל"ז שְׁהַקְשָׁה אֲמַאי שְׁיִילִינִין לְהַמְשַׁכִּיר אַף דְחֻזְקָתוֹ בְּדוּק פִּינּוּ דִיכוּל לְבָרַר וְאֲמַאי לֹא בְדַקִּינִין אַחַר ח"י טְרִיפּוֹת וְתִרְצֵן שָׁם וְז"ל וי"ל דְשָׂאֲנִי בְּהֵמָה שְׁהוּא בְּחֻזְקָת פְּשָׁרָה מְשֻׁנְלָדָה אֶבֶל בֵּית פֶּל שְׁנָה בְּחֻזְקָת שְׂאִין בְּדוּק הוּא עַכ"ד א"כ לַפ"ז לַק"מ קְוֹשֵׁינֵת הַפ"מ דְבְשׁוּחַט ע"כ מְשֻׁנְלָד לֹא יָדַע פְּלוּם וְכֵן ל"ק קְוֹשֵׁינֵת מִמַּס' מַכּוֹת דְשָׁם מְשֻׁנְלָד הוּא בְּחֻזְקָת שְׁלָם ע"כ סְמְפִינִין אַף בְּמָקוּם דִיכוּל לְבָרַר וְדו"ק].

וְיִוֹדַע אֲנִי שְׁעֲדִינִין יֵשׁ לְבַעַה"ד לְחַלּוֹק בְּנִידוּן דִּינּוּ וְלֹמַר דַּע"כ לֹא אֲסַרְיָנּוּ לִי לְנֻנּוּל הַמַּת אֶלָּא כְּשָׂאֲנִינוּ לְצוּרָה הַמַּת וְלְכַבּוּדוֹ אֶבֶל כְּשֵׁהוּא לְצוּרָה הַמַּת אוֹ לְכַבּוּדוֹ אֲפֹשֶׁר דְשָׁרֵי מְדֵי דְהוּי אֶהְלֵנֵת הַמַּת דְהוּי בְּעֵשָׂה וּל"ת [כְּמַבּוּאָר בְּסִנְהֶדְרִין דָּף מ"ו ע"ב בְּגַמ' וְאִף דְלֹא אֲמַר שָׁם רַק בַּל"ת הָא אִינֵתִי לִי מְכִי קִבְרַתְרָנּוּ דְאִינֵרִי בְּעֵשָׂה רַק דַּה"פ דְגַם בַּל"ת עוֹבֵר דְכִינּוּן דְמַרְבְּנִינִין לִי דְאִינֵרִי הַקְרָא שָׁם בְּכָל הַמַּתִּים א"כ גַּם הַל"ת דְכַתֵּב שָׁם עֲלֵייהוּ קִאֵי וְכַש"כ הָעֵשָׂה דְבִי רַבִּי קְרָא וְז"ב וְעֵינִין בְּסִפְרֵי הַחִינּוּף לְהַר"א ז"ל פ' תְּצַא וְכַרְמֵב"ם פ"ד מ"ה אֶבֶל הֶלְכָה חֵיַת וּבַל"מ שָׁם וְדו"ק] אַעפ"כ מוֹתֵר לְכַבּוּדוֹ כְּמַבּוּאָר פֶּל זֶה שָׁם בְּסִנְהֶדְרִין דָּף מ"ו ע"א בְּהַמְשָׁנָה וְאֲפִילוּ לְפִי הַה"א דְרוּצָה לֹמַר דְהוּי רַק כְּבוֹדוֹ שֶׁל חֵי רוּצָה לֹמַר שָׁם הַגַּמ' דָּף מ"ז ע"א דְשָׁרֵי דְכִינּוּן דְהוּי כְּבוֹדוֹ שֶׁל חֵי אִין בּוֹ בְּזִיּוֹן לְמַת עֵינִין בְּיַד ס' שְׁנ"ז וְאֲפֹשֶׁר לֹמַר לַפ"ז דַּה"פ שָׁם בְּגַמ' דְחֻזְלִין וְכ"ת מְשׁוּם אִיבּוּד נְשָׁמָה דְהָא ר"ל מְשׁוּם דְהוּי אִיבּוּד נְשָׁמָה לְהַרְוֵג אוֹ לְאִידָהּ נִסְטָא כְּדֵי לְמַהוּי אִיבּוּד נְשָׁמָה לְהוֹרֵג נְגוּוֹלִי שְׁנָה כְּבוֹדוֹ לְנִקּוּם נִקְמָתוֹ וְכָל לְכַבּוּדוֹ מוֹתֵר וְדִלָּא כְּפִירוּשׁ רַש"י וְלַפ"ז א"ש דְלְפִי מַה דְקִינֵי לְדַאזְלִינִין בְּתֵר רַבָּא אִין בּוֹדְקִין אוֹתוֹ פְּלִל וְמַה"ט א"ש ג"כ חֲנֻטָה הַנְּאָמֵר בְּיַעֲקֹב גַּם אִם הִיא חֲנֻטָה הַפְּשׁוּטָה מִי כְּבָר הוֹכַחְתִּי דְחֲנֻטָה הַנְּאָמֵר בְּיַעֲקֹב הִי רַק רִיקוּחִין בַּחוּץ (וְכֵן מְבֹאָר ג"כ בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן פ' וַיְחִי וּבְזוֹנֵהר סוּף פ' וַיְחִי וּבְדַרְדָּר אֲמַת שָׁם) וְח"ו לְהַעֲלוֹת עַל הַדַּעַת פְּלִל שְׁשֻׁלְטוֹ יְדִי בְּבַחֲרִיר שְׁבָאָבוֹת לְחַתוּנָה בְּבִשָׁר קִדְשׁ וְגַם עַל חֲנֻטָה זֹו אֲמַרוּ בְּמַדְרָשׁ רַבָּה פ' וַיְחִי שְׁנַעֲנַשׁ יוֹסֵף שְׁאֲמַר הַקַּב"ה וְכִי אִין אֲכִי יְכוּל לְשַׁמּוֹר צְדִיקֵי ר"ל דְזָה אֶצְלוֹ הָעֶדֶר כְּבוֹד שְׁצָרִיף לְרִיקוּחִין לְשַׁמּוֹר וְהִנֵּה בְּדַרוּשִׁים הַצְדִּיקִי אֵת הַצְדִּיק זֶה יוֹסֵף וּבִיאֲרַתִּי כְּפִינּוֹתוֹ לַש"ש וְשָׁעֲמוּ וְנִימְוִקוּ עִמּוֹ בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת וְאִין כְּאֵן מְקוּמוֹ וּבַנְד"ד גַּם אִם י"ל כֵּן מ"מ פִּינּוּ דְאִיסוּר נִיּוּל הַנּוֹכַח בְּש"ס וְזֶה שְׁלֹא נִקְבַּר אוֹתָהּ עִם הַנּוֹלָד אִין זָכַר לְמוֹ בְּנֻדָּאֵי לֹא דְחִינִין תְּנִי מְקַמֵי לֹא תְנִי וְאִם אֲנִי מְחֻזְקִין לְהַמְקַוֵּב לְבִיד הַמּוֹן הִינּוּ לְהַחְמִיר אֶבֶל לֹא לְהַתִּיר מַש"ז אִיסוּר מְפֹרָשׁ וְגַם מִיּוֹדַע הַטַּעַם שֶׁל זֶה הָעֵנִין אִם הוּא צוּרָה הָעֵת אוֹ יֵשׁ בּוֹ אִינָה טַעַם אַחַר שְׂאִינּוּ צוּרָה הַמַּת פְּלִל וְאִף דַּר"ל בְּגַמ' בְּהֶלְנָה דְאַף אִם הוּא צוּרָה הַחֵי שׁוּב אִין בּוֹ בְּזִיּוֹן לְמַת לֹא דְמִי דְהֵתָם אִין הַבְּזִיּוֹן רַק מְשׁוּם דְמַה דְמַשְׁהִינִין מִיָּרָה דְלֹא אִיכְפַת לָן בִּי וְאִין אֲנִי חוֹשְׁשִׁין עָלָיו פְּלִל

לְכֹהֵן כָּל שְׂמֵלֵינֵינוּ אוֹתוֹ לְאִיזָה טַעַם וְסִבָּה שׁוֹב אֵין בּוֹ בְּזִיוֹן אֲבָל כְּאֵן שְׂמֵנוֹנוֹלִין אוֹתוֹ מִמַּשׁ
דְּנֻדָּא הֵוֵי בְּזִיוֹן שְׂיִינָה שְׂפִיר לֹמַר וּמִשׁוּם צְנוּרָה אַחַר מְבֻזֵינֵין לְהַמַּת כְּקוֹשְׁיַת הַגַּמ' שְׁם
וְשִׁמָּא בְּאַמַּת אֵין בּוֹ צְנוּרָה הַמַּת וְזוֹ סְבָרָא נְכוּנָה הוּא וְעוֹד דְּגַם שְׁם לֹא אֲמַרִינֵן סְבָרָא זֹו
רַק לְפִי הַה"א דְּהֵוֵי צְנוּרָה לֹמַר כְּע"כ אֲבָל לְפִי הַמַּת דְּנִפְשֵׁט' הַאֲבַעֲי' אֲפִשְׁר דְּשׁוֹב לֹא
אֲמַרִינֵן סְבָרָא זֹו ע"כ עַל עֲמָדֵי אֲנִי עוֹמֵד לְהַלְכָה וּלְמַעֲשָׂה כַּמ"ש כָּל זֶה נ"ל בְּרוּר:
שְׂאֵלָה יָד מַעֲשָׂה הִיא בְּחֻדְשׁ טַבַּת תַּקֵּפ"א לִפ"ק שְׁלֹא נִרְאֵת הַלְבָנָה בְּטַהֲרָתָה בְּלִי כְּפִסּוּי
הַעֵבִים עַד לֵיל שִׁיתְסַר וְאַז נִרְאֵת זָכָה וּבְרוּרָה בְּהִירָה וְקוֹדֵם שְׁנִרְאֵת הִיא לְנוּ צַעַר גְּדוֹל
מְאוֹד עַד אֵין לְשַׁעַר עַל שְׁלֹא זְכִינוּ לְקַבֵּל פְּנֵי אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים פַּעַם אֲחָד בְּחֻדְשׁ בְּבִרְכָה
זֹו וְאֲמַרְתִּי וְעִנִּיתִי הֲלֹא בִשְׁכֵנָה ג' בֵּא"ח בִּסִּי' תַכ"ו ס"ק ב' פֶּתַח דְּמַצָּא לְשִׁטַּת סְנֵהֲדָרִין
לְאַחַד מְגֻדוֹלֵי הָאֲחֵרוֹנִים בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי מְהַר"ף וּבְשֵׁם הַרַב הַמְּאִירֵי וְ"ל דְּאֲפִי' י"ז בְּכָלֵל
עַכ"ד עֵי"ש וְהֵנָּה נֻדָּא כָּל פֶּה יוֹדָה וַיֹּאמֶר דְּרֹאֵינֵן הַגְּדוֹלִים הֲלָלוּ וְ"ל לְסַמְנָה עֲלֵיהֶם
עַכ"פ בְּשַׁעַת הַדְּחָק אֲף אוֹלֵי יַתְעַקֵּשׁ הַמַּתְעַקֵּשׁ לֹמַר דְּלֹא יִתְכַן זֶה בְּעֵנֵן בְּרַכָּה דְּסַפֵּק
בְּרַכּוֹת לְהַקֵּל לְזֶה אוֹמַר דְּזֶה אֵינוֹ דְּהָא בְּמַסְכָּ' בְּרַכּוֹת דְּף ח' ע"ב רַשְׁב"י אוֹמַר וְכו' פְּעָמִים
שְׂאָדָם קוֹרָא ק"ש שְׁנֵי פְּעָמִים בְּיוֹם וְכו' וְשֵׁם ט' ע"א מְסִיק פְּדָאֵי הוּא ר"ש לְסַמְנָה עֲלֵיו
בְּשַׁעַת הַדְּחָק עֵי"ש וְהֵנָּה לִפְנֵי"ז הִיא רְאוּיָה כְּפִינֵן דְּלַעֲנֵן ק"ש שְׂאָמַר רַשְׁב"י סְמִינֵן עֲלֵי'
בְּשַׁעַת הַדְּחָק אֲבָל בְּרוּכֵי לֹא מְבָרְכִינוּ דְּסַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקֵּל וְהִירֵי קִי"ל דְּמְבָרְכִין רַק
הַשְּׂכִיבֵנִי לֹא יֹאמַר כְּמוֹ שְׂפַרְש"י שְׁם הַטַּעַם אֲבָל שְׂאָר בְּרַכּוֹת מְבָרְכִין בְּשַׁעַת הַדְּחָק וְכוּ
פְּסַק הַרַב רַב"ם וְהַסְּמ"ג וְהַטּוֹר וְהַש"ע אֲלַמָּא כִּינֵן דְּקַבּוּעַ לְבָרָה בַּק"ש עַרְבִית וַיֵּשׁ צַעַר
לְבַטֵּל הַקְּבִיעוּת מְבָרְכִין וְסַמְכִינוּ עֲלֵי' דַּר"ש בְּשַׁעַת הַדְּחָק וְלֹא אֲמַרִינֵן סַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקֵּל
מַכַּש"כ כְּאֵן שְׂאֵין כְּאֵן רַק הַבְּרַכָּה וְהוּא הַמַּצְוָה וְקַבּוּעַ בְּכָל חֻדְשׁ וְצַעַר גְּדוֹל הוּא לְכָל
אִישׁ יִשְׂרָאֵל שְׂיִתְבַּטֵּל מִמֶּנָּה דְּלֹא אֲמַרִינֵן סַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקֵּל בְּזֶה וְסַמְכִינוּ עֲלֵיהֶוּ בְּשַׁעַת
הַדְּחָק וְז"ב כְּשִׁמְשׁ: וְעוֹד אוֹמַר אֲנִי מַמ"נ יֵשׁ לְסַמְנָה עַל הַגְּדוֹלִים אֵלוּ וּלְבָרָה בְּשַׁעַת
הַדְּחָק בְּלֵיל שִׁיתְסַר דְּהָא בְּמַסְכָּ' סְנֵהֲדָרִין פְּרָק הֵוֵי בּוֹדְקִין דְּף מ"א ע"ב בְּסוּף הַעֲמוּד
אִית' בַּגַּמ' בּוֹזֵה"ל נְהַרְדְּעֵי אֲמַרִי עַד שְׂשָׂה עֲשָׂר וּמוֹבָן דְּהַסּוֹבְרִים וְלֹא שְׂשָׂה עֲשָׂר סוֹבְרִים
עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל אֲמַרִי וְהַסּוֹבְרִים שְׂשָׂה עֲשָׂר כְּמִי סוֹבְרִים עַד וְעַד בְּכָלֵל אֲמַרִי וְא"כ
אוֹמְרִים אֲנַחְנוּ דְּיֵשׁ לְסַמְנָה עַל הַנִּי פּוֹסְקִים הַגְּדוֹלִים דְּאֲמַרִי שִׁיתְסַר כְּמִי עַכ"פ בְּשַׁעַת
הַדְּחָק וּלְבָרָה דָּאֵם נִימָא סַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקֵּל וְלֹא לְבָרָה הֲלֹא אִם נִימָא כְּף א"כ מְוַכְרַח
הוּא דְּעַד וְעַד בְּכָלֵל וְאֲפִרְשׁ שִׁיחֲתִי דְּהָא בְּמַסְכָּ' בְּרַכּוֹת פְּרָק תְּפִילַת הַשַּׁחַר דְּף כ"ו ע"ב
בְּעִי' שְׁם בַּגַּמ' ר' יְהוּדָה דְּאֲמַר תְּפִילַת הַשַּׁחַר עַד אַרְבַּע שְׁעוֹת עַד וְעַד בְּכָלֵל אוֹ עַד וְלֹא
עַד בְּכָלֵל וְעֵי"ש בְּתוֹס' ד"ה אִיבַעֲ' לְהוֹ דְּהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' תִּימָא דְּאֲמַר בְּנֻדָּה כָּל שְׂעִירוֹי
חֲכָמִים לְהַחְמִיר חוּץ מִכְּגָרִיס שֶׁל כְּתָמִים אֲלַמָּא עַד וְלֹא עַד בְּכָלֵל ע"כ קוֹשְׁיַתָּם וְר"ל
דְּזֶה הֵוֵי לְהַחְמִיר דָּאֵין יְכוֹל לְהַתְּפַלֵּל רַק עַד אַרְבַּע שְׁעוֹת וְתִירְצוּ וְז"ל וי"ל אֵי אֲמַרִינֵן
עַד וְעַד בְּכָלֵל יֵשׁ בּוֹ ג"כ חוֹמְרָא שְׂיִתְפַּלֵּל וְלֹא אֲמַרִינֵן עֵבֶר זְמַנּוֹ בְּטַל קַרְבָּנוּ אִפִּי' בְּמִזִּיד
עַכ"ל הַתּוֹס' וְרַצוֹנָם לֹמַר כִּינֵן דְּיֵשׁ בּוֹ לְהַטּוֹת הַחֻמְרָא לְכָאן וּלְכָאן אֵין לְהוֹכִיחַ וּלְבָרַר
הַפִּירוּשׁ מִפְּתַח הַכָּלֵל דְּכָל שְׂעִירוֹי חֲכָמִים לְהַחְמִיר וְהִבּוּ וְעַכְשָׁיו נַחְזוֹר לְעִנְיָנֵינוּ דָּאֵם נִימָא
דְּזֶה הֵוֵי הַקּוֹלָא שְׂאֵין מְבָרְכִין וּלְכָה אֲמַרִינֵן סַפֵּק בְּרַכּוֹת לְהַקֵּל א"כ ע"כ מוֹכַח דְּשִׁיתְסַר
נְמִי בְּכָלֵל וְעַד וְעַד בְּכָלֵל דְּהָא כָּל שְׂעִירוֹי חֲכָמִים לְהַחְמִיר וְהִבּוּ זֶה כִּי הוּא דְּבָר מְוַשְׁלָל
וְמִ' רֵאִי' זֹו יֵשׁ לְדַחּוֹת דִּי"ל דְּאֲף דְּלַעֲנֵן דְּלְהַחְמִיר עַל הַאֲדָם יֵשׁ לְהַטּוֹת הַחֻמְרָא לְכָאן

וילקאן וילכך לא מוכרח ומוכח הפירוש מפת הפלל דכל שיעורי חכמים להחמיר מ"מ מחמת חומרא דלא תשא וחשש ברכה לבטלה אין ראוי לברך בספק מ"מ פבר אסתגרין בקמייתא דראי' הראשונה היא תזקה ובצורה נאמת בס"ד והנה הי' נראה לומר דהאיבעי' הנ"ל דמס' ברכות שהבאתי אי עד ועד בפלל או עד ולא עד בכלל לפי קושית התוס' ותירוץ הנ"ל שהבאתי א"כ עיקר האיבעי' הוי איזה צד נחשב לחומרא אם שאין לו רק זמן מועט הוי החומרא או דהוי החומרא שאם לא התפלל עד שעה רביעית מ"מ חייב להתפלל דהא כל שיעורי חכמים להחמיר א"כ איזה דהוי החומרא בזה פנון ר"י באמרו עד ארבע שעות רק דזה בעצמו הוא הספק איזה מהן הוי החומרא וכיון דפשיט' דעד ועד בכלל א"כ ממילא נפשט דזה הוי החומרא שצריך להתפלל גם בשעה רביעית וכיון דזה הוי החומרא א"כ בהא דמברכין על הידית ג"כ הוי החומרא דגם בשיטתסר מחוייב לברך א"כ ממילא מוכח דעד ועד בכלל דהא כל שיעורי חכמים להחמיר והבן מי' ג"ז אינו דהא פתבו התוס' במסכ' חולין דף מ"ו ע"א בד"ה עד ועד בכלל דהאי פללא דכל שיעורי חכמים להחמיר אינו רק במשנה או בברייתא אבל לא במימרא עכ"ל והיא מוכרח שם מן הש"ס דאל"כ לא הוי מקום להאיבעי' אי עד ועד בכלל בהא דאמר שם עד אחת טריפה וכו' עיי"ש וא"כ לפי"ז הא דאמרי נהרדעי וכו' לא הוי רק מימרא וליתא בהאי כלל' שפל שיעורי חכמים להחמיר רק דמ"ש בראשונה היא אמת ויציב ונכון וקיים בס"ד: שאלה טו מעין הנובע ממקור החכמה ינבעו לפניו מצפונו תעלומי החכמה חכמתו בחיץ תרונה עמוק עמוק מי ימצאנה.

עושה ציצים ופרחים לתורה כשושנה ה"ה אדמ"ו הרב המפורסם הגאון אמיתי פניו פני אפי רב רבי רב בגוברין גיבור איש במלחמתה של תורהני' ע"ה פה"ח צנא מלא ספרא וספרי ותוספתא כק"ש קדוש יאמר לו מו"ה משה ני' אב"ד ור"מ דק"ק אוהעל: הנה השאלה הוא מומר הוא פה המתזיק האראנדי וצינונו לו קודם פסח למפור החמץ פדינו ע"פ איש ישראל ווירטשאפטער שלו וכן עשה שמכר כל החמץ ע"י שטר מכירה ומעות ד"ג רק בשטר מכירה התנה עם הלוקח הערל שמה שיצטרף להמומר תוך המועד כל מי הפסח רשאי ליקח מהערל כפי המכר שמכר כפי הנראה לאדמ"ו בקוונטרקט המנסגר ולאחר פסח שמענו וראינו שהמומר עשה מלאכתו במועד דהיינו י"ש ברענון וגם שחר ברייען מאותן תבואות שמכר כפי התנאי שעשה וכעת השאיר לו מאותן שחר שנעשה בפסח שמרים והנה כל אנשי קהילתנו רובם ככולם קנו מאותן שמרים תיכף יום ו' אחר חג נאפו ב' אפיות באשר שהם חושבים לטובה ששומעים שמכר המומר חמצו פדינו וגם בני הפכרים קנו מאותן שמרים למלאכת הי"ש הצריף להם והרבה עשו מלאכתם מלאכת הי"ש עם אותן השמרים לחוד שהי' ע"ע הפסח אצל המומר ויורינו רבינו היכי גידיינו להאי דינא הנה אותן אפיות שנעשה פה עם אותן השמרים לחוד אסרנום מחמת שעבר עליו הפסח כדאית' בשו"ת מהר"ם לובלין סי' קכ"א אף שנתערב אחר פסח משום דדבר המעמיד הוי כמו בעינא ולא סני גם בהשילכת הנאה לים המלח הגם שהגאון ח"י צידד להקל קצת אין אנו יכולים להכניס ראשינו ולהכריע בין גדולי מורים שפסקו לאיסור רק העיקר לנו איך ומה נעשה עם אותן הי"ש הנעשה ע"י שמרים אילו בזה אנו נבוכים לכן אנו שואלים ההתרה ממע"כ אדמ"ו הרב נ"י ולחות דעתו דעת אמיתית.

וגם דרוש דרשנו מאת פני אדום"ו הגאון נ"י להשיבנו כי אותו מומר קשב תמיד שאינו מנסה יינו וכפי המבואר ב"ד שהוא מנסה וכעת קנה לו הווירטשאפטיר ישראל שלו יינות והניח במרתף שלו תחת רשות המומר וגם המפתח ברשותו רק הווירטשאפטיר השגיח עליו כל יום שאל יגיע פסידא ביינות וכ"פ הלך לבד.

במרתף פאשר הוא מודה בעצמו כי דומה שהוא אינו מנסה ע"כ יורנו אדום"ו על אותן הינו המשומר פעת אחר ששמענו את כל אלה אם מותרים המה לשמות יען הצורה לנו לקנות מאתו כי הוא המחזיק הראנדי ואין רשות ליקח לכו ממקום אחר: תשובה הנה מחמת בגידת הזמן והשליח נחויז לזכרו לא יכולתי להאריך ואחזתי בסנסני הקיצור בנידון שאלתם בהשקרים שנעשו מהם מלאכת הי"ש הנה המג"א בסי"א תמ"ז ס"ק מ"ה הביא בשם מהר"ם לובלין דעיסה שנתחמצה בשמרי שר אסור דהוי פאילו הוא בעיני עכ"ד ור"ל משום דהוי דבר המעמיד והנה לכאורה פשוט לשונו משמע דלא מהני השלכת הנאה לים וכן פתב הפ"מ לא"ח באשל אברהם שם ס"ק ה"ל ונ"ל ויראה דלא מהני חוץ מדמי איסור דהוי פבעין עכ"ד והטעם דהוי פבעין פתב באשל אברהם ה"ל של הפ"מ בסי"א תמ"ב ס"ק ט' משום דניכר פועלתו עיי"ש [ומ"ש בעטרת זקנים בשם התוס' בע"א דשמרי לא הוי מעמיד דאינו אלא תוסס הוא טעות במח"כ וכבר השיבו הגאון בעל מקור חיים בסי"א תמ"ב בפאורים ס"ק נ"א ו"ו עיי"ש ועיין בסי"א תמ"ב בט"ז ס"ק א' ובמ"א ס"ק א' ועיי"ש בט"ז ס"ק ד' ובמ"א ס"ק ט' ועיין במג"א בסי"א תמ"ה ס"ק ה' ו' ודוק] ואני תמה מאד דיהי' טעם החוקר של דבר המעמיד מה שיהי' מ"מ ודאי דפחות מששים באינו מינו הוא יותר חמור דהרי אנחנו רואין דדבר המעמיד לא אסרה התורה רק דרבנן אסרוהו כמו שהסקימו כל הפוסקים [ועיין במ"א סי' תמ"ב ס"ק ט' ובחזק יעקב שם ס"ק ט"ז מ"ש בשם התוס' והאו"ה ובחזק יוסף שם ס"ק יו"ד ובפ"מ בא"א שם ס"ק ט'] ובפ' מששים אסרה התורה כדקיי"ל טעם פעיקר דאורי' וא"כ אם בפ' מששים קיי"ל לאתר הפסח דסגי בהשלכה מכש"כ במעמיד דכל עיקרו הוא רק דרבנן דסגי בהשלכה ** (הג"ה אף דבשאר איסור דרבנן מעמיד לא בטל הלא בשאר איסור דרבנן בעינן ששים ג"כ אף בלא מעמיד רק דבאיסור זה דהוא רק קנס הקילו א"כ מכש"כ דמקילין באיסור זה לענן מעמיד.

** (ולא מיבעי אם יש ששים רק דהוי דבר המעמיד ודאי דסגי בהשלכה דודאי קיל דבר המעמיד ביש ששים מתערובות פחות מששים אף באין דבר המעמיד דהא ודאי הפעולה של הטעם בפ' מששים הוא יותר חזק לענן האיסור מהפעולה של דבר המעמיד דהא בכל איסורי תורה התירה התורה בששים אף במעמיד ובפ' מששים אסרה התורה באינו מינו אף באין מעמיד א"כ בלאה"פ דקנסא דרבנן דשרי בהשלכה בפ' מששים דחמיר מכש"כ במעמיד דקיל אלא אפי' באוף ששים והוא דבר המעמיד מ"מ פיון דכל א' בפ"ע אינו נאסר בהשלכה מנ"ל לומר דע"י צירוף נאסר ומנין לנו לחדש דבר כזה וגם אין זה במשמעות דברי המ"א כלל שיהי' האיסור ע"י צירוף חק משמע דע"י מעמיד לבד אוסרין אף אם יש ששים וא"כ קשה מאוד אע"כ דכוננת המג"א ומהר"ם לובלין באין הפסד מרובה דאז אין מתירין בלא השלכה רק ביש ששים אז אם הוא דבר המעמיד אסור ולא מהני ששים אבל בהפסד מרובה דאז מתירין ברוב בעלמא אף בפחות מששים כמבואר במ"א סי' תמ"ז ס"ק מ"ד ובחזק יעקב שם ס"ק מ"ט וכן על ידי השלכה דמותר

אף בפחות מששים אף באין הפסד מרובה לא מיירי דזה פשיטא וא"צ לפנים פלל דלא
חמיר עגנו דבר המעמיד דרבנו מטעם פעיקר דאוריית' וזה ברור לדעת' בכוננת מהר"ם
לובלין והמ"א וגם מהרא"ה שהביא המ"א לא מוכח פלל לאסור' בהשלקה דמהי"ד סי'
קכ"ג סעי' ט"ו אין ראי' לאסור בהשלקה דשם ביי"נ לא מהני השלקה אבל פאן דהוא
רק קנסא מהני פמבואר בט"ז ס"ק י"ח ובמ"א ס"ק מ"ה ואם איירי שם בסתם יינם
דמהני השלקה לעגנו הנאה פמבואר שם ביי"ד בס"י קל"ד סעי' א' ודאי דלא איירי בס"י
קכ"ג מתקנת' דהשלקה רק מגוף הדין דנאסר פולו מפח דלטעמ' עביד ואסור פולו
בהנאה פל זמן שלא השליף פמבואר בש"כ סי' קל"ד ס"ק ז' עיי"ש ואינו בטל אפילו
באלף אף דיי"נ בשאר דברים בנ"ט רק ינו פיין בקל שהוא פמבואר בגמ' ופוסקים ובי"ד
בס"י קל"ד שם מ"מ העיסה אסורה אפי' באלף משום דלטעמ' עביד וכן מבואר בתוס'
והרא"ש בע"ז דף ל"ד וְהוּי דינו כמו ינו פיין דהוי במשהו לא אבל מתקנתא דהשלקה דמהני
אף פיין פיין בסתם יינם אף להמתבר דהוי במשהו לא מיירי וסמך אסי' קל"ד וזה ברור
לדעת' רק דשם לא אהני תקנתא דהשלקה רק לעגנו הנאה פמבואר' בס"י קל"ד שם ולא
לעגנו אכילה ושת' וכאן דהוא רק קנסא שרי אפי' באכילה פמבואר במג"א ס"ק מ"ה
וגם יש לחלק בין לטעמ' עביד' דהיינו שהטעם נרגש פמבואר בש"ף יו"ד סי' צ"ח ס"ק
כ"ח ובין דבר המעמיד דאין הטעם נרגש והפ"מ הקשה על לשון המ"א דכתב דהוא רק
קנסא משמע דהוא רק קנסא בעלמא מש"ז מהני השלקה אבל בשעה ששית דהוא ג"כ
רק דרבנו לא מהני פדיון פיין דאינו משום קנס ונחלא בסתם יינם מהני פדיון משום
שהוא דרבנו ע"כ קושיתו ובמח"כ טעה בזה ולק"מ דמשום שהוא דרבנו לא מהני
השלקה רק להתיר בהנאה כמו שהוא בס"י קל"ד וכן בשעה ששית אין ראוי שיועיל
הפדיון רק לעגנו הנאה אם נתערב אבל לאחר הפסח פיין דהוא רק משום קנסא מועיל
גם לעגנו אכילה וזה ברור ודוקא פשנתערב לאח' הפסח בפחות מששים אבל פשנתערב
בפסח בפחות מששים ונהי שם פזית דעבר בב"י ועבר עליו הפסח אינו מועיל הפדיון
לעגנו אכילה פיין דעבר בב"י על זה התערבות וכן בהפסד מרובה דמהני ביטול ברוב
פלי השלקה אינו מועיל רק פשנתערב לאחר הפסח אבל פשנתערב בתוך הפסח ועבר
עליו בב"י אינו מועיל פן מבואר במ"א ס"ק מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה עיי"ש ומהרא"ה שהביא
המ"א בס"י תמ"ב סעי' ה' משם ודאי אין ראי' לאסור בהשלקה דהא שם מיירי בפסח
דלא מהני השלקה בתערבות אף במשהו שנתערב בפסח ואין דבר המעמיד ואמר שם
דבדבר המעמיד אף קודם הפסח לא מהני ס' לקיימו בפסח דהא בפסח לא מהני השלקה
וז"ב וא"כ פיין דמהרא"ה ה"ל אינו מוכח פלל לאסור השלקה לאחר הפסח בדבר
המעמיד ע"כ לא מיירי המ"א פלל לעגנו תקנתא דהשלקה ואין להביא ראי' מדברי
הרמב"ן בתשובה שהביא המ"א בס"י תמ"ב ס"ק ט' שקתב וז"ל ונפלאתי על דבריו דהקא
פיין דהוא מעמיד חשוב כאילו הוא בעינא כו' עיי"ש משמע דחולק על ר"ת ואוסר בכ"ע
מפח דבר המעמיד ואינו מתיר גם בהשלקה מדלא כתב תקנתא דהשלקה ואף דשם מיירי
להשהות בפסח מ"מ הרי כתב אח"כ ועוד הא ר"ש לא מתיר רק בששהא חמץ ואחר
הפסח נתערב כו' עיי"ש א"כ משמע קצת דדבריו הראשונים הוא אף בנתערב אחר
הפסח דהא מהרמב"ן ז"ל ודאי אין ראי' דהא איהו דסובר במלחמות בפסחים בפ"ב דאף
בחמץ בפסח עצמו שנתערב שמועיל הפדיון לעגנו הנאה למכרו לעכו"ם תיקף ואם

בְּחֶמֶץ בְּאִסּוּר הַנָּאֵה דְאוֹרְיִיתָא וּבִנְטוּן אִסּוּרוֹ מִתִּיר ע"י פְּדִיּוֹן אִיךָ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת
שֶׁאֵחָ הַפֶּסֶח דֵּהוּא רַק קִנְס וְדָבָר הַמַּעֲמִיד דְרַבְּנָן יֵאָסֵר ע"י פְּדִיּוֹן א"ו דְלֹא מִיִּירֵי מִתְקַנְתָּ
דְּפְדִיּוֹן וְאִין צְרִיךְ לֹדְמַר כָּלֵל פִּינּוֹן שְׁגַם לְמַפְּוֹר בְּפֶסֶח עֲצָמוֹ מוֹעִיל לְדִידִין וְזֵה בְּרוּר לְדַעֲתִי
כְּשֶׁמֶשׁ בְּצִהָרִים וּלְפִי"ז מ"ש הַחֶק יַעֲקֹב בְּסִי' תַּמ"ב ס"ק ט"ז וְז"ל וּמ"מ נ"ל דְּאֶפְשָׁר
דְּכָל הֵנִי דְאֶמְרִינּוּ דְלִטְעָמִי עֲבִידִי כו' לֹא גָרְעִי מִנְתַּעֲרַב פְּחוֹת מִס' כו' עֵי"ש הֵנִה אִף
שְׁכַתְּבָא בְּלִשׁוֹן סָפֵק בַּמַּח"כ אִין בְּזֵה שׁוּם סָפֵק כָּלֵל דְּכַנּוּנָא בְּהַסְפֵּק הוּא דִּי"ל דְּדָבָר הַמַּעֲמִיד
אִינוּ חָמוּר מִפְּחוֹת מִס' וִי"ל דְּחָמוּר יוֹת' מִשׁוּם דְּפִעוּלָתוֹ נִיפָר וְהוּי כְּבַעֲיָן אַבְּל לֹא שָׁם אֵל
לְבוֹ הֵיטֵב דְּאִיךָ אִפְש' לֹדְמַר דְּזֵה חָמוּר' פִּינּוֹן דְּזֵה אִסּוּר' הַתּוֹרָה וְזֵה הַתִּיר' הַתּוֹרָה א"ו ש"מ
דְּפִעוּלָת דְּבָר הַמַּעֲמִיד אִינוּ כְּמוֹ פִּעוּלָת טַעַם כְּעִיקָא לְעַנְיָן אִסּוּר' וְז"ב: וְהֵנִה מְצַאֲתִי לִי
חֶבֶר בְּסִפְרָא מְקוּר חֵיִים בְּבִיאוּרִים ס"ס תַּמ"ז וְז"ל עוֹד כְּתַב הַמ"א דָּאֵם חִימָץ עֵיטָה
בְּשֶׁמֶרִי שְׁכָר שְׁעֵבֶר עָלָיו הַפֶּסֶח אִסּוּר וְנִרְאָה דְגַם כָּאֵן מְהֵנִי הוֹלְכָת אִסּוּר דְּלֹא עֲדִיף
מַעֲמִיד דְּרַבְּנָן מִטַּעַם גָּמוּר שְׁהוּא מְדִאוֹרְיִיתָא דְסָגִי בְּפְדִיּוֹן עַכ"ל וְהוּא רַב מְוָבְהָק וְנִרְאוּי
לְסַמְוֹךְ עָלָיו וְהֵנִה מַה שְׁכַתְּבָא הַחֶק יַעֲקֹב וְז"ל וּמִדְּבָרֵי קִצָּת הָאֲחֵרוֹנִים שְׁהַבְּאֲתִי מְבֹנָאָר
דְּכֹלוֹ אִסּוּר דְּהוּי כְּמוֹ בְּעֵינֵי עַכ"ד הֵנִה לְעַנְיָן דְּאִין רֵאִי כָּלֵל לֹא מִמְהַר"ם מְלוּבְּלִין וְלֹא
מִהַמ"א דֵּהֵם לֹא מִיִּירֵי רַק מַעֲצָם הַדִּין דְּהוּי כְּמוֹ בְּעֵינֵי דְּהֵינּוּ כְּמוֹ טַעַם כְּבַעֲיָן שְׁהוּא פְּחוֹת
מִשְׁשִׁים וְלֹא כְּמוֹ ע"י תַּעֲרוּבוֹת מִשְׁהוּ אִף שְׁהוּא רַק מִשְׁהוּ וְא"כ אִסּוּר כְּלוֹל בְּלֹא עֲשֵׂה
הַתְּקֵנָה וְכַמ"ש הַש"ף בִּי"ד סִי' קל"ד שְׁהַבְּאֲתִי לְעֵיל וּמִסְקִנְתָּא לֹא מִיִּירֵי וְכָבֵר נִשְׁמַע
הַתְּקֵנָה וְכַמ"כ מִהַט"ז דְּאִין רֵאִי דֵּהָא אִיִּירֵי מִשְׁתֵּי' בְּפֶסֶח הַדְּבִשׁ שְׁהַחֲמִיצוּהוּ בְּשֶׁמֶרִי
שְׁכָר דְּלֹא שְׁיִיךְ תְּקֵנְתָּ דֵּהַשְׁלָכָה וְזֵה בְּרוּר וּמ"ש רֵאִי מְהַרְמַב"ן סְבֵר בְּנֹאֲחֵתִי בְּדָבָרִים
נְכוּנֵי בַס"ד דְּנֹדָאֵי אִין רֵאִי מְדָבְרֵי כָּלֵל וּמִי' בְּמִקּוּם הַפֶּסֶח מְרוּבָה גַם הַח"י מִתִּיר וְנִיגְדוֹן
דִּידוֹן הַפֶּסֶח מְרוּבָה הוּא וּבְפֶרֶט דְּדַעַת הַרְשָׁב"ם הִבִּיאוּ הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דְּף פ"א ע"ב ד"ה
כְּלוֹן וּבְזַבְחִים דְּף ע"ב ע"ב ד"ה כְּלוֹן וְכֵן הוּא דַּעַת הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת פ"ב דְּפֶסְחִים
וְהַמְרָדְכִי ס"פ כָּל הַצְּלָמִים וְהַג"א שָׁם בַּד"ה וְלֹא הַתִּירָן כו' וְחֶמֶץ כו' בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ם
וְרַש"י דְּחֶמֶץ בְּפֶסֶח שְׁלֹא בְּמִינוֹ בַּנ"ט וְאִסּוּר בְּהַנָּאֵה דִּיּוֹלִיךְ דְּמִי הַנָּאֵת חֶמֶץ כִּיִּם הַמְּלַח
וּמִוֹתֵר בְּהַנָּאֵה רַק בְּאֲכִילָה אִסּוּר דַּס"ס טַעַם חֶמֶץ קִטְעִים רַק דְּלֹא קִי"ל כֵּן בְּפֶסֶח רַק
כְּהַתּוֹס' בִּיבְמוֹת וּבְזַבְחִים וְהַרְז"ה בְּפֶסְחִים וּבַע"ז וְהָרֵא"ש בַּע"ז וְהַר"ש בְּסוּף עֲרָלָה
וְהַר"ן בְּעָא וּבְפֶסְחִים עֵי"ש מ"מ לְאַחַר הַפֶּסֶח דֵּהוּא רַק תְּקֵנְתָּא דְּרַבְּנָן רֵאוּי לְסַמְוֹךְ עַל
הַעֲמוּדִים הַגְּדוּלִים רַש"י וְהַרְשָׁב"ם וְהַרְמַב"ן וְהַמְרָדְכִי וְהַג"א שְׁהֵם מִתִּירִין בְּהַנָּאֵה
דְּאִסּוּרוֹ מִהַ"ת בְּפֶסֶח עֲצָמוֹ ע"י פְּדִיּוֹן עַכ"פ רֵאוּי לְסַמְוֹךְ עָלֵיהֶן לְאַחַר הַפֶּסֶח דְּהוּי קִנְסָא
בְּעֵלְמָא וְקִיל מִשְׁאָר דְּרַבְּנָן כְּמִבְּנָאָר בְּפּוֹסְקִים אִף לְאֲכִילָה וּבְפֶרֶט בְּדָבָר הַמַּעֲמִיד דְּנָם
בְּאִסּוּרֵי תּוֹרָה הוּי דְּרַבְּנָן וְהוּי מִמֶּשׁ כְּמוֹ דְּאֶמְרִינּוּן בַּמַּס' חוֹלִין אִינְהוּ מִיכַל אֲכִילֵי לְדִידוֹן
מִסְתָּם נְמִי לֹא סְתִים וּבְנֹדָאֵי רֵאוּי לֹדְמַר דְּגַם הַחוֹלְקִין תּוֹף הַפֶּסֶח מוֹדִים לְאַחַר הַפֶּסֶח
וּבְאֲמַת כֵּן קִי"ל כְּמוֹ שְׁפִסְק זְקֵנֵי הַרְמַב"א וְז"ל וְכַש"כ בְּדָבָר הַמַּעֲמִיד וּבְפֶרֶט דַּר"ת וְז"ל
מִתִּיר לְשִׁהוּתוֹ לְכַתְּחִילָה בְּפֶסֶח הַדְּבִשׁ שְׁנֹתְחֶמֶץ בְּשֶׁמֶרִי דְּבִשׁ שְׁהוֹחֲמֵץ בְּשֶׁמֶרִי שְׁכָר בְּלֹא
פְּדִיּוֹן כָּלֵל וְאִף דְּקִי"ל כְּהַרְמַב"ן הַחוֹלֵק עָלָיו מ"מ לְאַחַר הַפֶּסֶח וְע"י פְּדִיּוֹן רֵאוּי לְסַמְוֹךְ
עָלֵי וּלְדַעֲתִי אִין שׁוּם חוֹלֵק בְּזֵה וְאִף אִם הֵינִה חוֹלֵק הֵלֵא קִי"ל בְּשֵׁל סוּפְרִים הַלֵּךְ
אַחַר הַמִּיקָל וּבְפֶרֶט בְּקִנְסָא בְּעֵלְמָא וְעֵינּוּ בְּפָרִי מְגָדִים בְּאֶשֶׁל אֲבָרְהֵם שְׁלוֹ בְּסִי' תַּמ"ח
ס"ק ג' שְׁכַתְּבָא כָּלֵל דְּמִילְתָּא סָפֵק מַעֲשֵׂה וְסָפֵק פְּלוּגְתָּא כָּל שְׁעֵבֶר הַפֶּסֶח קִנְסוּהָ אַבְּל

ספק פלוגתא ומעשה לאחר הפסח מודינא דספק דרבנן לקולא עכ"ל והנה לכאור' הנה נראה לומר דכאן בנידון דידן לא יצטרף גם להשלכת הנאה לים המלח דהא כבר כתבתי דבהפסד מרובה מותר ע"י ביטול ברוב לחוד בלא פדיון וכבר הוכחתי דדבר המעמיד קל מפחות מששים וא"כ אין צריך לפדיון כלל בהפסד מרובה מי' דין זה שפתבו הפוסקים דבהפסד מרובה מותר ע"י ביטול ברוב תמי' לי מאד דדין זה אין לו מציאות כלל ולא משפחת לה כלל בשום אופן דאי ע"י פדיון א"צ להפסד מרובה כמבואר בדברי הרמ"א ו"ל ובכל הפוסקים ואי בלא פדיון קשה מה מועיל הפסד מרובה שלא יצטרף להשליף דמי איסור הנאה הלא פינון שאין נפסד מן ההיתר כלום לא הוי הפסד מרובה כלל מה שפסד האיסור הנאה דהלא התורה אסרו או רבנן אסרוהו דאיסור הנאה הוא דהא אם הי' בעיני' ודאי הנה צריך להשליכו א"כ למה ירויח ע"י מה שנתערב ואין נפסד ע"י התערבות כלל במה שמשליף דמי איסור הנאה דומה לזה הקשה הש"ך ביו"ד בס"י ק"ל ס"ק ט"ו על הב"ח ודו"ק כי זה פוננתו רק שהוא בשינוי הלשון מי' באמת על המג"א לק"מ דהמ"א לא פתב לענין ביטול ברוב להקל בה"מ רק סתם המיקל לא הפסיד ור"ל אף בלא הפסד ולק"מ ור"ל דמי שרוצה להקל אף בלא פדיון רק ע"י ביטול ברוב הרושות בידו דיש לו על מי לסמוך לומר דרבנן לא קנסו בכה"ג ומי שאינו רוצה להקל כ"כ יקל עכ"פ ע"י פדיון פדברי זקני הרמ"א אבל הח"י שכתב להקל בה"מ ע"י ביטול ברוב לחוד ובתראי דבתראי שהעתיקו דברי החזק יעקב במח"כ פולם שנו ברואה דדין זה אין לו מציאות כלל כמ"ש וזה ברור בס"ד וא"כ לפ"ז הרנוחנו דגם בלא ה"מ ובלא פדיון המיקל לא הפסיד ומכש"כ בהפסד מרובה וע"י פדיון והנה לכאור' הנה עולה על הדעת דכאן א"צ פדיון כלל דהא עקרו של הפדיון הוא שלא יהנה מהאיסור דכיון שהפסיד פנגדו בדמיו אין לו הנאה מהאיסור דהא בעד אלו הדמים הי' יכול לקנות היתר א"כ לפ"ז י"ל דהיינו דוקא באיסור הנאה שלו צריך לפדיון דהא בלא הפדיון הי' נהנה מהאיסור דאם לא האיסור הי' צריך לקנות מן ההיתר לכה צריך להפדיון כדי שלא יהנה רק דצריך לכתחילה להשליף כדי שלא יהנה לאדם דאל"כ הרי מחשב הנאה שנהנה מדמי איסורי הנאה והא דשרי במוכר במוכר פולו לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו היינו במוכר פולו בב"א דאינו מתיר השאר אבל במתיר השאר צריך להשליף דוקא [ענין בתוס' מס' ע"א דף ע"ב ע"א דיה אמר רב] אבל בנד"ז שלקחו בעד מעותיהם מן האיסור א"כ אין להם הנאה כלל דהרי שלמו כמו בעד היתר ואף שנתנו הדמים למוכר ולא השליכו הרי בשגגה נהנו מהדמים אבל אין ראוי לאסור היי"ש דהרי אינו נהנה מהשמים ואף דאם אינו משליף לים המלח או למקום שנמצא לא הותרו השאר כמבואר בש"כ סי' קל"ד ס"ק יו"ד היינו משום דשם באמת מדין תופסת את דעי' אתינין עלי' כמבואר בתוס' יבמות פ"א ע"ב דלא פרשפ"ם ועוד בשאר מקומות שציינתי לעיל א"כ צריך להשליף דוקא אבל בהא דמקלינין בחמץ לאחר הפסח ע"י השלכה אף דחמץ אינו תופס את דמיו ע"כ היינו משום דכיון דאין לו הפאה לא קנסו א"כ נראה להתיר בכה"ג מיהו כד דייקנין שפיר זה אינו דהרי כשאיסור הנאה בעין לא מהני השלכה לכ"ע רק שנתערב עכ"פ ברוב כמבואר בחזק יעקב סי' תמ"ז ס"ק נו"ן והוא פשוט א"כ כל זמן שהנה בעין הנה אסור בהנאה אף שנתן דמים כבר בעדו א"כ ממילא הרי נתחמץ באיסורי הפאה וצריך להשליף דמיו עכשיו שלא יהנה מאיסורי הפאה והבן כי נכון הוא בס"ד

בְּהָא נְחִתִי וּבְהָא סְלָקִי דְהֵיִי"ש מְוֹתֵר בְּהִנָּאָה עַל יְדֵי הַשְּׁלֶכֶת דְּעֵי הַשְּׁמָרִים לְמָקוּם שְׁהוּא
אָבוּד בְּגוֹן נְהָר עֲמֻק מְקוּם שֶׁאֵ"א לְמִצָּא כְּמִבְּוֹאֵר בִּש"כ יו"ד סי' ק"י ס"ק מ"ג וְשֵׁם בְּסִי
קל"ד ס"ק יו"ד וְעֵינֵינוּ בִּא"ח סי' תמ"ז בְּהִלְכָה ב' ס"ק ל"ח וְזֶה בְּרִוּר לְהִלְכָה וּלְמַעֲשֵׂה
בִּס"ד: וּבְנִידוֹן הֵינּוּ זֶה א"צ לְפָנִים כָּלֵל דְּהוּא יי"נ הָאָסוּר בְּשִׁתְיָה לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִף
מְסַגֶּרֶת וְחֻתֶּם בְּתוֹף חֻתֶּם לֹא מְהֵי בִינֵן שְׁהֵינִי עוֹמֵד בְּרִשׁוֹתוֹ וְהוּא שְׁלוֹ שְׁלֵמוֹת וְאִין
נְתֻפֶס עָלָיו כְּגֹב וְלֹא הִבִּיאוּ מְפָרְקִים וְאִין יִשְׂרָאֵל דֵּר בְּחִצָּר שְׁהֵינֵן שֵׁם וְאִין פְּתִחוּ פְתוּחַ
לְרֵה"ר כְּמִבְּוֹאֵר כָּל זֶה בִּי"ד ס' קל"א וּבְזֶה אֲצֵא וְאוֹמֵר שְׁלוֹם: בַּעֲזַה"י יוֹם א' י"ב
מְנַחֵם אָב תְּק"ה לִפ"ק שְׁאֵלָה טז מֵאֵל רוֹכֵב עַרְבוֹת רַבּוֹא רַבּוֹת בְּרַכּוֹת וְטוֹבוֹת לְכַבּוֹד
יְדִיד ה' וְיְדִיד עֲמוֹ וְיְדִידֵי הָרַב הַמְּאוֹר הַגָּאוֹן הָאֲמִתִּי הַמְּפֹרָס בְּכָל הַגּוֹלָה צְדִיק יְסוֹד
עוֹלָם נ"י ע"ה פ"ה כְּקִשׁוֹת מוֹהַר"ר מִשֵּׁה סְפָרָא רַב' דִּישְׂרָאֵל נ"י לְנִצָּחַ הָאֲב"ד וּר"מ
דְּק"ק פְּרַעֲסִבוּרְג הַמְּעֻטְרָה וְהַמְּדִינָה יצ"ו מְחַמֵּת נְחִיצַת וִירִיטַת בַּעֲזַה"ג לֹא יְכֻלְתִּי לְבֹא
בְּאַרְנֶפֶה פְּרָאוֹי לְגָאוֹן יִשְׂרָאֵל כִּי"ב כִּי פִתְאוּם נִתְּוֹדַע לִי מְנִסִּיעֶתוֹ פֶּד קָאִים חַד כְּרַע'
אֲאַרְעָא וְחַד כְּרַע' אֲעַגְלָה עַל כֵּן בְּאַתִּי בְּקִיּוֹר אֲמָרִים רַק עַל מְלִתָּא חֲדָא שְׁנִתְקַשְׁתָּה בְּהַ
הָדָר כְּבוֹד גָּאוֹנוֹ בְּסִידוֹר הָאֲרִיז"ל וּבְאַמֶּת הוּא פְּלִיאָה נְשֻׁבָה וְהִנֵּה כַת"ר א"צ לֹא לְגִמְרָא
דִּידִי וְלֹא לְסִבְרָא דִּידִי וְאַתּוּ הַחֲכָמָה וְהַמְּדַע בְּכָל עוֹז וְתוֹשִׁי' הֵן בְּנִגְלָה הֵן בְּנִסְתָּר כָּל רִז
מְמַנּוּ לֹא נַעְלָם רַק עֲנֻנוֹתוֹ תְּרַבִּינִי וּבְאַמֶּת כְּבָר יֵשֵׁב הַגָּאוֹן כ"י בְּמִכְתָּבוֹ בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת
וְהַצְדִּיק אֵת הַצְדִּיק דְּמַעֲיָקְרָא קְדוּשׁ עֲלִיוֹן הָאֲר"י זְצוּק"ל וְהִנֵּה מְטִיבוֹתִי אֲמִינָא דְכָבָר
הַעִיר בְּזֶה בְּסִפֵּר דְּרַכִּי נִוְעַם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מַה שְּׁקַשְׁתָּה בְּסִדוֹר בְּסִפֵּר הַכְּנוּנוֹת הַמְּכֻנָּה לְהָאֲר"י
ז"ל שְׁחַבֵּר ר"מ פְּאַפְרִשׁ ז"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שֵׁם בְּעֵינֵן שְׁאוֹר וְחַמֵּץ כו' הַתְּמִל' הִיא גְלוּנִי לְעֵין
כָּל שְׁהוּא בְּהִיפּוֹ מְהִדִּין וּמְשַׁנָּה הַמְּפֹרָשָׁה כו' וְהִיא דְלֹא כַב"ש וְדְלֹא כַב"ה וְאִף שְׁלֹא
נִמְצָא בְּאַמֶּת בְּמִכְתָּבֵי הָאֲרִי זִלְה"ה זֶה הַנּוֹז' מ"מ גַּם הוּא לֹא קְטִיל קְנִי' בְּאַגְמָא הַנּוֹי אִף
יּוֹבֵן עַפ"י שְׁפֶתַב הַמְּקוֹבְלִים שְׁפָמוּ שְׁוִי"ן דְּקַדְוִשָׁה עוֹמְדִים בְּנִצָּח וְהוּד דְּאַרְיָ דְּקַדְוִשָׁה
אִיהוּ בְּנִצָּח וְאִיהִי בְּהוּד כֵּן זו"ן דְּקַלִּיפָה הֵם בְּנ' וְה' דְּאַרְיָ דְּקַלִּיפָה אִף שֵׁם הוּא הִיפּוֹ
הַקְּדוּשָׁה שְׁהַנּוֹקֵב' בְּנִצָּח וְדוֹכָר' בְּהוּד כְּדֹאִית' בְּזוֹנֵהר' פ' פְּנִחֶס דָּף רל"א ע"ב יוֹתֶרֶת עַל
הַכְּבֵד דְּשִׁלְטָא אִיהוּ עַל דְּכוּר' דִּיקָה מִצַּח אֲשֶׁה זוֹנָה וְגו' וְלִכֵּן אִיהִי בְּנִצָּח וְאִיהוּ בְּהוּד
וְהַרְמֵז לְזֶה כְּאַשֵׁר תְּכַתּוֹב נִצָּח בְּמַלּוּי כְּזֶה נו"ן צְד"י חִי"ת הַמְּלוּי גִימ' לִילִית לְהוֹרוֹת
שְׁהִיא כְּלוּלָה בְּנִצָּח וְהַמְּלוּי שֶׁל הוּד כְּזֶה ה"י ו"ו דְל"ת הַנּוֹי הַמְּלוּי לְבַד בְּלִי אוֹתִיוֹת שֶׁל
הַתִּיבָה עֲצָמָה הוּד גִימ' מוֹת וְהוּא סְמָאֵל מְלֹאף הַמְּנוֹת וְלִכֵּן כְּנִגְד זֶה בְּקַדְוִשָׁה הַלִּילִית
בְּעוֹנוֹת יוֹנְקַת מִן הַנִּצָּח שְׁשֵׁם הוּא דְכוּרָא בְּסוֹד וְשִׁפְחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבִירְתָּהּ וּס"מ יוֹנְק מִן
הַהוּד בְּעוֹנוֹת בְּסוֹד בָּא נִחַשׁ עַל חֲנָה וְהִיּוֹצָא מִזֶּה שְׁבִטְוִמָאָה לְהִיפּוֹ מְהַקְּדוּשָׁה שְׁהַזְכָּר
עוֹמֵד בְּהוּד דְּקַלִּיפָה וְיוֹנְק מְנוֹקֵב דְּקַדְוִשָׁה וְהַנּוֹקֵב' דְּקַלִּיפָה עוֹמֵדֶת בְּנִצָּח וְיוֹנְקַת בַּעו"ה
מְזַכָּר דְּקַדְוִשָׁה א"כ לִפ"ז דְּבָרֵי הַס' כְּנִים שְׁדַבֵּר מְבַחֲיָנָה עֲצָמָם שֶׁל הַס"מ וְלִילִית וְכֹף
פִּירוּשׁוֹ הִנֵּה הַחֲמֵץ רוֹמֵז לַס"א הַזְכָּר לִכֵּן הוּא בְּכַוִּיַת ר"ל שְׁהַזְכָּר הוּא מְכֻנָּה בְּכַוִּיַת לְפִי
שְׁהוּא סוֹד דְּכוּר' דְּנוֹגְמַת הַקְּדוּשָׁה פְּקוּרָה בְּפָנֵי אֲדָם וְכֵן הַנְּקָבָה שְׁלוֹ הַנְּקָרָאת שְׁאֵר הִיא
מְכֻנָּה בְּכוֹתֶבֶת כְּמוֹ בְּקַדְוִשָׁה אֲמָנָם אָנּוּ שְׁמִבְעָרִין לְמַטָּה הַחֲמֵץ וּשְׁאוֹר כְּנוֹנְתֵינּוּ לְבַעַר
הַס"א הַנְּקָרָאִים ג"כ חֲמֵץ וּשְׁאוֹר מְנוֹקֵב' הַעֲלִיוֹנָה רְצוֹנִי בְּזֶה לוֹמֵר לְבַטֵּל פֶּח אֲחִיזְתֶּם
וְיִנְיָקְתֶּם מְזו"ן דְּקַדְוִשָׁה שְׁאֵר מַה שְׁיוֹנְקִים מְזַעֵיר אִינוּ אֵלָא בְּאַמְצָעִית הַנְּקָב' דז"א כְּנוֹדַע
נְהִירִי אֲחִיזְתֶּם שֵׁם הִיא לְהִיפּוֹ שְׁאֲחִיזְתֶּם הַס"מ הוּא בְּנוֹקֵבָא דְּקַדְוִשָׁה שְׁהִיא כוֹתֶבֶת וְלִכֵּן

נפסק הדין למטה חמץ שיעורו לבער בכותבת שלא ינק ממנה שיעור וניקתו היא בככותבת וכן הפלונית אחיזתה בז"א דקדושה שהוא כזית ונמצא שיעור וניקתה מהקדושה היא בכזית לכן נפסק שאור בכזית כדי לבטל שיעור וניקתה וא"כ אלו ואלו דברי אלקים חיים הן ודברים אחרים רק שהמקובלים דברו מבחינת עצמן וכינוייהם ובעלי התלמוד פנונו אל מקום אחיזתם וניקתם משם שזהו עיקר סגולת הביעור פנודע ודו"ק עכ"ל ספר דרכי נועם והנה צדין קשה לדברי בעל הספר הנ"ל דא"כ דברי המלקט והמסדר הסיפור הקדוש הנ"ל הוא רק לב"ש ולא לב"ה דהלכתא פנותי דאינו מחלק כלל לכך נ"ל להוסיף נוסף על דברי הספר הנ"ל ויתישב הפל בס"ד והוא דנ"ל שפוננת הסיוד הקדוש להסבי טעם ב"ש וגם טעם ב"ה ולהבין במאי פליגי ע"ד הסוד והוא שהטומאה הוא להיפך מהקדושה שהיפך עומד בהוד דק' ויונק מנוקב' דקדושה והנוקב' דטומאה עומדת בנצח דטומאה ויונקת מזכר דקדושה והנה בבחינת עצמן החמץ הוא דכור' ומכונה בכזית שהוא סוד דכורא דוגמת הקדושה פקוף בפני אדם והשאן' הוא נוקבא מכונה בככותבת דוגמת הקדושה לכך פיון שהחמץ הוי דוכר' ומכונה בכזית והשאן' נוקבא ומכונה בככותבת לענין הדין הוי להיפך לב"ש דאנו שמבערין השאור והחמץ למטה פנונתינו לבער הס"א הנקראים שאו' וחמץ ס"ם ולילית מזו"ן דקדושה עליונה ולהוציא אותם משם ולבטל פח אחיזתם וניקתם וסיותם משם ואחיזתם הוא להיפך מעצמותם וב"ה סברי ע"ז צריף לשרש אחריה ולא ידבק בידיה מאומה מן החרם פתיב ולכך זה וזה לחומרא בכזית דחמץ הגם שמצד וניקתו ראוי להיות בככותבת מ"מ הוי בכזית להפריטה גם מצד עצמותה לכלה פשע להתם חטאת ושאור הגם שמצד עצמותה היא פותבת מ"מ צריף להפריטה גם מצד וניקתה והלכה כב"ה ורוח הטומאה יבוער מן הארץ ולא ישא' לו שורש ולא ענף לא וניקה ולא עצמות וכשיפרת הרע יתגלה הטוב ונגלה פבוד ה' ב"ב אמן: שאלה יז נסתפקתי בחמץ שנתערב בו משהו תוף הפסח שדינו מבואר שאסור ושהא לאחר הפסח ומותר ונשתהא עד הפסח הבא אם מותר לאכול בפסח משום דכבר נתבטל אחר הפסח הראשון ודומה לחמץ שנתערב בו משהו קודם פסח שמותר בפסח משום שפכר נתבטל וה"נ דכונתיה או נימא דאסור דאם הוי טעמא דשרי' לאחר הפסח משום דנתבטל שפיר הוי אמרינו דגם בפסח הבא שרי אף די"ל דביטול לא שייך רק בעת נפילה כמו דאמרינו בנתערב משהו קודם פסח שמותר גם בפסח אף דמשהו בפסח אסור שאני הכא דכבר נתבטל בפשע נפילה ומהיכי תיתי שיהיה חוזר וניעור מעצמו בפסח אם אינו כ"ט בפסח ובזה כ"ע מודים ועיין בפוסקים וא"כ ה"ה להיפך באם נתערב תוף הפסח פיון דבשעת נפילה לא נתבטל והחזיק לחמץ האוי' נתבטל אחר הפסח מעצמו א"ו הא דשרי לאח' הפסח לא משום דבטל לאחר הפסח רק משום דאח' הפסח אין זמן איסור חמץ וכל עצמו של חמץ שעבר עליו הפסח הוא רק מטעם קנס משום דעבר בבל יראה והכא בתערובות משהו לכ"ע לא עבר בב"י וא"כ לא קנסינו לי' לכך שרי לאח' הפסח כמו שאר חמץ דמות' אבל מידי חמץ לא נפקא פיון דלא נתבטל בפשע נפילה ואסור' בפסח הבא ואין להקשות איה מציינו דבר הנית' שיהי' חוז' לאיסורו לק"מ דבשלומא אם הוי גיתר בזמן האיסור' שפיר הוי קשה או אם הוי חוז' לאיסורו בזמן ההיתר אבל הכא פיון דלא פיתר רק לאחר הפסח דשעת ההיתר הוא דחמץ גמור מותר והאי פיון דליכא למקנס' פיון דלא עבר בב"י הוי כשאור חמץ שלא עבר

עליו הפסח ובפסח שמגיע זמן איסור חמץ גם זו אסור והזמן גרמא דחמץ מקרי פיון
דלא נתבטל בשעת נפילה וראי' לדבר דאחר הפסח דשרי הוא משום דליפא למקנסין'
פיון דלא עבר בב"י, ואף היכא דלא נתבטל שרי דהא מין במינו קיי"ל דבטל ברופא
מדאורייתא בכל האיסורים ומדרבנן צריף ששים ואם נתערב קודם פסח חמץ מין במינו
ברוב אסור אף בפסח דלא גרע משאר איסורים דצריף ששים עכ"פ מדרבנן ודוקא לענין
משהו מקלינין בנתערב קודם פסח דחומרא דמשהו אינו רק גפי חמץ דלא מהני ביטול
וכיון דקודם פסח שעת היתר שפיר בטל וכיון דנתבטל בשעת נפילה תו לא הדר
לאיסורא אבל בפחות מששים דאף בשאר איסור אסור ממילא דלא הוי ביטול הלל וא"כ
אף קודם פסח לא נתבטל כלל ואסור בפסח ואעפ"כ שרי לאחר הפסח דכיון דמ"מ מן
התורה בטל ברוב א"כ תו לא עבר בב"י ולא קנסין לי' עיין בריש סי' תמ"ב בא"ח
ובח"י שם אלמא אפילו היכא דלא שניף למימר דבטל פיון דלא עבר בב"י לא קנסין
לי' ואותו התערובות שפתבנו שנתערב מין במינו ברוב דשרי לאחר הפסח ודאי דאסור
בפסח הבא דלא עדיף משאם נתערב כה"ג קודם פסח דאסור בפסח וזה פשוט וברור
וא"כ ודאי ה"ט כמ"ש דחמץ מקרי ולאחר הפסח שרי פיון דלא קנס ובפסח הבא אסור
פיון דהגיע זמן איסור חמץ וא"כ ה"ה בנתערב משהו בפסח עצמו י"ל פן כמ"ש וגם י"ל
להקפיד דבאמת אף במקום דלא שניף ביטול מ"מ פיון דלא עבר בב"י לא קנסין לי'
ושרי לאחר הפסח ובכה"ג ודאי דבפסח הבא אסור פיון דלא הוי ביטול רק אם נתערב
משהו פיון דכל איסורים שבתורה בטלי בס' וה"ט דשיערו חכמים דטפי מס' ליפא טעמא
דאיסור' כלל וא"כ ודאי דגם בפסח ליפא טעם דחמץ כלל וממשו ולא טעמו הא בטל
אפילו ברופא בכל איסורין ומכ"ש באלף רק דארני' הוא דרביע עלה חומרא דחמץ דאף
דליפא טעמא ובטל מ"מ החרמירו חכמי' וא"כ לאחר הפסח דאזדא לי' חומר' זו וממילא
בטל וא"כ אף בפס' הבא שרי דהוי בנתבטל קוד' פסח וג"כ י"ל דחכמים אמרו דלא
לבטל בפסח כלל ואסור באכילה ובהנאה כמו חמץ גמור אף אם שהא לאחר הפסח מותר
פיון דבפסח גופא מותר מן התורה א"כ תו לא עבר בב"י ולא קנסין לי' אבל מבטל לא
בטיל פיון דלא נתבטל בשעת נפילה וא"כ אסור בפסח הבא והואיל והסברא והדעת
מראה פנים לכאן ולכאן ונותן טעם לכל צד ואל אשר יהי' הרוח ללכת שמה ילכו וכדי
לקרר וללבן אצלול במים אדירים ים התלמוד צי אדיר לא יעברנו ונבא דרוך האתרים
לתור ולחפש לדעת איזה מקום בינה ואיזה דרוך ישפון אור בש"ס דילן שהוא אב ומקור
הפל ומיני' בי' אבא ליזול בי' נרגא והיה פועל שתול על פלגי מים מתוקים מדבש ונופת
צופים ועליהו לא יכול בע"ה ועד א' נאמן באיסורין דנ"ל להביא ראי' דאסור בפסח הבא
דבגמרא דפסחים דף כ"ט ע"ב איתא אמר רב חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו
במשהו רב לטעמי' דאמר כל איסורים שבתורה במינו במשהו שלא במינו בנ"ט רב גזר
חמץ בזמנו שלא במינו אטו מינו ופירש רש"י הואיל ובכרת הוא שלא בזמנו במינו אסור
כר' יהודא ופירש רש"י דאמר לאחר הפסח דאורי' הלכך אף תערובות אסור ושללא
במינו כו' אטו מינו כול' האי לא גזרינן עכ"ל"ה ולכאורה יש ראי' מכאן דבנדון דידן שרי
בפסח הבא דהא רב פיון דסבר כר' יהודא דאמר לאחר הפסח בלאו ולא מטעם קנס א"כ
הוי אחר הפסח לדידן' כמו פסח הבא לדידן דקיי"ל כר"ש דלא אסור לאחר הפסח רק
מטעם קנס וא"כ בשלומא אם אמרינן כמ"ש הסברא לקולא דבטל גם בפסח שנעשה

בו התעורבות רק דארני' הוא דרביע עלי' חומרא דחמץ א"כ ה"נ שלא במינו בטל ב"ס גם תוך הפסח רק דארני' ארי' הוא דרביע עליו חומרא דחמץ שים בו פרת לקח אסור וא"כ אחר הפסח דאזלה לה חומרא זו דאין בו פרת רק לאו שרי דהא נתבטל אבל אם אמרינן כמ"ש הסבא לחומרא דחמץ אמרו דלא לבטל בפסח וכיון דלא נתבטל בשעת נפילה תו לא בטל ולאחר הפסח דשרי היינו משום דקי"ל כר"ש דהאסור הוא משום קנסא דעבר בב"י ובמשהו לא עבר ולא קנסין לי' א"כ קשה רב דסבר כר' יהודא אמאי אמר דלאחר זמנו שלא במינו כנ"ט נהי דשוב ליכא פרת והוי דינו כמו שאר אסורים מ"מ פיו דנתערב תוך הפסח ולא נתבטל בשעת נפילה גם אח"כ לא נתבטל וחמץ שעבר עליו הפסח דאורייתא הוא לדידן: ומי' פד דייקינו שפיר אין ראי' מפאן דמאן לימא לו דכולה מילתא דרב איירי בנתערב תוך הפסח ותני הדין של החמץ הנ"ל בזמנו ושללא בזמנו דילמא ה"פ חמץ בזמנו דהיינו אם נתערב בזמנו בין במינו ובין שלא במינו במשהו כו' כדמפרש טעמי' ושללא בזמנו דהיינו אם נתערב שלא בזמנו ששהא בעיני' ונתערב לאחר הפסח שלא במינו כו' כדמפרש טעמי' והשתא א"ש דנתבטל בשעת נפילה וזה נכון דהא ע"כ בנתערב איירי וא"כ ליכא ראי' מפאן הינצא מדברינו אלה דלסבא שפכתתי לקולא י"ל דכולה מילתא דרב בנתערב תוך הפסח איירי ואמר הדין של החמץ הנ"ל בזמנו ושללא בזמנו ולסבא שפכתתי לחומרא ע"כ הא שלא בזמנו דרב איירי שנתערב שלא בזמנו ושם בדרף ל' ע"א אמרינן אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו ובין שלא במינו אסור במשהו פרב שלא בזמנו בין במינו בין שלא במינו מותר כר"ש ומקשה הגמרא מי אמר רבא הכי והא אמר רבא קנסא קא קנס ר' שמעון הואיל ועבר על כל יראה וכל ימצא ומשני ה"מ בעיני' אבל ע"י תעורבות לא ופירש רש"י ואפי' שהא בעיני' ועבר עלי' לא קנס למיסר תעורבות דילי' עכ"ל ויש להבין מאי פיון רש"י בזה דרש"י פרשן הוא ולא פסקון ועוד מנ"ל לרש"י דילמא בשהא בעיני' הואיל ועבר בב"י קנס ומי' פד מעיינת שפיר תמצא דרש"י ז"ל מוכרח לפרש פן דהא דאמר ע"י תעורבות לא יש לפרש בשני אופנים או שפירש ה"מ בעיני' שעבר הפסח על חמץ בעין פיו דעבר בב"י קא קנס אף לאסור התעורבות שנתערב אח"כ אבל ע"י תעורבות לא פלי' שעבר הפסח על תעורבות חמץ דלא עבר בב"י לא קנס [ומה שקשה ע"ז עיין בסמוך] וגם יש לפרש דכול' מילתא קאי אחמץ בעין שעבר עליו הפסח וה"פ ה"מ בעיני' שנהא נתערב אחר הפסח אם אסור משום קנס אבל ע"י תעורבות שנתערב אחר הפסח שרי דלא קנס למיסר תעורבות דילי' ועל פירוש הראשון קשה תרתי חדא מאי התחיל להקשות דקארי לה מאי קארי לה והא א' רבא ר"ש קנסא קא קנס הואיל ועבר על ב"י כו' הלא קושיתו הוא תירוצו דהא המקשן בעצמו אמר בדברי רבא הואיל ועבר על ב"י לא מבעי' באסור משהו דנדאי לא עבר בב"י אליבא דכ"ע אלא אפי' כנ"ט להפוסקים דפסקו דאינו עובר בב"י רק בזוית בכדי אכילת פרס קשה ואף להפוסקים דפסקו דעובר בב"י אף דליכא זוית בכדי אכילת פרס רק פיון דאיכא זוית בכל התעורבות עובר במקום דלא נתבטל מ"מ קשה מאי מקשה הגמרא דילמא רבא איירי דליכא זוית חמץ בכל התעורבות וא"כ לא עבר בב"י ומותר לר"ש אבל לר' יהודא אסור ואשמוענין רבא דהלכתא כר' שמעון ובייש זוית בתוך התעורבות דעבר בב"י לא הוצרך לאשמענין לסברת המקשה דכבר נשמע באמרו ר"ש קנסא קא קנס וכאן לא מיירי במאי דמדה

ר"ש רק במאי דנ"מ בין ר' יהודא ור' שמעון פגון במקום דלא שייך קנס דהוא קאי אפלוגמא דרב ושמואל דרב פוסק כר"ש וישמואל פוסק כר"ש עיי"ש וכי תימא דאף דלא עבר על התערובות מ"מ עבר על החמץ קודם שנתערב דאף אם משקה רגע א' עוב' וזו הוא קושית הגמרא ותירוצו עיי"ש ז"א לא מבעי' למ"ש דליפא פזית בכל התערובות הנ"ל א"כ לק"מ דגם מקודם לא עבר רק דעוד משפחת פגון חמץ של גוי שנתערב במאכל ישראל דלא עבר עליה מקודם וכשנתערב נעשית שלו וגם איפא לאוקמי אף בנתערב קודם פסח דהא רבא מתיר גם בנ"ט לאחר הפסח דאלו הוי אסר בנ"ט רק במשהו הוי מתיר לא הוי יכול לומר דאיירי בנתערב קודם הפסח דאם פו בפסח גופא שרי אף פיון דמתיר אף בנ"ט א"כ איפא לאוקמי בנתערב קודם הפסח דבפסח אסור בכל האיסורים ואחר הפסח שרי דלא עבר אף דאוקימתא ון יש לדחות אף דבדמיינתא בחמץ של גוי שנתערב די ואם פו קשה מאי הקשה הגמרא ועוד קשה דמהא דמשגי אבל עיי' תערובות לא משמע דעובר בב"י רק דלא קנסו אלא צ"ל דקושית הגמרא לא קאי רק אנתערב לאחר הפסח והפסח עבר אחמץ בעין ועבר שפיר בב"י ופריה הגמרא שפיר והשתא ל"ל בגנון' דלא עבר עליה בב"י אם פו לא הוי חמץ שעבר עליו הפסח פלל ואפי' בעיניה מותר לאחר הפסח ומאי איכפת לן במה שנתערב ומשגי שפיר פמו שפירש רש"י ולקח הוכרח רש"י ז"ל לפרש פו: ומיהו קשה מנ"ל להגמרא להקשות דילמא איירי רבא באמת רק בנתערב תוף הפסח דלא עבר בב"י אבל היכא דעבר בב"י אין צורך לאשמועין דקנסא קא קנס כו' כמ"ש א"ו כמ"ש הסברא לחומרא וא"כ מוכח דרב לא איירי בשלא בזמנו רק שנתערב לאחר הפסח ואם פו רבא דקאי עליה וסובר פנותינה בזמנו ופליג עליה דשלא בזמנו ודאי דאיירי פהה שלא בזמנו דאיירי רב דאל"כ לא פליג אדרב בהה שלא בזמנו דאיירי בי' א"ו דאיירי בנתערב' לאחר הפסח ומקשה שפיר ומשגי שפיר אבל לפי מ"ש הסברא לקולא קשה ואף להתוס' דלא גרסי במשהו פרב ופליג בכולה מילתא אדרב מ"מ צריה להיות בגנון' דאיירי רב ומיהו לר"ת דלא גריס במשהו יש לדחות ראיה זו דיש הוכחה מצד אחר דרבא איירי שנתערב לאחר הפסח או תוף הפסח ובגנוני דעבר בב"י דאלת"ה קשה קושית התוס' למה לא אמר הלכה כר' יוחנן ותירוץ התוס' לא שייך אם נימא פה דהא ליכא קנס ומיהו הא לא קיי"ל פהה גרסא דהא אכן פסקינו דחמץ במשהו ואם פו ראיתי נכונה: הג"ה מב"ב של המחבר א"ה עיקר הראיה מהא דרב לא הבינותי דבשלמא רב דסובר כר"י דחמץ לאח"פ אסור מדאורייתא וצריה ביטול שפיר איכא למימר אף על גב דבפסח פשנפל לא נתבטל משום חומרא דחמץ מ"מ אחז"מ מיהו מבטל בטל ממילא משא"כ לדין דקיי"ל כר"ש ואח"פ דשרי אפי' בפחות מס מה לרוב הפוסקים ע"כ לאו מטעם ביטול הוא דהרי אפי' באיסור דרבנן בשאר איסורי בעינן סמך אע"כ דכאן שאני דכל היכא דיש רוב לא קניס ר"ש וליפא איסור פלל אם פו אפי' ביש סמך י"ל דבפסח חוזר ונאסר דשם חמץ עלי' ולא נתבטל דלא הוה צריה ביטול פיון שיהא בתערובות וראי' לזה דלא מטעם ביטול הוא בתערובות שלאח"פ ממה שכתב הר"ן דרבא דקאמר חמץ בזמנו במשהו לאו משום דסובר פרב דרבא ס"ל במינו ושלב"מ בנו"ט אלא מטעם דהו"ל דבר שיל"מ דאע"ג דר"ש אסר לאח"פ משום קנסא מ"מ מודה הוא דעיי' תערובות שרי נמצא תערובות זה דבר שיל"מ הוא עכ"ל נאי אמרת דגם לאח"פ מטעם ביטול הוא דשרי מה לי תוף הפסח או אח"כ

סוף סוף יצטרף לבוא לידי ביטול אע"כ דאחר כך פרח איסור בתערובות רוב דליתא לאיסורא בעיני' ומש"ה הו"ל יל"מ וכן פ"ה המקו"ח סי' תמ"ז ס"ק ה' ובהג"ש לפ"ש הא דפריה והא אמר רבא ר"ש קנסא קניס קאי ארישא דמלתא דרבא דקאמר חמץ בזמנו במשהו מטעם יל"מ והא ר"ש קנסא קניס לאח"פ ואל"מ ומשני על ידי תערובות לא קניס ומותר בלא טעם ביטול ונפיר הו"ל יל"מ ולפירוש זה אנדא לי' מה שנתקשה מוזל"הה בזה והבן.

ומתוך דעת הטור דבעי סמ"ך לאח"פ והקשה המג"א ס"ס תו"ז מהא דפריה והא קנסא קניס וכי ס"ד דמשום קנס יהא חמור משאר איסורים ועוד דלפז"מ גמי בטל בסמ"ך ולמ"ש נחא דלא פריה אהא דלאח"ז דפשיטא דבטל בסמ"ך אלא ארישא דמלתא הא קניס וע"כ וטעם ביטול וא"כ אמאי בזמנו במשהו הא לא הוי יל"מ ואהא משני ע"י תערובות סמ"ך לא קניס ופקע איסורא ואלו מצד ביטול ומש"ה הו"ל יל"מ.

הדרן לדין פנין דלא מטעם ביטול אתי' דל"ל ביטול בתערובות ממילא בפסח הבא י"ל דחוזר ונאסר מיהו אפתי בכ"ז אינו מוכרח די"ל דלא אסרו חכמים במשהו בפסח רק מה שקודם שנתערב הי' עליו שם איסור בפסח בזה גזרו דלא ליבטל בפסח מטעם חומרא דחמץ אבל מה שהיא בתערובות מכבר והותר אפי' בלא ביטול תו לא התמירו לאסרו במשהו דלא יהיב טעמא והבן.

ועכ"פ למה שכתבתי שפיר איירי רב בכ"ע אפי' נתערב תוך הפסח כמי שלא בזמנו בטל פנין דצריה ביטול וכן משמעות דבריו ככתבן דמה דבזמנו אסור שלא בזמנו מותר והדק"ל מנ"ל למפרך ארבא דילמא איירי בנתערב תוך הפסח אבל נ"ל דלק"מ דכמו דרב איירי בכ"ע בנתערב תוך הפסח וכ"ש בנתערב לאח"פ כמו כן רבא איירי בכ"ע אפי' ה"ה בעין ונתערב אח"פ ואהא פריה והא קנסא קניס ומשני ע"י תערובות לא קניס ומוכרח רש"י לפ"ש אפי' הוא בעין בפסח ואנדא לי' כל הראי' מפאן ואין משמעות שום הוכחה לא לאיסור ולא להיתר לענין בנתערב תוך הפסח בס' והותר לתח"פ אי חוזר ונאסר בפסח הבא.

שוב ראיתי במקו"ח סי' תמ"ז פשיטא ליה דכה"ג שרי בפסח הבא שהקשה אהנך דפליגי וסברו דחמץ לא הוי יל"מ דחוזר ונאסר לשנה הבאה להר"ן דהו"ל יל"מ משום דהתערובות מותר הרי לא יאסר לשנה הבאה פנין דכבר נתבטל קודם פסח אינו חוזר וניעור ותירץ פנין דלשנה הבאה יצטרף לבוא לידי ביטול מקרי חוזר ונאסר עכ"ד הרי דפשיטא לי' דמותר בפסח הבא אע"ג דלהר"ן התערובות מותר שלא מטעם ביטול עכ"ז בטל בפסח וכמש"ל.

ועוד נ"ל לפמ"ש דרב דקא' שלא בזמנו מותר פוננתו דמה דנתערב בזמנו ואסור' שלא בזמנו הוא מותר כפשוטן של דברים אם כן מוכח אפי' לא נתבטל בפסח בעת נפילה עכ"ז לאח"פ בטל אלא דכתבתי דאפתי ליכא מזה ראי' לדין דאח"פ לא קניס ר"ש ול"צ ביטול מש"ה אפשר דחוזר ונאסר בפסח הבא לפי"ז אנדא לה ספק דנהי דבכל שנה מותר בלא ביטול הרי בהגיע ע"פ אח"ז איסור חמץ דנדאי שרי ביש סמך מטעם ביטול דזה דמי לרב אע"ג דלא בטל מתחלה בטל אח"כ מאליו בעת שצריה לטעם ביטול

בסמ"ך וא"כ הרי נתבטל קודם פסח ותו אינו חוזר ונאסר בפסח כמו בכ"מ שנתבטל קודם פסח וזה ברור כנ"ל ייט"ב.

שאלה יח בשנת תקס"ז הי' גשמים מרובים ע"כ הי' מאד מאד בקיטוי למצוא חטים על פסח שנת תקס"ז שיהיה עכ"פ בודאי ששים פנגד החטים שצמחו וקאפות הפל קודם פסח ואחר הרקדה ובירור שנעשה בכל מה דאפשר מ"מ היה עדיין הפל בספק וקרוב לודאי שאין ששים פנגדן וגם מלבד אותן שצמחו הרבה שלמעלה במקום שדרה לצמח נתקלקל ונתרבה רק שלא התחיל לצמח עדיין וגוף החטה קשה פדרה כל החטים ועניתי ואמרתי לכאורה הגם שמבואר בש"ע א"ח סימן תנ"ז בהג"ה דצריה להיות ששים נגד אותו שצמח היינו דוקא בצמח לפי שבצומח יש פח המוליד והיא כמו זרע באדם וכמו דכתב אשר זרעו בו וכמו דבאדם הוא פח כל שייפין ולכה מוליד בדמותו בצלמו כה בחטה הוא פח כל החטה וכיון דאין מצמיח אא"כ נתחמץ מלתלוחות א"כ כל החטה נתחמץ משא"כ בלא נצמח אחזוקי איסורא לא מחזקינן ואמרנו דלא נתחמץ רק אותו מעט שנתרבה ורק נגדו בעינן ששים.

והנה נפשי תשיב אמרי' לה דלכאורה גם בצמחה יש מקום להקל דלא בעינן ששים נגד פולו רק נגד מה שנצמח ומה שנראה מן החטה נתרבה ולא נגד הקשה דאינו דומה לאדם שאינו מוליד רק בעת קיומו משא"כ בצומחים דאדרבא אחר הבילוי והקלקול מצמיח ולא בעת קיומו כמבואר בתשובת החבר למלה אלקזר וא"כ לפי"ז באדם ודאי יש פח כל האברים בהטיפה משא"כ בהחטה דאינו מצמיח רק מה שנתבלה מפניו ונלא גם חצי חטה מצמיח כשנתבלה משא"כ אדם דאינו מזריע רק אדם שלם א"כ אחזוקי איסורא לא מחזקינן כנ"ל לכאורה.

אבל אחר עיון קצת אין להקל בזה כלל דהצמיחה והריכוף מעיד שירדה בה לחלוחית ואף בלא ביקוע כיון דמינח גיחתי אתי לידי חימוץ ואינו דומה לליחה ומכש"כ דזה הוי נתבקע ממש.

ולפי"ז אף שלא נראה צמיחה עדיין רק ביקוע הרי היא חמץ דנתבקע ודאי חמץ רק אם לפעמים נסדק מהדישה אין לחוש וניכר הוא פללו של דבר שאם נראה ביקוע למעלה שנתראה שהיא הקנה לצמיחה ודאי אין להקל כלל וכלל עכ"פ בפחות מששים פנגד כל החטה.

ועיין בס' תע"ג סעיף ב' ובט"ז ובמ"א בסעיף ד' ה' ו' שם ובאחרונים ודו"ק דודאי אין להקל ולומר אחזוקי איסורא לא מחזקינן כיון דאתחזוק איסורא בהאי חטה גופא וזה ברור. שאלה יט הנה אקרב לפני מכ"ת שאלה הא דכתב בש"ע אסור לאכול קודם שיטול האתרוג אם מותר לשהות קאנוע או שאר משקים קודם שיטול האתרוג את"ל דטעמא דאמרו רז"ל דאסור לאכול קודם שיטולנו שמה שפח מחמת אכילה ליטול האתרוג ובמשקים לא שיהי טעם זה ועוי"ל דשתי' בכלל אכילה כמ"ש הט"ז בהלכות מגילה וע"ש ולפי"ז אסור לשתות קודם שיטולנו אבל לי קשה דלמה כתב בש"ע בהלכות תפילה ולא לאכול ולא לשתות דהא שתי' בכלל אכילה בכך יל"ר האיה הדין נוטה אם מותר לשתות או לא וכו' עקיבא בהרב הגאון אמיתי אור עולם מו"ה יעקב ז"ל האב"ד דק"ק קאמרנא ונאגפי': תשובה הואיל וקצת רבו השואלים במילי דפסקא אשיב בקצרה הנה

לפי דעת המג"א בסי' הרנ"ב ס"ק ד' דטעימא שרי' כש"כ דשרי שתי' שאינה מהמשקה המשפר דכבר ביארתי בתשובה למע"ל דטעימא תמורה משתי' ואף לפי מ"ש המ"א דמשמע מהתו' דטעימ' אסור מ"מ שתי' דקי"ל מותר דהבו דלא לוסף עלה היא ואפוש' פלוגתא לא מפשינן ועוד זכר לדבר דטעימא תמורה דבגיטין דף ס"ב איתא אסור לטענן קודם שייתן מאכל לבהמתו ואלו בלשנות אדם קודם פמבואר בפ"מ לאו"ח סי' קס"ז באשל אברהם ס"ק ח' וכמפנרש בתוה"ק באליעזר עבד אברהם ונתכל להשקותו ותשאב וגו' וכן פאמר והשקית העדה ובעירם פנ"ל ברור רק דמ"מ אוילי יש לחלק בין שתי' של צמא לשתי' של תענוג והכל לפי מה שהוא אדם דאם מצטער ואינו עושה לתענוג ולא יוכל להשיג בנקל לצאת י"ח בנטילת לולב אז המיקל לא הפסיד וז"ב הכ"ד הק' משה: שאלה כ' אבקש מאת מעכ"ת הרמה להודיעני דעתו בנידון האתרוגים הקאפירר ואם יהי הזמן גורם למעכ"ת בקשתי לראות בפרק הזהב בסוגי' דהאונאה אי הוי שתות מקח אי שתות מעות ובתוס' ד"ה שני חמשא בניתא בס"ד ועוד פשנתאנה מוכר לא תמצא שתות מלבר וכו' ובעוה"ר דרכי התקמה נעלמו ממני לא ידעתי פירושו והמהר"ם ש"פ מצינו שם אף דמשפחת שני חמשא בארבעה זה הבל ולא זכיתי להבינם אמאי הוא הבל בקשתי להודיעני פירושו אם באפשרי דברי תלמיד תלמידו המתאבק בעפר רגלי התקמים ומצפה לתשובתו ה"ק יעקב קאפל בר"י מאוליינאב.

תשובה הנה בדבר הקאפירר אשר בקש להודיעני דעתי בזה הנה בתשובת הרמ"א סי' קכ"ו פתב הגאון מהר"י פאדאווא ז"ל האתרוגים המורכבים זיל קרי בי רב הוא בארצנו שלא לצאת בי' אפי' ע"י הדחק והעיד בשם אביו הגאון מהר"ם פאדו' ז"ל שקרה מקרה שלא הי' בפאדו' רק אתרוג אחד ושלחו אותו מקהל האשכנזים לקהל הלועזים פגעו השטודנטו בהמביא אותו וגזלוהו ממנו ופדאוהו מהם בנדמים יקרים ולא רצו לצאת במורכבים והנה הגאון הנ"ל לא ביאר טעם פסול המורכבים והנה הלבוש הביאו הט"ז באו"ח סי' תרמ"ט ס"ק ג' והמ"א באו"ח סי' תרמ"ח ס"ק כ"ג פתב דמורכבים פסולין מן התורה משום שנעבדה בהן עבירה והנה דחו את דבריו הט"ז והמ"א שם בשתי ידיים והנה מה שהקשה הט"ז שם מהא דאמר רבא עיי"ש הנה הקושני' היא עוד יותר חזקה מהא דאיתני' שם בגמ' ס"ס כי גזזו אננפרי וכו' הרי דאף דאונפרי ישראל נינהו לא מפסל משום שנעבדה בה עבירה דגזזי לה ועיי"ש רש"י ד"ה ביזן שפתב ולדידן לאו מצנה הפא בעבירה הוא וגם באוננפרי גופייהו אמר שם ולקני בשינוי מעשה ולקני בשינוי השם וכו' עיי"ש אלמא אף דהם עשו העבירה מ"מ פינן דנקנה להם קודם המצנה יוצאין בה וכן פתבו שם התוס' דף למד ע"א ד"ה הא קני' ביאוש וכן הוא בזה"ר שם ועיין בפרי מגדים לא"ח במשפחות זקב בסי' תרמ"ט דהקשה ג"כ על הלבוש דהא קי"ל פתקמים ולא כר"א כמ"ש הנש"ך ביו"ד סי' רצ"ז ס"ק ג' עיי"ש עכ"ד ויפה דבר והא דכתבו התוס' בחולין דף ס' ע"א בד"ה הרפיב וכו' א"נ לב"נ קמבעי' לי דשרי בכלאי זרעים ואסירי בהרפבת אילן עכ"ל התוס' ע"כ צ"ל לפי התירוץ התוס' הנ"ל דרבינא בעי לר' אליעזר אבל התוס' בסנהדרין דף ס' ע"א ד"ה חקים מיאנו בזה דיהי' הסוגי' דחולין דלא פרבנו ומסקי דבישראל דרשינן לכ"ע למיניהו והאיבעי דרבינא בח"ל והיינו פתירוץ הראשון שם בחולין היוצא מזה דנדאי קיי"ל פרבנו ולא כר"א וא"כ אין מקום לדברי הלבוש פלל ומפורכין מכמה צדדים: והנה המ"א בסי' תרמ"ח ס"ק ס"ג פתב דנ"ל

דמורכב פסול משום דלא מקרי אתרוג קלל וכתב ע"ז ועיין בתוס' ריש דף נ"ג עכ"ל
הנה משטחיות דבריו נראה בהשקפה ראשונה דמ"ש ועיין בתוס' ריש דף ל"ג פוננתו
להביא ראי' לדבריו דראוי לפסול מורכב מש"ז דלא מקרי אתרוג קלל אבל נהפוך הוא
דכוננתו לומר ועיין בתוס' ריש דף ל"ג משם בארה דלא מפסל מש"ז ול"ק עליו דמביא
ראי' לסתור דידוע דרכו של רבינו בעל מ"א לבנות ולסתור ברמז מועט וכדבור אהד
מראה פנים לשני חלקי הסותר דכל פוננתו רק להעיר לב המעיין ואת אשר יבחר יקרב
ואבאר זה דהלא התוס' פתבו שם במסכ' סנפה דף ל"ג ע"א בד"ה ואימא ה"כ וכו' מידי
הדס פתיב בקרא עיי"ש וא"כ ה"נ י"ל מידי אתרוג פתיב בקרא רק דכתיב פרי עץ ובעיני
שטעם עצו ופריו שנה או דהדר הוי כמו הדר וצריף להיות ממין עץ שבאין על כל מים
לכל חד פדאית לי' עיין בגמ' סנפה דף ל"ה ע"א וכיון דמורכב יש בו כל ה"ל כמ"ש
הט"ז שם יוצאין בו ומי' אפטר דכוננת המ"א הוא לחזק דבריו ולומר דנפסל מש"ז דלא
מקרי אתרוג וכדי שלא יקשה עליו מידי אתרוג פתיב בקרא כמ"ש לכה פתיב ועיין בתוס'
דף ל"ג ר"ל דכבר הקשו התוס' פן גבי הדס דגם שם קשה פן ואעפ"כ אית' שם בגמ'
דה"א משום דאית לי' שם לנוי לא מתכשר אלמא דלא חש הגמ' להא דלא פתיב הדס
בקרא ש"מ דהוי כמאן דכתיב הדס בהדי' הנה מאיזה טעם שיהיה א"כ ה"ה גבי אתרוג
הוי כמאן דכתיב אתרוג בהדי' ומורכבלא מקרי אתרוג ועוד אפטר לומר דכוננת מ"א
הוא פמה שציין לדברי התו' דאלולי דברי התוס' ה"א דהיינו הך דמסיק עץ עבות מ"מ
ר"ל דלא נזכר הדס בקרא רק עץ עבות וכיון דהוא עץ עבות יוצאין בו וא"כ לפ"ז ה"ה
גבי אתרוג ואדמסייעי מהא לפסול אדרב' תסייע מהמסקנא להכשר לכה ציין לדברי
התוס' ואם מפרשין פן לדברי הגמ' א"כ לא הקשו התוס' פלום דהא הן הן דברי הגמ'
א"ו דמשמע להו מלשון הגמ' דעץ עבות הוא כמו ריבה וא"כ לפי"ז מבואר דהגמ' סובר
דהוי כמו דכתיב ה"ס בהדי' וא"כ ה"ה גבי אתרוג פנ"ל בכוננת המ"א: מיהו גם אם פן
הוא פוננת המ"א אין ראי' זו מוכרחת לפסול מורכב דהא הגאון חכם צבי בתשובתו סי'
קס"א פתיב לינשב תמיהת התוס' ה"ל ומביא ראי' מפ' א"ט דסד"א פיון דאסא הוי שם
הלעז של עץ עבות ודקאמר עץ עבות אמר רחמנא מ"מ רצונו פיון דבקרא לא פתיב הדס
שהיא שמו העצם אלא עץ עבות שהוא שם התואר אין להקפיד על שם לנוי שלו כל
שהוא עבות עכ"ד בשנינוי הלשון קצת בתוס' ביאור הרי מבואר מדבריו דהוא באמת
מסקנת הגמ' עץ עבות מ"מ ר"ל פיון דהוא רק שם התואר אין להקפיד רק שיהי' בו
תאר זה אבל אין פאן ריבה ואעפ"כ חתר לינשב קושית התוס' דהא מ"מ מקשין התוס'
שפיר דהלא מילתא דפשיט' הוא ומה הוצרך אביי לאשמועינן לכה טרח הח"צ ליתן
תבלין להקס"ד אבל להמסקנא ודאי דקיימינ' בהא מידי ה"ס פתיב בקרא א"כ ה"ה גבי
אתרוג דג"כ לא נזכר בקרא רק שם התואר וכן פתיב הרשב"א דהוא מתקיפי קדמאי
בחידישיו למסכ' סנפה שם בדף ל"ג ע"א על הגמ' עץ עבות אמר רחמנא מ"מ ונ"ל
ולקמן אמרינו ערבי נחל אמר רחמנא מ"מ ופירוש שניהם דכי קפדינו אשם לנוי היינו
פגון היכא דאפקי רחמנא בשם פרטי פגון איזוב ומרור וכיוצא בהן אבל הכא כל היכא
דהוי עץ עבות או שהערבה ממין הגדל על הנחל בהכי סגי דלהכי אפקי רחמנא בשם
קלל עכ"ל הרשב"א לשונו ממש.

והנה הגאון מהר"ם בן חביב זל בספר פפות תמרים פתב שם בגמ' ה"ל לתרץ קושיות התו' ה"ל דהדס נזכר בקרא עיי"ש וא"כ לא שייך זה באתרוג אף לפי הה"א א"כ הרי לנו שלשה עדים נאמנים הרש"ב"א ומתקם בן חביב והח"צ דלפי דבריהם אין לפסול אתרוג המורכב משום טעם זה דלא מקרי אתרוג ובפרט אם ענף מאילן אתרוג הנרכב באילן אחר י"ל דאתרוג גמור היא ואתרוג שמו לפי מה שפרש"י במס' סוטה דף מ"ג ע"ב ד"ה מרפיב שאם מרפיב ענף מאיזה אילן בתוך אילן אחר נושא ממין אותו אילן שנטל ממנו עיי"ש וכבר הביא דברי רש"י ה"ל הגאון בעל הב"ח בתשובתו סי' קל"ה וקל"ו עיי"ש ועפ"י"ז שכתבתי לסתור טעם המ"א דאין לפסול משום דלא נקרא אתרוג משום דלא נזכר בקרא רק שם התאר נדחה ג"כ עפ"י"ז מ"ש הט"ז דכלאים ק"ו מנדמה כמו דאמר בב"ק שם לענין קרבן די"ל בשלומ' שם דנזכר בקרא שם העצם כש"ב עז יותר מסתבר למעט פלא' דלא נקרא לא כש"ב ולא עז משא"כ נדמה דכ"ש או עז הוא רק דנדמה אבל פאן דלא נזכר בקרא אתרוג רק שם התאר יותר מסתבר למעט נדמה דאין לו תאר זה המפורש בפסוק דלאו הדר הוא משנמעט פלאים דיש לו תאר זה והנה הט"ז בעצמו פתב רי"ל דשאני נדמה דלאו הדר היא משום דלאו אורח' רק דלפי דברי נתחזק הדחי' ביתר שאת וביתר עוז.

והנה עלה על דעתי דכוננת המ"א פן דאף דבהדס אין טעם לפסולו משום שם לוי אכל פאן לא מקרי אתרוג כלל יש לפסולו וא"ש לפי"ז הא דדייק לומר דלא מקרי אתרוג כלל וע"ז פתב ועיין בתוס' דף ל"ג דלא הקשו התוס' רק מה"ת לפסולו משום שם לוי אכל ג"ז אינו דאין טעם לחלק בזה דזיל בתר טעמא פינן דלא נזכר בפסו' רק שם התאר לא קפדינן רק על התאר והא דכתבו שם התוס' משום לוי היינו משום דאיירי בשם לוי וז"ב לדעתי אף הט"ז מסיק לפסולו ביום ראשון משום חסר וגם בשאר הימים שמא יש הרוב מחמת חלק שאין מין אתרוג ולא נשאר פשיעור מן חלק אתרוג ע"כ והנה גם בזה יש לפקפק א' פינן דלא נזכר בקרא שם עצם ולא הקפידה תורה, רק על התואר א"כ פינן דהמורכב יש לו כל המעלות א"כ פולו חזי ואין פאן חסר כלל דגם חלק של מין האחר חזי כפאן פינן דכאן יש לו התאר הנזכר בפתוב לפי מה שקבלו בו רז"ל וסברא נכונה היא בס"ד.

ב' לפי דברי רש"י במסכ' סוטה ה"ל א"כ פולו אתרוג הוא רק דאולי קולט גם איזה ריח או קצת תואר של מין אחר פינן שגברך בתוכו אבל בעצמות פולו אתרוג הוא ולאו חסר היא כלל דהא יש להבין דברי רש"י ה"ל דאם נושא ממין אילן שנטל ממנו א"כ מה מרויח בזה שנטלו ואותו אילן ומרפיבו באילן אחר א"ו כמ"ש דכל מהות ועצמות חומרו וגדלותו הוא מאותו ענף רק שמושף איזה תואר ושואב איזה ריח וקולט איזה טעם אבל מהות חומרו וכמותו וגם רוב הטעם והריח והתואר הוא מאותו אילן שנטל ממנו וכינן דמהות חומרו וכמותו הוא מאותו אילן שנטל ממנו א"כ לאו חסר הוא ואין לחוש ולומר שמא הנרכב ענף מאילן אחר באילן אתרוג דלהא לא חיישינן פינן שהעיד רש"י ז"ל שנושא המין של אותו אילן שנטל ממנו א"כ הי' ראוי להיות מין אחר ונהרי חזינן דהוא אתרוג ויש לו כל המעלות כמ"ש הט"ז פנ"ל לכאור' ועיין בתשובת הב"ח בסי' קל"ה וקל"ו והנה מ"ש בסי' קל"ה הם דברי הגאון בעל הסמ"ע אף שחתם עלי'

בעל הב"ח הוא טעות בדפוס וכן בסי' קצ"ד שם הם דברי בעל הסמ"ע אף שחתם עלי' בעל הב"ח ובסי' קל"ו הוא דברי הב"ח עיי"ש.

והנה לכאור' על דעתי ליתן טעם לפסול מן רב מה"ט ש'הלא הקפידה התורה שיהי' טעם עצו ופרי' שנה והוא התואר עניו כפי קבלת רז"ל וא"כ בענין מאילן אחרוג ש'הנרפב באיזה אילן אחר והוציא הענין שהוא פירי נחזי אנו מה הוא הנקרא עצו של זה הפרי אם גוף האילן או אותו הענין והנה לכאור' על דעתי לומר דגוף האילן מקרי עצו כמו דקיי"ל שם בסוטה דף מ"נ ע"ב ילדה שסבכה בזקנה בטלה ילדה בזקנה ואין בה דין ערלה עיי"ש אלמא דגוף האילן עיקר וא"כ לפי"ז אין טעם עצו ופרי' שנה ופסול מן התורה לאתרו' של מצנה והנה אחר ש'עלה על דעתי כנ"ל נשאתי עיני וראיתי בתשו' הב"ח סי' קל"ו שם שכתב וז"ל ש'הדבר ידוע ש'היחור ש'מרפיבין אותו שפיר קרינו בי' טעם עצו ופרי' שנה דמסתמא טעם העץ לא יפסיד עכ"ד הרי דסובר ד'היחור הוא עצו והנה לפי דברי רש"י ד'הגידול היא מאותו המין ש'היחור ממנו א"כ מסתבר דמקרי היחור עצו והא דבטל ילדה בזקנה מבואר שם בסי' קל"ה דהב"ח כתב דש'אני ערלה דכתיב ונטעתם אזלינו ב'תר נטיעה ובעל הסמ"ע כתב עליו ואין זה ומוכרח דא"כ לא הו"ל לסתום אלא לפרש.

והנה פנונת בעל הסמ"ע שם לא להקוש' ש'כתבתי רק להקשות כפשוט' פינו דאזלינו ב'תר גוף האילן א"כ לא הוי אחרוג רק מין אחר וע"ז קאי התירוץ הב"ח הנ"ל והשגת הסמ"ע עליו. והנה לדידי קוש' זו לא קוש' היא כלל דכינון דלא נזכר בתורה רק שם התואר לא אכפת לן בשם המין כלל רק דקוש'תי עצומה דאם האילן עיקר ומקרי עצו א"כ אין עצו ופרי' שנה והנה הסמ"ע רוצה לדחות שם הרא' ש'הביא הב"ח מדברי רש"י הנ"ל די"ל ממין קאמר מקצתו ולא פולו ובאמת הוא דוחק ואמת יורה דרפו דמשמעות דברי רש"י כפשוט' והב"ח השיב על דחי' זו בסי' קל"ו וז"ל והרא' מפ' משום מלחמה במה שפרש"י דחה אות' מ"כ בלא כלום והדבר פשוט ומפורסם ש'הפרי היצא מן הפלא' ממש הוא מן היחור הנרפב לבדו עכ"ל והנה הב"ח נתמך בעדותו על זה ומדברי רש"י כרא' כדבריו ולפי"ז יש לדחות מ"ש הסמ"ע דלא נראה לו דברי הב"ח דהא דבטל ילדה בזקנה בערלה הוא משום דכתיב ונטעתם משום דלא הוי להגמ' לסתם אלא לפרש די"ל דכינון דעיקר גידול הפרי מן היחור ואעפי"כ אין בהם משום ערלה ע"כ ל"ל טעם זה וכמפורש הוא: מידו י"ל דדברי הט"ז א"ש דהוי כמו חסר דהא פאן הקפידה התורה על הטעם שיהיה טעם עצו ופרי' שנה וא"כ טעם מין אחר המעורב בו אין טעם עצו ופרי' שנה ואולי יש איזה תוספת בגידול מפח המין אחר המעורב בו ותוספת ההיא כמאן דלית' והוי פחסר מי' ז"א דהא אין פאן מקום מיוחד לטעם ההוא המעורב רק בכל האחרוג מעורב קצת טעם אחר וא"כ אם הטעם ההיא כמאן דלית' מה בכך נשאר טעם אחרוג לבדו ואין פאן חסר ואף אם יש איזה תוספת בגידול מ"מ הלא התוס' ההוא ג"כ יש בו טעם אחרוג וא"כ יש בו שם התואר ש'הקפידה התורה עליו ואין פאן חסר ובפרט בשאר הימים ודאי אין שום חשש דהא הטעם ממין אחר הוא רק קצת כמ"ש הב"ח ומבואר פן מדברי רש"י ומי' אף שאין פאן שום הכרע לאיסור גם להיתר אין הכרע כ"כ די"ל דאולי צדקו דברי הסמ"ע בזה מדסתם הגמ' בטל ילדה בזקנה ולא פירש דהיינו משום דכתיב ונטעתם אזלינו ב'תר הנטיעה ש"מ דבכל מקום גוף האילן עיקר ואף דמ"מ ל"ק קוש'תי

הסמ"ע כמ"ש מ"מ קנשה קנשיתי כמ"ש פיון דגוף האילן עיקר א"כ מקרי עצו ואין טעם
עצו ופריו שנה והיא עיקר שם התואר שהקפידה התורה באתרוג של מצנה אף אין דבר
זה מתקבל אל השכל דכיון דנראה ממהות הפרי דהענף הוא עיקר בו מה"ת יקרא האילן
עצו ולא הענף.

פללו של דבר לפי דעתי לא נשאר שום חשש לפסול המורכבים אם פראה שמיין האתרוג
עיקר בו דאז אגיל ג"כ החשש שכתב הסמ"ע שם דילמא הרכיב מין אחר באילן של
אתרוג כמ"ש לעיל דאל"כ הוי נראה כמיין אחר ומי' עכ"ז חלילה וחלילה להרים ראש
להקל במורכבים נגד הגאון מהר"מ פאדווא ובכו הגאון מהר"י פאדון' והסמ"ע והלבוש
והמ"א והט"ז וגם מדברי הח"צ בסי' קס"א מבואר דבהדסי' מורכבים שניהם מוידים
הח"צ והשבות יעקב דפסולין הם ובנדאי אין להכשירן אף בשעת הדחק נגד כל הגדולים
האלו רק בחשש מורכב הלא בל"ז יש לצדד להקל דהלא להט"ז אין הפסול רק מדרבנן
וא"כ הוי ספק דרבנן ולקולא ואף אם הוי חשש דאורייתא הלא פיון דאין מבנרר פסול
המורכבים ויותר הדעת נוטה להכשירן א"כ עכ"פ לא הוי רק כספיקא דדינא וא"כ בספק
מורכבים הוי ס"ס ספק שמה אינם מורכבים ואת"ל מורכבים דילמא גם מורכבים
כשרים ע"כ סיומא דהה פסקא פיון דהגאון בעל הב"ח מכשיר אף בנדאי מורכבים רק
שכתב שמבטל דעתו נגד הסמ"ע הכריע שאין לברך עליהן כשיש אחר אבל כשאין אחר
אין למחות מלברך עליהן והעיד שכן המנהג בכל מקום לפי מה ששמע וגם דברי הסמ"ע
מטין פן א"כ עכ"פ בספק מורכב נדאי דיש להורות כהב"ח והוא עמוד גדול לסמוך עליו
ומכש"כ דיש להורות עכ"פ בספק כמו שהורה הב"ח בנדאי מורכב ועיין בתשובת שבות
יעקב סימן ל"ו ודו"ק: ומיהו כ"ז בספק גמור אבל בהני קאפירר דאין בהם רק חשש
בעלמא כפי מה ששמעתי ושיחברר ע"פ סימנים אין אתנו יודע דהסימנים המבוארים
בתשובת רמ"א והביאם המ"א אינם רק למחוז ההוא של פאדווא כמבואר שם בתשובה
היא וכן מבואר במ"א אבל במדינת קרפו מי יודע הסימנים ההם ע"כ המנהג הנכון
לדעתי שראוי לנהוג בהקאפירר באם שיש יכול לקנות אחר שיהי' כשר בנדאי לכל הדעות
ולא יהי' בו חשש פסול נדאי יותר טוב מהקאפירר אף שהיא הדר יותר אבל אם אין
בנמצא רק אותן שיש בהן פקפוקים וכשרים רק בשעת הדחק יותר טוב הקאפירר שאין
בו שום פקפוק אחר ויפה ומקודר כנלענ"ד [ידוע להוי בשעה שכתבתי תשובה זו לא
ראיתי תשובת זקני רבינו הרמ"א זצוק"ל בסי' קי"ז על האי דינא במורכבים ע"כ צריך
עוד עיון תחת עיון]: והנה אחר שכתבתי התשובה הנ"ל אחר כמה שנים בשנת תקע"ד
איבע שפחמת המלחמות לא הי' שום אתרוג בכל האקלים והוריתי ליקח המורכבים
ולברך עליהם דבשעת הדחק שאפשר למצא על צד הדוחק אין להתיר אבל כשא"א
באחר פלל נדאי דאין לבטל המצנה והברכה וגם זקני הרמ"א כתב בתשובה סי' קי"ז
ז"ל מ"מ לא אוציא לעז על הראשונים שנהגו לברך על אתרוג הזה במקום הדחק מ"מ
לא שיקין התיירא לברך על אלו שלא דוחק גדול עכ"ל משמע אבל בדוחק גדול מברכין
ומכש"כ כשא"א באחר פלל ודו"ק: הנה מה שרצה שאבאר לו פי' דברי התוס' הנה דברי
התוס' הפה פשוטין וגם מבואר הפי' באר היטב בחדושי זקני מהרש"א ז"ל ובמהר"ם
לובלין ז"ל ואין צורך בבאר יותר ומ"ש מהר"ם שיהי' ז"ל זה הכל פוננתו בפשט' בשלומ'
שנה חמשא בשית שייך לומר דהוי שתות מלבר גבי מקח פיון דהוי שתות כפי שנתן

עֲתָה בְּעַד הַמִּקַּח שֶׁיִּיךָ לֹמֵר דְּזֶה מִקְרֵי שְׁתוּת מְלַבֵּר בְּלוֹקַח פִּינּוֹן דְּלֹאֲחֵר שְׁהוֹסִיף אֲוֹנָאָה הֵגִי שְׁתוּת וְאֵף שְׁלֹא הִי זֶה שְׁתוּת מִהַמִּקַּח קוֹדֵם שְׁנִמְכַר הֵגִי עַכְשָׁיו שְׁתוּת לֹאֲחֵר שְׁנִמְכַר מִשָּׂא"כ שְׁוֹה חֲמִשׁ בְּאַרְבַּע מֵה"ת לֹמֵר דְּיִהְיֶה נִידוֹן בְּשְׁתוּת מִשָּׂא"כ דְּאֵילּוּ הוֹסִיף הֵגִי שְׁתוּת הֵלֵא לֹא הוֹסִיף רַק פִּיחַת וְאֵי אֲזַלַת בְּתֵר מְעִיקְרָא קוֹדֵם שְׁנִמְכַר הֵגִי יוֹתֵר מִשְׁתוּת וְאֵי אֲזַלַת בְּתֵר הַשְּׁתָא פְּשִׁיט' דְּהֵגִי יוֹתֵר מִשְׁתוּת וּבְכָל מְקוֹם דְּאִמְרִינּוּ מְלַבֵּר כְּגוֹן בְּחֻמְשׁ לְקַמֵּן ב"מ כ"ג ע"ב וּכ"ד ע"א וּב"ק ט' ע"ב לְעַנְיָן שְׁלִישׁ בְּמִצְוֵה וּב"ב צ' ע"ב לְעַנְיָן תּוֹס' הַמְדוּת בְּכוּלְהוּ אֲזַלִּינּוּ בְּתֵר הַשְּׁתָא דְּלֹאֲחֵר הַתּוֹס' הֵגִי אִו חֻמְשׁ אִו שְׁלִישׁ אִו שְׁתוּת כֹּל חֵד כְּדֹאִית' אֲבָל כָּאֵן דְּלֹא בְּתֵר הַשְּׁתָא וְלֹא בְּתֵר מְעִיקְרָא הֵגִי שְׁתוּת וְדֹאִי דְּשְׁטוּת הוּא לֹמֵר דְּהֵגִי שְׁתוּת וְזֶה בְּרוּר בְּכּוֹנוֹת הַמְהַר"ם שִׁיף וּבְכּוֹנוֹת הַתּוֹס' וְהוּא נֶכּוֹן מְאֹד מִצַּד הַסְּבָרָא דְּמִנְגַד מְאֹד לְהַשְׁכֵּל לֹמֵר שְׁתוּת כְּזֶה וְהוּא בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ בִּס"ד.

שְׁאֵלָה כֹּא עֵינֵי רַמְב"ם פ"ג מֵה' מְגִילָה וְחֲנוּכָה וּב"מ שְׁם הַלְכָה י"ד הוּא אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא כו' עֵינֵי שְׁם ב"מ וְתַמִּיחָא רַבָּה הִיא: הִנֵּה דְבָרֵי רַבֵּינוּ שְׁכַתֵּב הוּא אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא כו' יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּשָׁנֵי פָּנִים א' שְׁנִפְרֵשׁ דְּעַל הַפְּסוּק קֹאֵי דְהֵינּוּ פִּירוּשָׁא דְהוּא אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא כו' דְהוּא אֹמֵר פְּסוּק הַנִּלְוֶה וְהֵם אֹמְרִים פְּסוּק הַנִּלְוֶה אִו שְׁנִפְרֵשׁ דְּעַל תִּיבּוֹת אֵלוּ לְבַד קֹאֵי דְהֵינּוּ דְהוּא אֹמֵר ב' תִּיבּוֹת אֵלוּ בְּרוּף הֵבֵא וְכֵן הֵם וְהַמְעַיֵן יִבְחֵר אֵיזָה מִשְׁנֵי הַפִּירוּשִׁים וּבֵין כֶּף וּבֵין כֶּף יֵהִי דְבָרֵי רַבֵּינוּ א"ש וְאֹמֵר עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן אִם נִפְרֵשׁ דְּכּוֹנוֹת רַבֵּינוּ עַל הַפְּסוּק כִּלּוּ יֵהִי דְבָרֵי רַבֵּינוּ א"ש וְאֵין לוֹ שׁוּם גִּיְרָסָא אַחֲרַת רַק כְּגִיְרָסָתֵינוּ וְאֵעִי"כ ל"ק עָלָיו כִּלְ מִהַגְמָרָא וְאִדְרַבָּה דְבָרֵינוּ מְוַכְרָחִים מִהַגְמָרָא דְרַבֵּינוּ הוֹכִיחַ דְּבַמְנַהֵג הָרֵאשׁוֹן לֹא יְכוּל לְהִיּוֹת רַק דְהוּא אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא וְהֵם אֹמְרִים בְּרוּף הֵבֵא וְאִזּוּ מוּכַח שְׁפִיר דְשׁוּמַע כְּעוֹנָה אֲבָל הוּא אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא וְהֵם בְּשֵׁם ד' לֹא יְכוּל לְהִיּוֹת כִּלְ אֲבָל בְּמַנְהֵג הַשְּׁנֵי דְאֵיירִי בִי הַגְמָרָא יְכוּל לְהִיּוֹת שְׁפִיר הוּא אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא וְהֵם אֹמְרִים בְּשֵׁם ד' וְאִזּוּ מוּכַח סְפִיר דְשׁוּמַע כְּעוֹנָה אֲבָל אִם הִי אֹמֵר בְּרוּף הֵבֵא וְהֵם בְּרוּף הֵבֵא לֹא הֵגִי מוּכַח כִּלְ דְשׁוּמַע כְּעוֹנָה דְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה לְמָה תִּקְנוּ מְעִיקְרָא לְהִיּוֹת אַחַד מִקְרָא וְכוּלָם עוֹנֵי מַחֲמַת שֶׁהִי בֵינֵיהֶם אֵינָם בְּקִיָּאִים הֵלֵא אִם כִּלְם קוּרִי נְמִי אֵינָם בְּקִיָּאִין שְׁמַעוּ מִהַצִּיבּוֹר וּכ"ת תְּרִי קֵלָא לֹא מִשְׁתַּמְעֵי הָא אִמְרִינּוּ בְּהַלֵּל וּבְמַגִּילָה אֲפִילוּ עֲשֶׂהָ קוּרִין כְּאֲחַד מִשׁוּם דְּחַבִּיב יְהִיב דְּעַתָּי וְשְׁמַעוּ אִף לִק"מ דְּהֵתֵם בְּבְקִיָּאִין אֵיירִי דְהָא דְתְרִי קֵלָא לֹא מִשְׁתַּמְעֵי פִירֵשׁ רַש"י מִשׁוּם דְאֵין יְכוּלִין לְצַמְצֵם דְּזֶה אֹמֵר תִּיבַת מְקוֹדֵם וְזֶה אֹמֵר לֹאֲחֵרֵינוּ וּבְהַלֵּל וּבְמַגִּילָה פִי פִינּוֹן דְּחַבִּיב יְהִיב דְּעַתָּי וְשְׁמַעֵי עַל הַסְּדֵר וּא"כ זֶהוּ דוֹקָא בְּבְקִי שִׁיּוּדַע הַסְּדֵר וְיִוּכַל לְסַדֵּר בְּשִׁמְיַעָה אֲבָל מִי שְׁאֵינּוּ בְּקִי שְׁאֵינּוּ יוֹדַע הַסְּדֵר אִיף יַדַע לְסַדֵּר פִּינּוֹן שְׁאֵינּוּ יוֹדַע אֵיזָה תִּיבָה קוֹדֵם וְאֵיזָה מְאַחֲרֵר זֶה פְּשוּט וּבְרוּר וּלְפִי"ז אִיף יְכִלוּ לְתַקֵּן בְּמַנְהֵג הָרֵאשׁוֹן שְׁהִיו אֵינּוּ בְּקִיָּאִין בֵּינֵיהֶם שְׁהַמְקַר' יֹאמֵר בְּרוּף הֵבֵא וְהַצִּיבּוֹר יַעֲנוּ בְּשֵׁם ד' א"כ מִי שְׁאֵינּוּ בְּקִי מֵה יַעֲשֶׂה בְּהַתִּיבּוֹת שְׁעֵנוּ הַצִּיבּוֹר הָא הַמְקַר' לֹא קָרָא אוֹתָן וְהֵם אֵינָם יוֹדְעֵי לְעֲנוּת וּמִהַצִּיבּוֹר אֵינָם יְכוּלִי לְשַׁמְעֵי וְלֹא מְסַתְפֵר לְרַבֵּינוּ לְחַלֵּק בֵּין מְעַט לְהַרְבֵּה וְזֶה וְדֹאִי אֵינּוּ שְׁהַמְקַרָא יְקָרָא אַחֲרֵר הַצִּיבּוֹר שְׁהוּא קוּרָא תְּמִיד מְקוֹדֵם דְּבִשְׁלוּמָא בְּכָל הַנֶּף שְׁקוּרִין הַצִּיבּוֹר כְּגוֹן רֵאשִׁי הַפְּרָקִי הָא הַמְקַרָא קוּרָא אוֹתָן מְקוֹדֵם וְיוֹצֵאִין הֵם בְּשִׁמְיַעָה דְהָא אַחֲרֵר גְּמַר הַפְּסוּק עוֹנִין הַלְלוּ' עִם הַצִּיבּוֹר בְּמ"ש רַבֵּינוּ וְהָא דְלֹא מוּכַח מְהֵף דְשׁוּמַע כְּעוֹנָה הֵינּוּ מִשׁוּם דְּעוֹנִין הַנְּלוּ' אֲבָל בְּהַנֶּף תִּיבּוֹת שְׁלֹא קָרָא הַמְקַרָא קֶשֶׁה לְכֶף הוֹכִיחַ רַבֵּינוּ דְּבַמְנַהֵג הָרֵאשׁוֹן לֹא הִנֵּה עוֹשֶׂה כֶּף רַק כְּדִי

להשמיענו דין דשומע פֿעוֹנָה אַף בְּלֹא עֲנִי הַלְלוּיָהּ הִי אֹמֵר בְּרוּךְ הַבָּא הַיְיָנוּ הַפְּסוּק הַגָּ' ל
וְהַצִּיבּוֹר ג' כ עוֹנִי הַפְּסוּק הַגָּ' ל ו' א"כ אֵין עוֹנִי הַלְלוּיָהּ עַל פְּסוּק הַגָּ' ל פִּינּוּ דְאוֹמְרֵי הַפְּסוּק
אַחַר קְרִיאַת הַמִּקְרָא א"כ קִשָּׁה אֵינָם בְּקִיאֵי מַה יַעֲשׂוּ בַפְּסוּק הַגָּ' ל א"ו דְשׁוֹמֵעַ פֿעוֹנָה
אַף בְּלֹא עֲנִי וְיִצְאוּ בְּשִׂמְעָה מִפִּי הַמִּקְרָא אֲבָל בְּמִנְהַג דְרַבָּא שְׁהִי אִז פְּנִלָם בְּקִיאֵים כְּמוֹ
שְׁפִירש"י ו' א"כ אִם הָיָה עוֹשִׂים אִז כֵּן לֹא הִי מוֹכַח כָּלֵל דְשׁוֹמֵעַ פֿעוֹנָה דְהָא לִיכָא אֵין
בְּקִיאֵין וְכָלֵם עָנּוּ וְאוֹמְרוּ לְכֹה נִהְיֵי וְהַמִּקְרָא אֹמֵר בְּרוּךְ הַבָּא וְהֵן עוֹנִין בְּשֵׁם ד' דְּאִז
מוֹכַח שְׁפִיר דְשׁוֹמֵעַ פֿעוֹנָה דְתִיבַת בְּרוּךְ הַבָּא אֵינָם אוֹמְרִים וְאֵין אוֹמְרִים עָלֵיו הַלְלוּיָהּ
ו' ל"ק דְמַה יַעֲשׂוּ הַצִּיבּוֹר בְּהִנְיָה תִיבּוֹת דְעָנּוּ הַצִּיבּוֹר דְלִיכָא אֵין בְּקִיאֵים כְּנ"ל וְאֵין
לְהַקְשׁוֹת יֹאמֵר הַמִּקְרָא כֹּל הַפְּסוּק וְלֹא יַעֲנּוּ הַצִּיבּוֹר כָּלֵל דְזֵה קִשָּׁה בְּלֹא ה"ע עַל הַמִּקְרָא
א"ו צ"ל דְגָנְאֵי הוּא וְאִם נִפְרָשׁ דְכּוֹנֵנַת רַבִּינוּ תִיבַת בְּרוּךְ הַבָּא לְבַד ג' א"כ א"ש דְכִבְרַ
כְּתִבְתִּי דְהוּא אֹמֵר בְּרוּךְ הַבָּא וְהֵם אוֹמְרֵי בְשֵׁם ד' לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִיּוֹת בְּמִנְהַג הַרְאִשׁוֹן
לְכֹה סוֹבֵר רַבִּינוּ דְהוּא אֹמֵר בְּרוּךְ הַבָּא וְהֵם אוֹמְרֵי בְרוּךְ הַבָּא וּבְשַׁעַת הַמִּנְהַג הַרְאִשׁוֹן
נְמִי מְזַה הָיָה מוֹכַח דְשׁוֹמֵעַ פֿעוֹנָה וּבְמִנְהַג הַשְּׁנִי לֹא הִי מוֹכַח דְשׁוֹמֵעַ פֿעוֹנָה אִם הָיָה נִהְיֵי
כֹּה דְבְּמִנְהַג הַקּוֹדֵם אִם הִי עוֹנִין בְּרוּךְ הַבָּא וְאַח"כ חוֹזְרִין לְסִדְרָן (סִדְרָן) מַה הִי שְׂיֵאמֵר
הַמִּקְרָא פְּסוּק וְיַעֲנּוּ הַקְהָל הַלְלוּיָהּ ו' א"כ כִּי הָיָה הַמִּקְרָא אֹמֵר בְּרוּךְ הַבָּא וְעוֹנִין הַצִּיבּוֹר
בְּרוּךְ הַבָּא וְאַח"כ חוֹזְרִין לְסִדְרָן דְהַיְיָנוּ שְׂיִתְחִיל הַמִּקְרָא מִמְקוֹם שְׁפִסֵּק דְהַיְיָנוּ בְשֵׁם ד'
וְיִגְמֹר הַפְּסוּק וְיַעֲנּוּ הַקְהָל הַלְלוּיָהּ א"כ קִשָּׁה הָאֵיךְ מִפְּסִיק הַמִּקְרָא כ"כ בֵּין בְּרוּךְ הַבָּא
לְבֵין בְּשֵׁם ד' הָא רַבָּא אָמַר שֵׁם בְּגִמְרָא בְּעִמּוּד הַגָּ' ל לֹא לִימָא אֵינִישׁ בְּרוּךְ הַבָּא וְהִזְדַּר
בְּשֵׁם ד' וּפִירש"י דְלֹא יִנְשִׂים בְּנִתִּיִם אֲלֵא בְרוּךְ הַבָּא בְשֵׁם ד' בְּהִדְדֵי וְאַף לְרַב סְפָרָא
דְאָמַר הוֹאִיל וְאַסוּקֵי מְלִתָּא לִית לָן בַּה מ"מ נִרְאָה דְהָכָא וְדָאֵי מוֹדָה דָּאֵין לָנוּ לַעֲשׂוֹת כֹּה
דְכִינּוּ שְׂאוֹמֵר הַמִּקְרָא בְרוּךְ הַבָּא וְאַחַר זֵה אוֹמְרִים הַצִּיבּוֹר וְאַח"כ חוֹזֵר הַמִּקְרָא וְאוֹמֵר
בְשֵׁם ד' וְדָאֵי מְחֻזֵי פְּעֻנְיָן אַחַר פִּינּוּ דְהַצִּיבּוֹר מִפְּסִיקִין בֵּין אֲמִירְתוֹ בְרוּךְ הַבָּא לְבֵין
אֲמִירְתוֹ בְשֵׁם ד' כְּרָאָה וְדָאֵי דְבַכָּה ג' לֹא פְּלִיג עַל רַבָּא כְּנ"ל בְּרוּר.

ו' א"כ קִשָּׁה א"ו מוֹכַח דְשׁוֹמֵעַ פֿעוֹנָה ו' א"כ הַש"ך דְשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצִּיבּוֹר הָיָה כְּקוֹרָא עוֹד
פַּעַם עֲמָהָם דְהָא הוּא בְּקִי וְיָכוֹל לְשַׁמְעַת מִפִּי הַצִּיבּוֹר כְּמ"ש לְעֵיל א"כ לֹא הָיָה הַפְּסָקָה
כָּלֵל אַף לְעָנְיָן זֵה דְהָיָה כְּאוֹמֵר בְּעִצְמוֹ דְהָא רַבָּא אֵיהוּ דְסַבֵּר דְלֹא יִנְשִׂי בְּנִתִּי לֹא קָאֵי
אֲמִילְתָּא דְלְעֵיל וּמְחֻזֵי פְּמוֹצִיאֵו לְבִטְלָה א"כ אֵיךְ אָמַר הוּא אֹמֵר בְּרוּךְ הַבָּא וְהֵם אוֹמְרִים
בְשֵׁם ד' לְבַד א"ו כְּמ"ש אֲבָל בְּמִנְהַג דְרַבָּא שְׁהִי הַסִּדְרָן שְׁלֵהֶם שְׁכָל אַחַד קוֹרָא בַפ"ע
א"כ כִּי הָיָה הַמִּקְרָא בְרוּךְ הַבָּא וְאַח"כ אוֹמְרִים הַצִּיבּוֹר בְּרוּךְ הַבָּא וְחוֹזְרִין לְסִדְרָן
דְהַיְיָנוּ שְׂאוֹמְרִין כ"א בַפ"ע וְלֹא קָרָא הַמִּקְרָא א"כ לֹא מוֹכַח כָּלֵל דְהַמִּקְרָא יָכוֹל לֹמֵר
תִּיכְף אַחַר אֲמִירְתוֹ בְרוּךְ הַבָּא בְשֵׁם ד' בְּשַׁעַת אֲמִירְתָּהּ הַקְהָל בְּרוּךְ הַבָּא לְכֹה הִתְקִינוּ
שְׂיֵאמֵר הַמִּקְרָא בְרוּךְ הַבָּא וְהֵם יַעֲנּוּ בְשֵׁם ד' וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דַּהַש"ך יַחְזוֹר וְיִקְרָא בְשֵׁם
ד' דְלָמָּה לוֹ לַעֲשׂוֹת תְּרֵי שִׁינּוּיָהּ מִן הַסִּדְרָן ו' א"כ דְבָרֵי רַבִּינוּ שְׁקוּלִי בְּמִאֲזַנֵי הַשְּׁכָל
וְלְעוֹמְקָא דְדִינָא נְחִית כְּנ"ל בְּרוּר וְקָרוֹב לְאַמְתָּא בַס"ד: (מב"ב שֶׁל הַמַּחְבֵּר סוֹפָה ד' ל"ד
ע"ב) בְּמִשְׁנָה שֶׁל דְמָאֵי ב"ש פּוֹסְלִין וּב"ה מְכַשְׁרִין וּכ' הָר"ן אֲבָל בְּטָבֵל גְּמוּר לַכ"ע אֵין
יוֹצֵאֵין אֲבָל הַרְמַב"ן ז"ל אֹמֵר דְשֶׁל טָבֵל קָרִינָא בִי לְכֶם פִּינּוּ שְׂיָכוֹל לְסַלֵּק הַכֶּהֱן וְהַלּוּי
בְּאַתְרוּג דְעֵלְמָא שְׂיִפְרוֹשׁ ע"ז כִּהְיָא דְאָמַר בְּאַחִין שְׁקִנּוּ אֲתָרוּג בְּתַפְסִיסַת הַבֵּית כו' וְהַקְשׁוּ
הַמַּפ' הָא אֵין מְגַבִּיהִין תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת בִּיו"ט וְתוּ דְהו"ל מְקַצֵּה וְלָזֵה תִי הַפְּפוֹת

תמרים דנדאי לכתחילה אסור משום טלטול ולא א' הרמב"ן רק להורות דכשר מן התורה דקרינא בי לכם ע"ש.

מיהו קמיינתא קשי' ולולי דמסתפינא אמינא דלדעת הר"ן דא"י בשל טבל מותר פאן להפריש ביו"ט פדי לצאת ידי חובת אחרוג אי לית לי אחר רק של טבל ופלוגתתם אי מותר לצאת בו בלא הפרשה והוא דהרי השעה"מ הקשה קושני' זו אדברי תוס' פסחים שהקשו אמאי אין יוצאין במצה של מע"ש נימא הואיל אי בעי מתשל ומאי קושני' הא אי מיתשל הדר לטבלא ואין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט [ודבריו תמו' דהא בגמ' מפיק לי מקרא אתי' לחם לחם וע"ז שפיר הקשו תוס' נימא הואיל אי בעי מיתשל דמדאורי' מגביהין תרומות ומעש' ביו"ט וזה פשוט ולק"מ] ובקיש לתרץ דתוס' אזלי לשטתם פ' כל הגט דמשמע מדבריהם דאפילו בשבת נמי שרי נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר ולא הוי מתקן א"כ אפשר להפריש במחשבה אלא שדבריהם תמו' והארכתי בזה בה' תרומות והנה תחילת דבריו שם דאם איתא דשרי בשבת בנותן עיניו בצד זה כו' א"כ היכי אמר בפ' מפנין אבל לא את הטבל נימא מגו דאי בעי נותן עיניו בצד זה כו' וכן קשה מהא דפ' בפל מערבין אבל לא בטבל הא חזי לי ע"י נותן עיניו וכו' ולהא נדאי י"ל פפי מ"ש תוס' ד"ה וליפרוש דאינו מועיל מה שראוי לתקנו אלא במידי דחזי לשום אדם כגון תרומה לפהגים ודמאי לעניינים אבל טבל דלא חזי לשום אדם לא מהני מגו דאי בעי נותן כו' עכ"ד ואני אומר נהי ממתניתין גופ' ליפא ראיה דאיכא למימר הכי אפתי יש ראיה מדברי תוס' גופי' דאסור בשבת נותן עיניו כו' שהקשו שם אמאי אין מערבין בטבל הא חזי לאפרושי ביה"ש לרבי ואין לומר דאתי' לרבנן כו' משמע לרבנן ניקח ואי ס"ד דבשבת שרי להפריש ע"י מחשבה גם לרבנן קשי' דהא אפ' בשבת גופי' מותר להפריש במחשבה ואמאי אין מערבין בטבל דהא בקושני' לא אסקי אדעתיהו הו' סברא שתיקצו דבטבל דלא חזי לאדם לא אמ' מגו אלא נדאי משו"ה לרבנן ניקח דאסור להפריש בשבת אפ' במחשבה וזה ברור: עוד תנא השעה"מ שם ראיה דאי נימא מותר להפריש במחשבה בשבת אפתי קשה מהא דפריי' התם אסומכוס דאמר בתרומה לא הא אפשר דמיתשל כמו נזיר ביין ומשני אי מיתשל הדר לטיבלי' ולפרוש מני' ובי' אלא סומכוס סובר כמ"ד שבות גזרו עליו ביה"ש ואפתי מה משני הא אפשר לפרוש מני' ובי' ע"י מחשבה א"ו דאסור ע"י מחשבה.

וע"ז אני אומר אי משום הא לא ארי' דהרי התוס' שם הקשו ד"ה אלא וא"ת נזיר לא יערב דשבות הוא לשאול בשבת וי"ל דלצורך שבת נשאלין והאי הוי צורך שבת שיהא מותר לשותות יין עכ"ל וכ' מהרש"א ז"ל ר"ל דבשאלה זו הותר לשותות כל יין שבעולם אבל בתרומה דלא הותר לו רק אותן פירות עצמו וכיון דאין צריי' להן בשבת (וכמ"ש תוס' לעיל ד"ה לא נחשדו לא הוי פבוד שבת וא"כ למאי דמשני דסומכוס סובר דגזרו על שבות ביה"ש אסור בתרומה משום דאי אפשר לשאול בשבת מפח שבות דשאלה ובזה מתורץ נמי מה שהקשה השעה"מ עצמו בפ' א' מעירובין למ"ש רבינו בפ' המשנה דהיכי דאיכא תרתי שבותין אפ' לרבי גזרו ביה"ש א"כ למה קאמר דסומכוס סובר לרבנן הא אפ' לרבי נמי אתיא דהקא תרתי שבות דשאלה ושבות דהפרשה תרומה פיון דליפא צורך שבת ונלחץ בזה עיי"ש.

ולמ"ש חָדָא מְתוּרְצָת בְּאִידָהּ הֵיטֵב דְּלִיכָא שְׁבוּת דְּהַפְרָשָׁה דְּמַצִּי לְהַפְרִישׁ בְּמַחְשָׁבָה כ"א שְׁבוּת דְּשֹׁאֲלָה לְחוּדְלִי אִיכָא וּא"כ לִיכָא מְכָאן תְּיֻבְתָּא כ"א פְּעִין סִינְעֵתָא וּפְלֵא עָלֵיו שְׁנַעְלָם מְמַנּוּ אַז דְּבְרֵי תוּס' בְּמַקּוּמָן וְדְבְרֵי עֲצָמוּ פְּאָמּוּר וְשׁוּב הֵבִיא שְׁם רֵאִי בְּרוּרָה מְהָא דְּפ' יוהכ"פ דְּקֵא' וְגוּזְזִין לוֹ פְּרִישִׁין וּא"צ לְעֵשֶׂר דְּבְרֵי רַבִּי כו' רִשְׁבִּי"א לֹא יֵאכֹל עַד שְׁיַעֲשֶׂר וְאִי שְׂרִי לְהַפְרִישׁ בְּמַחְשָׁבָה הֵיכִי קֵא' רַבִּי דְּאִין צְרִיף לְעֵשֶׂר הָא אֲפֹשֶׁר לְהַפְרִישׁ בְּמַחְשָׁבָה בְּהִיתָר א"ו בְּטָבָל שְׁלֵא נִיתְקַן לֹא שְׂרִי לִיתָן עֵינָיו כו' דְּהוּ"ל מְתַקַּן עַכ"ד: וְאַמְנָם הַנְּ"ל בְּזָה הֵיא נְהִי דְּבַכ"מ אֲסוּר לְהַפְרִישׁ בְּמַחְשָׁבָה פְּאֵן שְׂרִי לְמֵאִי דְּאִיתָא בְּר"ה פ"ד דְּף ל"ב שׁוֹפֵר שְׁל ר"ה אִין מְפַקְחִין עָלֵיו הַגֵּל וְכו' מ"ט שׁוֹפֵר עֲשֵׂה וּיּו"ט עֲשֵׂה וּל"ת וְכַתֵּב שְׁם הַר"ן חֲכָמִים עֲשׂוּ חִיזוּק לְדְבָרֵיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה [ר"ל דְּאִית בְּזָה עֲשֵׂה דְשְׁבִיתָה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְמִלְאכָה] וְכִינּוּן דְּלֹא דְחִי מְלֵאכָה דְּאוֹרֵייתָא אַף שְׁבוּת דְּבְרֵיהֶם לֹא יִדְחָה.

וְדִקְאָמַר יו"ט עֲשֵׂה וּל"ת קוּשְׁטָא דְמִלְתָּא קְאָמַר וּמִיָּהּ לֹא צְרִיכִין לְהַכִּי דְּבִלֵּא"ה בְּעֵידָנָא דְּמַעְקָר לֹאֹ לֹא מְקִינִי עֲשֵׂה. וְהַמ"א פְּתַב בְּסִי' תַמ"ו דְּר"ת תִּנְרִץ דְּעֲשֵׂה דְּרַבִּי דְּחִי ל"ת אִפִּי' לֹא הָוִי בְּעֵידָנָא וּמִיָּהּ שׁוֹפֵר הָוִי עֲשֵׂה דְּרַבִּי' שְׁהִיחִיד מוֹצִיא רַבִּים יְדֵי חוּבְתוֹ אֲבָל בְּעֲשֵׂה דְּחַמִּץ מְסַפְקָא לִיהֵ אִי הָוִי עֲשֵׂה דְּרַבִּים וְדַעַת הַט"ז בְּסִימָן תְּרַנ"ה דְּמַצּוֹת לְוִלָּב וְאַתְרוּג הוּ"ל עֲשֵׂה דְּרַבִּים פְּדֵאִיתָא בְּמוֹעֵד קֶטָן דְּשְׁמַחַת יו"ט הוּ"ל עֲשֵׂה דְּרַבִּים ע"ש וְהֵרִיטְבָ"א פְּתַב בְּמֹות דְּף ה' דְּבַמְחִמָּר לִיכָא רַק לֹאֹ וְלֹא עֲשֵׂה וְהַטַּעַם דְּהַגּוּף שׁוֹבֵת וּא"כ כְּשֶׁמְפָרִישׁ תְּרוּמָה בְּמַחְשָׁבָה נְהִי דְּהוּ"ל מְתַקַּן מ"מ לִית בְּזָה רַק לֹאֹ דְּרַבְּנָן וְלֹא עֲשֵׂה דְּתַשְׁבוּת פִּינּוּן שְׁשׁוֹבֵת וְאִינוּ עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה וְכִינּוּן דְּלִית בְּזָה רַק לֹאֹ אֲתִי מַצּוֹת עֲשֵׂה דְּלוּלָב וְאַתְרוּג וְדְחִי לִי' וּבְשַׁעֲהָ שְׁנוּטֵל הָאֲתְרוּג שְׁל טָבָל הוּא פְּנוּתָן עֵינָיו בְּצַד אַחַר לְהַפְרִישׁ מִשָּׁם וְכִינּוּן דְּנִיטְלָת בְּמַחְשָׁבָה בְּעֵלְמָא הוּא מְוֹפְרֵשׁ וְעוֹמֵד וְהוּ"ל בְּעֵידָנָא לְהַר"ן וְכ"ש אִי נִימָא פְּדַעַת ר"ת וְכַה"ט"ז דְּעֲשֵׂה דְּאַתְרוּג הוּ"ל עֲשֵׂה דְּרַבִּים וְלֹא בְּעֵינָן בְּעֵידָנָא אִם פֶּן מַצִּי לְהַפְרִישׁ בְּמַחְשָׁבָה קוּדָם שְׁיִטְלָנוּ לְצֵאת בּוֹ אַף עַל גַּב דְּלֹא הָוִי בְּעֵידָנָא וּמִמִּילָא פִּינּוּן דִּיכּוּל לְהַפְרִישׁ בְּמַחְשָׁבָה תּוֹ לֹא הָוִי מְוֹקְצָה וּמִוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ וּפְלוּגְתִּי' אִי מְוֹתֵר לְצֵאת בּוֹ בְּלֵא הַפְרָשָׁה פִּינּוּן דִּיכּוּל לְהַפְרִישׁ מִטַּעֲמָא דְּאַמְרָן וּז"ב: וּמַעֲתָה אֲנִי אוֹמֵר דְּאַפִּי' בְּמַעֲשֵׂה מַצִּי לְהַפְרִישׁ דְּאַפִּי' אִי מְפָרִישׁ בְּמַעֲשֵׂה לִית בְּזָה עֲשֵׂה רַק לֹאֹ דְּרַבְּנָן דְּמְתַקַּן וְהוּא לְמַה שְׁכ' הַש"א בְּתַשׁוּ' סִי' נ"ז אֲמַאי דְּכ' הַה"מ דְּאַסוּר לְטַבּוּל כ"ח בְּשַׁבַּת מְשׁוּם מְתַקַּן אַע"ג דְּאַפֹּשֶׁר בְּתַקְנָה שְׁיִתְנַבּוּ לְנִכְרֵי וְיִשְׁאַלְנוּ מְמַנּוּ דַּא"צ טְבִילָה לֹא דְּמִי לְמַעֲלִין הַמְדוּמְעַ דְּשְׂרִי הוּאִיל וְיִשׁ לְהֵן תַּקְנָה עַל יְדֵי שְׁיִתָּן עֵינָיו כו' דְּשְׁאֲנֵי הֵתָם שְׁהָרִי קוּדָם שְׁמַעֲלָה אוֹתוֹ כְּבָר גָּמַר בְּדַעַתוֹ מֵאִיזָה צַד יַעֲלָה אוֹתוֹ דְּאִין אָדָם עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה אַא"כ גּוֹמֵר בְּמַחְשָׁבָתוֹ קוּדָם וּמִשְׁעֵה שְׁגָמַר בְּמַחְשָׁבָתוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ כְּבָר נִיתְקַן וְשׁוּב אִין בְּמַעֲשֵׂה שְׁל הַעֲלָאָה מְשׁוּם מְתַקַּן אֲבָל גַּבִּי טוֹבֵל כ"ח ל"ל הֵכִי עֵי"ש וּא"כ פִּינּוּן דְּבַמְחָשָׁבָה לִית בִּי' עֲשֵׂה שְׁהַגּוּף שׁוֹבֵת א"כ אִפִּי' בְּמַעֲשֵׂה מְמַשׁ תּוֹ לִית בִּי' עֲשֵׂה דְּתַשְׁבוּת.

שְׁכָּבַר נִיתְקַן ע"י מַחְשָׁבָה הַקּוּדָם לְמַעֲשֵׂה וּא"כ פְּאֵן שְׂרִי לְהַפְרִישׁ אִפִּי' בְּמַעֲשֵׂה מְמַשׁ אִפִּי' קוּדָם שְׁיִטְלָנוּ לְצֵאת בּוֹ דְּעֲשֵׂה דְּאַתְרוּג דְּחִי לְלֹאֹ דְּמְתַקַּן לְמֵאֵן דְּסוּבֵר דְּעֲשֵׂה דְּרַבִּים לֹא בְּעֵי בְּעֵידָנָא וְאַתְרוּג הוּ"ל עֲשֵׂה דְּרַבִּי' לְהַט"ז.

וּמִי' לְהַר"ן עֲצָמוּ דְּסוּבֵר אִפִּי' בְּעֲשֵׂה דְּרַבִּי' נְמִי בְּעֵינָן בְּעֵידָנָא אוֹ לְמֵאֵן דְּסוּבֵר דְּאַתְרוּג לֹא הָוִי עֲשֵׂה דְּרַבִּי' דְּאִינוּ מוֹצִיא רַבִּי' יְדֵי חוּבְתָן וּבְעֵי בְּעֵידָנָא א"כ ע"כ צ"ל כְּדַמְעִיקְרָא

דְּלָא שְׂרִי פָּאן רַק בְּמַחְשָׁבָה וּבְשִׁעָה שְׁנוּטְלוֹ לְצֵאת בְּרַגְעֵהּ זֹו נוֹתֵן עֵינָיו לְהַפְרִישׁ מִמֶּקְ"א וְהוּ"ל בְּעֵידֻנָּא וְכָאמֹר פֶּה נ"ל בְּרוּר וְשׁוּב מְצַאֲתִי אוֹן לִי בְּפֶר"מ סִי תֶרֶמ"ט ס"ק כ' שְׁכ' וְטָבֵל עִי בְּרָ"ן וְכפּו"ת י"ל לְדַבֵּר מְצַנְהָ שְׁאִין לוֹ אַחַר אֶפְשָׁר לְהַתִּירוֹ לְהַפְרִישׁ בִּיו"ט עַכ"ד וְלֹא פִי טַעַם הַדְּבָר מ"ש מְשׁוּפָּר דְּלָא הִתִּירוֹ בִּי שְׁבוּת וְלַעֲנֵד הַטַּעַם נְכוּן פְּדֻכְתִּיבְנָא.

מִיָּהוּ בְּלֹא"ה נ"ל דְּלֶק"מ לְמָה דְּכ' הַשְּׁעָה"מ עֲצֻמוֹ בְּה' לִוְלֵב אֲמָאִי דְּקֶאֱמֵר בְּדִמָּאִי הָא אִי בְּעִי מְפָקִיר נְכְסִי אַע"ג דְּאָסוּר לְהַפְקִיר בִּיו"ט ס"ל לְש"ס דְּקֶרָא לֹא קֶפִיד אֲלֵא שְׁיָהָא רָאוּי לְכֶם בְּאִיזָה זְמַן שְׁיָהָי' וְלֹא בְּעִי שְׁיָהָא רָאוּי דְּנוֹקָא בִּיו"ט עֲצֻמוֹ וְא"כ ה"כ פִּינֵן דְּמְצִי לְהַפְרִישׁ אַחַר יו"ט תּוֹ הו"ל לְכֶם וְהֶרָא' מֵהֵיָא דְּשׁוֹתְפִין דְּנֻדָּאִי אִין חוֹלְקִין בִּיו"ט כ"א אַחַר יו"ט וְאִפִּי"ה פִּינֵן דְּבַעַת הַחֲלֻנְקָה מְצִי לְסַלֵּק לְשׁוֹתְפּוֹ בְּאַתְרוּג אַחַר הו"ל לְכֶם ה"ה ה"כ וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר: עוֹד שָׁם בְּמִשְׁנָה שְׁל מַע"ש לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל פְּשָׁר פִּי רִש"י חָבֵל חוּץ לִירוּשָׁלַיִם לֹא וְכו' וְהֶרָ"ן כ' ה"ה חוּץ לִירוּשָׁלַיִם דְּרָאוּי לְאַכִּיל' בִּירוּשָׁלַיִם וְהַתּוֹס' יו"ט תַּמָּה מְגַמְרָא מְפֻרְשָׁת סְנֵהֲדֵרִין ד' קִי"ב אַר"ח לֹא שְׁנוֹ אֲלֵא בִירוּשָׁלַיִם אֲבָל בְּגַבּוּלִין ד"ה פְּטוּר מִחֻלָּה וְפִי רִש"י דְּמָמוֹן גְּבוּהָ הוּא ל"א דְּאִין לֵה הִתֵּר אֲכִילָה בְּשַׁעַת חַיּוּב וְכו' וְנ"ל בְּהַקְדָּם לְתַרְץ דְּבָרֵי תוֹס' פְּסָחִים פ' א"ע לְמ"ד הָאוּפָה מִיו"ט לְחוּל אִינוּ לֹוֹקָה דְּאֶמְרִינֵן הוֹאִיל אִי מְקַלְעִי אוֹרְחֵי חוּזִי לִי א"כ בְּטַלְתָּ כָּל מְלֻאכְתָּ שְׁבַת הוֹאִיל וְרָאוּי לְחוּלָה שְׁיֵשׁ בּוֹ סְכָנָה וְתִי דְּלֹא שְׁכִיחַ וְהַקְשׁוֹ הַפּוֹס' מֵהָא דְּאִי בְּחוּלִין פ"ק הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת וִיוֵהָכ"פ אַעפ"י שְׁנִתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ וְכו' וְמוֹקִי לִי בְּגַמ' פְּגוּן שְׁהִי לוֹ חוּלָה וְהִבְרִיא וְכו' תוֹס' דְּלֹא הוּ' מְוַקְצָה שְׁרָגִיל לְחֻזֹּר לְחֻלִי א"כ פָּאן דְּשְׁכִיחַ לְחֻזֹּר לְחוּל' שְׁל סְכָנָה גִימָא הוֹאִיל וְאֲמָאִי מִתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ וְצ"ע: וְנ"ל לְתַרְץ לְמָה דְּכ' תוֹס' בְּעִירוּבִין ד' לְמ"ד ע"ב וְי"ל דְּאִינוּ מוֹעִיל מַה שְׁרָאוּי לְתַקּוֹן אֲלֵא בְּמִידֵי דְּחֻז' הַשְּׁתָּא לְשׁוּם אָדָם פְּגוּן תְּרוּמָה [אֲבָל לֹא בְּטָבֵל] תַּדַּע דְּאִין מְעַרְבִין בְּהַקְדָּשׁוֹת אַע"ג דְּאֶפְשָׁר לְאַתְשׁוּלֵי עֵי"ש וְכו' הַשְּׁעָה"מ בְּה' חֻמְצָה דְּלִפִּי"ז לֹא קִשִּׁי מַה שְׁהַקְשׁוֹ בְּפְסָחִים מֵהָא דְּאַתָּה רוּאָה שְׁל אַחֲרֵי גִימָא הוֹאִיל אִי בְּעִי מִיתְשַׁל דְּבִהַקְדָּשׁ דְּלֹא חֻזִי לְשׁוּם אָדָם לֹא א' הוֹאִיל וְדוֹקָא בְּחֻלָּה דְּקוֹדֵם שְׁהַחֲמִיץ חוּזִי לְכַהֵן מְשׁוּ"ה אֶמְרִינֵן בִּי הוֹאִיל וְכִמ"ש בְּתַשׁוּ"ה הַרְשָׁב"א שְׁהִבִּיא שָׁם מִשָּׂא"כ בְּהַקְדָּשׁ וְאִנִּי מוֹסִיף דְּלִפִּי דְּבָרֵיהֶם בְּעִירוּבִין גַּם מִמַּע"ש בִּירוּשָׁלַיִם דְּאִין יוֹצֵאִין בּוֹ חוֹבַת מִצְוָה לִר"מ לְמ"ד בְּעִינֵן דִּין מָמוֹן ל"ק גִּימָא הוֹאִיל אִי בְּעִי מִיתְשַׁל דְּכִינֹן דְּבִירוּשָׁלַיִם הָנִי לִר"מ מָמוֹן גְּבוּהָ לְכוּלֵי עֲלָמָא וְלֹא חוּזִי לְשׁוּם אָדָם לְהִיּוֹת לוֹ בּוֹ דִּין מָמוֹן לֹא א' בִּי הוֹאִיל וְהַשְּׁעָה"מ לְטַעֲמֵי שְׁסוּבֵר פִּינֵן דְּרָאוּי לְאַכִּילָה מִקְרִי חוּזִי וְלֹא גְהִירָא דְּמַה מוֹעִיל שְׁרָאוּי לְאַכִּילָה הָא אֲנִי דִּין מָמוֹן בְּעִי וְכִינֹן דְּמָמוֹן גְּבוּהָ הִיא לְכָל וְלַעֲנֵן דִּין מָמוֹן לֹא חוּזִי לְשׁוּם אָדָם לֹא א' לַעֲנֵן זֶה הוֹאִיל וְזֶה נ"ל בְּרוּר וְדְלֹא כַשְּׁעָה"מ עֲמֹד וְהַתְּבוּנָה בְּדָבָר פִּי כֹן עֵיקָר: וְהִנֵּה אֶפְלוּגְתָּא דְּהָאוּפָה מִיו"ט לְחוּל פִּירִש"י לְאַחַר שְׁגָמֵר סְעוּדָתוֹ וּפְשִׁיטָא לָן דְּלֹא חוּזִי לִי מִיָּדִי הָאִידֻנָּא עַד אֲוֹרְתָא שְׁהוּא חוּל וְכוּנְוָתוֹ בְּזֶה דְּקוֹדֵם שְׁפֻעַד דְּחֻז' כְּמִי לְדִידִי אִי בְּעִי לְמִיכַל פְּשִׁיטָא לָן דְּאִינוּ לֹוֹקָה בְּאוּפָה לְחוּל מִטַּעַם הוֹאִיל כְּדִמְוִכַח לְקַמָּן דָּרָף מ"ח דְּקֶאֱמֵר אֲבָל הִכָּא דְּלֹאוֹרְחִין הִיא דְּחֻזִי לְדִידִי לֹא חוּזִי לֹא אֶמְרִינֵן הוֹאִיל מְשַׁמַּע בְּחוּזִי גְמִי לְדִידִי א' הוֹאִיל וְתוֹ דְּדַעַת רִש"י בְּבִיצָה י"ב וְכו"ה דַּעַת הַרְמָב"ם דְּלִב"ה אֶמְרִינֵן מִתּוֹךְ אִפִּי בְּלֹא צְרִיף לִיהָ כָּלֵל וְהַקְשׁוֹ תוֹס' בְּאוּפָה מִיו"ט לְחוּל לְמ"ד לֹוֹקָה גִימָא מִתּוֹךְ וְתִי הַמְג"ש דְּלֹא הִתִּירָה הַתּוֹרָה מְלֻאכְתָּ אוֹכֵל נֶפֶשׁ אֲלֵא בְּזִמְן הֶרָאוּי לְאַכִּילָה דְּאִז א'

מתוך וכו' אבל לאחר אכילה ואין המלאכה ראוי' לו בו ביום לאוכל נפש פלל בהא אי אופה לחול לא אמרינן בי' מתוך וכ"כ הקרבן נתנאל עיי"ש נמצא מי שלא סעד ולא אכל עדיין אי אופה מיו"ט לחול לכ"ע אינו לוקה מטעם מתוך אפי' לא צריך לי' פלל ולפי"ז א"ש ולק"מ דמשו"ה פאן ביו"ט דאדם אחר שלא סעד מותר לו לאפות אפי' לחול משום מתוך אלא למי שסעד אסור מלאכת אפי' ואי מקלעי אורחין חזי' נמי לדידן' ומשו"ה אמרינן בי' הואיל וכו' דבלא"ה חזי' המלאכה ההיא לאדם אחר שלא סעד דזה מידי דשכיח דזה מקדי' וזה מאחר סעודתו עד סמוך לערב אבל בשבת דהמלאכה לכל אסור ולא הותר רק לחולה שיש בו ספנה וזה לא שכיח ולא מיקרי חזי' לאחריני' וא"כ אפי' למי שיש לו חולה והברי' דשכיח לחזור לחוליו לא אמרינן בי' הואיל מטעם דלא חזי' לאחרינא וזה נכון.

והנה ה"ר"ן סובר כס' תוס' בעירובין דמידי דלא חזי' לאדם לא א' בי' הואיל דהרי סובר בטבול אינו יוצא דלא אמרינן הואיל אי בעי מפריש וקשה מ"ש מדמאי דא' הואיל אי בעי מפקיר נכסי' וחזי' לי' ע"כ צ"ל דשאני דמאי דחזי' לעניי' משו"ה א' בי' הואיל אבל בטבול דלא חזי' לשום אדם לא אמרינן בי' הואיל וכמ"ש השעה"מ בה' לולב בפ"ס ס' פ"ג ש"למה עיי"ש וזה דכ' ה"ר"ן אהא דתרומה אם נטל פשר אם נטל פהו שהוא ש"ל פשר משמע אבל ישראל לא אע"ג שנוטנו לו פהו ואמאי נימא הואיל וראוי לכהן מקרי לכהן כדאשכחן דמערבין בתרומה מה"ט דחזי' לכהן לק"מ מתרי טעמא חדא דדוקא בעירובין דלא בעי' לכהן רק שיהא ראוי לאכילה אז מיקרי ראוי לאכילה מה דחזי' לאכילה לאחרינא משא"כ באתרוג דאי לא חזי' לי' לאכילה לא הוי לכהן דבעי' שיהא לו לכל דרכי הנאות לזה לא מהני מה דחזי' לאחרינא דמ"מ לאו דידן' לאכילה וכאן לכהן בעינו והבן [ועיין תשו' רש"י א"ס' תכ"ב] ומי' בלא"ה י"ל דה"ר"ן סובר דהא דמערבין לישראל בתרומה לאו משום טעם דחזי' לכהן לחודי' אלא משום דאי' נמי בשאלה וכ"כ רש"י בפסחי' ד' כ"ג דסברי פ"ב דלא גזרו ע"ש ביה"ש מערבין לישראל בתרומה הואיל אי בעי מיתשל וכו' עיי"ש דתרונייהו חזי' לאצטרופי אהדדי משום דחזי' לאחרינא א' בי' הואיל אי בעי מיתשל משא"כ תרומה שפ"ב באה ליד פהו דליתא בשאלה משו"ה אפי' נתנה לישראל א"י בו חובת אתרוג דחזי' לאחריני' לחודי' לא מהני פאמור אלא דלכאורה קשה ע"ז מגמ' מפ"ש פ' ב"מ ד' כ"ח דאי' ה"תם מערבין וכו' ויגודגניות כו' ופרי' ונתניא גודגניות מרובי בנים יאכלו חשוכי בני' לא יאכלו ואם הקשו לזרע אף מרובי בני' לא יאכלו ומשני' תגמא אלא הקשו לזרע ומרובי בני' ואיב"ע לעולם לחשוכי בני' דחזו למרובי בנים מי לא תפן מערבין לישראל בתרומה אלמא אע"ג דלא חזי' להאי חזי' להאי ה"נ וכו' הרי מבואר משום דחזי' לאחרינא לחודי' אפי' במקום דלית' בשאלה פמו בגודגניות נמי מערבין לתי' אב"ע: וראיתי בשעה"מ ה' לולב הביא קוש' על הגמ' מנ"ל ה'א משו' דחזי' לאחרינא דילמא באמת הטעם בתרומה משום דאי' בשאלה ותי' עפ"מ"ש תוס' ש"ם ד' ל"א ד"ה דמאי וכו' דמשמע לי' מתני' אפי' אין לו רק ב' סעודות מצומצמות דאיירי בכל ענין ולעיל דפרי' מאי פסקא משום דמשמע דמתניתין איירי אפי' ב"ת מ' סעודות ע"ש וע"כ פ"ן דאיירי אפי' במצומצמות ע"כ הטעם משום דחזי' לאחרינא דל"ל הואיל אי בעי מיתשל דהדר לטבול' עכ"ד ולענ"ד אי משום ה'א לא ארי' דהא פרי' לעיל לסומכוס וליפרוש עליו ממקו"א ומשני' לא נחשדו חב"רי לתרום שלא

מן המןוקף וכו' תוס' שם אע"ג דאין מערבין רק לדבר מצנה לא התירו לתרום שלא מהמןוקף רק לכבוד שבת ולא לצורך מצנה אחרת עכ"ל ולפי זה יש לי לומר דמה דהגמ' קאמר הכי היינו לתרוצי מלתא דסומכוס שכ' דלא ידע דסובר פרבנן אבל למ"ד מערבין בתרומה י"ל דלעולם הטעם משום דאי בשאלה דמהני במקום דחזי' לאתרינא ואפי' ליפא רק מצומצמות יכול להפריש ממקו"א דכמו דשרי לכבוד שבת שרי לדבר מצנה וקיי"ל אין מערבין רק לדבר מצנה אבל במקום דלא שייך טעמא דשאלה לא מהני חזי' לאתרי' ואמנם זה ניקא לר' יוסף בד' ל"א דכ"ע סובר אין מערבין רק לדבר מצנה אמנם לרבא שם דרבנן סברי מערבין לדבר הרשות א"כ בליפא רק ב"ס מצומצמות אסור להפריש שלא מהמןוקף ועכ"ל תני' סתם מערבין בתרומה ע"כ רק משום טעם דחזי' לאתרינא לחודי' דל"ל טעמא דשאלה דהדר לטבלי' ואסור להפריש ממקו"א.

ולפי"ז א"ש דתי' ראשון בגמ' תרגמא אלא הקשו לזרע ומרבין בני' אבל חשוכי בני' אסור ול"מ חזי' לאתרינא קאי לר"י דמערבין רק לדבר מצנה ואיפא בתרומה טעמא דשאלה והאי איב"ע קאי לרבא דמערבין בדבר הרשות וליפא טעמא דשאלה דהדר לטבלי' ואסור להפריש ממקו"א ע"כ משום דחזי' לאתרינא לחודי' ה"ה בגודגניות ולפי"ז למה דקיי"ל כר' יוסף ממילא י"ל דחזי' לאתרינא לחודי' לא מהני רק במקום דאיית' בשאלה פדאמרן אלא דאפתי צריף להבין לפי"ז טעמא דרש"י בפסחים כ"ג שכ' מערבין לישאל בתרומה דאי בעי מיתשל והדר מפריש מני' ובי' עיי"ש.

ולמ"ש יכול להפריש גם ממקו"א למ"ד אין מערבין רק לדבר מצנה אמנם גם זה א"ש חזי' דרש"י לטעמיה בריש פלל מערבין שכ' עירובי חצירות ותחומין ואהא קתני מערבין לגזיר כו' ולישאל בתרומה אף ע"ג דעירובי חצירות מערבין לדבר הרשות וא"כ ליפא לאפרושי ממקו"א ואע"ג דאהא דמערבין לגזיר וכו' פירש"י תחומין וכן פירש"י בפסחים אפתי י"ל למ"ש תוס' בפסחים לא פריף הכא למ"ד אין מערבין רק לדבר מצנה ומצנה לאו להנות ניתנו וכיין דקיי"ל כמ"ד מצנה לאו להנות ניתנו ע"כ הקוש' רק למ"ד מערבין לדבר הרשות ואסור להפריש ממקו"א ופשיר פירש"י טעמא דשאלה ומפריש עליו מניה וביה וע"כ מוקי לה ביתר מב"ס והיינו משום דסובר דמסתמא איירי בהכי דא"א לצמצם ולפ"ז צ"ל דבהה פליגי הגה' תירוצים בגמ' דף צ"ח דתי' הראשון מוקי ליה ביתר מב"ס דא"א לצמצם ואיפא טעמא דשאלה אבל חזי' לחודי' לא מהני ואיב"ע משמע ליה דאיירי אפי' במצומצמת וליפא לאפרושי מני' ובי' וממקו"א אסור להפריש למ"ד מערבין לדבר הרשות ומשום הכי סובר דחזי' לאתרינא לחודי' מהכי ואם פן למה דקיי"ל בטו"שע א"ח סימן שפ"ז סעיף ה"א בכל מערבין חוץ מגודגניות שהקשו לזרע מפלל דס"ל דטעמא דחזי' לאתרינא לחודי' מהני לענין עירוב ואמנם הר"ן י"ל דסובר כתי' הראשון ובאמת חזי' לאתרינא לא מהני רק במקום דאי' בשאלה והא דמערבין בתרומה משום דאי' בשאלה וחזי' לאתרינא אבל אתרוג שפא ליד פהו דליתא בשאלה מש"ה אי ניתנו לישאל לא נפיק ביה ודו"ק: אלא דאפתי קשי' הניחא בתרומה שפבר באה ליד פהו אבל באתרוג של תרומה שפבר ישראל מטבלו קודם שנתנו לפהו אמאי איפו יוצא בו נימא הואיל אי בעי מיתשל דידיה הוי השתא כמי דידיה פנין דחזי' לכהו וכדאיתא בחלה דמקרי לה מה"ט ואמאי כתב הר"ן דוקא שפבר פהו ומיהו גם זה לק"מ דאי מיתשל הדר לטבלי' והר"ן לטעמי' דא"י בטבל והואיל אי בעי מפריש לא אמרינן

דבעודו טבל לא חזי' לשום אדם ולא מהני טעמא דהואיל לחודי' וכמש"ל וקא דמערבין בתרומה מטעם דחזי' לאחרינא ואי בעי מיתשל אע"ג דהדר לטבלי' ואין מערבין בטבל היינו משום דהתם אי מיתשל מצי להפריש בידים למה דקיי"ל פרבי דלא גזרו ע"ש ביה"ש אבל הקא ביו"ט דלא מצי להפריש בידין דאין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט רק דהרמב"ן סובר הואיל אי בעי מפריש אחר יו"ט ומש"ה מקרי עכשיו דידיה פיון דהוי לך בזמן שיפריש וכמש"ל בשם השעה"מ וכיון דהר"ן סובר דלא מקרי לך קודם הפרשה מחמת דאסור ביה אם פן לא מצינו למימר בתרומה דידיה אי בעי מיתשל דהדר לטבלי' וא"י ולהפריש א"א ביו"ט פאמור ולפי"ז נראה דע"כ לא פליג הר"ן על הרמב"ן בטבל רק בטבל הטבול לתרומה או למעשר פדמשמע מלשון הרמב"ן שכתב פיון שיכול לסלק הפהו והלוי דהו טבל לא חזי' לשום אדם לא לישראל משום חלקו של פהו ולוי ולא לכהן ולוי משום חלקו של ישראל מש"ה לא א' ביה הואיל אי בעי מפריש דבמקום דלא חזי' לאחרינא לא מהני הואיל לחודיה אבל בטבל הטבול למע"ש בגבולין לדין דקיי"ל מע"ש בירושלים ממון הדיוט אפי' נימא דבחזין לירושלים א"ר לאכלה והו"ל ממון גבוה עכ"ז יוצאין מטעם הואיל אי בעי מפריש פיון דהשתא בעודו טבל למע"ש אפתי חזי' לי בירושלי' דאז גם חלק של מע"ש ראוי לאכלה וממון דידי' היא פמו בטבל של פהו דיוצא בו דגם התרומה שבו דידיה היא וכמ"ש הכפול"ת ע"ש דמה במקום דלא חזי' לדידיה פלל רק לאחרינא אמרינן הואיל אי בעי כ"ש במקום דחזי' לדידיה גופיה במקום אחר [וכמ"ש התוסיו"ט דזה מסתבר יותר דמה אי לגופי' לא חזי' לא מיפסל כ"ש אי חזי' לגופי' רק דאתרי' לא חזי' דחזי' לאיצטרופי למימר ביה הואיל אי בעי מפריש ואם פן מודה הר"ן דיוצאין בטבל הטבול למעשר שני מטעם הואיל אי בעי מפריש ואם פן ממילא לפי"ז גם במעשר שני גם בהיותו חוץ לירושלים דהו"ל ממון גבוה וא"ר לאכלה אפי"ה יוצאין משום דכיון דראוי לאכלה ויש לו בו דין ממון בירושלי' תו אמרינן בי' הואיל אי בעי מיתשל ואי דהדר לטבלי' נימא בי' הואיל אי בעי מפריש ממקו"א דבטבל הטבול למע"ש דטבל גופי' חזי' לדידי' בירושלים מודה הר"ן דכשר לצאת בו פדאמרן משו"ה שפיר כ' הר"ן דבמע"ש חוץ לירושלים פמי יוצאין בו הואיל וראוי לאכלה בירושלים ושם יש לו בו דין ממון תו אמרי' בי' הואיל אי בעי מיתשל ויוצא אפי' בטבל שלו אפי' בגבולין מטעם הואיל אי בעי מפריש אמנם כ"ז לדין דקיי"ל פרבה דא' הואיל במקום דחזי' לאחרינא פגון באופה מיום טוב לחול ולענגן חלת חמץ אבל לר"ח דלית ליה הואיל אפי' בכה"ג וכדכתב הרי"ף דרבה ור"ח פליגי בפלוגתא דר"א ור"י פדקאמר בגמרא שם.

ע"כ ס"ל מע"ש חוץ לירושלים פטור מחלה דשם ממון גבוה ולדידי' לא אמרינן הואיל אפי' בחזי' לאחרינא וה"ה לדידי' במק"א פיון דבמקומו לא חזי' אבל לדין דקיי"ל פרבה לית לן קא דרב חסדא וחוץ לגבולין חייב בחלה ויוצאין בו חובת אתרוג וכמ"ש הר"ן.

וקא דפרש"י ה"ה חוץ לירושלים להו פירוש דמשום דהוי ממון גבוה היינו דרש"י לטעמיה דלית לי' הואיל במה שאינו שלו דנימא אי בעי מיתשל ומייתי לי' לרשותו ולא גרס לי' פמבואר בדבריו בפסחים דף מ"ח ע"א ולהפירוש משום דבחזין לירושלים אינו ראוי לאכלה פמי ליפא למימר ביה הואיל דתרי הואיל לא אמרינן לרש"י וכמ"ש תוספות פסחים סוגיא דהואיל וקא הוי תרי הואיל במע"ש בגבולין הואיל אי בעי

מִיתָשֶׁל וְהוֹאִיל אֵי בְּעֵי מִפְּרִישׁ וּמִשׁ"ה חוּץ לְגִבּוּלֵי א"י בּוֹ וְנִשְׁאַנֵּי הֵתָם בְּעִירוֹבֵי
דְּאֲמָרֵינּוּ הוֹאִיל אֵי בְּעֵי מִיתָשֶׁל וּמִפְּרִישׁ דְּהֵתָם בְּיָדוֹ לְהַפְּרִישׁ מִמֶּשׁ בְּיָדֵימָּה וְנָה לָא מִקְרִי
תְּרִי הוֹאִיל דְּבִיזוֹ לְעֵשׂוֹת תְּיִכְףּ וּכְמ"ש רַש"י בְּפִסְחִים דְּף ל"ח ע"א וּא"ת בְּחֵלֶת מְעֵשֶׁר
גּוֹפִי' נְמִי תְּרִי הוֹאִיל וְכו' הֵכָא לָא קְרִי הוֹאִיל דְּבָר שְׂפִיזוֹ לְעֵשׂוֹת לְגֵרוֹם טְוִמְאָה מִיָּד
וּפְרִי' ע"ש: מִשָּׂא"כ בְּתְרִי הוֹאִיל דְּאֵי בְּעֵי מִיתָשֶׁל וְאֵי בְּעֵי בְּצַע מְפָל חֲדָא דֵּא"א כִּי אִם
אַחַר שְׂתַּאפָּה זֶה מִקְרִי תְּרִי הוֹאִיל וְכַמְבֹּנָאָר יָפָה בִּס' יָד דְּוֹד בְּפִסְחִים ל"ח לְתַרְץ קְוִשְׁנִי
הִשַּׁע"ה מִבְּאֲנֹן דְּדִבְרֵי רַש"י לָא סְתְרִי אֶהְדְּדִי ע"ש וְה"ה הֵכָא דְּכִינּוֹן דְּאִין מִפְּרִישׁ
תְּרוּמָה וּמְעֵשֶׁר בִּי"ט רַק דְּנִימָא אֵי בְּעֵי מִפְּרִישׁ אַח"כ תּוֹ הו"ל תְּרִי הוֹאִיל אֵי בְּעֵי מִיתָשֶׁל
וְאֵי בְּעֵי מִפְּרִישׁ וְתְרִי הוֹאִיל לָא אֲמָרֵינּוּ וְאֵע"ג דְּבִסְנֵהְדְּרִין אֵינְרִי בְּעִיסָה שְׁל מַעַש"ש
בְּחֹל דְּמִצֵּי לְהַפְּרִישׁ תְּיִכְףּ הֵינּוּ לְר"ח דְּלִית לֵיהּ כָּלֵל טַעְמָא דְּהוֹאִיל וְכַאֲמֹר וְאֲמַנְם
הֲר"ן פְּלִיג אַכְל זֶה וְסוֹבֵר דְּאֲמָרֵינּוּ הוֹאִיל אֵי בְּעֵי מִיתָשֶׁל בְּחֵלֶת חֲמִץ לְעֵנְנֵי דְּהוּי כְּשֵׁלוֹ
וְסוֹבֵר דְּאֲמָרֵינּוּ אֵפִי' תְּרִי הוֹאִיל וְכַשִּׁיטָה הֵא' בְּתוֹס' פְּסָחִים מִשׁ"ה אֵפִי' חוּץ לִירוּשָׁלַיִם
נְמִי יוֹצְאֵין בּוֹ לְמָה דְּקִי"ל הוֹאִיל מִשׁוּם הוֹאִיל אֵי בְּעֵי מִיתָשֶׁל וְאֵי בְּעֵי מִפְּרִישׁ אַחַר יוֹם
טוֹב מִמְּקוֹם אַחַר וּל"ק מִר"ח דְּל"ל הוֹאִיל וְלָא קִי"ל כְּנֻתְיָהּ וְדו"ק הֵי"טב: סְלִיק חֲלָק
אַנְרַח חַיִּים בְּעֵזְרַת הַשָּׁם